आज मिति २०८२/०४/२७ गते मंगलवारका दिन धनुषा जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी श्री शंकरहरि आचार्यको अध्यक्षतामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक निम्न उपस्थितिमा बसी तपसील बमोजिमको छलफल तथा निर्णयहरु गरियो ।

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

उपस्थिति

क्र.सं.	पद	नामथर	निकाय/कार्यालय	सम्पर्क नं.	ईमेल ठेगाना	दस्तखत
१.	प्र.जि.अ.	श्री शंकरहरि आचार्य	जिल्ला प्रशा.का., धनुषा	९८५४००७७७७		
२.	जि.स.स.प्रमुख	श्री राज नन्दन मण्डल संगीता देवी ठाकुर	जि.समन्वय समिति, धनुषा	९८०४८०२२१२		संगीता
३.	स.प्र.जि.अ.	श्री उमेश कुमार दाहाल	जिल्ला प्रशा.का., धनुषा	९८५४०२१०७७		
४.	प्र.से.	श्री प्रभुराम महत	विष्णुदल गण, धनुषा	९८४१५१९७७३	mahatprau220@gmail.com	
५.	प्र.उ.	श्री निरहरि रेग्मी	जिल्ला प्रहरी का., धनुषा	९८५४००५५५५	nhregmi@gmail.com	
६.	स.प्र.उ.	श्री निर्मल खडका	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. ८ गण, धनुषा	९८५१२७२१०६		
७.	उप.अ.नि.	श्री तिलक प्रसाई	रा.अ.जि.का., धनुषा	९८५४०२४९२२		
८.	सभापती	श्री नरेश प्रसाद सिंह	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी धनुषा	९८५४०२०१६०		
९.	अध्यक्ष	श्री सुरेन्द्र भण्डारी	जनकपुर उद्योग वाणिज्य संघ, जनकपुर			
१०	केन्द्र प्रमुख	सुशिल कुमार महतो	नेपाल विद्युत प्राधिकरण जनकपुर वितरण केन्द्र	९८५४०२२६१४	janakpur@nea.org.np	
११	कार्यालय प्रमुख	प्रेमी लाल प्रसाद	राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण [illegible]	९८५४०२५८२६	premilalpd@gmail.com	
१२	युवा अध्यक्ष जनमत पार्टी	धिरज मण्डल	विदेह न.पा.-०६ [illegible]	९८२४८९६६९८		
१३	इन्जिनियर	अमिशा देव	खानेपानी तथा सरसफाई आयत कार्यालय	९८०४४२१०६२	amishadeo2020@gmail.com	
१४	प्र.प्र.अ.	नागेन्द्र यादव	मिथिला बिहारी नगरपालिका			
१५	[illegible]	[illegible]	[illegible]	९८०१२४१३७६		
१६	प्रदेश प्रमुख कुलदीप	धन बहादुर [illegible]	UNDP	९८५८६५५९५२		
१७	डी.वि.अ.	मिथिलेश साह	कृ.ज्ञा.के. धनुषा	९८६५०२३२२९		
१८	स्वा.शाखा प्रमुख	धनौजी गा.पा. उमेर साह	धनौजी गा.पा.	९८५४०२१०३८		

क.सं.	पद	नामथर	निकाय/कार्यालय	सम्पर्क नं.	इमेल ठेगाना	दस्तखत
१९	जि.स्वा.अ.	राम बाबु ठाकुर	स्वास्थ्य कार्यालय, धनुषा	९८४४०२११४२		
२०	उपाध्यक्ष	रामनारायण ठाकुर	नेपाली कांग्रेस	[illegible]		
२१	Engineer	Mukesh Yadav	Water Supply & Sanitation div Mahott	9844297614	emukeshydv@gmail.co	
२२	कार्य प्रमुख	Sanj Achi'ari	Agriculture, research centre	9855053952	sanyachi'ari.eyc@g...	
२३	इन्जिनियर	लक्ष्मण यादव	संघीय ... तथा ... का.	9851186353	laxmanydv120@gmail.	
२४	उप-प्रमुख	भुपेन्द्र ...	नेपाल ...	9851000055	bhupendra.jha@ntc.net.np	
२५	जि. ...	...		9840037266 9854012888		
२६	...	मो. ...	WHO / DHEOC	9862298704	jmohammad@who.int	
२७	नगर प्रमुख	विनय कुमार ...	न. नगरपालिका	9854021616		
२८	...	रामचन्द्र थापा	... नेपाल	9851140757	rcthapa...gmail	
२९	जि.स.अ.	विमोचन घिमिरे	जि.स.स. धनुषा	9840174928	bimochan@gmail.com	
३०	नगर प्रमुख	जितनारायण यादव	गणेशमान चारनाथ न.पा.	9854029654	mayor.com ...@.com	
३१	नगर प्रमुख	... यादव	कमला न.पा.	९८५४०२३१०१		
३२	अध्यक्ष	भोगेन्द्र मिश्र	...	९८४४०२४६५०		
३३	सभापति	नरेश प्रसाद सिंह	नेपाली कांग्रेस धनुषा			
३४	सभापति	... परियार	नेपाली ...	९८४४०२५६८९		
३५	अध्यक्ष	...	...	...		
३६	इन्जिनियर	गणेश कुमार साह	सिंचाइ तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना	9842030163	ganeshsah89892@gmail.com	
३७	अधिकृत द्रष्टा	सत्य नारायण गोइत	जलस्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन धनुषा	9849740963	satyagoit244@gmail.com	
३८	जिल्ला अध्यक्ष	राज कुमार यादव	नेकपा (एस)	9854021597	cpnusdhanusha@gmail.com	
३९	प्र.प्र.अ.	सन्तोष कुमार शर्मा	गणेशमान चारनाथ नगरपालिका	9854050901	sk_sharma49@yahoo.com	
४०	”	राम गुलाम ...	... न.पा.	९८४४०२९०१४	ramgulam...@gmail.com	

नेपाल सरकार ... मन्त्रालय ... प्रशासन कार्यालय धनुषा

क.सं.	पद	नामथर	निकाय/कार्यालय	सम्पर्क नं.	ईमेल ठेगाना	दस्तखत
४१	प्र.प्र.अ.	मनोहर यादव	विदेहनगरपालिका	9819805[illegible]	[illegible]826@gmail.com	
४२	प्र.प्र.अ.	अशोक कुमार भण्डारी	मिथिला न.पा.	9854060111	ashokbhandari060@gmail.com	
४३	जिल्ला सचिव	राजकुमार साह	जोसपा नेपाल	9844111785	JCRAJKumar2K22@gmail	
४४	नि.प्र.प्र.अ.	बीरेन्द्र कुमार सदान	कमला न.पा.	9842825765		
४५	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	रामजी प्रसाद साह	मुखिया पट्टी मुसहरनिया गा.पा.	9801674060		
४६	विपद् शाखा प्रमुख	विश्वास लाल कर्ण	सबैला नगर पालिका	9844577612	1006sabaila@gmail.com	
४७	व. कार्यक्रम अधिकृत	अजय कुमार [illegible]	रेडियो नेपाल	9844026066	radionepal ajay@gmail.com	
४८	[illegible]	[illegible] यादव	[illegible]	गा.पा. 9807819227	yadav[illegible]2020@gmail	
४९	प्र.प्र.अ.	मित्रलाल ढकाल	जनकपुरधाम उ.म.न.पा.	9763350225	—	
५०	इकाइ प्रमुख	सन्त कुमार पोख्रेल	[illegible]	9841398984	pokhrel[illegible]@gmail	
५१	प्रविण कुमार मिश्र वि. प्रतिनिधि	प्रविण कुमार मिश्र	नेपाल विद्युत प्राधिकरण सरसुवा	9854026341	mishra.prabin@gmail.com	
५२	उप-सेनानी	असिम बस्नेत	श्री विष्णुदल गण	9818738441		
५३	वन अधिकृत	बेचन ठाकुर	डिभिजन वन कार्यालय, महोत्तरी	9847845668	bechanthakur@gmail.com	
५४	अध्यक्ष	[illegible]	नेफपा (एमाले)	9844029460		
५५	प्र.जि.नि.	नवराज नेपाल	[illegible]	9849894069		
५६	वडा अध्यक्ष	कैलाश यादव	मु.मु. गा.पा.	98048[illegible]30	kailash	
५७	अध्यक्ष	राजकुमार साह	गा.पा. [illegible] 9844026363			राजकुमार
५८	उपाध्यक्ष	कमना सहनी	जनकनन्दिनी गा.पा.	9844026659		
५९	प्र.प्र.अ.	सविर कुमार महतो	सबैला न.पा.	9854062111		
६०						
६१						
६२						

मिति २०८२/०४/२७ गते मंगलवारका दिन धनुषा जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी एवम् जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष श्री शंकरहरि आचार्यको अध्यक्षतामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बसी भएको छलफल तथा निर्णयहरु :

१. जिल्लाभरी वर्षा भई जिल्लाको समग्र कृषि योग्य जमिन मध्ये ७०% (सत्तरी प्रतिशत) भूमीमा धान रोपाइ भएको विषय कृषि ज्ञान केन्द्रबाट बैठकमा जानकारी भयो ।

२. कमला सिंचाई व्यवस्थापन कार्यालय, पोर्ताहा, धनुषाबाट संचालनमा आएको सिंचाइ नहरबाट कृषि योग्य भूमीमा सिंचाई हुने मध्ये ९९% (प्रतिशत) भूमीमा धान रोपाइ सम्पन्न भएको व्यहोरा उक्त कार्यालयका प्रमुखबाट जानकारी प्राप्त भयो ।

३. श्रावण महिनाको अन्तिम हप्तामा परेको पानीबाट खहरे खोलाहरुमा पानीको सतह बढेको, मिथिला नगरपालिका वडा नं. १० मा पर्ने रातु खोलाको किनारामा लगाइएको ग्यावलिङ्ग जालीमा क्षति पुर्‍याएको देखिएकाले जलश्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालयबाट उच्च प्राथमिकता दिई थप क्षति हुन नदिन पहल गर्ने ।

४. कृषि यान्त्रिकीकरण प्रवर्द्धन केन्द्र, धनुषा र भूमीगत जलस्रोत तथा सिचाइ विकास डिभिजन कार्यालय, महोत्तरीबाट विभिन्न पालिकाको वडाहरुमा निर्माण सम्पन्न भई चालु अवस्थामा नरहेका डिप ट्यूवेलको आवश्यक मर्मत सम्भार गरी संचालनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाउने ।

५. सिचाइको लागि जडान भएका डिप ट्यूवेल जडान पश्चात विद्युतको समस्याको कारण संचालनमा नआएकाले नेपाल विद्युत प्राधिकरण शाखा कार्यालय धनुषा, धनुषाधाम र महोत्तरीले आवश्यक प्रक्रिया पुरा गरी विद्युत जडान गरी संचालनमा ल्याउने ।

६. विभिन्न पालिकाहरुका वडा कार्यालय लगायत समुदायस्तरमा रहेका पोखरीहरुमा नुहाउने, पौडी खेल्ने क्रममा डुवी मानवीय क्षतिका घटना वढी रहेकाले उक्त घटना हुन नदिन सम्वन्धित पालिकाहरुले समुदायस्तरमा सचेतनाका कार्यक्रम संचालन गर्ने । उक्त सचेतना कार्यक्रम सुरक्षा निकायहरुले आवश्यक सहयोग पुर्याउने ।

७. जलश्रोत तथा सिंचाई व्यवस्थापन कार्यालयले कमला नदीबाट हुने क्षतिलाई नियन्त्रण गर्न आवश्यक व्यवस्थापन गरी थप कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी प्रभावकारी बनाउने।

८. स्थानीय तहहरुले संचालन गर्ने विकास निर्माणका कार्यक्रम संचालन गर्दा समुदायस्तरमा विपद् जोखिम सिर्जना हुन जाने अवस्थालाई मध्यनजर गरी जोखिम न्यूनीकरणमा थप ध्यान पुर्याउने ।

९. चुरे संरक्षणसँग मधेश प्रदेशको भविष्य निर्भर रहेकाले पानीको श्रोत सुक्न नदिन, त्यस तर्फ सचेत रहन सबै पालिकाहरुले आवश्यक ध्यान पुर्याई चुरे संरक्षणका लागि समन्वयात्मक रुपमा कार्य गर्ने । साथै चुरे संरक्षणका लागि बृहत रुपमा थप पहलकदमीका लागि DDMC को तर्फबाट राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण व्यवस्थापन प्राधिकरण (NDRRMA) मा लेखी पठाउने ।

१०. प्रत्येक वर्ष तयार पारी लागु गरिदै आएको जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DDPRP) माथि छलफल भयो । छलफल क्रममा उठेका विषय वस्तुहरुलाई समावेश गरी आ.व. २०८२/०८३ का लागि तयार पारिएको DDPRP स्वीकृत गर्ने निर्णय गरियो ।

११. मधेश प्रदेश सरकारबाट नेपाली सेना श्री विष्णुदल गणलाई प्रदान गरिएको मधेश प्रदेश ०२-००१ग-००८१ नम्बरको दमकललाई धनुषा जिल्लामा आवश्यक परेको खण्डमा विपद् व्यवस्थापन तथा सुख्खाग्रस्त स्थानहरुमा पानी वितरण कार्यको लागि प्रयोग गर्ने निर्णय गरियो ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०८२

District Disaster Preperdness and Response Plan 2025

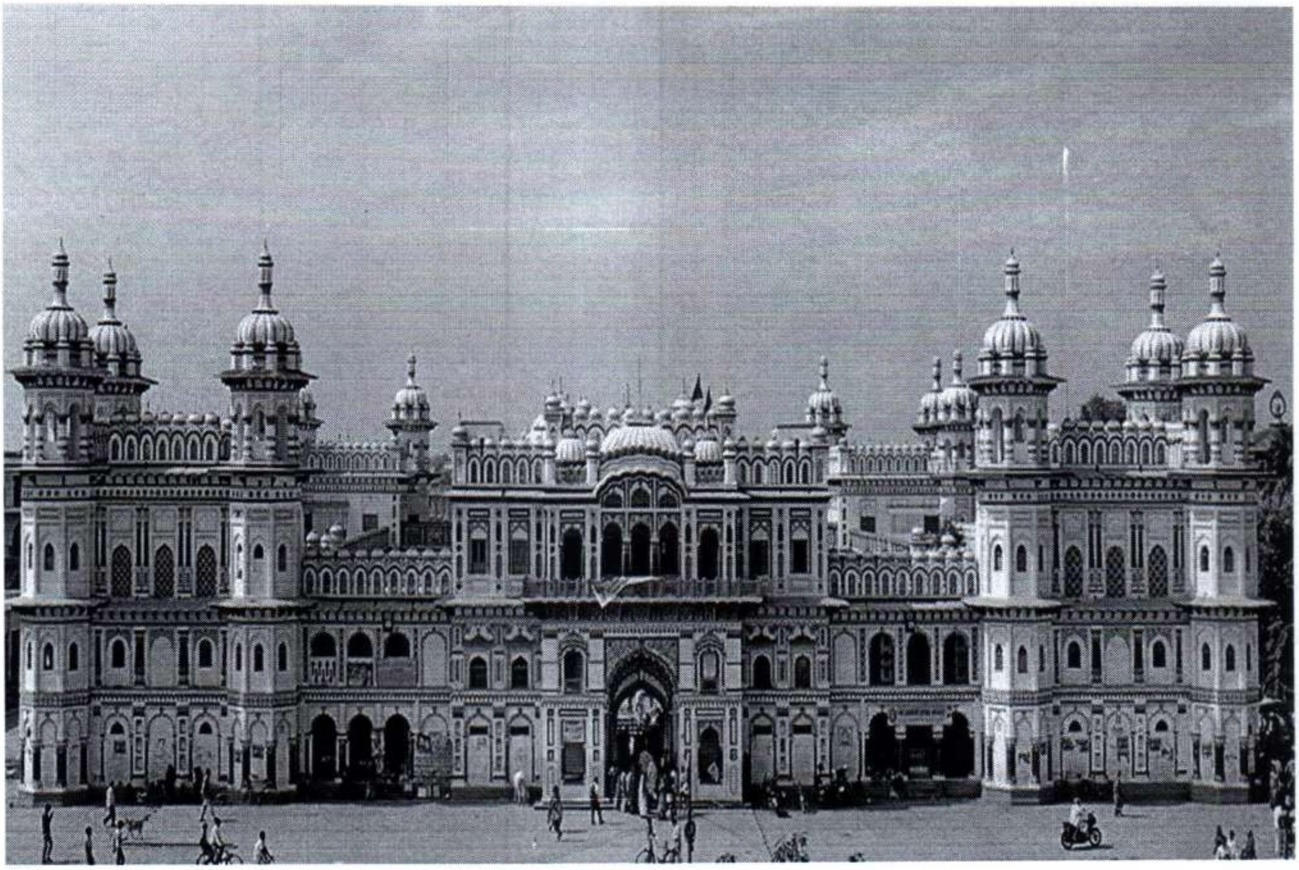

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको मिति २०८२/०४/२७ गतेको बैठकबाट स्वीकृत भएको

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति

धनुषा

दुई शब्दः

भौगर्भिक रुपले उच्च जोखिम रहेका कारण जुनसुकै बेला जानसक्ने प्रलयकारी भुकम्प, जोखिमको दृष्टिले नेपाल ११ औं स्थानमा, जलवायु जोखिमको देष्टिकोणले ४ औं स्थान रहेको छ । विगतका अध्ययन एवम अनुसन्धान र विश्लेषण अनुसार नेपालमा कुनै पनि समयमा विनाशकारी भुकम्प जाने एवं विपद्को सामना गर्न सचेत, सजग हुनुपर्ने भन्ने पुष्टाई २०७२ बैशाख १२, १३ र २९ गतेको आएको भुकम्पले नेपाल बहुप्रकोपको जोखिममा रहेको जनाउँदछ ।

धार्मिक एवं सस्कृतिका धनी यस धनुषा जिल्लामा पौराणिक ग्रन्थका अनुसार धेरै राम्रा कार्यहरु भएका प्रशस्तै उदाहरणहरु रहेतापनि वर्तमान समयमा आएर प्रतिकुल मौसमले गर्दा सोचे भन्दा छुटै किसिमको प्राकृतिक तथा मानवीय कारणहरुले गर्दा समाजमा विभिन्न किसिमका विपत्तिहरु आईरहेका हुन्छन् । यस्ता एक्कासी उत्पन्न हुने विपत्तिले जीवनलाई क्षत विक्षत वनाउन सक्दछ । वाढी, आगलागी, सुख्खा, खडेरी, भूकम्प, भूक्षय, महामारी जस्ता घटनाको पुनरावृत्तिले धनुषालाई विपत्तिको संवेदनशील जिल्ला मान्न सकिन्छ । समय सापेक्ष एउटै ठाँउ वाढीले समस्या ग्रस्त देखिन्छ भन्ने पछि पानीको अभावले सुख्खा तथा खडेरीका समस्या आई परेका छन भने गर्मीयाममा आगलागि, लु, र जाडो याममा शितलहरको विपद्बाट जन जिवन अस्त व्यस्त हुन जान्छ ।

शहरीकरण र जनसंख्या वृद्धिले अव्यवस्थित वसोवासको समस्या, सीमान्त र कमजोर क्षेत्रमा गरीवी वढनु, भुक्षय, चुरे वन जंगल विनास, अव्यवस्थित जमिनको उपयोग, कमजोर पूर्वाधार विकास, कमजोर विपद् व्यवस्थापन योजना, विपद् नियन्त्रण र वचावटका परम्परागत ज्ञान प्रति वेवस्ता जस्ता तत्वहरुले विपद्मा नकारात्मक योगदान गरेको हुन्छ ।

विपद् व्यवस्थापनकोलागि विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐनले केन्द्र देखि प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहसम्मका विपद् व्यवस्थापन समिति व्यवस्था गरेको छ । यस जिल्लाको विपद् व्यवस्थापनकोलागि पूर्व तयारी, विपत्ति आएपछि त्यसको तत्कालै उद्धारगर्ने व्यवस्था र भविष्यमा यस किसिमको अवस्था आउन नदिन वा आएमा त्यसकोलागि तयारी रहनको लागि विपद्पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०८२ लाई अध्यावधिक गर्न सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी श्री उमेश कुमार दाहालका साथै विभिन्न निकायहरुको प्रतिनिधिहरुको सक्रिय योगदानकालागि धन्यवाद दिदै कार्यान्वयनमा सक्रिय भूमिकाको अपेक्षा गरेका छौं ।

धनुषा : १८ स्थानीय तह

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

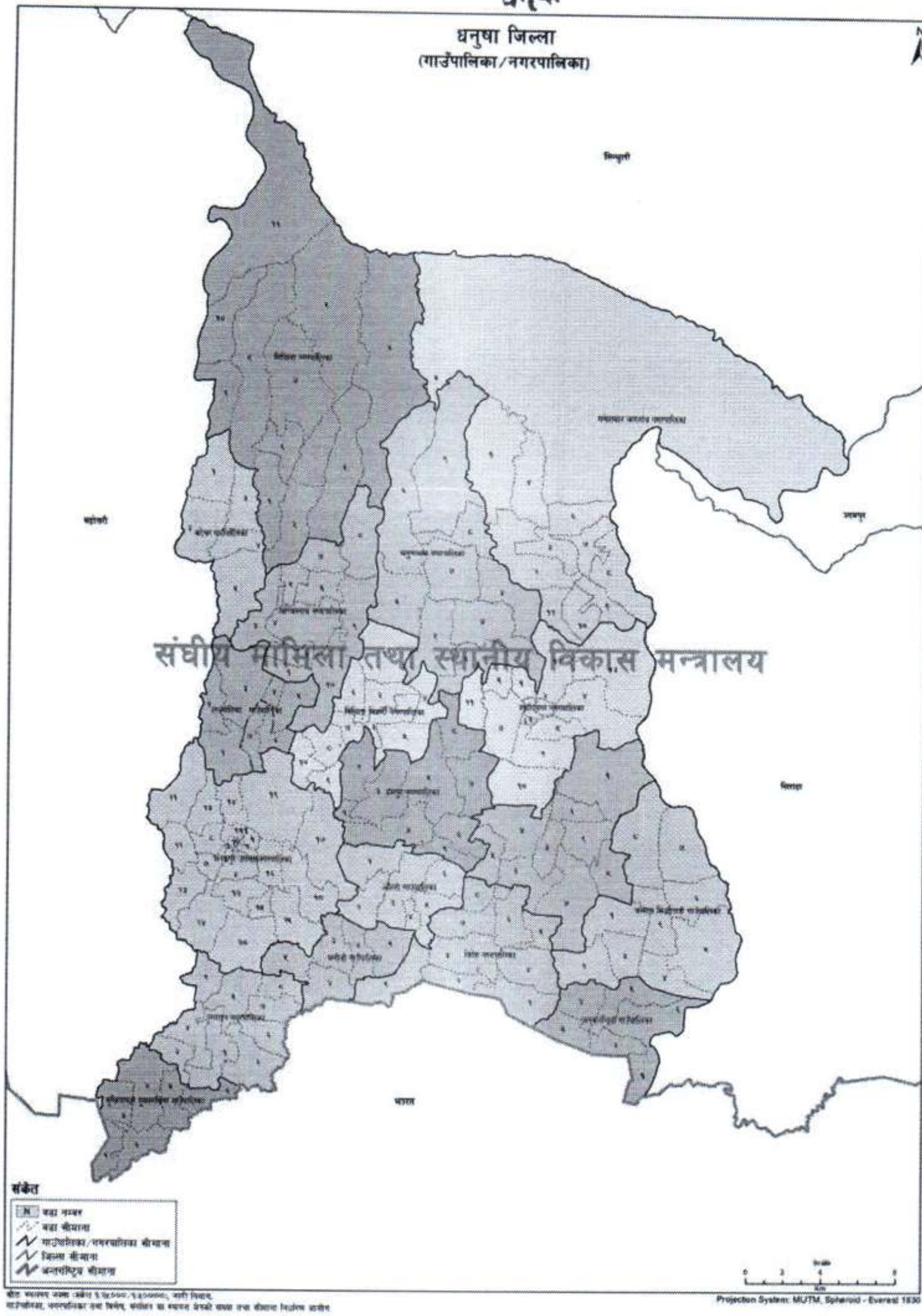

धनुषा जिल्लामा हुने विपद्को घटनाहरुको प्रभावलाई न्यूनीकरण तथा रोकथामकोलागि विभिन्न गोष्ठीहरु, छलफल, अन्तक्रिया र त्यसका सुझाव र सल्लाह अनुसार कार्यान्वयन गर्नका निमित्त पुस्तक प्रकाशन कार्यमा सहयोग गर्नु भएको नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा धनुषा लगायत विभिन्न सरोकारवाला सरकारी एवंम गैर सरकारी संघ संस्थाहरु प्रति हृदयदेखि आभार व्यक्त गर्दछु ।

मानवीय विपद् तथा प्राकृतिक विपद्को हिसावले धनुषा एउटा संवेदनशील जिल्ला भएकोले सरकारीतथा गैरसरकारी निकायहरु लगायत राजनीतिक दलहरु, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, उद्योगी, व्यापारी, पत्रकारहरु, नागरिक समाजका व्यक्तिहरुले धनुषा जिल्लामा हुने विपत्तिसँग सामना गर्न हमेसा तयार रहने प्रतिवद्धता जाहेर र विगतका विपद् व्यवस्थापनमा गर्नु भएको सहयोगका लागि धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । यस योजनाको सफल कार्यान्वयनबाट विपद् जोखिम न्यूनिकरण गर्न मद्दत पुग्ने विश्वास लिएको छु ।

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

शंकरहरि आचार्य
प्रमुख जिल्ला अधिकारी
प्रमुख जिल्ला अधिकारी, धनुषा
२०८२।५।२६

धनुषा : बाढी प्रभावित क्षेत्रगत नक्शा

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

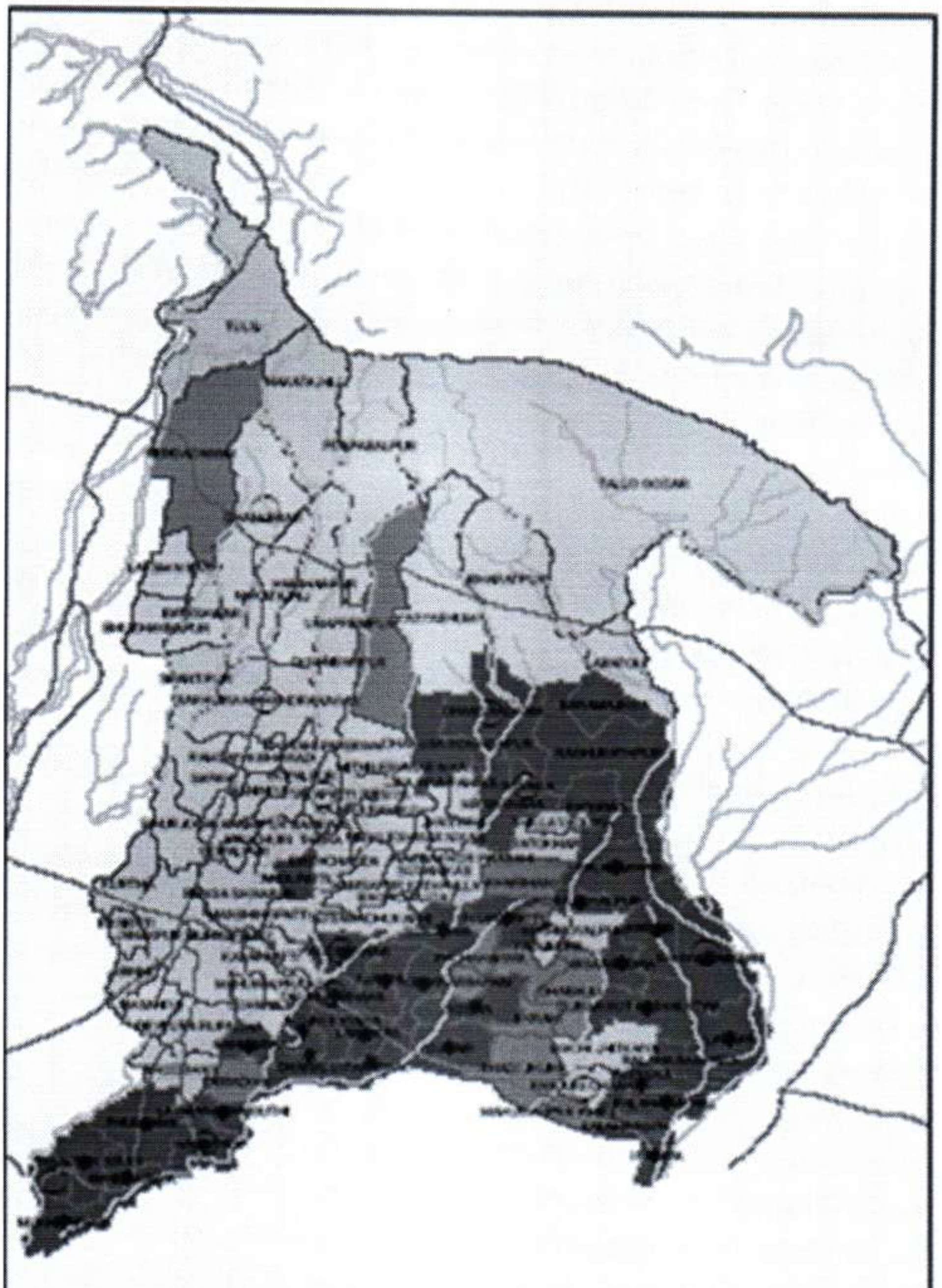

कमला नदी बाढीपूर्व सूचना संचार संरचना, धनुषा

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, बाढी पुर्वानुमान शाखा टोल फी नं.११५५
तित्रिया गेज रिडर, युवराज माझी ९८२३७८३३०३
रानीबास गेजरिडर, सीताआचार्य : ९८०८४१६२९६
हाइड्रोलोजी मास्टरको स्टेशनसिन्धुलीमौसम अवलोकनकर्ता: गजेन्द्र बुढाथोकी,
फोन नं. ०४७-५२०४१०, मो.९७४४०५३१६९
www. hydrology.gov.np

जिल्ला प्रशासन कार्यालय,
फोन नं. ०४१-५२०७७०, प्र.जि.अ. ९८५४००७७७७,
जिल्ला आपत्कालीन कार्य संचालन केन्द्र, धनुषा
९८४८०६८९६९,
०४१-४२०४१७
Email : daodhanusha20@gmail.com
website : daodhanusha@moha.gov.np

नेपाली सेना
१. धारापानी ०४१-४१२००७,
मो. ९८५४०२९४०४
२. महेन्द्रनगर:०४१ ५४०४५१
३.जनकपुर : ०४१-५२६५८६

नेपाल रेडक्रस सोसाईटी,
धनुषाजिल्लाशाखा, सभापति, फोन नं. ०४१-५२०८७०,

जिल्ला समन्वय समीति,
प्रमुख, ०४१-५२०१४२
मो. ९८५४०२९२४६

सशस्त्रप्रहरी बल, जिल्ला कार्यालय, धनुषा
फोन नं. ०४१ ५२०९०५

जिल्लाप्रहरी
कार्यालय,धनुषा, ०४१-५२००९९,९८५४००५५५ ५ ९००

नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, उपशाखा
१.सबैला : ९८१२०४३८३०
२.यदुकुहा : ९८५४०२१६४०
३.धबौली : ९८४४०९७८५९

स्थानिय एफ.एम.स्टेशनहरु
जानकी एफ.एम. ०४१ ५२१९२१
रेडियो मिथिला ०४१ ५२५१०८
रेडियो जनकपुर ०४१५२४८४७
मिथिला डटकम ०४१ ५२५१०९
अप्पनटी.भी. ०४१ ५३०६०१
जनकपुर टि.भी. ९८५४०२०४७०

सशस्त्र सुरक्षा बेस
१.रघुनाथपुर ९८४९०४१९०४
२. यदुकुहा ९८५११४७२९१
३. ईनर्वा ९८४१४५०१४९

इलाकाप्रहरी कार्यालय
१. सबैला ९८५४०९००५४
२. धनुषाधाम ९८५४०९००८३

प्रहरी चौकी
१.सिंग्याही मडान ९८५४०९००८६
२. पोर्ताहा : ९८५४०९००७९
३. इनर्वा : ९८५४०९०४३४

स्थानीयविपद् व्यवस्थापन समिति (संयोजक)

१.	सबैला न.पा. प्रमुख कारीराम यादव	मो. ९८५४०२४२८१
२.	शहीदनगर न.पा. प्रमुख दिनेश प्रसाद यादव	मो. ९८५४०२९७६९
३.	कमला न.पा. प्रमुखविशेश्वर यादव	मो. ९८५४०२७१२८
४.	जनक नन्दनी गा.पा. प्रमुख विपिन देव यादव	मो. ९८५११३८६१६
५.	विदेह न.पा. प्रमुख बेचन दास तत्मा	मो. ९८५४०२९२८२
६.	धनौजी गा.पा. प्रमुख राजकुमार साह	मो. ९८००८२५२४९
७.	नगराइन न.पा. प्रमुख विनय कुमार यादव	मो. ९८५४०२९७७२
८.	मुखियापट्टी मुसहरनीय गा.पा. प्रमुख जय कुमार यादव	मो. ९८५४०२९६४१
९.	हंसपुर न.पा. प्रमुख प्रदीप कुमार यादव	मो. ९८५४०२१९६३
१०.	मिथिला बिहारी न.पा. प्रमुख राजेन्द्र प्रसाद यादव	मो. ९८१५८११४९५
११.	औरही गा.पा. प्रमुख उमा शंकर प्रसाद साह	मो. ९८४४१९२३६४
१२.	लक्ष्मिनिया गा.पा. प्रमुख भोगेन्द्र मिश्र	मो. ९८४४०५४७६०
१३.	बटेश्वर गा.पा. प्रमुख राम आशिष महतो	मो. ९८५४०२३०५१
१४.	क्षिरेश्वर न.पा प्रमुख सुखदेव यादव	मो. ९८५४०२५७८९
१५.	मिथिला न.पा. प्रमुख महेन्द्र महतो	मो. ९८५४०२९७६०
१६.	धनुषधाम न.पा. प्रमुख बालेश्वर मण्डल	मो. ९८४४५३६९३०
१७.	गणेशमान चारनाथ न.पा. प्रमुख जित नारायण यादव	मो. ९८५१०५०७२१
१८.	जनकपुर उप म.न.पा. प्रमुख मनोज कुमार साह	मो. ९८५४०२२७२२

लक्षित समुदायकापुर्वसुचनाकार्यदल (संयोजक)

१. ढोलबज्जा लक्ष्मणयादव	९८१७६१४०५७
२.पटेर्वाभरत यादव	९८१२००७२०१
३.बत्राही प्रमोद यादव	९८४४१२९९४१
४.हथमुण्डा पवनकुमार महतो	९८४४३२३३६१
५.सखुवा दाउदअन्सारी	९८००८४४९८०
६.मडान गाउँ बालेश्वर महतो	९८१७८५४५४५
७.सुखामडानहरि पासवान	९८६३८१३०८९
८.पासवान टोल कलेश्वर पासवान	९८१९७६८७०१
९.नेपाली टोल शीवशंकर यादव	९८१६७६४०४७
१०.बौकुटोल सोतिलालयादव	९८१७७४०८६०
११.तडिया टोल रामखेलावनयादव	९८४४०७१४६४
१२.सुखठौर शीवापासवान	९८०१३१६४८१
१३.फुलबरिया श्रीलालयादव	९८१८१२७०२४
१४.मल्हनियाँ चित्ररंजन सुरैत	९८४४४१७१७०

नेपाल सरकार
जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषा

१. पृष्ठभूमि

१.१धनुषा जिल्ला

१.१.१ परिचय

नेपालको मधेश प्रदेशका ८ वटा जिल्ला मध्येएक जिल्ला धनुषा हो ।मधेश प्रदेशको राजधानी जनकपुरधाम यसै जिल्लामा पर्दछ । यस जिल्लाले पुर्वमा सिरहा, पश्चिममा महोत्तरी, उत्तरमा सिन्धुली, उदयपुर र दक्षिणतर्फ भारतको विहार राज्यको मधुवनी जिल्लाको सिमानालाई छोएको छ । व्यापारिक र प्रशासनिक बाहेक धार्मिक महत्व ओगटेको यो जिल्लाको महत्व नेपालमा मात्र नभएर नेपाल बाहेक भारत लगायत विश्वका विभिन्न देशका हिन्दु धर्माबलम्बीको वीचमा रहेको छ ।

प्राचीन कालमा हालको जनपुर क्षेत्र मिथिलापुरीको सभ्यता उपनिषदकालको समयमा सर्वोच्च शिखरमा पुगेको पाइन्छ । त्यस समयका शासकहरु सभ्य र उदार भएको कारण मिथिलापुरीमा अध्यात्मिक शिक्षा दर्शन तथा उपनिषदहरुको अत्यन्त विकास भएको इतिहासमा पाइन्छ । सत्ययुगको अन्त्यतिर गएर बैष्णब भगवान विष्णुका अनुयायीहरुको प्रयासबाट मिथिलापुरीको खोज र पुनर्जागरण गरी मिथिलाराज्य जनकपुरको नाममा प्रतिस्थापित हुन पुगेको देखिन्छ । नेपालको एकीकरणपछि नेपालको तराई भुभागमा रहेको यो मिथिलापुरी क्षेत्रको महत्व पौराणिककालदेखि जुन रुपमा रही आएको थियो अझ त्यो भन्दा बढीरुपमा धार्मिक पर्यटकीय रुपमा समेत आज यो क्षेत्रको महत्वमा श्रीवृद्धि भई रहेको छ ।

जनकपुर नगरीले नेपालको ऐतिहासिक, धार्मिक र सांस्कृतिक महत्व बोकेको छ । त्रेतायुगका राजा महर्षि जनकको उत्कृष्ट राजधानी जनकपुर अहिले एक विशिष्ट धार्मिक र पर्यटकीय स्थलका रुपमा समेत विकसित हुदै गईरहेको छ । त्रेतायुगमा मर्यादा पुरुषोत्तम श्रीरामसंग जानकीको विवाह पश्चात यस क्षेत्रको गरिमा अझउत्कर्षमा पुगेको पाईन्छ । यहा भगवान राम र सीताको शुभबिबाह सम्पन्न भएको हुनाले देशका विभिन्न स्थानवाट वैवाहिक कार्यकोलागि यसै स्थानमा आउने गर्दछन । यस स्थानमा विवाह गर्नाले वर वधुको जीवन सफल हुने विश्वास सर्वत्र गरिन्छ । त्यस्तै श्रीरामचन्द्र भगवानले आफ्नो वाणवाट जमिनको पानी निकाली नुहाएको स्थान आज गंगासरको नामले प्रसिद्धि छ । यस स्थानमा नुहाउनाले मानिसको छाला सम्बन्धि रोगहरु र पानी खानाले पेट सम्बन्धिका रोगहरु निको हुने विश्वास गरिन्छ ।

धनुषा जिल्लाको हालको स्वरुप कोशी देखि गण्डकी र गंगा देखि हिमालय सम्म फैलिएको वृहद मिथिला प्रदेशको युगान्तरमा खुम्चिदै गइ सानो स्वरुप नै हो भन्नु अतिश्योक्ति नहोला । किंवदन्ती अनुसार पुर्व वैदिक युगमा जनविहीन रहेको यो क्षेत्रको अन्वेषण माथव विदेधले गरेका थिए मुखमा अग्नी लिई यस वनले ढाकिएको अनकन्टर प्रदेशमा आईपुग्दा उनको मुखमा रहेको अग्नी वाहिर आई सम्पुर्ण वनको विनाश भए पश्चात यहाँ मानव वसोवास शुरु भएको थियो । त्रेतायुगमा जनकवशका वाईसौं राजा शीरध्वजले प्रजाहरुलाईअनिकालवाट मुक्ति दिलाउन आफै हलो जोन्न थाल्दा भुमीवाट वालिका जानकी उत्पन्न भईन् जसको कारणवाट यस प्रदेशको गाथा पवित्र र विस्थापित भएको पाईन्छ । सर्वगुण सम्पन्न श्रीजानकी को विवाहका लागि स्वयंवर लिन ईच्छुक विभिन्न प्रदेशवाट आएका शक्तिसम्पन्न राजकुमारहरु मध्येवाट शिवधनुषमा तांदो चढाउने लाई वरको रुपमा ग्रहण गर्ने राजा शीरध्वजको शर्तमा अयोध्यावाट आएका दशरथपुत्र श्रीराम वाहेक कोही उतिर्ण हुन सकेनन् । श्रीरामले सो धनुषमा तांदो चढाउन लाग्दा अत्यधिक वजनले सो धनुष खण्डीत हुन पुग्यो । सो धनुषको एक

टुक्रा झरेको स्थानलाई धनुषाधाम भनिन्छ यसैबाट जिल्लाको नाम धनुषा भनी नामाकरण भएको पुष्टि हुन्छ ।

रामजानकी मन्दिरमामंसिरमहिनाको पञ्चमी तिथिमा भगवान रामचन्द्र र सीताको बिबाहको स्मरण स्वरुप बिबाहपञ्चमी पर्व मनाउन नेपाल लगायत भारतका विभिन्न स्थानहरुबाट लाखौ धर्माबलम्बीहरु आई रामजानकी बिबाह महोत्सबमा भाग लिई रामजानकी मन्दिरको श्रद्धापूर्वक दर्शन गरी फर्किन्छन् । यस अबसरमा यो महोत्सब मनाउन गठित समिति र स्थानीय प्रशासनिक क्षेत्रको समेत सहयोगमा विवाह पञ्चमीको मध्यान्हमा राम बिबाह महोत्सबको कार्यक्रमहरु सम्पन्न गरिन्छ । यसको साथै प्रत्येक वर्ष तिहारपछिको षष्ठी तिथिमा यहाका पोखरीहरुमा गरिनेछठ पूजाको पनि आफ्नै किसिमको महत्व रहेकोछ । दशै तिहारको विदाको समयमा नआउने व्यक्तिहरु पनि देश वा बाहिर जहाँ रहेपनि यो छठ पर्वको अवरमा आई आ–आफ्नो परम्परा अनुसार पूजाआर्जा गर्ने गर्दछन् । रामजानकीको पबित्रस्थल जनकपुरको साथै यसै जिल्लाभित्र धनुषाधाम न.पा.मा स्थित धनुषाधामको पनि कम महत्व रहेको छैन । भगवान रामचन्द्रले सीताको कन्यार्थका समयमा महर्षि दधिचि ऋषिको हाडबाट निर्मित धनुष उठाएर भाचिदा ३ टुक्रामध्ये एउटा टुक्रा आई धनुषाधाममा रहेको भनाई रहेको छ । यस पवित्रस्थलमा नेपाल र भारत एवं विदेशका श्रद्धालु भक्तजनहरु रामजानकीको साथै यहाको पनि दर्शन गरी फर्किने गर्दछन् । यसको साथै यहँको धार्मिक परम्पराअनुसार प्रत्येक वर्ष माघ महिनामा नेपाल लगायत विदेशका श्रद्धालुभक्तजनहरु आई १५ दिन यस क्षेत्रको कचुरी ठेराबाट मिथीला बिहारी भगवानको डोला सहित जनकपुरको वरिपरि भारतका केही भाग एवं महोतरीका केही भागको समेत परिक्रमा गरी फर्किने अर्को धार्मिक परम्परा पनि यस क्षेत्रको महत्वपूर्ण परम्पराको रुपमा रहेको छ ।

नेपालमा पशुपतिनाथ पछि सबै भन्दा बढी धार्मिक श्रद्धालु आउने स्थलहरुमध्येमा जनकपुरधामको स्थान दोस्रो रहेको छ । धार्मिक महत्वको साथै उद्योग व्यापार यातायात संचार र विकासका अन्य गतिविधिसमेतको आधारमा यस जिल्लाको महत्वपूर्ण स्थान रहेको छ । नेपालका पहिलो रेलवे सेवा यसै स्थानमा पर्दछ । नेपाल र भारतको सीमानालाई रेलवाट जोडने यातायात सेवा यसै जिल्लामा पर्दछ ।

धनुषा जिल्ला विभिन्न उद्योगहरु रहेका छन ती मध्ये नेपालको पहिलो चुरोट कारखाना जनकपुर चुरोट कारखाना यसै जिल्लामा रहेको छ । ती वाहेक एभरेष्ट कागज कारखाना, नोवेल ग्यास उद्योग र तेज सिमेन्ट उद्योग यसै जिल्लामा पर्दछन । यस जिल्लामा ठुला परियोजनाहरु हुलाकी सडक, रेवे जटही ढल्केबर ६ लेन सडक शहिद पथ परिक्रमा सडक अन्तर गृह र कृषि फर्महरु रहेका छन ती मध्ये हर्दिनाथ सिचाई आयोजना, कमला सिचाई आयोजना, मत्स्य विकास आयोजना, बागवानी फर्म, चरण विकास फार्म र कृषि विकास आयोजना नक्टाझिझ, कृषि अनुसन्धान केन्द्र बेलाचापी रहेका छन ।

यातायातको हिसाबमा पुर्व पश्चिम लोक मार्गछोएकार महेन्द्रराजमार्ग देखि जनकपुर हुदै जलेश्वर मटिहानीका साथै जनकपुरबाट हुलाकी सडक हुदै कमला नदी र सिरहा जिल्ला सँग सम्पक हुनु र विभिन्न क्षेत्रमा निर्मित उत्तर दक्षिण सडकहरुले पनि यस जिल्लका एक ठाउँबाट अर्को क्षेत्रका जनताबीचमा नजिक बनाउन महत्वपूर्ण भुमिका निर्वाह गरेको छ ।

१.१.२जनसांख्यिक विवरण :

पृष्ठभूमी

नेपालमा वि.सं. १९६८ (सन् १९११) सालदेखि जनगणना गर्ने काम शुरु भएको र त्यसपछि लगभग प्रत्येक १०/१० वर्षको अन्तरमा जनगणना सञ्चालन हुँदै आएको छ । पहिलो र दोस्रो जनगणनाको मुख्य उद्देश्य मालिक, कमारा कमारी, बाँधाको सूची तयार गर्ने रहेको थियो । वि.सं. १९९८ सालसम्म सञ्चालन भएका जनगणना सामान्य व्यक्ति गणना का रूपमा मात्र सीमित थिए भने वि.सं. २००९/११ (सन् १९५२/५४) सालदेखि सञ्चालन भएका जनगणनाहरू आधुनिक (वैज्ञानिक) जनगणना मानिन्छन् । वि.सं. २०१५ सालमा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको स्थापना भए पछिका सबै जनगणना विभागले सञ्चालन गर्दै आएको छ । यस क्रममा वि.सं. २०७८ सालको राष्ट्रिय जनगणना नेपालको बाह्रौं र वि.सं. २०७२ सालमा जारी भएको नेपालको संबिधान बमोजिमको संघीय प्रणालीको पहिलो जनगणना हो ।

नेपालमा सञ्चालन भएका सबै जनगणनाहरुमा महिला पुरुष अनुसार विवरण संकलन गरिदै आएको भएता पनि महिलाहरुको सामाजिक तथा आर्थिक अवस्थालाई विशेष रुपमा सम्बोधन गर्ने गरी सर्वप्रथम वि.सं. २०५८ सालमा गरिएको दशौं राष्ट्रिय जनगणनामा महिलासँग सम्बन्धित थप विवरणहरु संकलन गरिएको थियो । उक्त जनगणनामा लैङ्गिक समानताको मूलप्रवाहीकरण अन्तर्गत महिलाका नाममा भएका सम्पत्ति, महिलाका काम, बिस्तारित आर्थिक काम लगायतका अन्य प्रश्नहरु थप गरिएका थिए । वि.सं. २०६८ सालको एघारौं जनगणनामा लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणलाई प्रमुख प्राथमिकता दिई जातजाति, भाषा, धर्मलगायतका तथ्याङ्क संकलनमा विशेष पहल गरिएको थियो । आगामी बाह्रौं जनगणनालाई अझ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी बनाउन, दीगो विकास लक्ष्यका सूचकहरु मापन गर्न समेत ध्यान दिई वडा, गाउँ तथा नगरपालिका तथा प्रदेश स्तरीय तथ्याङ्क उपलब्ध हुने गरी विवरण संकलन गरिएको थियो।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को पहिलो चरणको स्थलगत कार्य वि.सं. २०७८ साल भाद्र ३० देखि असोज १८ सम्म र दोस्रो चरणको स्थलगत कार्य वि.सं. २०७८ साल कार्तिक २५ देखि २०७८ मंसिर ९ सम्म सम्पन्न भएको थियो ।राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रदेश तथा जिल्लास्तरमा व्यवस्थापकिय कार्यको लागि १,८७१ कर्मचारी र स्थलगत कार्यमा करिब ८,५०० सुपरिवेक्षक तथा ३९,००० गणकहरू संलग्न थिए ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार धनुषा जिल्लाका केही प्रमुख नतिजाहरू

- कुल घरपरिवारः संख्या- १,७७,१४३
- कुल जनसंख्याः- ८,६७,७४७
- पुरूषः- ४,२९,८९३(४९.५%)
- महिलाः- ४,३७,८५४(५०.५%)
- परिवारको औसत आकारः- ४.९० व्यक्ति प्रति परिवार
- लैङ्गिक अनुपातः- ९८.१८ पुरूष प्रति १०० महिला
- जनघनत्वः- ७३५ व्यक्ति प्रति व.कि.मि.
- वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदरः- १.३४%
- कुल साक्षरता दरः- ६५.२% (पुरूषः- ७४.६% र महिलाः- ५६.३%)
- अनुपस्थित (विदेशमा बस्ने) जनसंख्याः- ७३,६८८ (पुरूषः- ७१,९२० र महिलाः- १,७६८)
- अपाङ्गता भएको जनसंख्याः- १३,२३१ (पुरूषः- ७,४७० र महिलाः- ५,७६१)
- शहरी क्षेत्रको जनसंख्याः- ७,१२,६३८(पुरूषः-३,५३,९४४ र महिलाः-३,५८,६९४)
- ग्रामिण क्षेत्रको जनसंख्याः- १,५५,१०९(पुरूषः-७५,९४९ र महिलाः-७९,१६०)

१.१.३भौगोलिक अवस्थिति :धनुषा जिल्ला मधेश प्रदेशको राजधानीको रुपमा अवस्थित रहेको छ । नेपालको मानचित्रमा यो जिल्ला २५.३५' देखि २७.५' उत्तरी आक्षाँश रेखा र ८५.५' देखि ८६.२' पूर्वी देशान्तर रेखाको बीचमा रहेको छ । यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल ११९० वर्ग किलोमिटर रहेको छ । लगभग माप अनुसार उत्तर–दक्षिण औसत लम्बाई ४५.२७ कि.मी., पर्व–पश्चिम औसत चौडाई २७.४७ कि.मी., अधिकतम लम्वाई ५८ कि.मी., कम लम्वाई ३९ कि.मी., वढी चौडाई ३४ कि.मी., कम चौडाई २२ कि.मी. रहेको झण्डै चरा स्वरुपको यो जिल्ला नदीनाला र वनजंगल जस्ता प्राकृतिक श्रोत साधनमा पनि धनी नै मानिन्छ ।

यस जिल्लाले नेपालको कुल भुभागको ०.८० प्रतिशत ओगटेको र कुल जनसंख्याको २.९ प्रतिशत जनसंख्याको आधारले ५औ स्थानमा रहेको र यस जिल्लामा ९३ जातजातिका मानिसहरुको बसोवास रहदै आईरहेको छ ।यस जिल्लाको पुर्वमा सिराहा जिल्ला, पश्चिममा महोत्तरी जिल्ला, उत्तरमा सिन्धुली जिल्ला र दक्षिणमा भारतको बिहार राज्यको मधुवनी जिल्ला पर्दछ ।९० प्रतिशत तराई समथर भुभाग र १० प्रतिशत चुरे पहाड भएको यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल ११९० वर्ग कि.मी. रहेको छ भने यस जिल्लामा १ उपमहानगरपालिका, ११ नगरपालिका र ६ गाउँपालिकाहरु रहेका छन ।यस जिल्लाको हावापानी शितोष्ण र समशितोष्ण रहेको छ ।

धनुषा जिल्ला बिभिन्न किसिमका प्राकृतिक तथा मानव श्रृजित विपद्का कारण बर्षेनी ठूलो धनजनको क्षती व्यहोर्दै आईरहेको छ । मौसमी विपदहरु गर्मी मौसममा मनसुन (वर्षा) को समयमा बाढी, पहिरो, डुबान रकटान हिसाबले अति सम्वेदनशिल अवस्थामा रहेको छ । यस्ता मौसमी विपद्हरुको समयमा बिपद्बाट हुने जनधनको क्षती हुनबाट जोगाउन, क्षती न्यूनिकरण तथा उद्धारकार्यमा सुरक्षा निकायहरु परिचालन भई आएको छ ।

१.१.४राजनैतिक तथा प्रशासनिक विभाजन:

प्रदेश : मधेश प्रदेश

जिल्ला : धनुषा

प्रदेश राजधानी : जनकपुरधाम

भौगोलिक क्षेत्र : तराई

संघीयनिर्वाचन क्षेत्र : ४

प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र ८

गा.पा. संख्या : ६

उपमाहा नगरपालिका सख्या १

नगरपालिका संख्या : ११

सदरमुकाम : जनकपुरधाम

१.१.५ शैक्षिक विवरण :

क.स	विद्यालय	संख्या
१	प्राथमिक	११५
२	निम्न माध्यमिक	६२
३	माध्यमिक	८५
४	उच्च माध्यमिक	४७
५	कलेज	१०
६	संस्थागत विधालय संख्या	२४८
७	मदर्सा विधालय संख्या	७१
८	गुरुकुल विधालय संख्या	४
९	गुम्बा संख्या	१
१०	बाल विकाश केन्द्र	६६३

१.१.६ आर्थिक स्थिति

कृषि

भू-उपयोगको स्थिति

क्षेत्रफल:- १,१९,००० हेक्टर

खेती योग्य जमिन:- ७६,५३१ हेक्टर

सिंचित जमिन:- ३५,१२८ हेक्टर

चरन:- ३,००० हेक्टर

अन्य(नदि/नाला/आवास/सडक आदि)- १०,४६९ हेक्टर

सिंचाइको स्थिति

सि.नं.	सिंचाई आयोजना	सिंचित क्षेत्रफल(हे.)
क	कमला सिंचाई आयोजना	१२५००
ख	प्रथम सिंचाई सेक्टर आयोजना	
➢	चारनाथ सिंचाई आयोजना(भरतपुर)	३३०
➢	बालगंगा सर्वि सिंचाई आयोजना(कजरा रमौल)	१५०
➢	डुमरिया सिंचाई आयोजना(गिद्धा, बफै)	१०००
ग	दोस्रो सिंचाई सेक्टर आयोजना	
➢	बालगंगा सिंचाई सेक्टर आयोजना(ध.गोविन्दपुर)	२००
➢	दुधमति सिंचाई आयोजना(जनकपुर-१३)	१५०
➢	दुधमति सिंचाई आयोजना(सिनुरजोडा)	२००
➢	बुजगंगा सिंचाई आयोजना(शान्तिपुर)	१९२
➢	मुगलैया सिंचाई आयोजना(शान्तिपुर)	६००
घ	सिंचाई व्यवस्थापन तथा हस्तान्तरण आयोजना	
➢	हर्दिनाथ सिंचाई योजना(गोपालपुर)	१५००
➢	कमाण्ड क्षेत्रः बनिनियाँ,गोपालपुर,सपही,लक्ष्मीपुर बगेवा,ठेरा कचुरी,बेंगाशिवपुर,तारापट्टी सिर्सिया,मिथिलेश्वर निकास,बघचौडा	२०००
ङ	कृषि विकास योजना नक्टाझिज	
➢	डिप ट्युववेल(८६)	३२९०
च	कृषि विकास योजना नक्टाझिज/नलकुप	
➢	स्यालो ट्युववेल(१६७२)	४४५८
छ	अन्य साना तथा मझौला सामुदायिक सिंचाई प्रणाली अन्तर्गत	३९७८
जम्मा		३०५४८

स्रोतः कृषि ज्ञान केन्द्र, धनुषा

स्थानीय तह अनुसार कृषि योग्य भूमी

सि.नं.	स्थानीय तह	कृषि योग्य भूमीको क्षेत्रफल(हे.)
१	गणेशमान चारनाथ न.पा.	६५८१.३
२	धनुषाधाम न.पा.	४८३७.१

३	मिथिला न.पा.	६७७५.६६
४	बटेश्वर गा.पा.	३४२६
५	क्षिरेश्वरनाथ न.पा.	४७००.४
६	लक्ष्मीनियाँ गा.पा.	७३०६.७
७	मिथिला बिहारी न.पा.	३४१८.०५
८	हंसपुर न.पा.	४९५०
९	सबैला न.पा.	४८६५.०५
१०	शहीदनगर न.पा.	४५५७.९
११	कमला न.पा.	५७५६.७
१२	जनकनन्दिनी गा.पा.	२२९०.७
१३	विदेह न.पा.	३८८९.४
१४	औरही गा.पा.	२२५८
१५	जनकपुरधाम उ.म.न.पा.	७२२४.५
१६	धनौजी गा.पा.	२१७८
१७	नगराईन न.पा.	३९१८
१८	मुखियापट्टी मुसहरनिया गा.पा.	२३२१.३
जम्मा		८१२५४.७६

जिल्लामा कृषि उपजको खरिद विक्री हुने हाट बजारहरूको विवरण

जनकपुरधाम उप-महानगरपालिका

- रेल्वे स्टेशन, पेठिया बजार, कुवा बजार, तिरहुतिया गाछी शुक्रवारी बजार, कनकपट्टी बजार, बसहिया बजार, कुर्था बजार, देवपुरा बजार

नगराइन नगरपालिका

- नगराइन बजार, फुलगामा बजार, देवडिहा बजार, खिरखिरिया बजार, घोडघास

सबैला नगरपालिका

- खरियानी बजार, सतोषर बजार, भटियन बजार, सबैला बजार, पटेर्वा बजार, रघुनाथपुर बजार

शहिदनगर नगरपालिका

- यदुकुहा बजार, बालाबाखर बजार, मतौना बजार, चोरा कोयलपुर बजार, विर्ता महुलिया बजार, हडवारा बजार, नेमुवा टोल बजार, धबौली बजार, डुमरिया बजार, नाथपट्टी बजार

कमला नगरपालिका

- सराबे बजार, माचि बजार, लगमा बजार, मुंगराहा बजार, चुम्का बजार, हथमुण्डा बजार, सखुवा मडान बजार, हथलेटवा बजार, लक्कड बजार

धनुषाधाम नगरपालिका

- धनुषाधाम बजार, मंगलपुर बजार, किसानपुर बजार, नौसय बिग्हा बजार, पर्वता बजार, सिकियाहा बजार, धारापानी बजार

बिदेह नगरपालिका

- तिनकौरिया बजार, एकराही बजार, बफै बजार, इटहरवा बजार, जोगियारा बजार

क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिका

- सखुवा बजार, महेन्द्रनगर बजार, नयाँ बजार, इच्छापुर बजार, रमदैया बजार

मिथिला नगरपालिका

- ढल्केवर बजार, बडहरी बजार, जमुनिवास बजार, पुष्पवलपुर बजार, लालगढ बजार

हँसपुर नगरपालिका

- हँसपुर बजार, बघचौडा बजार, मानसिंहपट्टी बजार, सुगानिकास बजार, बालगंगा बजार, सोनिगामा बजार, भतही बजार, परसाही बजार, भगवानपट्टी बजार, तिसियाही बजार, झटियाही बजार

मिथिला बिहारी नगरपालिका

- तारापट्टी बजार, कचुरी बजार, सिर्सिया बजार, पुरनदाहा बजार, भुतही बजार, कजरा रमौल, ठेरा बजार, ललिया बजार, मिथिलेश्वर मौवाही बजार

गणेशमान चारनाथ नगरपालिका

- गोदार बजार, बिरेन्द्रबजार, बरमझिया बजार, जुरी बजार, गौरीपुर बजार, भरतपुर बजार, चिसापानी बजार

औरही गाउँपालिका

- पौडेश्वर बजार, देउरी परवाहा बजार, झिटकोहिया बजार, चक्कर बजार

बटेश्वर गाउँपालिका

- लवकुश बजार, कार्तिक कुमर बजार, बटेश्वर बजार, शान्तिपुर बजार, शान्तिपुर दुर्गा मन्दिर बजार

धनौजी गाउँपालिका

- बहुअर्वा बजार, धनौजी बजार, लखौरी बजार

लक्ष्मीनियाँ गाउँपालिका

- लक्ष्मीनियाँ बजार, सपही बजार, गजरिया बजार, सिनुरजोडा बजार

मुखियापट्टी मुसहरनिया गाउँपालिका

- तुल्सीयाही बजार, बैरिया लक्ष्मीपुर, लबटोली बडकी पोखरी बजार, मुखियापट्टी मुसहरनिया चौक बजार

जनकनन्दिनी गाउँपालिका

- खजुरी बजार, महुवा बजार, बल्हागोठ बजार

जिल्ला भित्रका नदी/नालाका विवरण

- ठुला नदीः- कमला, रातु
- साना नदीः- वडहरी, औरही, जलाद, जगधर, बलुवा, चारनाथ
- खोलाः- वसही, सुखजोर, विग्ही, दुधमति, डुमरिया, विमला, जमुनी आदि

- नदीहरूको लम्बाईः- ९९०.३५ कि.मि.
- खोलाहरूको लम्बाईः- ११५६.३७ कि.मि.
- शिवालिक र भावर क्षेत्र मात्र
  - नदीको लम्बाईः- ४४१.५८ कि.मि.
  - खोलाको लम्बाईः ४२२.६४ कि.मि.
  - जम्माः- ८६४.२२ कि.मि.

१.१.७ धार्मिक विश्लेषण :

यस जिल्लामा विभिन्न धर्मावलीहरुको बसोबास रहेतापनि एक अर्कासँग आपसी सदभाव कायम रहेको देखिन्छ विरलै धार्मिक दंगाहरु यस जिल्लामा सुनिन पाउँछ । परम्परावादी समाज तथा धार्मिक अवधारणा अनुसार हरेक धर्म जातिहरुको आफ्नै धर्मस्थलहरु रहेका छन । मन्दिर,मस्जिद, गुफा,चर्च,गहवर र गाउँ स्तरमा नगरदेवता (डिहीवार) रहेका छन ।

१.१.८पर्वहरु :

आ-आफ्नो रीति अनुसार दशैं (दशहरा), दिपावली, छठ, गणेश चतुर्थी, रामनवमी, कृष्णा अष्ठमी, तीज, होली, ईदउद जोहा, मोहरम पर्वहरु प्रमुख हुन् । यी बाहेकका प्रत्येक गाँउ र वडामा जातीय रितिरिवाजका आ-आफ्नै पर्वहरु मनाउने चलन छ ।

१.१.९ मुख्य पर्यटकीय स्थलहरु :

जनकपुरधाम - जानकी मन्दीर, राम मन्दिर, लक्ष्मण मन्दिर, जनक मन्दिर, राजदेवी मन्दिर, संकटमोचन, राम जानकी विवाह मण्डप, सङ्ग्रहालयहरु, गंगा सागर, धनुषसागर, अर्गजा सागर, परशुराम कुण्ड लगायतका सागरहरु ।

धनुषाधाम - धनुष मन्दीर

गिरिजास्थान - कल्ना बाबा मन्दीर

क्षिरेश्वर स्थान - क्षिरेश्वर नाथ मन्दीर

मणि मण्डप - मुजेलीया

महा गंगा आरती - गंगा सागर जनकपुरधाम

१.१.१० धनुषा जिल्लामा रहेका स्थानीय तहको विवरण

क्र.सं.	स्थानीय तहको नाम	वडा संख्या	क्षेत्रफल(व.कि.मि.)
१	जनकपुरधाम उप-महानगरपालिका	२५	९१.९७
२	क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिका	१०	५०.८५
३	गणेशमान चारनाथ नगरपालिका	११	२४४.३१
४	धनुषाधाम नगरपालिका	९	९१.६४

५	नगराईन नगरपालिका	९	३९
६	विदेह नगरपालिका	९	४५.५१
७	मिथिला नगरपालिका	११	१८७.९३
८	शहीदनगर नगरपालिका	९	५७.३७
९	सबैला नगरपालिका	१३	६४.४७
१०	कमला नगरपालिका	९	६५.८५
११	मिथिला बिहारी नगरपालिका	१०	३७.६
१२	हंसपुर नगरपालिका	९	४८.७१
१३	जनकनन्दिनी गाउँपालिका	६	२७.६२
१४	बटेश्वर गाउँपालिका	५	३१.६६
१५	मुखियापट्टी मुसहरनिया गाउँपालिका	६	२६.८४
१६	लक्ष्मीनियाँ गाउँपालिका	७	३०.६६
१७	औरही गाउँपालिका	६	२५.५६
१८	धनौजी गाउँपालिका	५	२२
जम्मा		१६९	११८९.५५

१ योजनाको पृष्ठभूमि

वि.सं. २०६६ सालमा गृह मन्त्रालयले सबै जिल्ला तथा क्षेत्रीय तहमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको गुणस्तर वृद्धि, सुदृढीकरण र संस्थागत गर्न बाढीको पूर्वतयारी योजना मार्गदर्शन तयार गरेको थियो । त्यसको परीक्षणका आधारमा सबै खालका प्रकोपहरू लक्षित गर्दै विपद् पूर्वतयारीका साथै प्रतिकार्य योजना समेत समावेश गरी "विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७"तयार गरी कार्यान्वयनका लागि सवै मन्त्रालय, विभाग, क्षेत्रीय निर्देशनालय तथा जिल्लाहरूमा कार्यान्वयनमा ल्याएको । उक्त मार्गदर्शनले जिल्ला तहमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रकृयामा संलग्न सबै सरकारी निकायहरू, रेडक्रस, राष्ट्रिय÷अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू र संयुक्त राष्ट्रसंघीय निकायहरूलाई स्पष्ट जिम्मेवारी दिएको छ । यसको आधारमा सबै जिल्लाहरूमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरी लागू गरिएकोछ । योमार्गदर्शन दैवी प्रकोप (उद्धार) ऐन २०३९, स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५, विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ आदि कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थामा आधारित थियो। विपद्जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थापनका क्षेत्रमा नेपाल सरकारले समयानुकूल परिमार्जन गर्दै विपद्पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना राष्ट्रिय, प्रदेश र स्थानीय तहमा तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई अनिवार्य बनाएको छ । यस्ता कानूनी व्यवस्थाहरुमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५), स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, विपद्जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६, विपद्जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७५ र विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना, २०७५ लगायतका कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाहरू छन् । यसैगरी, अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि सेण्डाइ कार्यढाँचा (सन् २०१५–२०३०), दिगो विकासका लक्ष्यहरू, जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी पेरिस सम्झौता, आवधिक योजना, नीति तथा कार्यक्रम लगायतका सन्धि

सम्झौतालाई समेत आत्मासात् गर्दै संघ, प्रदेश र स्थानीय तहहरुमा विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाई विपद्बाट हुने मानवीय र भौतिक क्षति न्यूनीकरण गर्न आवश्यक हुन्छ ।

संघीय संरचना अनुरुप विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन गर्न नीति, ऐन तथा रणनीतिक कार्ययोजनाहरू तयार भएका सन्दर्भमा प्रदेश, जिल्ला, स्थानीय तहमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनलाई व्यवस्थित गर्न साथैयोजनाहरूमा एकरुपता र गुणस्तर कायम गर्न विपद्जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) को दफा ८ बमोजिम "विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७लाई नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालयले सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरूको राय सुझाव समेत लिई संशोधन गरेको छ । संशोधित मार्गदर्शन कार्यकारी समितिबाट मिति २०७६।०८।०३ मा स्वीकृत भई लागु भएको छ ।

२ . विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य

विपद परी प्रभावित हुनसक्ने तथा भएका समुदायलाई प्रभाबकारी ढंगले समयमानै सुसुचित गर्ने तथा प्रभावित भएका समुदायलाई तत्काल राहत तथा उद्दार सेवा प्रदान गर्नु र सम्भाबित क्षति हुनसक्ने अवस्थाबाट समुदायलाई जोगाउनु यस योजनाको मुख्य उद्देश्य रहेको छ ।

विपदको कारणबाट मानिस, पशुपंक्षि र कृषिवालि लगायत भौतिक संरचनाहरु माथि पर्ने प्रतिकूल प्रभावको सामना गर्न स्थानीय स्रोत र साधनको अधिकतम उपयोग गर्दै विभिन्न निकायहरुसँग समन्वय गरी प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी, जवाफदेहीयुक्त उद्दार, राहत लगायत मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन यस योजनालाई अद्यावधिक गर्नुको मूल उद्देश्य हो ।

२.१ योजनाको विशिस्ट उद्देश्य

- जिल्ला विपद् व्यावस्थापन समिति र सरोकारवालाहरुलाई बाढी, पहिरो राहत तथा उद्दार सेवामा सहयोग पुऱ्याउनु ।
- क्षेत्रगत अगुवाहरु बीच प्रभावकारि समन्वय तथा दुरत सुचना अदान प्रदान गराई बाढि, पहिरो राहत तथा उद्दार सेवामा सहयोग पुऱ्याउनु ।
- क्षेत्रगत अगुवाहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्नु ।
- क्षेत्रगत अगुवाहरु बीच रणनैतिक योजनाको खाका तयार गरी प्रभावकारी राहत तथा उद्दार सेवामा सहयोग पुऱ्याउनु ।
- विपदको सामना गर्ने क्षमतालाई बृद्धि गर्ने र समुदायलाई विपद उत्थानशिल गराउने कार्यमा मद्दत पुर्याउने ।
- विपदको समयमा प्रभावकारी रुपमा मानवीय सहायता परिचालन गर्न र सम्बन्धित निकायको जिम्मेवारीलाई प्रष्ट किटान गर्ने।
- जिल्लामा अवस्थित मानविय सहायतामा संलग्न निकायको पहिचान गर्ने ।
- जिल्लामा संभावित विपद व्यवस्थापनको लागि समूहगत समन्वय संयन्त्रको स्थापना गर्ने ।
- विपद्को समयमा र विपद् पश्चात् गर्ने गतिविधिहरुको जिम्मेवारी क्रमबद्ध एवं किटानीका साथ राखी सरोकारवालाहरुलाई जानकारी गराउने ।
- विपद्को क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी, गैरसरकारी संस्थाहरुको क्षमता पहिचान, विपद् सामना गर्नसक्ने क्षमता विकास ।
- विपद्को समयमा संयमित र संगठित भई विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई योजनाबद्ध तरिकाबाट पूर्व जिम्मेवारीको किटान गरी व्यवस्थापन गर्न सहयोग गर्ने ।

२.२ मनसुनबाट हुने जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्न अबलम्बन गरिने रणनीतिहरु

- मनसुन हुनुपूर्व,मनसुनको समयमा र बिपद् पश्चात गर्नुपर्ने सम्पुर्ण क्रियाकलापको योजना तयार गरी सोही मुताबिक परिचालनको व्यवस्था मिलाउने ।
- मनसुन(बाढी, पहिरो, चटयाङ)को असर र सो बाट बच्नका लागि अपनाउनु पर्ने पूर्व सावधानी बारे स्थानीय भाषामा समेत सन्देशहरु तयार पारी विभिन्न सञ्चार माध्यमहरुबाट प्रकाशन तथा प्रशारण गर्ने।
- सम्पूर्ण स्थानीय तहहरुलाई विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा विपद व्यवस्थापन ऐन, २०७४ का आधारमा स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिहरु गठन गरी परिचालन गर्ने।
- मनसुनको प्रभावबाट सुरक्षीत राख्ने उपायहरुको सम्बन्धमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरु एवं विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने सबै सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरु सहकार्य गर्ने ।
- नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरीले प्रहरीले आफ्नो क्षेत्रबाट आवश्यक पूर्वतयारी तत्काल गर्ने। साथै नेपाल-सामुदाय प्रहरी साझेदारी कार्यक्रम अनुसार सचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने।
- सम्भावित जोखिमलाई मध्यनजर गर्दै विभिन्न स्थानमा हुन सक्ने स्वास्थ्य सम्बन्धी समस्यालाई रोकथाम गर्न स्वास्थ्य कार्यालय र स्थानीय तहको सहकार्यमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम तत्काल सञ्चालन गर्ने। प्रादेशिक अस्पताल तथा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरुले स्वास्थ्यकर्मी तथा औषधिहरु पर्याप्त मात्रामा राखि द्रुत प्रतिकार्य समूह परिचालित हुन सक्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- मनसुन (बाढी, पहिरो, चटयाङ), कृषिबाली र पशुपंक्षीको क्षतिलाई न्यून गर्न आवश्यक औषधोपचार तथा यसबाट बच्ने र बचाउने उपायहरुका सम्बन्धमा सन्देशमूलक सूचना प्रचारप्रसार गराउने व्यवस्था मिलाउन र मनसुनको कारणबाट अन्नबाली पशुपंक्षीको क्षति भएमा/तथ्याङ्क संकलन गरीकृषकहरुलाई मल, बीउ, पशुपंक्षी उपचार तथा प्राविधिक सहयोग जस्ता राहत सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- सम्भावित बाढी पहिरोको विषयमा क्षेत्रगत एवं जिल्लागत विशिष्टीकृत तापक्रम र हावाको वहावको, बर्सातको पूर्वानुमानमा आधारित रहेरजल तथा मौसम विज्ञान विभागले तयार गर्ने पूर्वसूचना सम्बन्धी बुलेटिनलाई आम सञ्चार माध्यमबाट प्रकाशन तथा प्रशारण गर्ने व्यवस्था मिलाउने । जिल्ला आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्र (DEOC) मा बाट जानकारी पठाउने।
- नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, गैर सरकारी संघ सस्था, मानवीय सहायतामा काम गर्ने निकायसंघसस्थाहरु / तथा सामुदायिक संस्थाहरुलेबाढी प्रभावित क्षेत्रहरुमा संचालन गर्ने कार्यक्रमको बारेमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई पूर्व जानकारी गराउने।
- विद्यालयहरुमा मनसुनको प्रभावबाट बच्न विद्यार्थीहरुलाई चेतनामुलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।

२.३कार्यनीति

विपदबाट उत्पन्न विपदमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको आवश्यक पूर्वतयारी सहितको तत्काल उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन जिम्मेवारी बाँडफाँड गरिएको योजनाबद्ध खाका नै आपतकालिन मनसुन पूर्वतयारी कार्य योजना हो । यस कार्ययोजनामा नेपाल सरकारद्वारा निर्देश गरिए अनुसारमनसुन पूर्वतयारी कार्य र आपत्कालीन कार्ययोजना समावेश गरिएको छ ।जिल्ला स्तरमा मनसुनबाट हुने विपदको सामना गर्न सक्ने क्षमताको विकास गरी मनसुनबाट हुनसक्ने क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्नु यस कार्य योजनाको लक्ष्य हो ।

- विपदको समयमा पीडितको खोज तथा उद्धार गरी स्थानीय स्रोतको अधिकतम उपयोगद्वारा प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र जवाफदेहीयुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु र आउन सक्ने विपदको सामना गर्न विपद पूर्व आवश्यक पूर्वतयारी गर्नु यस योजनाको मूल उद्देश्य हो । यस योजनाका पूरक उद्देश्य निम्नअनुसार छन् ।

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

- जिल्लामा हुन सक्ने मनसुनबाट हुने विपदको सामना गर्न आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्था सहित क्षेत्रगत रूपमा पूर्वतयारी गर्नु ।
- मनसुनको प्रकोपमा परेका व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई तत्काल उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने सुनिश्चितता गर्नु ।
- मनसुनबाट प्रभावित समुदायलाई सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत सहयोग उपलब्ध गराउने प्रत्याभूति गर्नु,
- चेतनामूलक तथा न्यूनीकरणका कार्यक्रम मार्फत दीर्घकालीन रुपमा हुने क्षतिलाई कम गर्दै लैजान सहयोग पुर्याउनु ।

२.४मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्नुपर्ने आवश्यकता लेखा जोखा तथा खाडल पहिचान :

आवश्यकताको लेखाजोखा र खाडल पहिचानको सन्दर्भमा पनि क्षेत्रगत रुपमा नै जिल्लामा भएका श्रोतहरुको अवस्था आँकलन गर्ने, त्यसमा थप आवश्यक के हो भन्ने पत्ता लगाउने र बिगतका विपद् सम्बोधनका सन्दर्भमा देखिएका खाडलहरु समस्याहरु पहिचान गरी त्यसलाई आगामी विपद्को अवस्थामा सम्बोधन गर्न सकिने गरी तयारी अवस्थामा रहने गरी प्रतिकार्य योजना बनाउने काम भएको छ ।

- सबै स्थानीय तहले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ लाई आत्मसाथ गरी तोकिएको जिम्मेवारी अनुसार कार्य गर्नुपर्ने छ ।
- मनसुनको समयमा गरिने विपद् व्यवस्थापनमा सहयोग गर्न जिल्लामा उपलब्ध स्रोतसाधन अनुरुप हुने गरी पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाउने ।
- सबै स्थानीयतहले बिपद् जोखिमको पहिचान गरी पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने ।
- सबै स्थानीय तहले बिपद् प्रभावितहरुलाई तत्काल अस्थायी आवासका लागि बिपद् पूर्व नै खुल्ला तथा सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्नुपर्ने ।
- स्थानीय तहले बिपद् ब्यवस्थापनका लागि क्षमता अभिबृद्धिका गतिविधि संचालन गर्नुपर्ने । जस्तैः बिपद् लेखाजोखा, बिपद् जोखिम न्यूनीकरण, बिपद् ब्यवस्थापन योजना तर्जुमा, सामुदायिक खोज उद्धार, जोखिमको नक्शांकन आदि सम्बन्धी तालिमको आयोजना गर्न सकिने ।
- पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनुसार हुने विपद्को पहिचान, त्यसको पूर्व तयारी र र त्यसका लागि गर्नुपर्ने योजनाहरुसमेत अद्यावधिक हुने हुनाले विपद्को व्यवस्थापनमा निकै सहजता ल्याउन ।
- मनसुन जोखिम कम गर्न, मिलेर काम गर्न, विपद् व्यावस्थापनका लागि उपलब्ध श्रोतलाई बिकेन्द्रित गरी क्षेत्रगत रुपले परिचालन गर्न ।
- प्रभावित समुदायलाई प्रकोपको पूर्व सूचना दिनेदेखि सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत मार्गदर्शन दिन ।
- विपद् प्रतिकार्य योजना निर्माण र यसको अद्यावधिक गर्दा उद्धार र राहत जस्ता कार्यमा पीडित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्न।
- आपत्कालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित गर्न तथा सेवाप्रदायकमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वको बनाउन ।
- एकीकृत र समन्वयात्मक रुपमा प्रतिकार्यका गतिविधिहरु अघि बढाउने ।
- जिल्लामा प्रर्याप्त मात्रामा खोज तथा उद्धारका सामाग्रीहरुको भण्डारण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

[illegible]
ल्याउने ।

२.५मनसुन पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको निर्माणका आधारहरु

क कानुनी आधारहरु

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४, स्थानीय सरकार संचालनका लागि बनेको ऐन २०७४, विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६, विपद् जोखिम राष्ट्रिय रणनीति २०६६, विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन योजना निर्देशिका २०६९ तथा राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य ढाँचा २०७०, आदी कानुनहरुलाई आधार मानिएको छ ।

ख क्षेत्रगत आधारहरु

यस योजनाले विपद्को पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कसरी गर्ने बिषयलाई मात्र समेट्छ । स्थानीय तहमासमेत बिपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनका लागि सहयोगी भूमिका रहन सक्ने ।

ग संस्थागत आधारहरु

विपद् परेको अवस्थामा योजनाले विपदमा आवश्यक पर्ने श्रोत संकलन तथा परिचालनमा विषयगत सहयोगी निकायको पहिचानमा सहयोग मिल्ने देखिन्छ । अद्यावधिक गरिएको प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनले जिल्लास्थित संघसंस्थाहरुले क्षेत्रगत रुपमा जनशक्ति र स्रोतको आकलन गरी पूर्वतयारी गर्न सक्नेछन् ।

२.६ विगतमा भएका प्रयासहरु

- दैवी प्रकोपसँग सम्बन्धित निकायहरुसँग समन्वय गरी विपद्को अवस्थामा एकैपटक परिचालन हुन सक्ने गरी स्थानीय स्तरमा एउटा Co-ordinating कमिटी गठन गरी कार्य गरिएको ।
- संभावित मनसुनबाट हुने विपद सम्बन्धी ज्ञान दिलाई सही तरीकाले परिचालन गर्नको लागि Unit मा Response Simulation Exercise गराई परिचालन गरिएको ।
- स्थानीय बिद्यालयहरुमा मनसुनबाट हुने क्षती सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिएको ।
- मनसुनबाट हुने विपदमा परिचालित हुँदा आफ्नो सुरक्षा तथा आवश्यक उद्धार सामाग्रीहरु सहित परिचालन भई उद्धार गरिएको ।

२.७बिद्यमान समस्या तथा चुनौतीहरु -:

- कमजोर सूचना प्रणालीका कारण घटना घटेको स्थानमा तत्काल समयमा स्रोत साधनको परिचालन हुन समस्या ।
- उद्धारका सामाग्री तथा उपकरणको कमी ।
- न्यून तालिम प्राप्त जनशक्ति ।
- मनसुनको प्रभावले हुने विपदको समयमा सबै स्थानहरुमा मोटरबाटो सञ्चालन नभएकोले पैदल यात्रा गरी जानुपर्ने हुँदा उद्धार कार्यमा ढिला हुने ।
- Rehabilitation गराउदा बितरण गर्ने राहत सामाग्रीको अभाव हुने ।

- बाटो बिग्रन गई सवारी साधन अबरुद्ध भएमा, उद्धार कार्य, घाईतेको उपचार र राहत बितरण कार्य प्रभावित हुने ।
- बिभिन्न मृत चौपाया तथा फोहरजन्य कारणबाट प्रभावित ईलाकाका समुदाय, खटिएका सुरक्षाकर्मी र अन्य सहयोगीहरु समेत महामारीको चपेटामा पर्न सक्ने ।
- राहत बितरणमा असमानता, अपुग वा ढिला भएमा झैमेत हुन सक्ने ।झगडा र लुटपाट स-
- बच्चा, बृद्ध, अपांग, सुत्केरी,गर्भवती र महिलाबर्गको उद्धारमा कठिनाई।
- शुद्ध सफा पानीको अभाव।
- दक्ष उद्धारकर्ता तथा उद्धार सामाग्रीको अभाव।

२.८मनसुनकोजोखिममारहेकाउमेरसमूहहरु

- एकबर्ष मुनीको जनसंख्या
- जेष्ठ नागरिक ६० माथिका जेष्ठ नागरिकहरु
- गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरु
- अपाङ्ग अशक्त व्यक्तिहरु
- निरपेक्ष गरिबीको रेखामुनि रहेका अतिविपन्न परिवारहरु

२.९ जोखिम न्युनिकरण गर्नका लागिः

२.९.१ दिर्घकालीन योजना

- संभावित जोखिम रहेको क्षेत्रहरुलाई उपयुक्त क्षेत्रमा स्थानान्तरण गर्ने,
- सबै क्षेत्रहरुलाई यातायात सञ्जालले जोड्ने,
- जिल्लालाई मनसुनको विपद्का लागि कम जोखिम मुक्त जिल्लाको रुपमा परिवर्तन गर्न सबै निकायहरुसँग निरन्तर सहकार्य गर्ने,

२.९.२ मध्यकालीन योजना

- उच्च जोखिम भएका क्षेत्रमा मानीसहरुलाइ सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने,
- आपतकालिन उद्दारलाई सहज पार्न विभिन्न ठाँउमा आवश्यक हेलीप्याडहरु निर्माण गर्ने,
- सबै स्थनीय तहहरुसँग समन्वय गरी सानो आकारको दमकल तथा एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्ने,
- अति संवेदनशिल वन क्षेत्र र वस्तीको सिमानामा आगलागीर प्रज्वलनशिल पात/पतिगंरहरु व्यवस्थित गर्न आवश्यक क्षेत्र तोक्ने ।
- प्रत्येक स्थानीय तहहरुमा तालिम प्रास दक्ष जनशक्ति तयार पार्ने,
- निरन्तर रुपमा जनचेतामुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने,

२.९.३ तत्काल लागु गर्नुपर्ने योजना

- जोखिमयुक्त क्षेत्र आसपास नजिकको सुरक्षित स्थलको पहिचान गर्ने,
- संवेदनशिल क्षेत्र र वस्तीको सिमानामा सुरक्षित स्थलको व्यवस्थित गर्ने,
- उपलब्ध भएका दमकल र एम्बुलेन्सहरु परिचालन गर्ने गराउने,
- टोल टोलमा स्वयं सेवक समुह गठन गर्ने,
- अत्यावश्यक खाद्य सामग्रीहरुको जोहो गर्ने,
- उपयुक्त बासस्थान पहिचान गरी तयारी अवस्थामा राख्ने,
- खुला ठाउँपुर्व तया चउरको पहिचान गरी सेल्टरको लागि/री गर्ने,
- सञ्चार माध्यमबाट खबरदारी सूचना सम्प्रेषण गर्ने,
- सार्वजानिक संस्थाहरुको सक्रिय सहभागितामा जनचेतना अभियान सञ्चालन गर्ने,

२.१० विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको समग्र उद्देश्य विपद् पूर्वतयारी सम्बन्धी क्रियाकलापहरुलाई संगठित, व्यवस्थित बनाई प्रभावकारी प्रतिकार्य मार्फत् सम्भावित क्षति, नोक्सानी न्यूनीकरण गर्नु हो । साथै विपद्को समयमा प्रभावितको खोज तथा उद्धार गरी स्थानीय स्रोत साधनको अधिकतम उपयोगद्वारा प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र जवाफदेहीयुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु यस योजनाको मूल उद्देश्य अनुसार यस प्रतिकार्य योजनका अपेक्षित नतिजा निम्नअनुसार छन् ।

- विपद् पहिला गर्नुपर्ने आधारभुत जोखिम न्युनीकरणका कार्य सुनिश्चित हुनेछन् ।
- विपद्का समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्न सकिनेछ ।
- विपद् जोखिम कम गर्न सरोकारवाला र समुदायबीच सहकार्यको अभिवृद्धि हुनेछ
- उद्धार र राहत जस्ता कार्यमा पीडित समदायको समान पहुँचको प्रत्याभुति हुनेछ ।
- सामाजिक, सास्कतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धि भइ विपद्को सामनामा एकजुट हुने वातावरण तयार हुनेछ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग, पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुका साथै जवाफदेहीता र उत्तरदायित्वको भावना विकास हुनेछ ।
- सङ्कटासन्न समुदाय एवं क्षेत्रहरु पहिचान भई प्रकोप जोखिम नक्शांकन तयार हुनेछ ।
- जिल्लामा मानवीय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु पहिचान भई स्रोत र साधनको आँकलन हुनेछ
- बिषयगत क्षेत्रहरुको आकस्मिक योजना निमार्ण भई प्रतिकार्यका लागि सरल दस्तावेज निर्माण हुनेछ ।
- विपद्प्रभावितहरुलाई तत्काल उद्दार तथा राहत सेवा पुर्‍याउन सरल उपायहरु अवलम्बन गर्न सजिलो पार्नेछ ।
- जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमार्फत समुदाय र सरोकारवाला बीच दुरत सूचना स्थापित गरि प्रतिकार्य प्रभावकारी हुने छ ।
- विपद् जोखिम न्यूनिकरण गर्न सरोकारवालाहरु वीच समन्वयात्मक संयन्त्रको निर्माण भई प्रकोपको समय र प्रकोप पश्चात तत्काल प्रतिकार्य गर्न सहज हुनेछ
- विपद्को समयमा स्थानीय निकाय तथा स्थानीय विपद्व्यवस्थापन समितिको समन्वय र सहकार्यमा प्रभावकारी प्रतिकार्यका गतिविधीलाई अघि बढाइने छ ।
- स्थानीय विपद् ब्यवस्थापन समितिलाई जवाफदेही बनाउदै विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि क्षमतावान बन्नलाई मद्दत गर्ने छन् ।

विपद्को अवस्था

- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अध्यावधिक गरिएको ।
- सबै सुरक्षा निकायहरु बीच समन्वय गरी विपद् व्यवस्थापनको अभ्यास तथा जनचेतना मूलक कार्यक्रम संचालन।
- उच्च जोखिमयुक्त स्थानहरुको पहिचान ।
- शितलहर,मनसुन प्रतिकार्य कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याईएको
- जिल्लाका सबै स्थानीय तहमा रहेका स्थानीय बिपद् व्यवस्थापन समितिहरुलाई सम्भावित बिपद् जोखिमको आकलन, न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्ने गराउने कार्यमा उत्प्रेरित गरिएको।

समस्या

- सवै स्थानीय तहहरुमा वारुणयन्त्र (दमकल) नभएको
- प्राकृतिक स्रोतको दोहन।
- खोज तथा उद्दार सामाग्रीको अभाव।

- तालिमयुक्त जनशक्ति ।
- स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिको गठन तथा पर्याप्त वजेटको व्यवस्था
- राहत वितरणमा दोहोरोपन।
- नदी नियन्त्रणका लागि स्थाई तटवन्ध निर्माणमा बजेट न्युन।

समस्या र समाधानको प्रयास

- विपद व्यवस्थापन समितिको वैठक वसी समस्या समाधानको प्रयास।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अध्यावधिक गरिएको ।
- उच्च जोखिमयुक्त स्थानहरुको पहिचान ।
- नेपाली सेना:सशस्त्र प्रहरी वलको ERT तयारी अवस्था रहने गरेको।
- निजी क्षेत्र तथा गैरसरकारी संस्थाहरुसंग समन्वय गरी तालिम, राहत वितरण लगायतको कार्य गर्ने गरिएको।
- जिल्लामा रहेका एम्बुलेन्स, स्काईभेटर, बारुण यन्त्र स्थानीय र अन्य सहयोगी संस्थाबाट प्राप्त डुंगा आदी समेतलाई तत्काल परिचालन गर्ने गरी तयारी अवस्थामा राखिएको।
- DEOC मार्फत सूचना संकलन तथा विष्लेशन।

मन्त्रालयको अपेक्षा

- सवै स्थानीय तहहरुमा वारुणयन्त्र (दमकल)।
- प्रदेशस्तरीय गोदाम घरको व्यवस्था।
- खोज तथा उद्दार सामाग्रीको व्यवस्थापन।
- संघ,प्रदेश, स्थानीय तहवाट हुने राहत वितरणलाई कार्यविधी व्यवस्थित गर्ने पर्ने।
- जोखिम क्षेत्रका वस्तीहरुको स्थानान्तरण।
- जु.प्र.अ. तथा जवानहरुलाई विपद व्यवस्थापन, खोज तथा उद्धार, प्रकोप नियन्त्रण सम्बन्धि अनुशिक्षण तालिम।

विपद पूर्वतयारी

- जिल्ला विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार भई कार्यान्वयनमा भईरहेको । कार्ययोजना, २०८१ स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा रहेको ।
- नमुना विपद् कार्यसंचालन कोष स्वीकृत गरी कार्यान्वयनको लागि सबै स्थानीय तहमा पठाइएको ।
- नमुना स्थानीय विपद् व्यवस्थापन ऐन स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा पठाइएको ।
- बाढी पहिरो, आगलागी, डुवान, चटयाङ र भुकम्पजन्य विपदका घटनाहरु सम्वन्धमा कार्ययोजना केन्द्रीत रहेको ।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको नियमित तथा आकस्मिक समन्वयात्मक बैठक बसी सूचनाको संकलन तथा विश्लेषण गरी निर्णय कार्यान्वयन प्रकृया अघि बढाइएको ।
- सुरक्षा निकाय तथा सरोकारवाला संस्थाबाट समयानुकुल प्रशिक्षण भईरहेको ।

- अन्तरनिकायगत समन्वय स्थानीय व्यक्ति, स्थानीय सरकार, सरकारी/गै .स.स.संस्था र सञ्चारकर्मीभईरहेको । (
- जिल्लाका सामुदायिक तथा निजी विद्यालय, क्याम्पसहरुमा विपद जोखिम न्युनिकरण जनचेतना अभियान संचालन ।
- स्रोत साधनजनशक्ति), दमकल, एम्बुलेन्स, डोजर, क्रेनअभिलेख को (,
- स्थानीय स्रोत साधन बाँस),बालुवा,ढुंगा,खुल्ला क्षेत्र, आदिपाइने (क्षेत्रको पहिचान ।
- स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भई स्थानीय तहहरुबाट पनि विपद् राहत कोषको व्यवस्था भएको । सो कोषबाट उद्धार सामग्री खरिद गरी स्थानीय सुरक्षा निकायलाई उपलब्ध गराउन समन्वय भएको ।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको आवधिक बैठक बस्ने गरेको ।
- राहत सामाग्री भण्डार गृहका लागि पहिचान भएका गुठी संस्थानको जग्गाको लागि पहल भईरहेको ।
- हाल जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका कोषमा रुमौज्दात रहेको) -/4023437.)

२.११प्रकोप पात्रो

यस जिल्ला अन्तर्गतका स्थानिय निकायहरुबाट संकलन गरिएको सुचनाको आधारमा प्रकोपको मौसमी पात्रो तयार पारिएको छ । विभिन्न प्रकोपले कुन कुन महिनामा मानिसहरु बढि संकटासन्न हुन्छन भन्ने तलको तालिकाबाट देखिन्छ । यसरी हेर्दा मनसुनको प्रभाव पुस माघ र फागुन महिनामा समेत परेको देखिन्छ ।

प्रकोप	वैशाख	जेठ	असार	साउन	भदौ	असोज	कार्तिक	मंसिर	पुस	माघ	फागुन	चैत
आगलागी												
बाढी												
सितलहर												
खडेरी												
महामारी												
हुरीबतास												
चट्याङ												
कृषि बालीमा रोग												
पशुपंक्षीमा रोग												
असिना												

२.१२ कार्यान्वयन संयन्त्र तथा जिम्मेवारी

मनसुनबाट हुन गएको विपदको समयमा प्रभावित मानिसहरुमा छिटो छरितो उद्धार तथा राहत एवं सहयोग आदान प्रदान गर्नका लागि सरोकार संघसंस्थाहरु एक आपसमा विषयगत रुपले समन्वय गर्नु पर्ने खांचो टट्कारो रहन्छ ।प्रभावकारी संचार समन्वयबाट विपदको समयमा प्रभावित व्यक्ति समक्ष प्रभावकारी उद्धार तथा राहत सहयोग पुराउन सकिन्छ । जसका लागि जिल्ला समन्वय समितिहरुले आ आफ्नो नगरपालिका तथा गाँउपालिका स्तरबाट सूचनाहरु लिइ विपद व्यवस्थापनको नेतृत्व लिइ अन्य निकायबाट सहयोग गरिने छ भने

प्राप्त सूचनाका आधारमा समन्वय तथा नेतृत्व निम्न पदाधिकारीहरु र जिल्ला व्यवस्थापन समिति (जिल्ला प्रशासन कार्यालय) मार्फत गरिने छ ।

क्र.सं.	निकायको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	समग्र समन्वय तथा नेतृत्व
२	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख/जिल्ला समन्वय अधिकारी	समन्वयात्मक कार्यमा सहयोग गर्ने । स्रोत (आर्थिक, भौतिक, मानविय स्रोत) परिचालन गर्न सहयोग गर्ने ।
३	स्थानीय तह	प्रमुख/अध्यक्ष	आ-आफ्नो स्थानीय तहको नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने । विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने, स्रोत साधनको व्यवस्था गर्ने, तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन ।
४	सुरक्षा निकायहरु	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	सुरक्षा व्यवस्था गर्ने, उद्दार कार्यमा सहयोग गर्ने, विषयगत समितिमा रही सहयोग गर्ने ।
५	राजनीतिक दलहरु	दलका प्रमुखहरु	समन्वय, स्रोत संकलनमा सहयोग गर्ने, जनपरिचालन गर्ने ।
६	जिल्ला आप्तकालीन कार्य संचालन केन्द्र	फोकल पर्सन	सूचना संकलन, समन्वय, संप्रेशण, तथ्याङ्क व्यवस्थापन
७	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	राहत खाद्य सामाग्री तथा अस्थायी आवास व्यवस्थापन, आपत्कालीन आवास तथा बन्दोबस्ती (Logistic) व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने ।
८	विषयगत सरकारी कार्यालयहरु	कार्यालय प्रमुखहरु	विषयगत समितिमा रही क्षेत्रगत अगुवाको भूमिका नर्वाह गर्ने । आ-आफ्नो क्षेत्रको आप्तकालीन योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
९	उद्योग वाणिज्य संघ/व्यापार संघ	अध्यक्ष	खाद्यन्न, स्वास्थ्य सामाग्रीहरु संकलन वितरण र व्यवस्थापनमा सघाउने ।
१०	यातायात व्यवसायी संघ तथा प्रा.लि.हरु	अध्यक्ष	राहत तथा उद्दार कार्यका लागि यातायात साधनहरु र जनशक्ति उपलब्ध गराउने ।
११	संचार माध्यमहरु	नेपाल पत्रकार महासंघ, संचारकर्मीहरु	सही सूचना संकलन तथा सम्प्रेषण, सचेतनामूलक सूचना तथा सामाचार सम्प्रेषण गर्ने ।
१२	नागरिक समाज	संयोजक	राहत कार्यमा सहयोग तथा समन्वय, मानव अधिकारको संरक्षण तथा सम्बर्धनमा सहयोग गर्ने ।
१३	पेशागत व्यवसायी समितिहरु	अध्यक्ष	राहत, उद्दार तथा संरक्षण कार्यामा सहयोग
१४	गै.स.स. महासंघ, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गै.स.स. हरु	प्रमुख/प्रतिनिधि	मानवस्रोत परिचालन गर्ने, स्रोत संकलनमा सहयोग गर्ने, गै.स.स.बीच समन्वय । क्षमता विकास तथा सहजिकरण कार्य गर्ने

			।

विपद जोखिम न्यूनिकरण, खोज तथा उद्धार र राहत लगायतका कार्य संचालन गर्ने सम्बन्धी कार्ययोजना

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय अवधि	कै.
१	➢ जल तथा मौसम विज्ञान विभागको वेभसाईटबाट मौसम सम्बन्धी पूर्व सूचना लिई मूख्य सरोकारवाला र स्थानीय जनसमुदायलाई जानकारी दिने ➢ बाढी तथा डुवानको जोखिममा रहेका वस्ती एवं समुदायको पहिचान गरी सुरक्षित रहन प्रचार प्रसार गर्ने	➢ जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति ➢ स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति ➢ नेपाल पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा	• जिल्ला आपातकालिन कार्य संचालन केन्द्र • सबै राजनीतिक दल • पत्रकार एवं संचारकर्मी • गैरसरकारी संघ संस्था	विपद अवधिभर निरन्तर	
२	➢ खोज तथा उद्धार कार्यमा खटिन तयारी अवस्थामा रहने	➢ श्री नाथ गण, धनुषा ➢ जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनुषा ➢ सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल धनुषा ➢ स्थानीय खोज तथा उद्धार समूह	➢ जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति ➢ स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति ➢ स्थानीय समुदाय	विपद अवधिभर	
३	➢ आ-आफ्ना हेभी इक्वीपमेन्ट आवश्यक पर्नासाथ प्रयोगमा ल्याउन मिल्ने र सकिने गरी रणनीतिक स्थानमा राख्ने	➢ सडक डिभिजन कार्यालय, ➢ यान्त्रिक कार्यालय, धनुषा ➢ सम्बन्धित स्थानीय तह ➢ श्री नाथ गण, धनुषा ➢ जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनुषा ➢ सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल धनुषा	➢ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति ➢ स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति ➢ सबै राजनीतिक दल ➢ स्थानीय समुदाय	विपद अवधिभर	
४	➢ बर्षातको समयमा बाढी, पहिरोबाट अवरुद्ध हुन सक्ने संभावित सडक मार्गहरुको पहिचान गरी पूर्वतयारी गर्ने र सडक मार्गमा अवरोध भएमा तत्काल हटाउने	➢ सडक डिभिजन कार्यालय ➢ विभिन्न सडकसँग सम्वन्धित निकायहरु ➢ सबै स्थानीय तह ➢ सम्बन्धित सडक, पुल निर्माणमा काम गरिरहेका तथा अन्य निर्माण व्यवसायीहरु	➢ श्री नाथ गण, धनुषा ➢ जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनुषा ➢ सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल धनुषा ➢ निजी क्षेत्र	विपद अवधिभर	
५	➢ खानेपानीसंग सम्बन्धित सिर्जना हुन सक्ने समस्याको अनुमान गरी यथाशिघ्र व्यवस्थापन गर्ने	➢ सम्बन्धित खानेपानी उपभोक्त समिति ➢ सम्बन्धित वडा कार्यालय ➢ स्वास्थ्य कार्यालय	➢ जिल्ला प्रशासन कार्यालय ➢ सम्बन्धित स्थानीय तह ➢ सुरक्षा निकाय	निरन्तर	
६	➢ वर्षातको समयमा हुन सक्ने स्वास्थ्यजन्य समस्या, रोग एवं महामारी जन्य प्रकोपको पूर्वानुमान गर्ने, रोकथामका लागि प्रचार प्रसार गर्ने, औषधि उपचारको व्यवस्था मिलाउने ➢ महामारी फैलिन नदिन र स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न सतर्कता अपनाउदै जनशक्ति, औषधि / औजारको आवश्यक मौज्दात राख्ने लगायत तयारी अवस्थामा रहने	➢ स्वास्थ्य कार्यालय ➢ प्रादेशिक अस्पताल लगायत सबै स्वास्थ्य केन्द्रहरु ➢ सबै स्थानीय तह	➢ श्री नाथ गण, धनुषा ➢ जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनुषा ➢ सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल धनुषा ➢ श्रोत र साधन हुने निजी क्षेत्र ➢ गैरसरकारी संस्थाहरु	निरन्तर	
७	➢ राहत सामाग्रीहरुको स्थानीयस्तरमा भण्डारण गर्ने, भण्डारणको अनुगमन गर्ने	➢ जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति ➢ स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति ➢ नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	➢ उद्योग वाणिज्य सँघ ➢ सबै स्थानीय तह ➢ नेपाल घरेलु तथा साना उद्योग महासंघ	मनसुन अवधिभर	

		जिल्ला शाखा, धनुषा			
	स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिहरुलाई क्रियाशील बनाउने र विपद व्यवस्थापन कोषहरुमा न्यूनतम रकम राख्ने	➢ जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति ➢ स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति	➢ नेपाल सरकार ➢ प्रदेश सरकार ➢ स्थानीय सरकार ➢ गैरसरकारी संघ संस्था एवं दातृ निकायहरु ➢ निजी क्षेत्र	निरन्तर	
९	➢ सुरक्षा निकाय तैनाथी अवस्थामा रहने	➢ श्री विष्णुदल गण, धनुषा ➢ जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनुषा ➢ सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल धनुषा	➢ नेपाली सेना ➢ नेपाल प्रहरी ➢ सशस्त्र प्रहरी बल	निरन्तर	
१०	➢ स्थानीय स्वयंसेवकहरुको गठन र परिचालन	➢ स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति	➢ सबै राजनैतिक दल ➢ स्थानीय समुदाय	निरन्तर	
११	➢ नेपाल रेडक्रस सोसाईटी जिल्ला शाखाले राहत सामाग्रीहरुको भण्डारण, जनशक्ति परिचालन सहित तयार गरेको कार्ययोजना समन्वयात्मक रुपले कार्यान्वयन गर्ने	➢ नेपाल रेडक्रस सोसाईटी जिल्ला शाखा, धनुषा	➢ जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति ➢ स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति ➢ राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संघ संस्थाहरु	निरन्तर	
१२	एम्बुलेन्स सेवा	• नेपालरेडक्रससोसाइटी , एम्बुलेन्ससंचालकसंघसंस्थाहरुत थासमितिहरुअस्पतालहरु		निरन्तर	
१३	स्वास्थ्य शिविर	स्वास्थ्य कार्यालय, प्रादेशीक अस्पताल,धनुषा स्थानीय तह अन्तर्गतका स्वास्थ्य ईकाइहरु र अन्य सेवा	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, रेडक्रस सोसाईटी, गैर सरकारी संस्था	प्रभवित क्षेत्रमा	

३ विपद् जोखिमको अवस्था

तराईमा अवस्थित रहेको यो जिल्लामा उष्ण मौसमी हावापानी पाइन्छ । गृिष्म ऋतुमा तापक्रम अधिकत्तम ४४ डिग्री सेन्टीग्रेड भन्दा वढी र न्यून्तम १७ डिग्री सेन्टीग्रेड सम्म रहने गर्दछ । यसले गर्दा यस याममा हावा हुरी तथा आगलागीका विपद् धेरै हुन्छन् । यहा गर्मी महिनामा अति गर्मी र जाडोमा शितलहर परेको बेला अति जाडो हुने गर्दछ । यहाको औषत वर्षा १,५७३ मीलीमीटर भए तापनि वर्षायामको समयमा अत्यधिक वर्षा हुने भएकोले यस जिल्लाका प्रमुख नदीहरु कमला, जलाद,जमुनी, चारनाथ, औरही, बिग्ही, आदि जस्ता नदीहरुमा आउने वाढीले जनधनको निकै ठूलो क्षति गर्दछ । यसरी वाढी कटान, वाढीको विपद् र चुरेक्षेत्रमा हुने भूक्षय यस जिल्लामा प्राकृतिक र वातावरणीय विपद्लाई निम्त्याउने गर्दछ ।

यसरी यो जिल्ला प्रतिवर्ष वाढी-पहिरो, हुरी-वतास र आगलागीवाट एवं कहिले काही भूकम्प, खडेरी, असिना र पहिरोवाट पनि प्रभावित हुने गर्दछ । घना वस्ती, खरको छाना भएका घर तथा जनचेतनाको कमीले गर्दा प्राय गर्मी याममा हुने आगलागीका घटनाहरुले समुदायका व्यक्तिहरु प्रभावित हुने गर्दछ । भूकम्प जस्ता विपद्हरु केही वर्षको अन्तरालमा आउने गरेका देखिन्छन् । आगलागीका घटनाहरु वाहेक २०४४, २०४८, २०५९, २०६१ र २०६४, २०७४ सालमा आएका भिषण वाढी तथा १९९० , २०४५, तथा २०७२ सालको भूकम्प धनुषाका प्रमुख प्राकृतिक विपद्हरु हुन् ।

वाढी/ पहिरो (**Flood & Landslide**):

हिम श्रृंखलाहरुवाट हिमस्खलन वा अतिवृष्टिका कारण नदी र नालाहरुमा सावीकको भन्दा वढी (प्रशस्त) मात्रामा पानी र सो को वहाव तीव्र रुपमा आउनुको साथै यस जिल्लाको पहाडी क्षेत्रमा भूस्खलन भइ आफनो स्थान छाडी अर्को स्थानमा झर्न र खस्न जान्छ । वाढी पहिरोको समस्या प्रायः प्रत्येक वर्ष जिल्लाको कुनै कुनै भेगमा भई निकै नै जनधनको क्षति गरिरहेको अवस्था छ । यस जिल्लाको उत्तर तर्फको भुभाग भावर र चुरे

पर्वत श्रृंखलामा पर्ने भएको कारणले दक्षिण तर्फको समथर भूमिभन्दा फरक अथवा भिरालो छ । भिरालो भएको कारणले वर्षा याममा खर्रे खोलाले एकातिर भित्री क्षेत्रको माटोलाइ वगाएर लैजान्छ भने अर्कोतिर चुरे पहाडवाट वगाइ ल्याएको वालुवा गिटी समथर क्षेत्रको भूमिमा थुपारी दिने गर्दछ जसले गर्दा उव्जाउ भूमिहरु दिन प्रतिदिन मरुभूमिमा परिणत हुदै गइ रहेको छ ।

आगलागी(Fire) :

यस जिल्लाका प्रायः घरहरु आपसमा जोडी वनाउनु, खर वा फुसको घर छाना हुनु, घना वस्ती,जिल्लाको उत्तरी भेगमा उखुको सुकेको पात आगो बाल्ने कार्यमा प्रयोग हुनु आदि कारणले खास गरि चैत्र वैशाखमा वढी र अन्य महिनामा फाटफुट रुपमा आगलागीका घटनाहरु हुने भएको हुँदा हरेक वर्ष आगलागीको चपेटमा परेर जनधनको क्षति हुनु र जीवन अस्त व्यस्त हुनुको साथै मानवीय क्षति पनि हुने गरेको अवस्था छ ।

भूकम्प (Earthquake) :

पृथ्वीभित्र भइरहने हलचलले गर्दा पुथ्वीवाहिर कुनै भागमा जमीनको सतह चर्किदा अनुभव गरिने धक्का भूकम्प पनि यस जिल्लामा पटक पटक आएको इतिहास अन्तर्गत वि.सं १९९०, २०४५ तथा २०७२ सालको भूकम्पमा यस जिल्लामा निकै नै जनधनको क्षति भएको पाइन्छ ।

महामारी(Epidemic) :

धेरै व्यक्तिहरुलाई एकै समय एकै किसिमको रोग लागेमा हुने महामारी अन्तर्गत झाडापखाला, हैजा, रुघा र निमोनिया, जनडीस जस्ता रोगहरु खास गरि वर्षा याम पछाडि जनचेतना र उचित व्यवस्थापनको कमीले हुने र भई रहेको अवस्था छ ।

यातायात दुर्घटना(Road Accident) :

बढदो शहरीकरण तथा यातायातका साधनहरुको वृद्धि र अनियन्त्रित सवारी साधनको कारणले यस जिल्लामा स-साना यातायात दुर्घटनाहरु वाट कहिलेकाही धेरै जनाको ज्यान जाने घाइते हुने घटनाहरु यस जिल्लामा वर्षेनी हुदै आइरहेको अवस्था छ ।

खडेरी र अनिकाल(Drought & Famine) :

अनावृष्टिको कारण पटक पटक यस जिल्लाले खडेरीको समस्या सामना गनु परेको साथै कहिले काही अनिकालको पनि सामना गनु परेको इतिहास यस जिल्लाको रहेको छ ।

तातो हावा :

खास गरि चैत्रदेखि जेष्ठ महिना वीच अत्यधिक गर्मीको कारणले मान्छेहरु वेहोश र मृत्यु भएको पाइन्छ ।

आँधीवेहरी :

चैत्र वैशाखको समयमा आँधीवेहरीवाट निकै मानिसहरु घर विहिन, मृत्यू र समाजिक संस्थाहरुमा क्षति हुने गरेको पाइन्छ ।

शीतलहर :

चिसो मौसममा शीतलहर हुने भई मानिस र पशु चौपाया मर्ने गरेको पाइन्छ ।

चट्याङ्गः

वर्षा यामको समयमा चट्याङ्गवाट निकै जनधनको क्षति भइरहेको र हुने गरेको पाइन्छ ।

अन्य :

वर्तमान अवस्थामा युद्ध, सम्प्रदायिक दङ्गा र वातावरणीय प्रदुषण हुनाले विभिन्न किसिमका घटना तथा रोगहरुवाट मानिसहरु पिडित भई मानवीय क्षतिहरुको सामना गरि राख्नु परेको छ ।

३.१ कानूनी,नीतिगत तथा संस्थागत व्यवस्थापन

विद्यमान कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था नेपालको संविधानले प्राकृतिक साधन स्रोतको संरक्षण, संवद्र्धन र उपयोग सम्बन्धी नीति अन्तर्गत जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण गर्दै नदीको व्यवस्थापन गर्दै दिगो र भरपर्दो सिंचाईको विकास गर्ने तथा प्राकृतिक प्रकोपबाट हुने जोखिम न्यूनीकरण गर्न पूर्वसूचना, तयारी, उद्धार, राहत एवं पुर्नस्थापना गर्ने नीति अवलम्बन गरेको छ । संविधानको अनुसूची ७ मा प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपद् पूर्वतयारी, उद्धार तथा राहत र पुनर्लाभ कार्यलाई संघ र प्रदेशको साझा अधिकारको सूचीमा सूचीकृत गरेको छ । यसै गरी विपद् व्यवस्थापनलाई अनुसूची ८ मा स्थानीय तहको एकल अधिकारको सूचीमा समेटेको छ भने अनुसूची ९ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा अधिकारको सूचीमा राखेको छ ।

दैवी प्रकोप (उद्धार) ऐन, २०३९ कार्यान्वयन भए सँगै नेपालमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी संस्थागत कार्यको थालनी भएको । यस ऐनले गृह मन्त्रालयलाई विपद् पश्चातको उद्धार तथा राहत मार्फत जनधनको सुरक्षा गर्ने कार्यको समन्वय गर्न केन्द्रीय निकायको रूपमा स्थापित गरेको । यसै गरी अन्य मन्त्रालय, विभाग, प्रतिष्ठान, विकास साझेदार, संयुक्त राष्ट्र संघीय निकाय, अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय सहयोग निकायहरू, गैर सरकारी संस्थाहरू र नागरिक समाजलाई सहयोगीको रूपमा तय गरेको। ऐनले नीति निर्माण र कार्यान्वयन गर्न केन्द्रीय स्तरमा केन्द्रीय दैवी प्रकोप उद्धार समिति र समन्वय एवं कार्यान्वयनका लागि क्षेत्रीय, जिल्ला र स्थानीय स्तरमा दैवी प्रकोप उद्धार समितिहरू गठनका लागि अधिकार प्रदान गरेको थियो ।

अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा गरिएका पहलहरूको परिमाण स्वरूप सन् २००५ मा आत्मसात गरिएको ह्योगो कार्यढाँचा सँगै नेपालको विपद् व्यवस्थापनको अवधारणा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तर्फ विकसित भइरहेको छ । यसै सन्दर्भमा विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ ले विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि पाँच वटा प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रहरू पहिचान गरी उत्थानशील समुदायको विकास गर्ने उद्देश्य लिएको छ । यस रणनीतिले ह्योगो कार्यढाँचा २००५(२०१५ मा अपेक्षा गरिए जस्तै विपद् उत्थानशील नेपाल बनाउने सोच प्रस्तुत गऱ्यो । यसले क्षेत्रगत विकास योजना निर्माण र कार्यान्वयन प्रक्रियामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई मूलप्रवाहीकरण गर्न अभिप्रेरित गर्नुका साथै संस्थागत संयन्त्र विकास र सुदृढीकरण गर्न, क्षमता अभिबृद्धि गर्न, आपतलीन पूर्वतयारी, प्रतिकार्य तथा पुनर्लाभ कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन प्रोत्साहित गरेको छ ।

सेन्डाई कार्यढाँचा २०१५ ले चार वटा प्राथमिकता क्षेत्रहरू (understanding disaster risk, strengthening disaster risk governance, investing in disaster risk reduction for resilience, and enhancing disaster preparedness for effective response and recovery) तोकी विपद् व्यवस्थापनमा समाजका सबै तहको सहभागितालाई सुनिश्चित गर्दै विपद् उत्थानशील समुदाय र राष्ट्रको विकास गर्ने लक्ष्य लिएको छ ।नेपालले पनि अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धता, विगतका विपद्हरूको अनुभवहरू एवं नेपालको संविधान वमोजिम विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । यस ऐनले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका समग्र पक्षहरूलाई समेटेको छ । विपद् व्यवस्थापनका लागि एक विशिष्टीकृत निकायको रूपमा राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको व्यवस्था गर्नुका साथै संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य एवं जिम्मेवारीलाई स्पष्ट गरेको छ ।

भू तथा जलाधार संरक्षण ऐन, २०३९ मा बाढी, पहिरो, भू-क्षय जस्ता प्राकृतिक प्रकोपको नियन्त्रण गरी भू तथा जलाधार संरक्षण गर्ने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गरिएको छ । जलस्रोत ऐन, २०४९ मा जलस्रोतको उपयोग गर्दा भू-क्षय, बाढी, पहिरो वा यस्तै अरू कारणद्वारा वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल असर नपर्ने गरी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४मा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा २ (न) ले गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार भित्र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सबै चरणका कार्यहरू समावेश गरेको छ।यस ऐनले राष्ट्रिय भवन संहिता तथा मापदण्ड बमोजिम भवन निर्माण अनुमति, अनुगमन र नियमनका सम्बन्धी कार्यहरूका साथै सुरक्षित बस्ती विकास सम्बन्धी नीति, योजना,

कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, नियमन र मूल्याङ्कन आदि कार्यलाई समेत गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार भित्र समेटेको छ । यसका साथै गरी भवन ऐन,२०५५ ले भूकम्प, आगलागी तथा अन्य दैवी प्रकोपबाट भवनहरूमा पर्न सक्ने क्षतिलाई यथासम्भव कम गर्न भवन निर्माण कार्यलाई नियमित गराउन भवन निर्माण व्यवस्था सुदृढीकरण समिति गठनको व्यवस्था गरेको छ ।

राष्ट्रिय कृषि नीति, २०६१, ले प्राकृतिक श्रोत, वातावरण र जैविक विविधताको संरक्षण, सम्बर्द्धन एवं सदुपयोग गर्ने उद्देश्य लिएको थियो । यसमा प्राकृतिक प्रकोप, अतिवृष्टि, अनावृष्टि, रोग, कीरा एवं अन्य दैवी प्रकोपहरूको आंकलन र कृषि राहत परिचालनका लागि निगरानी प्रणाली स्थापित गरी क्रियाशील राखिने उल्लेख गरिएको थियो । हाल कार्यान्वयनमा रहेको कृषि विकास रणनीति (२०७२-२०९२) ले किसानहरूलाई जलवायु परिवर्तन र विपद् उत्थानशिल बनाउँन मौसम तथा जलवायु पूर्वसूचना प्रणालीको स्थापना, सुख्खा र पानी खप्न सक्ने जातको अनुसन्धान, किसान कल्याणकारी कोषको स्थापना, कृषि बीमाको प्रर्वद्धन, खाद्य, बिउ र स्याउलाको भण्डारण व्यवस्था, पूर्वतयारी र प्रतिकार्य कोषको स्थापना आदि क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकतामा राखेको छ ।

उद्योग नीति, २०६७ ले उद्योग व्यवसायमा आगलागीबाट हुने जोखिम कम गर्न स्थानीय गाउँ/नगरपालिकासँगको समन्वयमा औद्योगिक क्षेत्र र कोरिडोरमा आधुनिक बारूण यन्त्रको व्यवस्था गर्ने तथा कुनै प्राकृतिक विपत्ति र सामाजिक सेवामा उद्योगले दिने अनुदान वा सहयोगमा आय कर छुट दिने व्यवस्था गरेको छ ।

जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ ले जिल्ला तहमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रकृयामा संलग्न सबै सरकारी निकायहरू, रेडक्रस, राष्ट्रिय/अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू र संयुक्त राष्ट्रसंघीय निकायहरूलाई स्पष्ट जिम्मेवारी दिएको छ । यसको आधारमा सबै जिल्लाहरूमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरी लागू गरी सकिएको छ । नेपाल सडक सुरक्षा कार्ययोजना (२०७०-२०७७) ले सुरक्षित सडक पूर्वाधार र सेवाहरुको व्यवस्था तथा दुर्घटना पश्चात प्रभावकारी प्रतिकार्य मार्फत जनधन तथा आर्थिक क्षति कम गर्ने सोंच राखेको छ । यस कार्ययोजनाले सडक सुरक्षा व्यवस्थापन, सुरक्षित सडक तथा आवागमन, सुरक्षित सवारी साधन, सुरक्षित सडक प्रयोगकर्ता र दुर्घटना पश्चात प्रतिकार्य जस्ता पाँच आधार स्तम्भहरु अन्तर्गत विभिन्न क्रियाकलापहरु तय गरेको छ ।

राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा, २०७० ले विपद् पूर्वतयारी र विपद् पछिको खोज, उद्दार र राहत लाई व्यवस्थित तुल्याउन, जिम्मेवारीको बाँडफाँड गर्न र समन्वयलाई प्रभावकारी बनाउन स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ । यस अन्तर्गत प्रतिकार्यका लागि अन्तर्र ाष्ट्रिय सहयोगको अपिल गर्ने प्रक्रिया र त्यसको जिम्मेवारी, त्यसका लागि ध्यान दिनु पर्ने पक्ष, अन्तर्राष्ट्रिय सहायताको समन्वयका कुराहरूलाई पनि उक्त कार्यढाँचाले व्यवस्थित गरेको छ । उक्त कार्यढाँचाले आपत्कालीन समयमा निकायगत समन्वयका लागि विषय क्षेत्रगत समूहको प्रावधान, विपद् सूचना संकलन र प्रभावको संयन्त्र र त्यसको परिचालनको पक्षमा पनि स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ । विपद् पछिका विभिन्न समय अवधिको प्राथमिकता युक्त कामको पहिचान गर्दै विपद् पछि गर्नुपर्ने कामको पहिचान र जिम्मेवारीको विभाजन पनि गरेको छ।

यसका अलावा पूर्व तयारी, प्रतिकार्य र पुनर्लाभका कामलाई निर्देशित गर्न अन्य केही नियमावली वा निर्देशिकाहरू पनि प्रयोगमा छन् । ती मध्ये खोज तथा उद्धारका लागि राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना, २०७१, प्रकोप पीडित उद्धार र राहतसम्बन्धी मापदण्ड, २०६४, विपद् पीडित पूनर्वास संचालन कार्यविधि, २०७१, प्रधानमन्त्री दैवी प्रकोप उद्धार कोष सञ्चालन नियमाबली, २०६३, विपद् पश्चात्को शव व्यवस्थापन सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०६८, प्रकोप पीडित उद्धार र राहत सम्बन्धी मापदण्ड, २०६४, काठमाण्डौ उपत्यकामा ८३ वटा खुल्ला क्षेत्र कायम गर्ने नेपाल सरकारको निर्णय, २०६९, विपद् पीडित पुनर्वास संचालन कार्यविधि, २०७१, र बारूणयन्त्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०६७ मुख्य कानूनी व्यवस्थाका रूपमा रहेका छन् ।

राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति, २०७१ ले जलवायु परिवर्तनबाट पर्ने स्वास्थ्य सम्वन्धी नकारात्मक असरको सम्बोधनका लागि समष्टिगत व्यवस्थापन गर्न राष्ट्रिय संजाल तथा संयन्त्र एवं अवसरको समुचित प्रयोग गर्दै बहुपक्षीय कार्ययोजना बनाई सरोकारवाला सम्पूर्ण निकायसँग सहकार्य गर्ने एवं पशुपक्षी तथा कीटहरूबाट मानिसमा सर्ने रोगहरूको व्यवस्थापनका लागि सरोकारवाला निकायहरूसँग प्रभावकारी समन्वय र सहकार्यको समुचित व्यवस्था गर्ने नीति तय गरेको छ ।

राष्ट्रिय पुनर्निर्माण तथा पुनस्र्थापना नीति, २०७२ ले विपद् पश्चातको पुनर्लाभ, पुनर्निर्माण र पुनस्र्थापना कार्यको लागि नीतिगत मार्गदर्शन गर्दछ । २०७२ साल बैशाखको भूकम्पले क्षति पुऱ्याएका भौतिक संरचनाहरू र बस्तीहरू पुनर्निर्माण गर्न, पुनर्निर्माण तथा पुनःस्थापना कार्यक्रमको कार्यान्वयन योजना निर्माण र समन्वय गर्न राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण स्थापना भएको छ ।

जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन नीति, २०७२ ले बाढी, पहिरो जस्ता जल उत्पन्न प्रकोपहरूको संरचनागत तथा गैर संरचनागत प्रविधिबाट रोकथाम गरी सो बाट हुन सक्ने जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्न र नदी, जलाधार क्षेत्र तथा जलजन्य पर्यावरणको संरक्षण गरी प्राकृतिक श्रोत साधन एवं खानेपानी, जल परिवहन, सिंचाई, स्थल यातायात आदि जस्ता पूर्वाधारका उपयोगितालाई दिगो बनाउन विभिन्न नीतिहरू प्रस्तुत गरेको छ ।

राष्ट्रिय शहरी विकास रणनीति, २०७३ ले सन्तुलित र समृद्ध शहरी भविष्यको लागि उत्थानशीलतालाई पाँच मार्गदर्शक सिद्धान्तहरू मध्ये एक मानेको छ । यस रणनीतिले विपद् जोखिम अनुकूलित शहर र समुदाय निर्माणका लागि उत्थानशीलतालाई शहरी प्रणाली र समुदायको योजना निर्माण तथा विकासमा एकीकृत गर्न जोड दिएको छ ।

सन् २०१५ सेप्टेम्बरमा संयुक्त राष्ट्र संघका १९३ सदस्य राष्ट्रहरूले सन् २०३० सम्मका लागि दिगो विकास लक्ष्यहरू पारित गरेका छन् । नेपाल सरकारले देशको समावेशी दीर्घकालीन विकासका लागि उक्त लक्ष्यहरूलाई आत्मासात गरेको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यहरूले दिगो विकास लक्ष्यहरू २, ३, ६, ९, ११, १३ र १५ हासिल गर्न प्रत्यक्ष सहयोग पुऱ्याउने छन् ।

नेपाल सरकारले चरम जलवायु घटना र जलवायु परिवर्तनको असरलाई सम्बोधन गर्न अनुकूलनका कार्यहरू कार्यान्वयन गर्न र जलवायु परिवर्तनलाई स्थानीय विकास योजनाहरूसँग एकीकृत गर्न जलवायु परिवर्तन नीति, २०६७, राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम, २०६७ तथा स्थानीय अनुकूलन कार्य योजनाको राष्ट्रिय संरचना, २०६८ तयार गरी लागू गरेको छ । जलवायु परिवर्तन नीतिमा हिमनदी तथा हिमतालहरूको अद्यावधिक स्थिति अध्ययन गरी जोखिमपूर्ण हिमतालहरूमा प्राथमिकताको आधारमा प्रतिकूल प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरूको अवलम्बन गर्ने गराउने, जलवायु परिवर्तनबाट सिर्जित जल- उत्पन्न प्रकोप एवम् जोखिमको पूर्वानुमान गर्दै पूर्व सूचना दिन तथा रोकथामका उपायहरूको अवलम्बन गर्न आवश्यक संयन्त्रको विकास तथा कार्यान्वयन गरी तिनको नियमित निरीक्षण तथा कार्य क्षमता सुदृढ गर्ने विषयहरू समावेश छन् ।

सन् २०१६ अक्टोबरमा आवास र दिगो शहरी विकासको लागि संयुक्त राष्ट्र सम्मेलन (Habitat III) मा अवलम्बन गारिएको नयाँ शहरी एजेन्डाले पनि विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अपनाउने र कार्यान्वयन गर्ने, सङ्कटको अवस्था कम गर्ने, प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित प्रकोपमा उत्थानशीलता एवं प्रतिकार्य क्षमता निर्माण गर्ने र जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण तथा अनुकूलनलाई बढावा दिने शहरहरूको परिकल्पना गरेको छ ।

सन् २०१५ मार्चमा संयुक्त राष्ट्र संघका १८७ सदस्य राष्ट्रहरूले तेस्रो विश्व विपद् न्यूनीकरण सम्मेलनमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि सेन्डाइ कार्यढाँचा २०१५ - २०३० अवलम्बन गरेका छन् । यसले विपद् जोखिम तथा क्षतिको न्यूनीकरणका लागि चारवटा प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रहरू तथा सात विश्वव्यापी लक्ष्यहरू निर्धारण गरेको छ । नेपालले पनि विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि सेन्डाइ कार्य ढाँचाको पक्ष राष्ट्र भएकोले यस "विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३० तयार गरेको छ ।

३.२ विद्यमान संरचना

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) ले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको व्यवस्था गरेको छ । यो ऐनले संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा देहायका संरचनाको व्यवस्था गरेकोछ ।

- विपद्जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्
- विपद्जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद्
- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
- स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति

यसका साथै उक्त ऐनले राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र, प्रदेश आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र, जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र र स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रकोसमेत व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा संवैधानिक व्यवस्था अनुसार प्रदेश तथा स्थानीय तहका सरकारहरूले पनि विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कानुनी तथा संस्थागत संरचना तयार गरेका संदर्भमा समेत यी मार्गदर्शनहरू उपयोगी हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

<u>प्रकोप श्रेणीकरण</u>

प्रकोप	बाढी	आगलागी	सडक दुर्घटना	शितलहर	चट्याङ्ग
बाढी	*	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
आगलागी	*	*	आगलागी	आगलागी	आगलागी
सडक दुर्घटना	*	*	*	शितलहर	सडक दुर्घटना
शितलहर	*	*	*	*	शितलहर
चट्याङ्ग	*	*	*	*	चट्याङ्ग

१. बाढी २. आगलागी ३. शितलहर ४. सडक दुर्घटना ५. चट्याङ्ग

आ.व. २०८१/०८२ विपद्का घटनाका विवरण

आगलागी							
सि.न.	जिल्ला/पालिका	घटना भएको स्थान	घटना मिति	घटना	मानिस मृत्यु	पिडित परिवार संख्या	क्षति
१	जिल्ला धनुषा क्षिरेश्वरनाथ न.पा.५	पेपर मिल फ्याक्ट्रिको ए.सि.बि.मेसिनमा	मिति २०८१\०४\०१ गते	आगलागी	०		१००००००
२	जिल्ला धनुषा शहिदनगर न.पा. ३	गोट घरमा	मिति २०८१।०४।१२ गते	आगलागी	०	१	२५०००
३	जिल्ला धनुषा बिदेह न.पा.६	किराना स्टोरमा	मिति २०८१/०४/१६ गते	आगलागी	०	१	३०००००

४	जि.धनुषा मिथिला न.पा.९	घरमा	मिति २०८१।०४।१७ गते	आगलागी	०		१०००००
५	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.८	नेशल हुमेन रिसोर्स प्रा.लि.को Hostel को किचेनमा	मिति २०८१/०६/१९ गते	आगलागी	०		२५०००
६	जि.धनुषा सबैला न.पा.९	भठियन चोक स्थितमा	मिति २०८१।०६।२० गते	आगलागी	०	१	३५००००
७	जिल्ला धनुषा विदेह न.पा.३	कटैयाचौरी	मिति २०८१/०६/२२ गते	आगलागी	०	१	२००००
८	जिल्ला धनुषा मिथिला बिहारी न.पा.१	भुतही पटेर्वा	मिति २०८१/०६/२५ गते	आगलागी	०	१	१५००००
९	जि.धनुषा क्षिरेश्वरनाथ न.पा.९	हथरा टोल	मिति २०८१।०६।२७ गते	आगलागी	०	१	२०००००
१०	जि.धनुषा सबैला न.पा. १२	मुस्लिम टोल स्थितमा	मिति २०८१।०७।०६ गते	आगलागी	०	१	१०००००
११	जि.धनुषा सबैला न.पा. १०	खरियानी बजार	मिति २०८१।०७।१६ गते	आगलागी	०	१	११०००००
१२	जिल्ला धनुषा जनकपुर उप-महानगरपालिका-१	शहिदचोक	मिति २०८१/०७/१६ गते	आगलागी	०	०	०
१३	जि.धनुषा सबैला न.पा.१३	किरतपुर	मिति २०८१।०७।१६ गते	आगलागी	०	१	१५००००
१४	जिल्ला धनुषा कमला न.पा. ३	लम्मा	मिति २०८१।०७।१७ गते	आगलागी			
१५	जि.धनुषा सबैला न.पा.८	ठिल्ला	मिति २०८१।०७।२३ गते	आगलागी		१	११०००००
१६	जिल्ला धनुषा विदेह न.पा.६		मिति २०८१/०७/२३ गते	आगलागी		१	७००००
१७	जि.धनुषा शहिदनगर न.पा.६	हरबडा चौरी	मिति २०८१।०७।३० गते	आगलागी		३	२९०००
१८	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१७	ओसरा	मिति २०८१/०८/०५ गते	आगलागी		१	१००००
१९	जि.धनुषा सबैला न.पा.९	सतोष	मिति २०८१।०८।०६ गते	आगलागी		१	६००००
२०	जिल्ला धनुषा मुखियापट्टि मुसहरनिया गा.पा.३	तुलसियाही	मिति २०८१/०८/०६ गते	आगलागी		१	२००००
२१	जिल्ला धनुषा औरही गा.पा.२	देउरी	मिति २०८१/०८/०६ गते	आगलागी		१	३०००००
२२	जिल्ला धनुषा कमला न.पा. वडा नं. ५	नेपाल टोल	मिति २०८१।०८।०७ गते	आगलागी		१	५००००
२३	जि.धनुषा मिथिला न.पा. वडा नं. १०	लालगढ	मिति २०८१।०८।०९ गते	आगलागी		१	१००००
२४	जि.धनुषा बटेश्वर गा.पा.३	कटानी	मिति २०८१।०८।११ गते	आगलागी		१	
२५	जिल्ला धनुषा धनुषाधाम नगरपालिका वडा न.९		मिति२०८१।०८।१२	आगलागी		१	४००००
२६	जि.धनुषा क्षिरेश्वरनाथ न.पा १	रमदैया	मिति २०८१।०८।१५ गते	आगलागी		१	२००००
२७	जि.धनुषा मुखियापट्टी मुसहरनिया गा.पा.५	बेला जमुनीघाट	मिति २०८१/०८/१७ गते	आगलागी		१	१२००००
२८	जिल्ला धनुषा औरही गा.पा.१		मिति २०८१/०८/१६ गते	आगलागी		१	
२९	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.४		मिती २०८१/०८/२३ गते	आगलागी		१	१०००००
३०	जिल्ला धनुषा नगराईन न.पा.४	फुलगामा	मिति २०८१/०८/२३ गते	आगलागी		१	
३१	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा. १९	पुलचोक	मिति २०८१/०८/२३ गते	आगलागी		१	
३२	जि.धनुषा लक्ष्मिनिया गा.पा.वडा नं.१	सिनुरजोडा	मिति २०८१/०८/२३ गते	आगलागी		१	
३३	जिल्ला धनुषा कमला न.पा वडा नं २	सराबे	मिति २०८१।०८।२३ गते	आगलागी		१	

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

३४	जिल्ला धनुषा मिथिला बिहारी न.पा.६	पुर्वारी टोल	मिति २०८१/०८/२३ गते	आगलागी		१	
३५	जि.धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१७	कठरैत	मिति २०८१/०८/२६ गते	आगलागी			३००००
३६	जि.धनुषा लक्ष्मिनिया गा.पा.वडा नं.१	सिनुरजोडा	मिति २०८१/०८/२३ गते	आगलागी	१	१	
३७	जिल्ला धनुषा मिथिला बिहारी न.पा.६	पुर्वारी टोल	मिति २०८१/०८/२३ गते	आगलागी	१	१	
३८	जिल्ला धनुषा शहिदनगर न.पा. ६	हरवारा पोखरी	मिति २०८१।०९।०१ गते	आगलागी		१	१७०००
३९	जिल्ला धनुषा क्षिरेश्वरनाथ न.पा. ५		मिति २०८१\०९\०२ गते	आगलागी		१	१५००००
४०	जिल्ला धनुषा मिथिला बिहारी न.पा.८		मिती २०८१/०९/०२ गते	आगलागी		१	१२०००
४१	जि.धनुषा धनौजी गा.पा.२		मिति २०८१/०९/०१ गते	आगलागी		१	१०००००
४२	जि.धनुषा मिथिला बिहारी न.पा.३		मिति २०८१/०९/०५ गते	आगलागी		१	१०००००
४३	जि.धनुषा सबैला न.पा.१०	गेरूवाहि	मिति २०८१।०९।०६ गते	आगलागी		१	७०००
४४	जिल्ला धनुषा गणेशमानचारनाथ नगरपालिका वडा न.५	कामीटोल	मिति २०८१।०९।१३ गते	आगलागी		३	५००००
४५	जि.धनुषा हंसपुर न.पा.६	टिल्ही जाने गाँउको बाटो छेउमा	मिति २०८१/०९/१७ गते	आगलागी		६	५०७५०
४६	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१५	रामपुर	मिती २०८१/०९/१७ गते	आगलागी	१	१	
४७	जि.धनुषा हंसपुर न.पा.६	टिल्ही	मिति २०८१/०९/२४ गते	आगलागी		१	१२००००
४८	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.४	राम चोक	मिती २०८१/०९/२४ गते	आगलागी		१	
४९	जि.धनुषा नगराईन न.पा.९	घोडघाँस	मिति २०८१/०९/२५ गते	आगलागी		१	२५००००
५०	जिल्ला धनुषा जनकनन्दनी गा.पा वडा न. ४	खजुरी	मिति २०८१।०९।२७ गते	आगलागी		१	२००००
५१	जिल्ला धनुषा नगराईन न.पा.४	फुलगामा	मिती २०८१/१०/०१ गते	आगलागी		१	
५२	जिल्ला धनुषा गणेशमान चारनाथ नगरपालिका वडा ७	नयाबस्ती	मिति २०८१।१०।०५ गते	आगलागी		१	२५००००
५३	जिल्ला धनुषा बिदेह न.पा वडा न. ४	ठाडि	मिति २०८१।१०।११ गते	आगलागी		१	३५०००
५४	जि.धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१४	सश्स्त्र क्याम्प नजिकै	मिति २०८१/१०/१९ गते	आगलागी		४	१०००००
५५	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.७	भरमपुराचोक	मिति २०८१/१०/१३ गते	आगलागी			४५०००००
५६	जिल्ला धनुषा मुखियपट्टी मुसहरनिया गा.पा. ०४		मिति २०८१/११/०१ गते	आगलागी		१	५५०००
५७	जिल्ला धनुषा जनकपुर उप-महानगरपालिका-२४		मिति २०८१/११/०१ गते	आगलागी		१	२५०००
५८	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.०९	पिडारीचोक	मिति २०८१/११/०९ गते	आगलागी		१	
५९	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.७		मिती २०८१/११/०९ गते	आगलागी		१	९००००
६०	जिल्ला धनुषा ज.उ.म.न.पा. १४	पिडारीचोक	मिति २०८१/११/१३ गते	आगलागी		१	१५००००
६१	जि.धनुषा मुखियापट्टी मुसहरनिया गा.पा.२		मिति २०८१/११/१३ गते	आगलागी		१	

६२	जिल्ला धनुषा क्षिरेश्वरनाथ न.पा.५		मिति २०८१/११/१५ गते	आगलागी		१	७०००००
६३	जिल्ला धनुषा क्षिरेश्वरनाथ न.पा. ६	सखुवा बजार	मिति २०८१/११/१८ गते	आगलागी		१	५००००
६४	जिल्ला धनुषा सबैला न.पा.१०	खरिहानी	मिति२०८१।११।१८गते	आगलागी		१	५०००
६५	जिल्ला धनुषा मिथिला न.पा. ३	लालभित्ती	मिति २०८१।११।१९ गते	आगलागी		१	
६६	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१२		मिति २०८१/११/२२ गते	आगलागी		१	२००००
६७	जि.धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१६	कपिलेश्वर	मिति २०८१/११/२८ गते	आगलागी		१	२५०००
६८	जिल्ला धनुषा गणेशमानचारनाथ न.पा. १	१ छिहतरबिगाहा	मिति २०८१।१२।०२ गते	आगलागी		१	१२५०००
६९	जिल्ला धनुषा धनौजी गा.पा.३	पल्टन गोटी	मिति २०८१/१२/०४ गते	आगलागी		१	१५०००
७०	जिल्ला धनुषा जनकनन्दनी गा.पा -६	कठाल	मिति २०८१।१२।०४ गते	आगलागी		१	
७१	जिल्ला धनुषा सबैला न.पा.२	सबैला टोल	मिति२०८१।१२।०५ गते	आगलागी		१	३००००
७२	जिल्ला धनुषा कमला न.पा. ८	टेडा	मिति २०८१।१२।०५ गते	आगलागी		१	२५००००
७३	जिल्ला धनुषा मिथिला बिहारी न.पा.६	सिर्सिया	मिति २०८१/१२/०८ गते	आगलागी		१	१५००००
७४	जिल्ला धनुषा क्षिरेश्वरनाथ न.पा.८	दिगमपुर	मिति २०८१/१२/०७ गते	आगलागी		१	२०००००
७५	जिल्ला धनुषा मिथिला न.पा.वडा न.५	श्रिपुर	मिति २०८१।११।२९ गते	आगलागी	१	१	
७६	जिल्ला धनुषा धनौजी गा.पा.५		मिति २०८१/१२/१७ गते	आगलागी		१	१००००
७७	जिल्ला धनुषा शहिदनगर न.पा. २	चोराकोयलपुर	मिति २०८१।१२।२० गते	आगलागी		१	१५००००
७८	मिति २०८१/१२/१९ गते	धनुषा सबैला न.पा.३	मिति २०८१/१२/१९ गते	आगलागी		१	१८०००
७९	जिल्ला धनुषा सबैला न.पा.१	मुसहरीटोल	मिति२०८१/१२/१९ गते	आगलागी		१	२५०००
८०	जिल्ला धनुषा मिथिला न.पा.वडा न.७		मिति २०८१।१२।२१ गते	आगलागी		१	
८१	जिल्ला धनुषा मिथिला नगरपालिका वडा न.१०	लालगढ	मिति२०८१।१२।२२ गते	आगलागी		१	२५००
८२	जिल्ला धनुषा सबैला न.पा.९	कुश्माहा सतोखर	मिति२०८१/१२/२३ गते	आगलागी		१	५००००
८३	जि.धनुषा शहिदनगर न.पा. २	मतौना	मिति २०८१।१२।२५ गते	आगलागी		१	७०००
८४	जि.धनुषा मिथिला न.पा.७		मिति २०८२/०१/०३ गते	आगलागी			
८५	जिल्ला धनुषा मिथिला बिहारी न.पा. ५	ललिया टोल	मिति २०८२।०१।०४ गते	आगलागी		१	
८६	जिल्ला धनुषा गणेशमानचारनाथ न.पा. २	गंगापुर	मिति २०८२।०१।१० गते	आगलागी		१	१५००००
८७	जिल्ला धनुषा सबैला न.पा.९	कुश्महा सतोखर	मिति २०८२।०१।१४ गते	आगलागी		३	४००००
८८	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.२५	भैरव मन्दिर नजिक	मिति २०८२/०१/१७ गते	आगलागी		१	२५०००
८९	जि. धनुषा शहिदनगर न.पा. ६	हठिपुर	मिति २०८२।०१।१७ गते	आगलागी		१	३००००
९०	जिल्ला धनुषा मुखियापट्टी मुसहरनिया गा.पा.५		मिति २०८२।०१।१७ गते	आगलागी		१	२५००००
९१	जिल्ला धनुषा मुखियापट्टी मुसहरनीया गा.पा.४		मिति २०८२।०१।२१ गते	आगलागी		१	१०००००

९२	जिल्ला धनुषा धनुषाधाम न.पा.वडा नं.९	धारापानी	मिति २०८२।०१।२२ गते	आगलागी		१	
९३	जि.धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१५	रामपुर	मिति २०८२/०१/२५ गते	आगलागी		१	४००००
९४	जिल्ला धनुषा मुखियापट्टी मुसहरनिया गा.पा.४	खतबहिया	मिति २०८२/०१/२६ गते	आगलागी		१	१००००
९५	जि.धनुषा जनकपुर उप-महानगरपालिका वडा नं. १	मुसहरी टोल	मिति २०८२।०१।३० गते	आगलागी		१	३०००००
९६	जि.धनुषा औरही गा.पा.वडा नं. २	देउरी प्रवाहा	मिति २०८२।०१।२७ गते	आगलागी		२	१००००
९७	जि.धनुषा कमला न.पा.वडा नं. ५	लक्कड नेपाल टोल	मिति २०८२।०१।२७ गते	आगलागी		८	२७५४०००
९८	जिल्ला धनुषा लक्ष्मिनियाँ गा.पा.७		मिति २०८२/०१/२९ गते	आगलागी		१	५००००
९९	जि.धनुषा क्षिरेश्वरनाथ न.पा.८	दिगम्बरपुर चौर	मिति २०८२।०१।३१ गते	आगलागी		१	२५००००
१००	जिल्ला धनुषा क्षिरेश्वरनाथ न.पा.४	हरैया	मिति २०८२/०१/३१ गते	आगलागी		१	१००००
१०१	जिल्ला धनुषा धनुषाधाम न.पा.२	धरमपुर	मिती २०८२/०२/१५ गते	आगलागी		१	१००००००
१०२	जिल्ला धनुषा लक्ष्मिनियाँ गा.पा.६	निकाल मनकप	मिति २०८२/०२/१८ गते	आगलागी		१	४००००
१०३	जिल्ला धनुषा मुखियापट्टी मुसहरनिया गा.पा.४	खतबैया	मिति २०८२/०२/२० गते	आगलागी		१	७०००००
१०४	जिल्ला धनुषा गणेशमान चारनाथ न.पा.वडा नं.२	राधापुर	मिति २०८२।०२।२४ गते	आगलागी		१	१००००
१०५	जिल्ला धनुषा औरही गा.पा. वडा नं. ०५		मिति २०८२/०३/०६ गते	आगलागी		१	२८०००
१०६	जिल्ला धनुषा नगराईन न.पा.४	फुलगामा	मिति २०८२/०३/०६ गते	आगलागी		१	१०००००
१०७	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.८		मिति २०८२/०३/१६ गते	आगलागी		१	५०००००
१०८	जिल्ला धनुषा जनकनन्दनि गा.पा -३	महुवा	मिति २०८२।०३।१८ गते	आगलागी		१	५०००००
१०९	जिल्ला धनुषा क्षिरेश्वरनाथ न.पा.९	औराहा	मिति २०८२/०३/२८ गते	आगलागी		१	५००००
	जम्मा			१०९	४	१२६	२,०३,४०,२५०/-

करेन्ट २

करेन्ट								
सि.न.	जिल्ला/पालिका	घटना भएको स्थान	घटना मिति	घटना	मानिस घाईत	मानिस मृत्यु	पिडित परिवार संख्या	क्षति
१	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१४	पिडारीचोक	मिति २०८१/०४/०९ गते	करेन्ट	१		१	
२	जि.धनुषा मिथिला न.पा.२	नक्टाझिज	मिति २०८१।०४।१२ गते	करेन्ट	१		१	
३	जिल्ला धनुषा सबैला न.पा.-१०	गेरुवाही	मिति २०८१।०४।२८ गते	करेन्ट	१		१	
४	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.५	सुगानिकाश	मिति २०८१/०४/३० गते	करेन्ट		१	१	
५	जि.धनुषा लक्ष्मिनिया गा.पा.२		मिति २०८१।०४।३१ गते	करेन्ट	१		१	

६	मिति २०८१/०५/०२ गते	लादो	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.२३	करेन्ट	१		१	
७	जिल्ला धनुषा कमला न.पा.वडा नं. ४	सघारा चमरटोली	मिति २०८१/०५/२२ गते	करेन्ट		१		
८	जिल्ला धनुषा शहिद नगरपालिका वडा नं. १	बघवन	मिति २०८१।०५।२७ गते	करेन्ट	१		१	
९	जिल्ला धनुषा कमला न.पा वडा नं ५	लक्कड टोल	मिति २०८१।०६।०८ गते	करेन्ट		१	१	
१०	जि.धनुषा लक्ष्मिनिया गा.पा.५	बनिनिया	मिति २०८१।०६।१९ गते	करेन्ट		१	१	
११	जिल्ला धनुषा जकपुर उप-महानगरपालिका-४	मुर्ली चौक	मिति २०८१/०६/२३ गते	करेन्ट	१		१	
१२	जिल्ला धनुषा शहिदनगर न.पा.०७	नेमुवा टोल	मिति २०८१।०७।०३ गते	करेन्ट	१		१	
१३	जिल्ला धनुषा हंसपुर न.पा.६	तिली	मिति २०८१/०७/०५ गते	करेन्ट		१	१	
१४	जिल्ला धनुषा नगराईन न.पा.४		मिति २०८१/०७/०८ गते	करेन्ट	१		१	
१५	जिल्ला धनुषा मिथिला विहारी न.पा.५	ललिया	मिति ०८१/०७/१७ गते	करेन्ट	१		१	
१६	जिल्ला धनुषा मिथिला नगरपालिका -९	नयाबस्ति	मिति २०८१।०७।२६ गते	करेन्ट		१	१	
१७	जिल्ला धनुषा मिथिला न.पा.वडा नं. १	लक्ष्मिनिवास	मिति २०८१।०८।०९ गते	करेन्ट		१	१	
१८	जिल्ला धनुषा कमला न.पा वडा न.३	पर्सा	मिति २०८१।०९।२० गते	करेन्ट		१	१	
१९	जिल्ला धनुषा मिथिला विहारी न.पा.३	मिथिलेश्वर	मिति २०८१/१०/०९ गते	करेन्ट		२	२	
२०	जि.धनुषा लक्ष्मिनिया गा.पा.३	मनखपचौक	मिति २०८१।१०।२३ गते	करेन्ट	१		१	
२१	जिल्ला धनुषा शहिदनगर न.पा २	चोराकोयलपुर	मिति २०८१।१०।२३ गते	करेन्ट		१	१	
२२	जि.धनुषा मुखियापट्टी मुसहरनिया गा.पा.२		मिति २०८१/११/२६ गते	करेन्ट	१		१	
२३				करेन्ट	१		१	
२४	जि.धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१९	बेंगा	मिति २०८१/१२/०९ गते	करेन्ट	१		१	
२५	.जनकपुर उ.म.न.पा.१६	पुलचोक	मिति २०८२/०२/१० गते	करेन्ट	१		१	
२६	जिल्ला धनुषा मुखियापट्टी मुसहरनिया गा.पा. ६	मरना	मिति २०८२/०२/१९ गते	करेन्ट		१	१	
२७	जिल्ला धनुषा हंसपुर न.पा.६	सोनीगामा	मिति २०८२/०३/०१ गते	करेन्ट		१	१	
२८	जिल्ला धनुषा मिथिला न.पा.वडा नं.१	लक्ष्मिनिवास	मिति २०८२।०३।०५ गते	करेन्ट		१	१	
२९	जिल्ला धनुषा नगराईन न.पा.२	नगराईनचोक	मिति २०८२/०३/०५ गते	करेन्ट		१	१	
३०	जिल्ला धनुषा मिथिला विहारी न.पा.९		मिति २०८२/०३/२५ गते	करेन्ट		१	१	
				जम्मा	१५	१६	३१	

३ चट्याङ्

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

चट्याङ्क								
सि.न.	जिल्ला/पालिका	घटना भएको स्थान	घटना मिति	घटना	मानिस घाईते	मानिस मृत्यु	पिडित परिवार संख्या	क्षति
१	जिल्ला धनुषा शहिदनगर न.पा. ९	गोठकोयलपुर	मिति २०८१।०५।०१ गते	चट्याङ्	१		१	१५००००
२	जि.धनुषा नगराईन न.पा. ८	अकौरा	मिति २०८१/१२/२७ गते	चट्याङ्		१	१	
३	जिल्ला धनुषा सबैला न.पा. ४	कमला समुदायिक वन नजिकै	मिति २०८२।०१।०४ गते	चट्याङ्		१	१	
				जम्मा	१	२	३	१५००००

४ डुवी

डुवी								
सि.न.	जिल्ला/पालिका	घटना भएको स्थान	घटना मिति	घटना	मानिस घाईते	मानिस मृत्यु	पिडित परिवार संख्या	क्षति
१	जिल्ला धनुषा सबैला न.पा.-८	ठिल्ला	मिति २०८१।०४।०६ गते	डुवी		१	१	
२	जि.धनुषा सबैला न.पा. १२	रघुनाथपुर	मिति २०८१।०४।१४ गते	डुवी		१	१	
३	जिल्ला धनुषा मुखियापट्टि मुसहरनिया गा.पा.४		मिति २०८१/०४/३१ गते	डुवी		१	१	
४	जिल्ला धनुषा बिदेह न.पा.७		मिति २०८१/०५/१८ गते	डुवी		१	१	
५	जिल्ला धनुषा लक्ष्मिनिया गा.पा.७	कुम्हरौरा	मिति २०८१।०५।१९ गते	डुवी		३	३	
६	जिल्ला धनुषा मिथिला नगरपालिका वडा न. ५	श्रीपुर	मिति २०८१।०५।१९ गते	डुवी		१	१	
७	जिल्ला धनुषा औरहि गा.पा.५ र ६		मिति २०८१/०५/२० गते	डुवी		१	१	
८	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.२१	सार्वजनिक खत्तर पोखरी	मिति २०८१/०५/२९ गते	डुवी		१	१	
९	जिल्ला धनुषा लक्ष्मिनियाँ गा.पा.१	सोहनि टोल	मिति २०८१/०६/०२ गते	डुवी		१	१	
१०	जिल्ला धनुषा लक्ष्मिनियाँ गा.पा.७	कुमरौला टोल	मिति २०८१/०६/०३ गते	डुवी		१	१	
११	जिल्ला धनुषा धनुषाधाम न.पा.३		मिति २०८१/०६/०८ गते	डुवी		१	१	
१२	जिल्ला धनुषा धनौजी गा.पा.५		मिति २०८१/०६/१५ गते	डुवी		१	१	
१३	जिल्ला धनुषा हंसपुर न.पा.४	मनिपटी	मिति २०८१/०६/२७ गते	डुवी		१	१	
१४	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा. ४	गंगा सागर पोखरीमा	मिति २०८१/०७/०१ गते	डुवी		१	१	

१५	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१५	रामपुर	मिति २०८१/०७/१० गते	डुवी	१		१	
१६	जिल्ला धनुषा मिथिला विहारी न.पा. १		मिति २०८१/०७/१२ गते	डुवी		१	१	
१७	जिल्ला धनुषा मिथिला विहारी न.पा. १		मिति २०८१/०७/१२ गते	डुवी		१	१	
१८	जिल्ला धनुषा मिथिला न.पा. वडा नं.३		मिति २०८१।०८।०९ गते	डुवी	१		१	
१९	जि.धनुषा हंसपुर न.पा.२	करैया	मिति २०८१/०८/०९ गते	डुवी		१	१	
२०	जिल्ला धनुषा जनकपुर उप-महानगरपालिका-१४	मुजेलिया	मिति २०८१/०८/१५ गते	डुवी		१	१	
२१	जि.धनुषा क्षिरेश्वरनाथ न.पा.३	पर्सा	मिति २०८१।१०।०५ गते	डुवी			१	
२२	जि. धनुषा क्षिरेश्वरनाथ न.पा.८	दिगम्बरपुर	मिति २०८१/११/०३ गते	डुवी		१	१	
२३	जि.धनुषा मिथिला बिहारी न.पा.१	भुतही टोल	मिति २०८१/११/०९ गते	डुवी		१	१	
२४	जि.धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१६	कपिलेश्वर	मिति २०८१/११/१७ गते	डुवी		१	१	
२५	जि.धनुषा मुखियापट्टी मुसहरनिया ६	लक्ष्मिपुर	मिति २०८१/११/१९ गते	डुवी		१	१	
२६	जिल्ला धनुषा औरही गा.पा.६	पोखरभिन्डा	मिति २०८१/१२/२६ गते	डुवी		१	१	
२७	जि.धनुषा सबैला न.प.११	ईनर्वा	मिति २०८२।०१।०३ गते	डुवी		१	१	
२८	जिल्ला धनुषा धनुषाधाम न.पा ५	दक्षिणवारी टोल	मिति २०८२।०१।१२ गते	डुवी		१	१	
२९	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.६	पिठिया बजार	मिति २०८२।०१।३० गते	डुवी		१	१	
३०	जि.धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१	मुसहरी टोल	मिति २०८२/०२/०२ गते	डुवी		१	१	
३१	जिल्ला धनुषा कमला न.पा-२	सराबे	मिति २०८२।०२।०६ गते	डुवी		१	१	
३२	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.८		मिती २०८२/०२/१३ गते	डुवी		१	१	
३३	समयमा जिल्ला धनुषा जनकनन्दनि गा.पा-४	खजुरी	मिति २०८२।०२।१८ गते	डुवी		१	१	
३४	जिल्ला धनुषा गणेशमान चारनाथ न.पा.वडा नं.४	बिरेन्द्रबजार	मिति २०८२।०३।०१ गते	डुवी		१	१	
३५	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१६	कपिलेश्वर	मिति २०८२/०३/२२ गते	डुवी		१	१	
३६	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.२३		मिति २०८२/०३/२५ गते	डुवी		१	१	
३७	जि.धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१८	महुवा	मिति २०८२/०३/२६ गते	डुवी		१	१	
३८	जि.धनुषा धनुषाधाम न.पा.१		मिति २०८२/०३/३१ गते	डुवी		१	१	
				जम्मा	२	३७	४०	

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

५.सर्प डसक

सर्प डसक								
सि.न.	जिल्ला/पालिका	घटना भएको स्थान	घटना मिति	घटना	मानिस घाईते	मानिस मृत्यु	पिडित परिवार संख्या	क्षति
१	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा. २०	रुपैठा	मिति २०८१/०४/२४ गते	सर्प डसक	१		१	
२	जिल्ला धनुषा धनुषाधाम न.पा.९	सन्दार होटल	मिति २०८१।०४।२६ गते	सर्प डसक	१		१	
३	जिल्ला धनुषा औरही गा.पा.४	औरही गाँउ	मिति २०८१/०४/३० गते	सर्प डसक	१		१	
४	जिल्ला धनुषा बिदेह न.पा.वडा नं. १	ठाडि	मिति २०८१।०५।०८ गते	सर्प डसक		१	१	
५	जिल्ला धनुषा जनकपुर उपमहानगरपालिका-४	क्याम्पस चौक	मिति २०८१/५/३१ गते	सर्प डसक	१		१	
६	जिल्ला धनुषा औरही गा.पा.१	पौडेश्वर टोल	मिति २०८१/०५/३१ गते	सर्प डसक	१		१	
७	जिल्ला धनुषा मिथिला बिहारी न.पा.६	सिर्सिया	मिति २०८१/०५/३१	सर्प डसक		१	१	
८	जिल्ला धनुषा गणेशमान चारनाथ न.पा.१	छेहतरबिगाहा	मिति २०८१।०६।०१ गते	सर्प डसक	१		१	
९	जिल्ला धनुषा मिथिला बिहारी न.पा.२	पुरनदाहा चोक	मिति २०८१/६/०१ गते	सर्प डसक	१		१	
१०	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१	सिताचोक	मिति २०८१/०६/११ गते	सर्प डसक	१		१	
११	जि. धनुषा नगराईन ना.पा. वडा नं. ०१		मिति २०८१/०६/१३ गते	सर्प डसक		१	१	
१२	जि. धनुषा नगराईन ना.पा. वडा नं. ०१		मिति २०८१/०६/१३ गते	सर्प डसक		१	१	
१३	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा.१	सिताचोक	मिति २०८१/०६/११	सर्प डसक	१		१	
१४	जि. धनुषा नगराईन ना.पा. वडा नं. ०१		मिति २०८१/०६/१३ गते	सर्प डसक		१	१	
१५	जिल्ला धनुषा सबैला न.पा.१३	किरतपुर	मिति २०८१।०७।१५ गते	सर्प डसक	१		१	
१६	जिल्ला धनुषा धनुषाधाम न.पा ३	सिकियाही बजार	ति २०८२।०२।०१ गते	सर्प डसक	१		१	
१७	जिल्ला धनुषा धनुषाधाम न.पा.५	नौ सय बिघा	मिति २०८२।०२।११ गते	सर्प डसक	१		१	
१८	जिल्ला धनुषा जनकपुर उ.म.न.पा. १२	रामपुर	मिति २०८२/०२/२२ गते	सर्प डसक	१		१	
१९	जि.धनुषा क्षिरेश्वरनाथ न.पा.९	ईछापुर	मिति २०८२।०२।२४ गते	सर्प डसक	१		१	
				जम्मा	१४	५	१९	

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

६अबिरल बर्षा

अबिरल बर्षा							
सि.न.	जिल्ला/पालिका	घटना भएको स्थान	घटना मिति	घटना	मानिस मृत्यु	पिडित परिवार संख्या	क्षति
१	जि.धनुषा गणेशमान चारनाथ १०	डुमरिया	२०८१/०६/१३ गते	अबिरल बर्षा	०	६	११५०००

२	जिल्ला धनुषा मिथिला विहारी न.पा.२	पुर्णदाहा	मिति २०८१/०६/१३ गते	अबिरल बर्षा		१	१०००००
३	जि.धनुषा गणेशमान चारनाथ न.पा.वडा नं.७	पोर्ताहा	मिति२०८२।०३।०१ गते	अबिरल बर्षा	०	सार्वजनी क्षति	
जम्मा					०	७	२१५०००

विगतका वाढीको विश्लेषण

धनुषा जिल्लामा वाढीवाट वढी प्रभावित हुने भएकोले वाढीलाई प्रमुख प्राथमिकता दिई विगत ४ पटक सम्म ठूलो रुपमा आएको वाढीपहिरोको तथ्याङ्कलाई आधार मानी योजना तर्जुमाको पूर्वानुमानको लागि तपसील अनुसारको तथ्याङ्क प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.सं.	क्षतिको विवरण	२०५९	२०६१	२०६४	२०७४	२०७६/०७७	२०७७/०७८	२०७८/०७९
१	विपद् भएको समय	२०५९ श्रावण ५ देखी ७ सम्मको अविरल वर्षाको पानी र वाढीवाट	२०६१ आषाढ २२ देखी २८ सम्मको अविरल वर्षाको पानी र वाढीवाट	२०६४ श्रावण १ देखी १६ सम्मको अविरल वर्षाको पानी र वाढीवाट	२०७४ श्रावण २७ देखी ३० गते सम्म परेको अविरल वर्षको कारण आएको बाढी			
२	प्रभावित स्थानीय तह/ न.पा.	३४ स्थानीय तहर २ न.पा.	७० स्थानीय तहर २ न.पा.	८१ स्थानीय तहर २ न.पा.		८ वटा पालिका	५ वटा पालिका	१४ वटा पालकि
३	मृत्यु	१ जना	११ जना	४ जना	३ जना	४	५	९
४	घाइते	५ जना	३३ जना	१५ जना	छैन	२१९	६	९
५	पूर्ण रुपमा प्रभावित घर परिवार	१,०९५ परिवार	२,७११ परिवार	४,२८६ परिवार	९०० घर			५५
६	आंशिक रुपमा प्रभावित घर परिवार	२,२२० परिवार	७,२८२ परिवार	५,७१८ परिवार	८०५ घर	२१९	११	
७	कूल प्रभावित घर परिवार	३,३१५ परिवार	९,९९३ परिवार	१०,००४ परिवार	१७०५ घरपरिवार			५५
८	प्रभावित जनसंख्या	१८,७२९ जना	५७,२८९ जना	५७,०३७ जना	८५२५ जना			
९	जग्गाको अन्दाजी क्षति	३० हजार विगहा	५० हजार विगहा	५० हजार विगहा	२० विगा			३
१०	क्षतिको कूल अनुमानित रकम	रु. ७ करोड	रु. १० करोड	रु. १० करोड	रु २ करोड			करिब १० करोड २२ लाख

माथिको विवरण वाहेक सडक, विद्यालय, सामाजिक संरचनाहरु, स्वास्थ्य संस्थाहरु, कुलोकुलेसो, पुलपुलेसो, तटवन्ध, व्यक्तिगत घरहरु, खानेपानीको साधनहरु, सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाको घरहरुको क्षति हुनुको साथै विभिन्न किसिमका पानी जन्य तथा सरुवा रोगहरु समेत देखा परेको थियो ।वाढीको दृष्टीकोणले अति प्रभावित, मध्यम प्रभावित र कम प्रभावित स्थानीय तहतथा न.पा.हरुको गरिएको वर्गिकरण निम्नानुसारको छ

३.३ बाढी, आगलागी र अन्यबाट प्रभावीत स्थानीय तहतथा न.पा.हरुको नामावली

	न.पा. तथा स्थानीय तह	बाढी	आगलागी
1	जनकन्दनी स्थानीय तह.	★★★	★★
2	मुखियापट्टी मुसहरनीया	★★★	★★
3	औरही गाउपालीका	★★	★★
4	धनौजी गाउपालीका	★★★	★★
5	कमला नगरपालीका	★★★	★★
6	सबैला नगरपालीका	★★★	★★
7	शहीद नगर नगरपालीका	★★★	★★
8	नगराइन नगरपालीका	★★★	★★
9	धनुषाधाम नगरपालीका	★★	★★★
10	गणेश मान चारनाथ नगरपालीका	★★	★★★
11	जनकपुरधाम उप महानगरपालीका	★★	★★
12	विदेह नगरपालीका	★★	★★
13	मिथिला नगरपालीका	★	★★★
14	मिथिला विहारी नगरपालीका	★	★★
15	हसपुर नगरपालीका	★	★★
16	वटेश्वर नगरपालीका	★	★★★
17	क्षिरेश्वरनाथ नगरपालीका	★	★★★
18	लक्ष्मीनिया गाउपालीका	★	★★

★★★ (उच्च जोखिमं) ★★ (मध्यम जोखिम)★ न्यून जोखिम

बाढी डुवान क्षेत्रको पहिचान

डुवान प्रभावित हुन सक्ने				
सि.न.	पालिका	वडा नं. र बस्ति/टोल	अनुमानित क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	घरधुरी संख्या
१.	सबैला नगरपालिका	सबैला न.पा. १३, किरतपुर, ढोलबजार, मुसरी, खान, शेख, कुटी, नयां, पर्सानी, कोइरी टोल	-	९७५
		सबैला न.पा. ४, पटेर्वा, कोटिया बल्टिया	-	८००
		सबैला न.पा. १०, निसरपट्टी टोल र गेरुवाही	-	३२५
२.	शहिदनगर न.पा.	शहिद न.पा. २, बत्राही,	-	६००
३.	कमला न.पा.	कमला न.पा ६ सखुवा मडान	-	१५०
		कमला न.पा. ८ सोनापरा, हरिने र डेरा	-	६००
		कमला न.पा. ७ हथमुन्डा	-	१००
		कमला न.पा. ५ लक्कड	-	२००
		कमला न.पा. ४ बडेरवा	-	४०
४.	जनकनन्दनी गा.पा.	जनकनन्दनी गा.पा. १ फुलवरीया	-	३०
५.	धनौजी गा.पा.	धनौजी, गा.पा. २ गोर्दाह	-	१५०
		धनौजी गा.पा. ४, तरी र भडरिया	-	१००
६.	मुखियापट्टी मुसरनिया गा.पा.	मुखियापट्टी मुसरनिया गा.पा. १, मुखियापट्टि,	-	३००
		मुखियापट्टी मुसरनिया गा.पा. २, मुसरनिया	-	४५०

		मुखियापट्टी मुसरनिया गा.पा. ५, बहेडाबेला	-	२५०
		मुखियापट्टी गा.पा. ४, तुल्सिहायी	-	२००
७.	नगराइन न.पा.	नगराइन न.पा. ५, फुलगामा	-	२५०
		नगराइन न.पा. २, राघवपुर, नगराइन र जटही	-	६००
		नगराइन न.पा. ६ लम्मा	-	३००
८.	मिथिला न.पा.	मिथिला न.पा. ४, पुष्पलपुर	-	२०
		मिथिला न.पा. ४, श्रिखण्डेटोल फुलबारीय टोल	-	१००
		मिथिला न.पा. ३, पर्वता टोल र हरिहरपुर	-	६००
		मिथिला न.पा. २, नक्टाझिज	-	३००
९.	गणेशमान चारनाथ न.पा.	गणेशमान चारनाथ न.पा. ५, बफर गाउ र भोटे गाउ	-	८३५

विषयगत क्षेत्रहरु

धनुषा जिल्लामा विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई सुव्यवस्थित पार्नको निमित्त जिल्ला भरिको सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरुको भुमिका सरकारी नीति निर्देशन अनुसार जिल्लामा क्षेत्रगत रुपमा नेतृत्व प्रदान गर्न सम्वन्धित निकायहरु (Cluster Leads) संग मिली मानवीय गतिविधि संचालन गर्नकालागि निम्नलिखित क्षेत्रहरु (Cluster) गठन गरिएको छ ।

क्र.सं.	क्षेत्र **(Cluster)**	नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय **(Cluster Leads)**	जिम्मेवार व्यक्ति	कैफियत
१	**खोज तलास तथा उद्दार समुह**	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	
२	**गैर खाध्य सामाग्री समुह**	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	
३	**शिक्षा समुह**	शिक्षा विकाश तथा समन्वय समिति	जि.शि.अ	
४	**स्वास्थ्य तथा पोषण समुह**	स्वास्थ्य कार्यालय	स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख	
५	**खानेपानी तथा सरसफाइ समुह**	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	
६	**खाध्य तथा जीविकोपार्जन समुह**	कृषि ज्ञान केन्द्र	कार्यालय प्रमुख	
७	**आवास तथा वन्दोवस्ती समुह**	संघिय आयोजना कार्यान्वयन इकाई	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	
८	**सूचना तथा समन्वय समुह**	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	
९	**सरक्षंण समुह**	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	

विषयक्षेत्रको अगुवा तथा सहयोगी संस्थाको विवरण

क्षेत्रगत रूपमा नेतृत्व प्रदान गर्ने जिल्लास्थित सम्बन्धित निकायहरू **(Cluster Leads)**सँग मिली मानवीय गतिविधि सञ्चालन गर्नका लागि निम्नलिखित क्षेत्रहरू **(Clusters)** गठन गरिएको छ । साथै ती क्षेत्रसँग सम्वन्धित सहयोगी निकायहरुको विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

तालिका : बिषयगत क्षेत्रहरु, अगुवा संस्था र सदस्यहरु

क्र.सं.	क्षेत्र (Cluster)	नेतृत्वकर्ता	सहयोगी संस्था (सदस्य)	जिम्मेवार व्यक्ति
१	खोज तथा उद्धार समूह	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, प्रमुख जिल्ला अधिकारी	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख
		प्रमुख सेनानी प्रभुराम महत	नेपाली सेना श्री विष्णुदल गण	गणपति
			जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय अधिकारी
		प्र.उ. नरहरि रेग्मी	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रमुख
		स.प्र.उ. निर्मल खड्का	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल ८ नं गण	प्रमुख
		उपअनि तिलक प्रसाई	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	प्रमुख
		का.प्र. दिपक कुमार झा	डिभिजन सडक कार्यालय, धनुषा	कार्यालय प्रमुख
		का.प्र. राजेश लाल कर्ण	जिल्ला सदरमुकाम स्थित पुर्वाधार तथा सामाजिक विकाससँग सम्बन्धित कार्यालयका	कार्यालय प्रमुख
		सभापति नरेश प्रसाद सिंह	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति
		अध्यक्ष सुरेन्द्र भण्डारी	उद्योग बाणिज्य संघ	अध्यक्ष
		अध्यक्ष अशोक चौधरी	निर्माण ब्यवसायी संघ	अध्यक्ष
		अध्यक्ष पुरन साह	पत्रकार महासँघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष
			निजी विद्यालय व्यवसायी संघ PABSON, N-PABSON	अध्यक्ष
		अध्यक्ष मनोज चौधरी	बस ट्रक र जीप ब्यवसायी संघ	अध्यक्षहरु
		का.प्र.उमेश कुमार यादव	स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख
		का.प्र.श्याम किशोर साफी	जलश्रोत तथा सिचाँइ डिभिजन कार्यालय	प्रमुख
		का.प्र. विसुनदेव साह	नेपाल खानेपानी संस्थान जनकपुरधाम	प्रमुख
		का.प्र.अ विनोद कुमार यादव	संघिय शहरी विकास तथा भवन निर्माण कार्यालय	प्रमुख

क्र.सं.	क्षेत्र (Cluster)	नेतृत्वकर्ता	सहयोगी संस्था (सदस्य)	जिम्मेवार व्यक्ति
२	संचार तथा समन्वय समूह	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, प्रमुख जिल्ला अधिकारी	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख
		प्र.जि.अ.शंहरहरि आचार्य	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख
		प्रमुख सेनानी प्रभुराम महत	नेपाली सेना श्री विष्णुदल गण	गणपति
		प्र.उ. नरहरि रेग्मी	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रमुख
		स.प्र.उ. निर्मल खड्का	सशस्त्र प्रहरी बल	प्रमुख
		नगर प्रमुख मनोज कुमार साह	सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख /उपप्रमुख
		प्र.प्र.अ. मित्रलाल ढकाल	सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
			जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय अधिकारी
		का.प्र. जगदिश अर्चाय	हुलाक निर्देशनालय धनुषा	प्रमुख
		का.प्र.राजेन्द्र प्रसाद यादव	दुरसंचार कार्यालय	प्रमुख
		सभापति नरेश प्रसाद सिंह	नेपाल रेडक्रस सासाइटी	सभापति
		अध्यक्ष सुरेन्द्र भण्डारी	उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष
		अध्यक्ष पुरन साह	पत्रकार महासँघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष
		का.प्र. तेज बहादुर बुड्थापा	नागरिक उड्डयन कार्यालय	
		अध्यक्ष संजय साह	गैसस महासँघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष

क्र.सं.	क्षेत्र (Cluster)	नेतृत्वकर्ता	सहयोगी संस्था (सदस्य)	जिम्मेवार व्यक्ति
३	गैर खाद्य समूह	नेपाल रेडक्रससोसाइटी,सभापति	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख
			जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय अधिकारी
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
			जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्र.अ.
			जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रमुख
			सशस्त्र प्रहरी बल	प्रमुख
			उद्योग बाणिज्य संघ	अध्यक्ष
			नेपाल घरेलु तथा साना उद्योग महासंघ	प्रमुख
			पत्रकार महासँघ जिल्ला शाखा	अध्यक्ष
			यातायात ब्यवसायी संघ	अध्यक्ष
			गैसस महासँघ जिल्ला शाखा	प्रमुख
			अन्तर्राष्ट्रिय गैससहरु	प्रमुख तथा प्रतिनिधि

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

क्र.सं.	क्षेत्र (Cluster)	नेतृत्वकर्ता	सहयोगी संस्था (सदस्य)	जिम्मेवार व्यक्ति
४	आवास तथा वन्दोवस्ती समूह	संघिय आयोजना कार्यान्वयन इकाई धनुषा, प्रमुख	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
			डिभिजन वन कार्यालय	डिभिजन प्रमुख
			संघिय कार्यान्वयन आयोजना कार्यालय	प्रमुख
			नेपाल रेडक्रस सासाइटी	सभापति
			जिल्लस्थित विकास तथा पुर्वाधार सित सम्बन्धित कार्यालय,	का. प्र.
			स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख
			पुर्वाधार विकास कार्यालय	प्रमुख
			उपभोक्ता हित सम्बन्धी कार्य गर्ने संस्थाहरु	प्रमुख/प्रतिनिधि
			जलश्रोत तथा सिचाइ बिकास डिभिजन	प्रमुख
			नापी कार्यालय	प्रमुख
			मालपोत कार्यालय	प्रमुख
			नेपाल घरेलु तथा साना उद्योग महासंघ	प्रमुख
			उद्योग वाणिज्य संघ	प्रमुख
			गैसस महासंघ	प्रमुख
			अन्तर्राष्ट्रिय गैससहरु	प्रमुख तथा प्रतिनिधि

क्र.सं.	क्षेत्र (Cluster)	नेतृत्वकर्ता	सहयोगी संस्था (सदस्य)	जिम्मेवार व्यक्ति
५	खाद्य तथा जिविकोपार्जन समुह	कृषि ज्ञान केन्द्र, जनकपुरधाम	जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय अधिकारी
			जिल्ला प्रशासन कार्यालय	सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी
			सम्बन्धित स्थानिय तह	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
			जलश्रोत तथा सिचाँइ डिभिजन कार्यालय	प्रमुख
			पशु सेवा तथा पशु अस्पताल धनुषा	प्रमुख
			पशु अस्पताल तथा पशु सेवा केन्द्र कार्यालय	प्रमुख
			स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख
			प्रादेशिक अस्पताल	प्रमुख
			सम्बन्धित स्थानिय तहको सामाजिक विकास शाखा	प्रमुख
			नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति
			उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष
			होटल व्यवसायी संघ	अध्यक्ष
			WFP	अध्यक्ष
			नेपाल खाद्य व्यापार तथा व्यवस्थापन कम्पनी	कार्यालय प्रमुख
			खाध तथा पोषण सुरक्षा आयोजना	कार्यालय प्रमुख
			नेपाल घरेलु तथा साना उद्योग महासंघ	अध्यक्ष
			नेपाल पाराभेट एण्ड लाइभ स्टक एसोसिएशन धनुषा	प्रमुख

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

क्र.सं.	क्षेत्र (Cluster)	नेतृत्वकर्ता	सहयोगी संस्था (सदस्य)	जिम्मेवार व्यक्ति
६	खानेपानी तथासरसफाइ	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय धनुषा, प्रमुख	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख
			जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय अधिकारी
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
			स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख
			जलश्रोत तथा सिचाँइ डिभिजन कार्यालय	प्रमुख
			नेपाल खानेपानी संस्थान जनकपुरधाम	प्रमुख
			उद्योग वाणिज्य संघ	प्रमुख
			संघिय कार्यान्वयन आयोजना इकाइ	प्रमुख
			सम्बन्धित स्थानिय तहको पुर्वाधार तथा सामाजिक विकास शाखा	प्रमुख
			पुर्वाधार कार्यालय धनुषा	प्रमुख
			नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति
			स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख
			प्रादेशिक अस्पताल	प्रमुख
			गैसस महासंघ	प्रमुख
			होटल व्यवसायी संघ	अध्यक्ष
			नेपाल घरेलु तथा साना उद्योग महासंघ र कार्यालय	अध्यक्ष

क्र.सं.	क्षेत्र (Cluster)	नेतृत्वकर्ता	सहयोगी संस्था (सदस्य)	जिम्मेवार व्यक्ति
७	स्वास्थ्य तथा पोषण समुह	स्वास्थ्य कार्यालय, धनुषा, प्रमुख	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख
			जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय अधिकारी
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
			पशु अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	प्रमुख
			जिल्ला आयुर्वेदिक स्वा.के.	प्रमुख
			खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन	प्रमुख
			जिल्ला प्रशासन कार्यालय	सहायक प्रजिअ
			प्रादेशिक अस्पताल	प्रमुख
			नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति
			नेपाल घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय र महासंघ	अध्यक्ष
			उद्योग वाणिज्य संघ	प्रमुख
			नेपाल खानेपानी संस्थान जनकपुरधाम	प्रमुख
			उद्योग वाणिज्य संघ	प्रमुख
			UNICEF, WHO	अध्यक्ष
			होटल व्यवसायी संघ	अध्यक्ष
			Plane International	अध्यक्ष

क्र.सं.	क्षेत्र (Cluster)	नेतृत्वकर्ता	सहयोगी संस्था (सदस्य)	जिम्मेवार व्यक्ति
८	संरक्षण समूह	जिल्ला प्रशासन कार्यालय प्रमुख जिल्ला अधिकारी	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख
			जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख
			सम्बन्धित स्थानिय तहका	प्रमुख /उपप्रमुख
			जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय अधिकारी
			जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रमुख र महिला सेल प्रमुख
			शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ	प्रमुख
			नेपाल बार एसोसिएसन	अध्यक्ष
			जिल्ला वाल संजाल	अध्यक्ष
			नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति
			प्लान इन्टरनेशनल	प्रमुख
			स्वास्थ्य कार्यालय	प्रतिनिधि
			प्रादेशिक अस्पताल	प्रमुख
			गैसस महासंघ	प्रमुख
			राष्ट्रिय सेवादल	अध्यक्ष
			होटल व्यवसायी संघ	अध्यक्ष
			अन्तरार्ष्ट्रिय गैससहरु	प्रतिनिधि

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

क्र.सं.	क्षेत्र (Cluster)	नेतृत्वकर्ता	सहयोगी संस्था (सदस्य)	जिम्मेवार व्यक्ति
९	शिक्षा समूह	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ प्रमुख	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख
			जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय अधिकारी
			न.पा. र सबै गाउँपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
			सम्बन्धित स्थानिय तहकासामाजिक विकास शाखा	प्रमुख
			नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति
			गैसस महासंघ	अध्यक्ष
			PABSON, N-PABSON	प्रमुख
			जिल्ला स्थित अन्तरार्ष्ट्रिय गैससहरु	प्रतिनिधि
			निजी विद्यालय व्यवसायी संघ	अध्यक्ष
			स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख
			जलश्रोत तथा सिचाँइ डिभिजन कार्यालय	प्रमुख
			नेपाल खानेपानी संस्थान जनकपुरधाम	प्रमुख
			उद्योग वाणिज्य संघ	प्रमुख
			संघिय कार्यान्वयन आयोजना इकाइ	प्रमुख

३.१५. निकायगत भूमिका तथा जिम्मेवारी

क क्षेत्रगत समूह (Clusters) को कार्यविवरण

१. खाद्य तथा जिविकोपार्जन समुह

- निम्न मापदण्डहरु अवलम्वन गरी प्रभावित व्यक्तिहरूका लागि समयमा नै खाद्यान्नको उपलब्धता तथा खाद्यान्नमा पहुँच सुनिश्चित गराएर जीवन बचाउने एवं जीवनलाई निरन्तरता प्रदान गर्नेः
- प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी सामान्य खाद्यान्नको रासन।
- पुरकरासनकोरुपमाएकवादुईखाद्यपदार्थहरु।
- चामल—प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४०० ग्राम, दाल प्रतिदिन प्रति व्यक्ति ६० ग्राम वनस्पति तेल प्रतिदिन प्रति व्यक्ति ३० मि.लि., नुन-प्रतिदिन प्रति व्यक्ति ५ ग्राम।
- उल्लेखित कार्यहरु गर्दा सम्वन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरुसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने।

२. खानेपानी तथा सरसफाई समूह

- विपद् पश्चात खानेपानी तथा सरसफाईका कारण उत्पन्न हुने रोगहरु फैलिन नदिने।
- विस्थापितहरुका (खास गरी शिविरमा बस्ने मानिसहरु) लागि सुरक्षित खानेपानी, स्वास्थ्य शिक्षा तथा अस्थायी रूपमा सरसफाइ एवं नुहाउने सुविधाहरूमा पहुँच उपलब्ध छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने।
- विस्थापित मानिसहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्य सम्बन्धी सामग्री उपलब्ध गराइएको छ र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित व्यावहारिक प्रचलनहरूका बारेमा उचित रूपमा जानकारी उपलब्ध गराइएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने।
- सम्पूर्णउपकरण तथा सुविधा उपलब्ध गराइएका छन र विस्थापित मानिसहरू बस्ने शिविरहरूमा सफा–सुग्घर कायम गर्न तिनको सशक्तीकरण गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने।
- उल्लेखित कार्यहरु गर्दा सम्वन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति स्थानीय तहहरुसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

३. स्वास्थ्य तथा पोषण समूह

- जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य एवं पोषण सम्बन्धी आवश्यकताहरू पूरा भएका छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने।
- झाडा पखाला, हैजा, औलो तथा अन्य पानीजन्य एवं कीटजन्य रोगहरूको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- रोग फैल नगएका खण्डमा सहयोग तथा लेखाजोखाका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न र स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्न र अर्को निकायमा पठाउने संयन्त्र (referral Mechanism) को विकास गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग पुर्याउने।
- पर्याप्त आपतकालीन आपूर्ति र मानव स्रोत लगायतका विषयमा शीघ्र क्षमता अभिवृद्धिका लागि जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने।
- विस्थापित मानिसहरूका लागि पूरक खाना खुवाउने कार्यक्रममा पहुँचको माध्यमबाट गर्भवती तथा दूध खुवाउने महिला एवं पाँचवर्ष मुनिका केटाकेटीहरू मा गम्भिर कुपोषणको वृद्धिलाई रोकथाम गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने।
- गम्भिर कुपोषणको उपचार तथा सेवामा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने।
- निरन्तर स्तनपान सुनिश्चित गर्न र अवाञ्छित स्तनपानका विकलपहरूको वितरणमा रोक लगाउन जिल्ला स्वास्थ्य प्रमुखलाई मद्दत गर्ने।

- उल्लेखित कार्यहरु गर्दा सम्वन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरुसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने।

४.संरक्षण समूह

- महिला तथा बालबालिका र ज्येष्ठ नागरिक लगायत जोखिममा रहेका समूहहरूलाई आपतकालीन परिस्थितिको कारणबाट उत्पत्न्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाबाट संरक्षण प्रदान गर्ने।
- जोखिममा रहेका समूहहरूको संरक्षण सुनिश्चित गरी आपत्कालीन सहयोगको न्यायोचित वितरणमा सहयोग उपलब्ध गराउने।
- आपतकालीन परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाका जोखिमहरूलाई सम्बोधन गरी विपदबाट प्रभावित मानिसहरूको संरक्षण गर्ने।
- बालमैत्री ठाउँ तथा मनो–सामाजिक परामर्श सम्बन्धी सहयोगको स्थापना गरी सुरक्षित वातावरणमा बालबालिका तथा महिला र माउँदछन भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने।
- बिछोड भएका बालबालिका, खास गरी पाँच वर्षको उमेर भन्दा मुनिका केटाकेटी तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी जाँचका बारेमा सहयोग र त्यस्तो सहयोग पछि उपयुक्त सेवा तथा संरक्षणका सुविधा सहित परिवारको खोजी गर्ने कार्यमा सहयोग प्राप्त गर्दछन भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने।
- यौन दुर्व्यवहार तथा हिंसाका विरुद्ध तिनको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी (advocacy) गर्ने प्रणालीको स्थापना गरी बालबालिका तथा महिलाहरूको यौन दुर्व्यवहार तथा शोषणको रोकथाम गर्ने।
- हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बाल–बालिकाहरू बिछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने।
- विछोडिएका तथा परिवार साथ नभएका बाल–बालिकाहरू, खास गरी पाँच वर्षको उमेर भन्दा मुनिका बाल–बालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने।
- परिवारबाट बिछडिएका तथा साथ नभएका बालबालिकाहरू र अन्य जोखिममा परेका समुह जस्तैः परिवार नभएका, बृद्धा, अपांग तथा दिर्घ रोगबाट पिडीत समुहका मानिसहरुलाई हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने) बास तथा अन्य सेवाको व्यवस्था(।
- उल्लेखित कार्यहरु गर्दा सम्वन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरुसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने।

५. शिक्षा समूह

- विद्यालय जाने उमेरका तथा प्रभावित सम्पूर्ण बालबालिकाहरूको गुणस्तरीय शिक्षामा निरन्तर तथा तत्काल पहुँच सुनिश्चित गर्ने।
- सुरक्षित सिक्ने वातावरण उपलब्ध गराएर विपदबाट परेको मनोवैज्ञानिक असरको सामना गर्ने कार्यमा बालबालिकाहरू र शिक्षकहरूलाई मद्दत गर्न योगदान पुर्याउने।
- विपदबाट प्रभावित विद्यालय जाने उमेरका केटाकेटी तथा शिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाको निरन्तरता सुनिश्चित गर्नका लागि र उनीहरूलाई सुरक्षित रूपमा सिकाउने एवं सिक्ने वातावरण उपलब्ध गराउन स्थानीय सरोकारवालाहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने।
- प्रभावकारी आपतकालीन पूर्वतयारी तथा सहयोगलाई सहजीकरण गर्नका निमित्त क्षेत्रगत समूहका सदस्यहरू (Cluster members) का बीचमा प्रभावकारी समन्वय, अनुगमन तथा सूचनाको आदान–प्रदान सुनिश्चित गर्ने।
- आपतकालीन परिस्थितिमा पहिलो सहयोग उपलब्ध गराउने व्यक्तिका रूपमा सरोकारवालाहरूको क्षमता बढाउने।

- विपद परेको पहिलो हप्ता भित्र शिक्षा सम्बन्धी सुविधा र शिक्षामा संलग्न व्यक्तिहरूका बारेमा द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सञ्चालनगर्ने।
- सम्भव भएसम्म पहिलो दुई हप्ता भित्र, न्यूनतम मापदण्ड बमोजिम ६ देखि ८ हप्ताभित्र न्यूनतम पूर्वाधार सहित विद्यालय जाने बालबालिकाहरूका निम्ति अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ तथा स–साना बालबालिकाहरूका लागि सुरक्षित ठाउँ खडा गर्ने।
- विद्यालयहरू पुनः खुला गराएर र शिक्षण–सिकाइका सामग्री उपलब्ध गराएर र अर्ध संरचनागत (semi-structured) मनोरञ्जनका सामग्रीको व्यवस्था मिलाएर पढाइ जारी राख्ने र शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको पुनः एकीकरण प्रारम्भ गर्ने।
- विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू अस्थायी रूपमा खडा गरिएका सिक्ने ठाउँमा भर्ना गरिएका छन् अथवा तिनको शिक्षाका लागि वैकल्पिक व्यवस्था गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने।
- उल्लेखित कार्यहरु गर्दा सम्वन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरुसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने।

६.खोज तथा उद्धार समूह

- विपद्को लगत्तै उपकरण सहित खोजी तथा उद्धार (SAR) टोली खटाउने।
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने।
- सबै सुविधाबाट एकदमै वञ्चित समूह) जोखिममा रहेका व्यक्तिहरू लगायत (सबैलाई न्यायोचित रूपमा गरिएको उद्धार सामग्रीको वितरण तथा सहयोग सम्बन्धी गतिविधिको अनुगमन गर्ने।
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा दिनदिनै प्रतिवेदन पेस गर्ने।
- शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनको अनुगमन गर्ने तथा प्रतिवेदन गर्ने।
- २४ घण्टाभित्र समाचार माध्यमका लागि समाचार पठाउने।
- नियन्त्रण तथा मानवीय सहयोग सम्बन्धी मापदण्ड कायम गर्ने।
- उल्लेखित कार्यहरु गर्दा सम्वन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरुसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने।

७ आवासतथा वन्दोवस्ती समूह

- निम्न मापदण्डहरुलाई अवलम्वन गरी विपद्का कारणले घरवार विहीन बनेका मानिसहरूका निमित्त स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै सुरक्षित वस्ने स्थान वा अस्थायी शिविरहरुको प्रवन्ध मिलाउने।
  - औसतमा एकव्यक्तिकालागि३.५–४.५वर्गमिटरकोछानाभएकोक्षेत्र।
  - औसतमा ५ सदस्यहरूको एक परिवारका लागि कम्तीमा पनि ४.५ मिटरको डोरी सहितको प्लास्टिक सिट र सहायता सामग्री।
  - कम्बलमा मानिसहरूको पर्याप्त पहुँच।
  - एक सेट कपडा।
  - नियमित सरसफाइ सम्बन्धी सामग्रीको आपूर्ति।
  - एकसेट भाँडा।
- शिविर बन्द गर्ने र वहिर्गमन रणनीति बनाउने।
- शिविर खडा गर्नका लागि अग्रिम रूपमा जमिनको पहिचान गर्ने।
- विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरूसँग अग्रिम रूपमा नै समझदारी पत्र (MoU) मा दस्तखत गर्ने।
- शिविर खडा गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरूको अभिलेख राख्ने।

* उल्लेखित कार्यहरु गर्दा सम्वन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिर स्थानीय तहहरुसंग समन्वय र सहकार्यगर्ने।

८. गैर खाद्य समूह

* जिल्लामा कम्तीमा ५०० परिवारको लागि गैर-खाद्य सामग्रीको भण्डारण गरी राख्ने।
* गैर-खाद्य सामग्रीहरूलाई बाल केन्द्रित बनाउने।
* विपद् पीडितहरूलाई विपद्को स्तरकम भएको ७२ घण्टाभित्र गैर-खाद्य सामाग्री आवश्यकता पहिचान गरी सामग्री वितरण प्रक्रिया सुरु गर्ने।
* नवसुत्केरीहरू तथा नवजात शिशुहरूको आवश्यकतालाई पुरा गर्ने गरी बेग्लै २५ सेटबाल गैर-खाद्य सामग्रीहरूको व्यवस्था गर्ने।
* यस्ता सहयोग उपलब्ध गराउँदा उनीहरूलाई जीवन निर्वाह गर्न, संस्कृतिलाइ कायम राख्न, प्रतिकूल मौसम तथा हावापानीबाट बच्न, ब्यक्तिगत स्वाभिमान तथा गोपनियता बनाई राख्न महिला, बालबालिका, पुरुष तथा सुत्केरी र शिशुलाई उपयुक्त न्यूनतम आवश्यक सामग्रीहरू उपलब्ध गराउने।
* उल्लेखित कार्यहरु गर्दा सम्वन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरुसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने।

९. संचार तथा समन्वय समूह

* पूर्व चेतावनी एवं सूचना सम्वन्धी कार्य गर्ने।
* मौसम तथा कुनै पनि विपद् सम्वन्धी पूर्व अनुमानहरुको जानकारी लिइ राख्ने र त्यसको संचार गर्ने।
* आपतकालीन समयमा सार्वजनिक तथा व्यापारिक सञ्चार साधनको अभाव रहेको अवस्थामा स्याटलाईटफोन तथा संस्थाको तटस्थतामा असर नपर्ने गरी जिल्ला आपतकालीन सेवा संचालन केन्द्र, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल र नेपाली सेनाको सञ्चार नेटवर्क समेत प्रयोगमा ल्याउने।
* सूचना प्राप्त भएको १ घण्टा भित्र प्रमुख जिल्ला अधिकारीसँग छलफल गर्ने र सूचना वितरण प्रकृया निर्माण गरी स्थानीय एफ.एम तथा अन्य उपलब्ध माध्यमको प्रयोग गरी सूचना प्रसारण गर्ने।
* संकटाभिमुख क्षेत्रहरुमा पूर्वमनसुन, प्रकोप सम्भावना र जोखिम वारे छलफल चलाउने र संकटाभिमुख क्षेत्रमा सम्वन्धित संकट सम्वन्धी सामुदायिक अभिमुखीकरण कार्य गराउन सम्बन्धित समूहलाइ सूचनाहरु उपलब्ध गराउने।
* जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई विपद् सम्बन्धी सूचना प्रवाह गर्ने ।

निकायगत भूमिका

क.सं.	निकायको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	• समन्वयात्मक र नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने • खोज तथा उद्धार कार्यमा सुरक्षा निकाय समन्वयमा परिचालन गर्ने । • आवश्यकता अनुसार क्षेत्रिय तथा केन्द्रिय स्तरमा सहयोग (मानवीय, आर्थिक, भौतिक को लागि समन्वय)
२	जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय प्रमुख	• समन्वयात्मक कार्यमा सहयोग गर्ने • आवास तथा पुन:स्थापना कार्य गर्ने

			• स्रोत (आर्थिक, भौतिक, मानविय श्रोत) परिचालन तथा समन्वय गर्ने
३	सुरक्षा निकाय	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	• मुख्यत: खोज तथा उद्धार कार्यको नेतृत्व तथा उद्धारकार्य गर्ने । • सुरक्षा व्यवस्था गर्ने • विषयगत समितीमा रहि सहयोग गर्ने
४	राजनैतिक दलहरू	दलका प्रमुखहरू	• समन्वय • स्रोत संकलनमा सहयोग • जनपरिचालन गर्ने
५	नेपाल रेडक्रससोसाइटी	सभापति	• प्रवन्धकारी भूमिका निर्वाह गर्ने • खाद्य गैर खाद्यसामाग्री तथा अस्थाइ आवासको ब्यवस्थापन • सूचना सङ्कलन तथा सवर्क्षेणमा स्वयंसेवक परिचालन गर्ने • विपद्को समयमा आपत्कालीन आवास तथा बन्दोबस्ती (Logistic) व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने
६	विषयगत सरकारी कार्यालय	कार्यालय प्रमुखहरु	• विषयगत समितीमा रहि क्षेत्रगत अगुवा भूमिका निर्वाह गर्ने • सम्बन्धित कार्यालयको आपत्कालिन योजना निर्माण गर्ने
७	उद्योग वाणिज्य सङ्घ	अध्यक्ष	• सुख्खा तथा तयारी खाना RTE जस्तै चिउरा, भुजा, विस्कुट आदि, खाद्यसामग्री संकलन वितरण र व्यवस्थापनमा सघाउने • अस्थायी आवास निर्माणको कार्यमा सहयोग
८	यातायात व्यवसायी	सञ्चालक	• राहात तथा उद्धार कार्यका लागि यातायातका साधनहरु र जन शक्ति उपलब्ध गराउने ।
९	संचार माध्यम	नेपाल पत्रकार महासंघ, सञ्चारकर्मीहरु	• सहि सूचना संकलन तथा सम्प्रेषण
१०	नागरिक समाज	संयोजक	• राहत तथा उद्धार कार्यमा सहयोग तथा समन्वय • मानव अधिकारको संरक्षण तथा सम्वर्द्धनमा सहयोग
११	पेशागत व्यवसायी (निर्माण व्यवसायी, काष्ठ व्यवसायी तथा जल उपभोक्ता महासंघ, समति, सामुदायीक वन समतिहरु)	अध्यक्ष	• राहत, उद्धार तथा संरक्षण कार्यमा सहयोग
१२	गै.स.स.महासंघ, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गै.स.स.	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	• मानवस्रोत परिचालन गर्ने

			• स्रोत संकलनमा सहयोग गर्ने • गै.स.स. वीच समन्वय • क्षमता विकास तथा सहजिकरण कार्य गर्ने

श्रोतको आकलन

क नेपाली सेना,

नेपाली सेना, श्री विष्णुदल गण तथा अन्तर्गत पोष्टहरुमा रहेका उद्धार सामाग्रीहरुको विवरण

सि.नं.	सामग्रीको विवरण	एकाई	परिमाण	साबुत	बेसाबुत	कै
१	फायरएक्सट्रिङ्ग गुईसर	PCS	९	३	६	
२	Crow Bar	PCS	२	२	-	
३	Fire Fighting Working Gloves	PAIR	३	३	-	
४	Fire Proof Suit	PAIR	३	३	-	
५	Flash hood	PCS	३	३	-	
६	Fire Beater	PCS	७	७	-	
७	Fire prof Boot	PAIR	४	४	-	
८	Life Body Ring	PCS	१५	१५	-	
९	Bolt cutter	PCS	१	१	-	
१०	Hand Saw	PCS	२	२	-	
११	Dynamic Rope (क्वायल १०० मिटरको दरले)	COIL	३	३	-	
१२	Rubber Tube	PCS	१	१	-	
१३	Throw bag	PCS	५	५	-	
१४	Safety Helmet	PCS	१४	९	५	
१५	OBM	SET	२	-	२	
१७	Power Boat	SET	२	१	१	
१९	Rafting Boat	SET	२	१	१	
२१	क्यारा विना	गोटा	६	६	-	
२२	सेफ्टी भेष्ट	गोटा	१७	१७	-	
२३	Water Proof Life Jacket	गोटा	५०	१०	४०	

दक्ष जनशक्तिहरुको विवरण

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

सि.नं.	युनिट	तालिमको नाम	तालिम गरेका संख्या		कै.
			खडा	अन्यत्र युनिट	
१	श्री विष्णुदल गण	Tactical LevelSearch And Rescue (TLSAR)	५३	२४	
२		फायर एस्टिङ्गगुईसर	१	-	
३		वाटरमेनसिप तालिम	-	१	
४		माउण्टेन वारफेयर	१९	८	
५		अन्य	३	१	

ख. नेपाल प्रहरी :

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

जिल्ला प्रहरी कार्यालय धनुषा अन्तर्गत रहेको प्रहरी ईकाई कार्यालयहरुको जिम्मेवार एरिया

सि.नं.	प्रहरी का.को नाम	प्रहरी कार्यालय रहेको स्थान वडा नं.	प्र.का.कोजिम्मेवारी एरिया भित्रको स्थानिय तहको नाम	वडा संख्या	प्र.का.कोजिम्मेवारी एरिया भित्रको अन्य स्थानिय तहको नाम	वडा संख्या
१	ई.प्र.का.ढल्केवर	मिथिला न.पा. वार्ड नं.-६	मिथिला न.पा.	१,३,४,५,६,७	क्षिरेश्वरनाथ न.पा.१,२,३,	८
२	ई.प्र.का.खजुरी	जनकनन्दनी गा.पा.वार्ड नं-४	जनकनन्दनी गा.पा.	२,३,४,५,६	कमला न.पा.२,३	७
३	ई.प्र.का.सबैला	सबैला न.पा. वार्ड नं.-३	सबैला न.पा.	१,२,३,४,५,६,७,८,९,११		१०
४	ई.प्र.का.यदुकुवा	शहिगनगर न.पा. वार्ड नं.-३	शहिद नगर न.पा.	३,४,५,६,७,		५
५	ई.प्र.का.धनुषाधाम	धनुषाधाम न.पा. वार्ड नं.-३	धनुषाधाम न.पा.	१,२,३,४,७	मिथिला बिहारी न.पा. १,२,४ सबैला ११	९
६	ई.प्र.का.महेन्द्रनगर	क्षिरेश्वरनाथ न.पा. वार्ड नं.-५	क्षिरेश्वरनाथ.न.पा.	१ देखि १० सम्मा	मिथिला न.पा.२,३ लक्ष्मीनिया- ४,५	१४
७	ई.प्र.का.यज्ञभुमि	धनुषाधाम न.पा. वार्ड नं.-९	धनुषाधाम न.पा.	६,८,९		३
८	ई.प्र.का.भरतपुर	गणेशमान चारनाथ न.पा. वार्ड नं.-१	गणेशमान चारनाथ न.पा.	१,२,३,४		४
९	ई.प्र.का.तारापट्टी	मिथिला विहारी न.पा. वार्ड नं.-७	मिथिला बिहारी न.पा.	३,६,७,८,९,१०	हंसपुर न.पा.२	७
१०	ई.प्र.का.औरही	औरही गा.पा. वार्ड नं.-४	औरही गा.पा.	२,३,४,५,६	हंसपुर न.पा.६,९ धनौजी गा.पा.१	८
११	ई.प्र.का.सुगानिकास	हंसपुर न.पा. वार्ड नं.-५	हंसपुर न.पा.	४,५,७,८		४
१२	ई.प्र.का.फुलगामा	नगराईन न.पा. वार्ड नं.-४	नगराईन न.पा.	१,३,४,५,९		५
१३	ई.प्र.का.दुहवी	विदेह न.पा. वार्ड नं.-२	विदेह न.पा.	२,३		२
१४	ई.प्र.का.जटही	नगाराईन न.पा. वार्ड नं.-२	नगराईन न.पा.	२,६		२
१५	व.प्र.का.मुजेलिया	जनकपुर उ.म.न.पा. वार्ड नं.-१४	जनकपुर उप-	१३,१४,		२

			महानगरपालिका			
१६	व.प्र.का. रेल्वे धनुषा	जनकपुर उ.म.न.पा. वार्ड नं.-१	जनकपुर उप-महानगरपालिका	१,२,११,१९,		४
१७	प्र.चौ.जिरोमाईल	जनकपुर उ.म.न.पा. वार्ड नं.-७	जनकपुर उप-महानगरपालिका	४,७,२२,२३,२४		५
१८	प्र.चौ.कपिलेश्वर	जनकपुर उ.म.न.पा. वार्ड नं.-१६	जनकपुर उप-महानगरपालिका	१६,१७,१८	औरही गा.पा.१, हंशपुर न.पा. १	५
१९	प्र.चौ.जनकपुरधाम	जनकपुर उ.म.न.पा. वार्ड नं.-१०	जनकपुर उप-महानगरपालिका	३,४,५,६,१०		५
२०	प्र.चौ.हनुमानगर	जनकपुर उ.म.न.पा. वार्ड नं.-१२	जनकपुर उप-महानगरपालिका	४,१२,१५,२०		३
२१	प्र.चौ.लालगढ	मिथिला न.पा. वार्ड नं.-१०	मिथिला न.पा.	१०,११		२
२२	प्र.चौ.चिसापानी	गणेशमान चारनाथ न.पा. वार्ड नं.-५	गणेशमान चारनाथ न.पा.	५		१
२३	प्र.चौ.पोर्ताह	गणेशमान चारनाथ न.पा. वार्ड नं.-८	गनेशमान चारनाथ न.पा.	५,६,७,८		४
२४	प्र.चौ.बरमझिया	गणेशमान चारनाथ न.पा. वार्ड नं.-१०	गनेशमान चारनाथ न.पा.	९,१०,११	सबैला न.पा.१२,१३	५
२५	प्र.चौ.चोराकोयलपुर	शहिदनगर न.पा. वार्ड नं.-२	शहिदनगर न.पा.	२,८,९	कमाला न.पा.८	४
२६	प्र.चौ.गिद्धा	विदेह न.पा. वार्ड नं.-६	विदेह न.पा.	५,६,७,८		४
२७	प्र.चौ.बहेडाबेला	मुखियापट्टी मु. न.पा. वार्ड नं.-६	मुखियापट्टी मुसहरनिया गा.पा.	५,६		२
२८	प्र.चौ.ईनर्वा	जनकनन्दनी गा.पा. वार्ड नं.-१	जनकनन्दनी गा.पा.	१		१
२९	प्र.चौ.ठडिझिझा	विदेह न.पा. वार्ड नं.-१	विदेह न.पा.	४,१		२
३०	प्र.चौ.बल्हागोठ	जनकनन्दनी गा.पा. वार्ड नं.-५	जनकनन्दनी गा.पा.	१,५	कमला न.पा.३,४	४

३१	प्र.चौ.सिंग्याहीमडान	कमला न.पा. वार्ड नं.-६	कमला न.पा.	१,५,६,७,९		५
३२	प्र.चौ. मगरिया टोल धनौजी	धनौजी गा.पा. वार्ड नं-४	धनौजी गा.पा.	४		१
३३	प्र.चौ. धनौजी (ख)	धनौजी गा.पा. वार्ड नं-२	धनौजी गा.पा.	२,३		२
३४	प्र.चौ.ईटहर्वा	विदेह न.पा. वार्ड नं.-९	विदेह न.पा.	९		१
३५	प्र.चौ.ललिया	मिथिला विहारी न.पा. वार्ड नं.-५	मिथिला विहारी न.पा.	५		१
३६	प्र.चौ.उमाप्रेमपुर	धनुषाधाम न.पा. वार्ड नं.-५	धनुषाधाम न.पा.	५		१
३७	प्र.चौ.मुखियापट्टी	मुखियापट्टी .मुन.पा. वार्ड नं.-१	मुखियापट्टी मुसहरनीया गा.पा.	१,२		२
३८	प्र.चौ.तुलसियाही	मुखियापट्टी मु. न.पा. वार्ड नं.-३	मुखियापट्टी मुसहरनिया गा.पा.	३,४		२
३९	प्र.चौ.देवडिया	धनौजी गा.पा. वार्ड नं.-५	धनौजी गा.पा.	५,	नगराईन ७,८, जनकपुर उ.म.न.पा. २५	४
४०	प्र.चौ.बटेश्वर	बटेश्वर गा.पा. वार्ड न.-४	बटेश्वर गा.पा.	१ देखि ५ सम्म		५
४१	प्र.चौ.वलवा	जनकपुर उ.म.न.पा. वार्ड नं.-९	जनकपुर उप-महानगरपालिका	८,९		२
४२	प्र.चौ. लक्ष्मीनिया	लक्ष्मीनीया गा.पा. वार्ड नं.-७	लक्ष्मीनीया गा.पा.	१,२,३,६,७		५
४३	प्र.चौ. माची	कमला न.पा.-२	कमला न.पा.	१,२,३		३
४४	अ.प्र.पो.बडरही	मिथिला न.पा. वार्ड नं-९	मिथिला न.पा.	८,९		२
४५	अ.प्र.पो.बेल्ही	हंसपुर न.पा. वार्ड नं-३	हंसपुर न.पा.	३,५		२
४६	अ.प्र.पो.खरिहानी	सबैला न.पा. वार्ड नं.-१०	सवैला न.पा.	१०	शहिननगर न.पा.१,४	३
४७	अस्थाई प्र.पो. कुर्था	जनकपुर जनकपुर उ.म.न.पा. नं. २१	जनकपुर उप-महानगरपालिका	२१		१

विपद् जोखिम उद्दार तथा न्युनिकरणका लागी यस कार्यालय तथा मातहत समेतमा राखिएका स्टेनवाइ टोलीको दर्जागत विवरण :-

सि.न.	कार्यालयको नाम	दर्जागत जनशक्ति					जम्मा	कै.
		सि.प्र.अ.	प्र.ना.नि	प्र.स.नि.	प्र.ह.	प्र.ज.		
१.	जि.प्र.का .धनुषा	१	१	१	४	१८	२५	
२.	ई.प्र.का .ढल्केवर	-	१	-	२	७	१०	
३.	ई.प्र.का .महेन्द्रनगर	-	१	-	२	७	१०	
४.	ई.प्र.का .धनुषाधाम	-	१	-	२	७	१०	
५.	ई.प्र.का .खजुरी	-	१	-	२	७	१०	
६.	ई.प्र.का .सवैला	-	१	-	२	७	१०	
७.	ई.प्र.का .यदुकुवा	-	१	-	२	७	१०	
८.	ई.प्र.का .फुलगामा	-	-	१	१	३	५	
९.	ई.प्र.का .औरही	-	-	१	१	३	५	
१०.	ई.प्र.का .भरतपुर	-	-	१	१	३	५	
११.	ई.प्र.का .यज्ञभुमी	-	-	१	१	३	५	
१२.	ई.प्र.का . सुगानिकास	-	-	१	१	३	५	
१३.	ई.प्र.का .तारापट्टी	-	-	१	१	३	५	
जम्मा		१	७	७	२२	७८	११५	

जिल्ला प्रहरी कार्यालय धनुषाको विपद् उद्धार सामाग्रीहरुको विवरण

सि.नं.	सामानको बिवरण	परिमाण	कैफियत
१.	रवड् बोट	१	
२.	उड कटर	२	
३.	लाईफ ज्याकेट	६४	
४.	सेफ्टी बेल्ट	५	
५.	लाईन डोरी	८५ (मिटर)	
६.	टियूब	३९	
७.	कोदालो	१४	
८.	साबेल	३१	
९.	गल	१५	
१०.	गैची	१४	
११.	अग्नी नियन्त्रण	४१	
१२.	स्टेचर	१०	
१३.	विपद् उद्धार हेल्मेट	२०	
१४.	खुर्पा	४८	

१५.	त्रिपाल	१	
१६.	पानी जुता	१२	
१७.	फरुवा	४३	
१८.	फलाम काट्ने ग्रेन्डर मेसिन	१	
१९.	बन्चरो	२	
२०.	बालटीन	५०	

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

१ सम्पूर्ण ईकाई प्रमुखको विवरण :- (नेपाल प्रहरी)

सि.नं.	कार्यरत कार्यालयको नाम	दर्जा	नाम थर	कार्यालयको फोन नं.	व्यक्तिगत मोबाईल नं.	प्र.उ.	प्रनाउ	प्र.नि.	प्र.ब.ना.नि.	प्रनानि	प्रसनि	प्र.ब.ह.	प्र.ह.	प्र.स.ह	प्र.ज.	प्रकास	जम्मा	कै.
१	जि.प्र.का.धनुषा	प्र.उ.	नरहरी रेग्मी	9854005555	9851281290	१	१	६	५	११	४९	१३	३५	४५	११५	१५	२९६	
२	ई.प्र.का.लग्मा धनुषा	प्र.ब.ना.नि.	नागेश्वर थान्दार	9854090130	9852090086	०			१		१	१	४		४		११	
३	ई.प्र.का.दुहबी धनुषा	प्र.ब.ना.नि.	बिजय कुमार गौतम	9854090420	9851290990	०			१		१	२	२	१	३		१०	
४	ई.प्र.का.फुलगामा धनुषा	प्र.ना.नि.	राम छविला यादव	9854090056	9801672776	०				१	३	१		१	५		११	
५	ई.प्र.का.सुगनिकास धनुषा	प्र.ना.नि.	शैलेन्द्र कुमार मिश्र	9854090416	9861554929	०				१			२		४		७	
६	ई.प्र.का.औरही धनुषा	प्र.ब.ना.नि.	हिमाल भण्डारी	9854090410	9851087116	०			१		२	२	२	३	५		१५	
७	व.प्र.का.धनुषा	प्र.ब.ना.नि.	सञ्जय तामाङ	9854090418	9851290720	०			१		२		१	५	८		१७	
८	व.प्र.का.मुजेलिया धनुषा	प्र.ब.ना.नि.	प्रकाश थापा	9854090071	9854041917	०			१		३	२	३	७	७	१	२४	
९	प्र.चौ. मगरियाटोल धनौजी धनुषा	प्र.स.नि.	बडाबाबु यादव	9854090430	9844005545	०					१	१	१	१	३		७	
१०	प्र.चौ.बहेडाबेला धनुषा	प्र.ना.नि.	शिव दयाल यादव	9854090426	9825797870	०				१	१	१	२	२	१		८	
११	प्र.चौ.मुखियापट्टी धनुषा	प्र.स.नि.	चन्दन कुमार ठाकुर	9854090434	9851296971	०					१		१	२	३		७	
१२	प्र.चौ.ईटहर्वा धनुषा	प्र.स.नि.	मन्दिप कुमार कार्की	9854090431	9845795092	०					१		२	२	२		७	
१३	प्र.चौ.हनुमाननगर धनुषा	प्र.ना.नि.	दमन तामाङ	9854090443	9851284994	०				१	१		२	६	४		१४	
१४	प्र.चौ.कपिलेश्वर धनुषा	प्र.ना.नि.	हिलस कुमार सिंह	9854090421	9862882660	०				१	२		३	२	४		१२	

१५	प्र.चौ.गिद्धा धनुषा	प्र.ना.नि.	रामरेख राय यादव	9854090075	9845001397	०				१	१		१	३	२		८
१६	प्र.चौ.जनकपुरधाम धनुषा	प्र.ना.नि.	चौधरी यादव	9854090422	9854090451	०				१	१	१	१	४	८	१	१७
१७	प्र.चौ.जिरोमाइल धनुषा	प्र.ना.नि.	राम कुमार यादव	9854090081	9842833338	०				१	२	१	८	१	८		२१
१८	प्र.चौ.तुल्सियाही धनुषा	प्र.स.नि.	सत्यानन्द ठाकुर	9854080651	9845493275	०					१	१		३	२		७
१९	प्र.चौ.डेबडिया धनुषा	प्र.स.नि.	सुरेश चौधरी	9854090428	9844546020	०					१	१	१	१	३		७
२०	प्र.चौ.बलबा धनुषा	प्र.स.नि.	चन्दु बैठा धोबी	9854090433	9864519024	०					१		१	३	२		७
२१	प्र.चौ.धनौजी (ख) धनुषा	प्र.स.नि.	हर्क बहादुर श्रेष्ठ	9854085203	9745859250	०					१		१	१	३		६
२२	वि.सु.गार्ड धनुषा	प्र.ना.नि.	राजन कुमार थापा	9854090442	9841390128	०				१	१	२	४	५	५		१८
२३	प्रहरी बिट कुर्था	प्र.स.नि.	संजिव कुमार चौधरी	9854025304	9845696667	०					१		१	१	४		७
२४	प्र.जि.अ.नि.गार्ड धनुषा	प्र.स.ह.	पशुपति भट्टराई		9851290299	०								३	२		५
२५	DEOC	प्र.ह.	विनोद ठाकुर		9801313701	०						१					१
२६	उ.अ.स.सु.प्र.ई जनकपुर	प्र.ब.ह.	खम बहादुर खत्री		9810454050	०						३	४	३	५		१५
२७	जि.अ.तथा सु.प्र.ई.धनुषा	प्र.ब.ह.	शिवचन्द्र यादव		9804794227	०						१	५	१	९		१६
२८	प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर	प्र.स.नि.	संजय कुमार राय	9854090438	9844040881	०					१		१	१	१		४
२९	पर्यटक प्रहरी जानकी मंदिर	प्र.स.नि.	सुजित प्रसाद साह		9854027911	०					१	१	२	२	२		८
३०	लोक सेवा आयोग	प्र.ह.	सन्तोष कुमार यादव		9861629010	०							१	१	१		३
३१	ज.चु.का.लि. (मन्त्रालय)	प्र.ह.	बिरेन्द्र कुमार मण्डल		9804097593	०							३		१		४
३२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय (मिटर व्याजी सम्बन्धी)					०									२		२

३३	ई.प्र.का.खजुरी धनुषा	प्र.नि.	बबिन्द्र नेम्वाङ	9854090405	9852690101	०		१			३	४	३	९	९	१	३१
३४	प्र.चौ.ईनर्वा धनुषा	प्र.ना.नि.	बिरेन्द्र कुमार पाण्डे	9854021920	9842611710	०				१		१	२	१	२		७
३५	प्र.चौ.ठाडिझिझा धनुषा	प्र.स.नि.	संजय कुमार दुवेदी	9854090085	9845379317	०					१	१	१	१	५		९
३६	प्रहरी चौकी माची धनुषा	प्र.स.नि.	सुमन महरा चमार	9854020435	9845786808	०					१		२	१	३		७
३७	प्र.चौ.बलहागोठ धनुषा	प्र.स.नि.	राम कुमार यादव	9854090432	9845527366	०					१	१		१	३		६
३८	प्र.चौ.सिंगयाहीमडान धनुषा	प्र.स.नि.	धनिकलाल ठाकुर	9854090423	9815369494	०					१		१	१	४		७
३९	ई.प्र.का.ढल्केवर धनुषा	प्र.नि.	जटा शंकर यादव	9854090053	9855090584	०		१	१	३	५	२	९	९	११	१	४२
४०	ई.प्र.का.भरतपुर धनुषा	प्र.ना.नि.	अशोक कुमार झा	9854090058	9766325167	०				१			१	२	५		९
४१	ई.प्र.का.यज्ञभूमि धनुषा	प्र.ना.नि.	दिनेश कुमार महतो	9854090062	9841581072	०				१	१		१	३	३		९
४२	प्र.चौ. पोर्ताहा धनुषा	प्र.ना.नि.	रवि शंकर सिंह राजपुत	9854090079	9844037774	०				१	१		३	१	५		११
४३	प्र.चौ.लाल्गढ धनुषा	प्र.ना.नि.	उज्वल अधिकारी	9854090441	9851297789	०				१	१		२		६		१०
४४	प्र.चौ.चिसापानी धनुषा	प्र.स.नि.	गणेश यादव	9854090427	9842114329	०					१	१	१	१	२		६
४५	अ.प्र.पो.बडहरी धनुषा	प्र.स.नि.	कमल राज विमली	9854021026	9869450924	०					१		१	१	४		७
४६	ई.प्र.का.सबैला धनुषा	प्र.नि.	राजेश दत्त	9854090054	9851177577	०		१		२	७	४	७	५	७	१	३४
४७	प्र.चौ.बरमझिया धनुषा	प्र.स.नि.	राजाराम राय	9854024132	9820204471	०					१		१	२	३		७
४८	अ.प्र.पो.खरिहानी धनुषा	प्र.स.नि.	रुपलाल महरा	9854090437	9845253904	०					१			३	२		६
४९	ई.प्र.का.यदुकुवा धनुषा	प्र.नि.	ओम प्रकाश यादव	9854090052	9845779733	०		१		१	४		८	७	१२	१	३४
५०	प्र.चौ.चोराकोयलपुर धनुषा	प्र.स.नि.	संजय कुमार बर्मा	9854090084	9801929870	०					१		२	१	३		७

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

५१	ई.प्र.का.महेन्द्रनगर धनुषा	प्र.नि.	राजाराम यादव	9854090072	9857091005			१		२	३	२	६	८	१४	१	३७
५२	प्र.चौ.बट्टेश्वर धनुषा	प्र.ना.नि.	गुदर प्रसाद यादव	9854090409	9863867150	०				१			२	२	२		७
५३	प्र.चौ.लक्ष्मिनिया धनुषा	प्र.स.नि.	उमानन्द सुनरैत	9854090435	9849619153	०					१	१	१	४			७
५४	ई.प्र.का.धनुषाधाम धनुषा	प्र.नि.	गणेश खनाल	9854090070	9851281549	०		१	१	१	६	२	२	४	१२	१	३०
५५	ई.प्र.का.तारापट्टी धनुषा	प्र.ना.नि.	विजय कान्त झा	9854090415	9842842819	०				१		१	१	१	४		८
५६	प्र.चौ.उमाप्रेमपुर धनुषा	प्र.स.नि.	दिपेन्द्र प्रसाद यादव	9854025319	9817239066	०					१		१		४		६
५७	प्र.चौ.ललिया धनुषा	प्र.स.नि.	योगेन्द्र चौधरी	9854090440	9851284653	०					१		१	२	२		६
५८	अ.प्र.पो.बेलही धनुषा	प्र.स.नि.	बिनोद राउत	9854020546	9862544905	०					१		१	२	२		६
	जम्मा					१	१	१२	१२	३७	१२४	५५	१५४	१८२	३५७	२३	९५८

२ पूर्व-पश्चिम राजमार्गमा रहेका ईकाई प्रमुखको विवरण : (नेपाल प्रहरी)

सि.नं.	कार्यरत कार्यालयको नाम	दर्जा	नाम थर	कार्यालयको फोन नं.	व्यक्तिगत मोबाईल नं.	प्र.उ.	प्रनाउ	प्र.नि.	प्र.ब.ना.नि.	प्रनानि	प्रसनि	प्र.ब.ह.	प्र.ह.	प्र.स.ह	प्र.ज.	प्रकास	जम्मा	कै.
१	ई.प्र.का.ढल्केवर धनुषा	प्र.नि.	जटा शंकर यादव	9854090053	9855090584	०		१	१	३	५	२	८	१०	१४	१	४५	
२	ई.प्र.का.भरतपुर धनुषा	प्र.ना.नि.	अशोक कुमार झा	9854090058	9766325167	०				१	१		१	२	५		१०	
३	ई.प्र.का.यज्ञभूमि धनुषा	प्र.ना.नि.	नागेन्द्र कुमार मण्डल	9854090062	9811036031	०				१	१		२	१	५		१०	
४	प्र.चौ. पोर्ताहा धनुषा	प्र.ना.नि.	रवि शंकर सिंह राजपुत	9854090079	9844037774	०				१	१		४		४		१०	
५	प्र.चौ.लाल्गढ धनुषा	प्र.ना.नि.	उज्वल अधिकारी	9854090441	9851297789	०				१	१		२	१	६		११	
६	अ.प्र.पो.बडहरी धनुषा	प्र.स.नि.	कमल राज विमली	9854021026	9869450924	०					१		१	१	४		७	
	जम्मा							१	१	७	१०	२	१८	१५	३८	१	९३	

३ सिमानाकामा रहेका ईकाई प्रमुखको विवरण : (नेपाल प्रहरी)

सि.नं.	कार्यरत कार्यालयको नाम	दर्जा	नाम थर	कार्यालयको फोन नं.	ब्यक्तिगत मोबाईल नं.	प्र.उ.	प्रनाउ	प्र.नि.	प्र.ब.ना.नि.	प्रनानि	प्रसनि	प्र.ब.ह.	प्र.ह.	प्र.स.ह	प्र.ज.	प्रकास	जम्मा
१	ई.प्र.का.खजुरी धनुषा	प्र.नि.	बबिन्द्र नेम्वाङ	9854090405	9852690101	०		१	१	२	३	३	४	१०	९	१	३४
२	ई.प्र.का.लग्मा धनुषा	प्र.ब.ना.नि.	नागेश्वर थान्दार	9854090130	9852090086	०			१			१	४		४		१०
३	ई.प्र.का.दुहबी धनुषा	प्र.ब.ना.नि.	बिजय कुमार गौतम	9854090420	9851290990	०			१		१	२	१	२	४		११
४	प्र.चौ.ईनर्वा धनुषा	प्र.ना.नि.	बिरेन्द्र कुमार पाण्डे	9854021920	9842611710	०				१			३	१	२		७
५	प्र.चौ.ठाडिझिझा धनुषा	प्र.स.नि.	संजय कुमार दुवेदी	9854090085	9845379317	०					१	१	१	१	५		९
६	प्र.चौ.बलहागोठ धनुषा	प्र.स.नि.	राम कुमार यादव	9854090432	9845527366	०					१		१	१	३		६
७	प्र.चौ.तुल्सियाही धनुषा	प्र.स.नि.	सत्यानन्द ठाकुर	9854090424	9845493275	०					१	१		३	२		७
८	प्र.चौ.डेबडिया धनुषा	प्र.स.नि.	सुरेश चौधरी	9854090428	9844546020	०					१		२		४		७
९	प्र.चौ. मगरियाटोल धनौजी धनुषा	प्र.स.नि.	बडाबाबु यादव	9854090430	9844005545	०					१	१	१	२	२		७
१०	प्र.चौ.बहेडाबेला	प्र.ना.नि.	शिव दयाल यादव	9854090426	9825797870	०				१	१	१	२	१	२		८

	धनुषा																
११	प्र.चौ.मुखियापट्टी धनुषा	प्र.स.नि.	चन्दन कुमार ठाकुर	9854090434	9851296971	०					१		१	२	२		६
१२	प्र.चौ.ईटहर्वा धनुषा	प्र.स.नि.	अमित कुमार तिवारी	9854090431	9819863407	०					१		२	१	३		७
जम्मा								१	३	४	१२	१०	२२	२४	४२	१	११९

ग. सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल, नं. ८ गण हे. क्वा., धनुषा :

सि.नं.	युनिटको नाम र रहेको स्थान	जनशक्ति - जना	नम्बर
१	नं. ८ गण हे.क्वा. धनुषा	१६३	९८५१२७२१०६
२	प्रस्तावित सी.सु.गु. जटही	२२	९८५१२७२४३४
३	प्रस्तावित सी.सु.गु. महिनाथपुर	३७	९८५१०१३६१४
४	रेल्वे सुरक्षा बेश जनकपुरधाम	२८	९८५४०२९४१८
५	बि.ओ.पि. फुलगामा	२४	९८५१२७२४३१
६	बि.ओ.पि. देवडिया	२०	९८५१२७२४५७
७	बि.ओ.पि. धनौजी	१९	९८५१२७२४३३
८	बि.ओ.पि. खजुरी	२२	९८५१२७२४३२
९	वि.ओ.पि. ईनर्वा	२३	९८५१२७२८४०
१०	सुरक्षा बेश जनकपुर	१७	९८५११०४२४३
११	सुरक्षा बेश नक्टाझिज	१७	९८५१२७२०४१
१२	सुरक्षा बेश सोनिगामा	१५	९८५४०७३५०२
१३	सुरक्षा बेश रघुनाथपुर	१५	९८५४०७३५०९
१४	सुरक्षा बेश धनुषाधाम	१४	९८५४०३०१७३
१५	सुरक्षा बेश यदुकुवा	१३	९८५४०७३५१०
१६	सुरक्षा बेश दुवरकोट	२०	९८५४०२२७६९
१७	सुरक्षा बेश जचुकाली	१८	९८५४०२०७४९
१८	सुरक्षा बेश सपही	१३	९८५४०२३२७९
१९	जि.प्र.का. सुरक्षा बेश	११	९८६३८९५८३८

नोट : यस पुस्तकमा उल्लेखित तथ्याङ्कहरुसंवन्धित कार्यालयवाट प्राप्त पछिल्लो तथ्यङ्कहरु अनुसार

सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. ८ गण धनुषा विपद उद्धारका सामानहरुको विवरण

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	कै.
१.	Steering Paddle (Guide/Commands Paddle)	2	
२.	Throw Bag	27	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषाको प.सं. ०८१/०८२ च.नं. ५८४६ मिति २०८१/०९/१७ गते थान-४ (चार) प्राप्त

			भएको ।
३.	Paddle	10	
४.	Mega Phone	6	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषाको प.सं. ०८१/०८२ च.नं. ५८४६ मिति २०८१/०९/१७ गते थान-२ (दुई) प्राप्त भएको ।
५.	Rock Helmet	56	
६.	Telescopic Folding Ladder	4	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषाको प.सं. ०८१/०८२ च.नं. ५८४६ मिति २०८१/०९/१७ गते थान-४ (चार) प्राप्त भएको ।
७.	Water rescue helmet	12	
८.	Rubber Gumboot	15	
९.	Rescue Vest	25	
१०.	Life Jacket	108	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषाको प.सं. ०८१/०८२ च.नं. ५८४६ मिति २०८१/०९/१७ गते थान-१० (दश) प्राप्त भएको ।
११.	Gloves	14	
१२.	Mitten Gloves	10	
१३.	Blanket	4	
१४.	First Aid Kid	10	
१५.	Head Light	20	
१६.	Rubber Matters (PU FOAM)	1	
१७.	Emergency Light	10	
१८.	Rubber Tube	20	
१९.	Foot Pump	3	
२०.	Metal Trunk	3	
२१.	Bolt Cutter	2	
२२.	Hydrolic Bolt Cutter	2	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषाको प.सं. ०८१/०८२ च.नं. ५८४६ मिति २०८१/०९/१७ गते थान-२ (दुई) प्राप्त भएको ।
२३.	Iron Picked	3	
२४.	Static Rope (20 mtr)	6	
२५.	Mountaineering Rope (Per roll 100m, high Quality)	3	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषाको प.सं. ०८१/०८२ च.नं. ५८४६ मिति २०८१/०९/१७ गते रोल-३ (तीन) प्राप्त भएको ।
२६.	नाईलनडोरी	5	
२७.	Luck Carabineers (heavy)	15	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषाको प.सं.

			०८१/०८२ च.नं. ५८४६ मिति०८१/०९/१७ गते थान-४ (चार) प्रास भएको ।
२८.	Figure of 8 Carabineers	4	
२९.	Fire Rope Ladder	2	
३०.	Sturdy Working Shocks Boots	2	
३१.	Bucket (प्लाष्टिकको)	1	
३२.	Measuring Tape (7.5 m. and 50m.)	2	
३३.	Pipe Wrench (Large Size)	1	
३४.	Pipe Wrench (Small Size)	2	
३५.	Siedge hammer With Handle	2	
३६.	Celter Tent For Twenty Men	1	
३७.	OBM(Out boat mortar) Raft/Rubber Boat	1	
३८.	RaftBoat (रवर वोट)	1	
३९.	Reflector Vest	11	
४०.	Boat Carry Bag	2	
४१.	Come along Touching	1	
४२.	Cyron	1	
४३.	Fire extinguisher	33	
४४.	Life buoy	11	
४५.	Back board	1	
४६.	Fire blanket	3	
४७.	Fire suit set	2	
४८.	Lite portable pump	1	
४९.	हतौडा	4	
५०.	बन्चोरो	2	
५१.	Fire boot	2	
५२.	टेन्ट	2	
५३.	हरियोत्रिपाल	3	
५४.	Drill Machine (Cordless)	2	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषाको प.सं. ०८१/०८२ च.नं. ५८४६ मिति २०८१/०९/१७ गते थान-२ (दुई) प्रास भएको ।
५५.	Spare Blade 9 inch	30	
५६.	Spare Blade 12 inch	30	
५७.	Electric Chain Saw	1	
५८.	Spare Chain	4	
५९.	Rotary Hammer Drill	1	
६०.	Spare Bit Small	6	

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

६१.	Spare Bit Large	4	
६२.	Rotary Rescue Saw (Petrol)	1	
६३.	Spare Diamond Cutting Blade	6	
६४.	Spare Wood Cutting Blade	4	
६५.	Spare Metal Cutting Blade	5	
६६.	Reciprocating Saw	1	
६७.	Spare Blade 6 inch	30	
६८.	Water Tank	1	
६९.	फरुवा	4	
७०.	Chain Saw With petrol	5	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषाको प.सं. ०८१/०८२ च.नं. ५८४६ मिति २०८१/०९/१७ गते थान-३ (तीन) प्राप्त भएको ।
७१.	Rope (रातो)	5	
७२.	Digital camera	6	
७३.	Dynamic Rope	1	
७४.	पिक	20	
७५.	Shovel	25	
७६.	Crowbar 22 m.m	20	
७७.	Metal Bucket	13	
७८.	Waist Bag	11	
७९.	Stretcher	13	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषाको प.सं. 081/082 च.नं. 5846 मिति 2081/09/17 गते थान-4 (चार) प्राप्त भएको ।
८०.	Cap	50	

(क) सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल नं. ८ गण हे.क्वा. धनुषाको मातहत कार्यालयहरुमा रहेका बिपद् उद्धारका सामानहरु:

१. प्र.सी.सु. गुल्म महिनाथपुर धनुषाको विपद् उद्धारका सामाग्रीहरुको विवरण:-

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	कैफियत
१	साबेल	२	
२	गल	१	
३	नाईलन डोरी	१	
४	टियूव	१	

२. प्रस्तावित सीमा सुरक्षा गुल्म जटहीमा रहेको विपद् उद्धारका सामाग्रीहरुको विवरण:-

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	कैफियत
१	बाल्टिन	२ थान	
२	पिक	२ थान	
३	साबेल	१ थान	
४	फरुवा	१ थान	
५	डोरी	१ थान	
६	ट्यु	१ थान	
७	दाउ	१ थान	
८	स्ट्रेचर	७ थान	
९	बाल्टी	४ थान	
१०	नाइलन डोरी	५० के.जि.	
११	सेफ्टी हेलमेट	१० थान	
१२	बन्चरो	५ थान	
१३	हँसिया	१२ थान	
१४	कोदालो	९ थान	
१५	गैंची	५ थान	
१६	हाते आरी	५ थान	
१७	लिभर	५ थान	
१८	हेड लाइट	९ थान	
१९	घन	५ थान	
२०	सिट्ठी	२९ थान	
२१	FIRST AID KIT BOX	५ थान	
२२	त्रिपाल	९ थान	
२३	पेट्रोलबाट चल्ने आरा	१ थान	
२४	लाईफ ज्याकेट	१० थान	
२५	गमबुट	१० जोर	
२६	फायर ब्लाङ्केट	१० थान	
२७	फायर स्टिङगुइसर	५ थान	
२८	फोल्डिङ्ग टाइप भर्याङ	१ थान	
२९	टर्च लाइट	३ थान	
३०	बेल्चा	५ थान	

३. बि.ओ.पी. खजुरीमा रहेको विपद् उद्धारका सामाग्रीहरुको विवरण:-

सि.नं.	सामानको बिबरण	परिमाण	कै.
१	कराई	१५ थान	
२	कोदालो बिड सहित	१५ थान	
३	साबेल बेल्चा	७ थान	
४	पिक	६ थान	
५	लाईफ ज्याकेट	२४ थान	
६	स्ट्रेचर फोल्डिङ्ग	१ थान	
७	गम बुठ	२८ जोर	
८	सेफ्टी बेल्ट	१५ थान	
९	हेलमेट	३० थान	
१०	टर्च लाईट	३ वटा	
११	Life boy ring	१५ थान	
१२	प्लाष्टिक डोरी	२ थान	
१३	फस्ट एड किट	३ थान	
१४	गल	१० थान	
१५	हथौडा	२ थान	
१६	सानो बन्चरो	५ वटा	
१७	त्रिपाल	२५ थान	
१८	पि.पि.ई.	७ थान	
१९	लाईफ ज्याकेट	२४ थान	
२०	पि.पि.ई.	५ थान	
२१	ह्याण्ड माईक	१ थान	
२२	थ्रो ब्याग	१ थान	

४. बि.ओ.पी देवडिहामा रहेको विपद् उद्धार सामाग्रीहरुको विवरण:-

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	कैफियत
१.	डोरी	१५ मिटर	
२.	टियुव	२ थान	
३.	सावेल	४ थान	
४.	पिक	१ थान	
५.	फोरुवा	२ थान	
६.	Fire Extinguisher	१ थान	
७.	बाल्टिन	२ थान	

८.	गल	१ थान	
९.	मेडिकल FIRST-AID BOX	२ थान	

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

५. वि.ओ.पि. धनौजीमा रहेको विपद् उद्धार सामाग्रीहरुको विवरण:-

सि.नं.	सामानको बिबरण	परिमाण	कैफियत
१.	रवर टियुव	२गोटा	
२.	फलामे गल	१ गोटा	
३.	फोरुवा	२गोटा	
४.	पिग	२गोटा	
५.	सावेल	३गोटा	
६.	नाईनल डोरी	१थान	
७.	बाल्टिन	२गोटा	

६. बि.ओ.पि फुलगामामा रहेको विपद् उद्धार सामाग्रीहरुको विवरण:-

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	कैफियत
१.	लाईफ ज्याकेट	७ थान	
२.	नाईलन डोरी	४० मिटर	
३.	डोरी	१ रोल	
४.	सेफ्टि हेल्मेट	५ थान	
५.	गल	१ थान	
६.	सावेल/फरुवा	३/१ थान	
७.	सिल्भर बाल्टीन	२ थान	
८.	बेल्चा/पिक	१/३ थान	
९.	टयुब	१ थान	
१०.	स्टेचर	१ थान	

७. बि.ओ.पि. ईनर्वामा रहेको विपद् उद्धार सामाग्रीहरुको विवरण:-

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	कैफियत
१.	लाईफ ज्याकेट	१७ थान	
२.	रोप	४ रोल	
३.	रबर ग्लोप्स	५ जोर	
४.	पर्सनल रोप	१ थान	
५.	किट बक्स	४ थान	
६.	लाईफ रिङ्ग	१२ थान	
७.	सेप्टि बेल्ट	१० थान	
८.	हथौडा	१ थान	
९.	साबेल	३ थान	
१०.	गल	७ थान	
११.	आल्मुनियम बाल्टिन	८ थान	
१२.	स्ट्रेचर	१ थान	
१३.	कोदालो (फोरुवा)	१६ थान	
१४.	टर्च	४ थान	
१५.	गैंति	६ थान	
१६.	त्रिपाल	३४ थान	
१७.	सेफ्टी हेल्मेट	१० थान	

८. सुरक्षा बेश दुवरकोटमा रहेको विपद् उद्धार सामाग्रीहरुको विवरण:-

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	कैफियत
१.	लाईफ ज्याकेट	१४ थान	
२.	हेलमेट	५ थान	
३.	गम बुट	८ थान	
४.	सफ्टि हसेन फुल बडि	२ सेट	
५.	थ्रो ब्याग	२ थान	
६.	लाईफ बोयारिङ्ग	२ थान	
७.	रेस्क्यु डोरी	१०० मि.	
८.	प्याडल पर बोट	७ थान	
९.	सेफ्टि हेल्मेट	८ थान	
१०.	क्याराविनी	४ थान	
११.	ह्याण्ड पम्प (सानो)	१ थान	

१२.	टेन्ट	५ थान	
१३.	रवर बोट	१ थान	
१४.	लाईफ ज्याकेट	२० थान	
१५.	प्लास्टिक हेलमेट	२५ थान	
१६.	ग्लबस	१० थान	
१७.	स्टेचर	२ थान	
१८.	टियुभ	२० थान	

९. सुरक्षा वेश ज.चु.का.लि. धनुषामा विपद् उद्धार सामाग्रीहरुको विवरण:-

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	कैफियत
१	मेडिकल बक्स	१ थान	
२	कोदालो	१ थान	
३	सावेल	१ थान	
४	पिक	१ थान	
५	बन्चरो	१ थान	

१०. सुरक्षा वेश धनुषाधाममा रहेको विपद् उद्धारका सामाग्रीहरुको विवरण:-

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	कैफियत
१.	प्लाष्टिक हेल्मेट	१६ वटा	
२.	लाईफ ज्याकेट	१६ वटा	
३.	डोरी	५० मिटर	
४.	पञ्जा	४ वटा	
५.	फरुवा	१ वटा	
६.	सावेल	४ वटा	
७.	ट्युव	१ वटा	
८.	फलामको वाल्टिन	२ वटा	
९.	थ्रो ब्याग	५ थान	
१०.	स्टाटिक रोप	१०० मिटर	
११.	लक क्याराविन	२ थान	
१२.	चेष्ट हार्नेस	५ थान	
१३.	Fire Extinguisher	५ थान	
१४.	फायर ल्याडर	१ थान	
१५.	फायर ब्ल्याङ्केट	५ थान	
१६.	फिगर ८ क्याराविना	२ थान	

११. सुरक्षा वेश यदुकुहामा रहेको विपद् उद्धारका सामाग्रीहरुको विवरण:-

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	कैफियत
१.	बन्चरो	१ थान	
२.	पिक	२ थान	
३.	साबेल	२ थान	
४.	फरुवा	२ थान	
५.	Life buoys ring	६ थान	
६.	हेल्मेट	१०७ थान	
७.	लाईफ ज्याकेट	४८ थान	
८.	गम बुट/पानी बुट	९ थान	
९.	Butyl tubes	1 थान	
१०.	फायर रेस्कयु	६ थान	
११.	ट्राफिक ज्याकेट	१०० थान	
१२.	टेलि स्कोप ल्याडर(सिडी)	१ थान	
१३.	रोप	१रोल+३०० मि.	
१४.	Carabinner Lock	5 वटा	
१५.	Carabiner plain	5 वटा	
१६.	Fire blanket	६ थान	
१७.	Fire Extinguisher	९ वटा	
१८.	स्टील बालटीन	२ वटा	
१९.	रबड वोर्ड	१ वटा	
२०.	रबड वोर्ड पम्प	१ वटा	
२१.	प्याडल	४ वटा	
२२.	मेघा फोन	४ वटा	
२३.	सिठ्ठी	१० वटा	
२४.	फायर ग्लोब्स	२ वटा	
२५.	स्टेचर	९ वटा	
२६.	त्रिपाल	१४ थान	
२७.	स्लीपिङ्ग ब्याग	१५ थान	

२८.	क्लाईम्वीङ्ग लक	४ वटा	
२९.	वडि सेप्टी (हार्नेस)	२ वटा	
३०.	रेनकोट	१० थान	
३१.	फस्ट एड बक्स	१० वटा	

१२. सुरक्षा वेश नक्टाझिजमा रहेको विपद् उद्धारका सामाग्रीहरुको विवरण:-

सि.नं.	सामानकोविवरण	परिमाण	कैफियत
१.	रेस्क्युथ्रोब्याक	2 थान	
२.	लाईफज्याकेट	१5 थान	
३.	डोरी	2रोल	
४.	बाल्टिन	2 वटा	
५.	साबेल	4 वटा	
६.	फरुवा/पिक	१2/ वटा	
७.	Road Flare Traffic Signal Equipme	२ वटा	
८.	Rain Coat Reflecting	3 वटा	
९.	Web Calling Beit (Hand Lamp-2,	२सेट	
१०.	Safety Belt	1 वटा	
११.	Climbing Rope	200मिटर	
१२.	Fire Blanket	६थान	
१३.	Life Jacket Reflecting	६थान	
१४.	Life Buoy Ring	६थान	

१३. सुरक्षा वेश सपहीमा रहेको विपद् उद्धारका सामाग्रीहरुको विवरण:-

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	कैफियत
१.	लाईन डोरी	मिटर 10	
२.	पिग	थान 1	
३.	साबेल	थान 2	
४.	फरुवा	थान 1	
५.	बाल्टिन फलामे	थान 2	
६.	लाईफ ज्याकेट	थान 5	
७.	रातो ट्युव	थान 2	
८.	बन्चरो	थान 2	
९.	थ्रो ब्याग	थान 2	

१०.	पानी बुट	थान 5	
११.	त्रिपाल	थान 5	
१२.	खुकुरी	थान 1	
१३.	कोदालो	थान 2	
१४.	हेम्बर/साबेल	थान 2/2	
१५.	खन्ती/पिग	थान 2/2	
१६.	प्लाष्टिकको डोरी	रोल 2	

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
बनपा

१४. सुरक्षा बेश रघुनाथपुरमा रहेको विपद् उद्धारका सामाग्रीहरुको विवरणः-

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	कैफियत
१.	डोरी	४०मि.	
२.	साबेल	३ वटा	
३.	पिक	१ वटा	
४.	फरुवा	१ वटा	
५.	बाल्टिन(प्लास्ट्रिक)	२ वटा	
६.	लाईफ ज्याकेट	५थान	
७.	रक हेलमेट	५ वटा	
८.	थ्रो ब्याग	२ वटा	

१५. सुरक्षा बेश सोनिगामामा रहेको विपद् उद्धारका सामाग्रीहरुको विवरणः-

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	कैफियत
१.	साबेल	१ थान	
२.	कोदालो	१ थान	
३.	स्टील बालटीन	२ थान	
४.	Water proof boot	१० जोर	
५.	Life jacket	१० थान	
६.	Gloves	१० जोर	
७.	Carabineer Auto luck	४ थान	
८.	Hammer(5k.g)	२ थान	
९.	Chain saw	१ सेट	
१०.	Stretchers	२ थान	
११.	Helmet	१० थान	
१२.	Chest Harness	४ थान	

१३.	Seat harness	४ थान	
१४.	Emergency light	४ थान	
१५.	Dynamic Rope 100 mtrs	१ रोल	
१६.	Static rope 10mm(rope)	१ रोल	
१७.	Life Buoy ring	२ थान	
१८	Fire Blanket	२ थान	
१९	Aluminum, nomex fireproximitysuit	१ थान	
२०	Rescue Rope	१०० मिटर	
२१	Breathing apparatus	१ थान	
२२	Fire boot	१० थान	
२३	Self – contained positive pressure air breathing apparatus	१ थान	
२४	Reciprocating saw	१ थान	
२५	Drill machine	१ थान	
२६	Rotary rescue saw	१ थान	
२७	Brick hammer	१ थान	
२८	Hard hat (हेल्मेट)	१ वटा	
२९	Anti –fog goggles	१० थान	
३०	LED flashlight	५ वटा	
३१	Back board/ stature	१ थान	
३२	Fire Extinguisher	१थान	

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

घ) नेपाल रेडक्रस सोसाइटी धनुषा संबन्धित विवरण :

१. जिल्ला शाखामा रहेका NFRI SET मौज्दात

क. जिल्ला गोदाम घर जनकपुर-मौज्दात ३०० परिवार

ख. उपशाखा गोदाम घर यदुकुहा - मौज्दात १०० परिवार

ग. उपशाखा गोदाम घर तुल्सियाही -मौज्दात १०० परिवार

घ. जिल्ला गोदाम घर बडहरी मौज्दात १०० परिवार

२.ट्रयाक्टर -१ थान

३.मोटरसाइकल -२ थान

४.उपशाखाहरु

५.जु/यु सर्कलहरु

६.RCAT

७. प्रशिक्षित स्वंयमसेवक र कर्मचारीहरु

८.Hot Line १०२ (०४१५२४१०२) मोबाइल वा अन्य फोनबाट

९. खोज तथा उद्धार सामाग्री

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
धनुषा जिल्ला शाखा जनकपुर

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

धनुषा जिल्लाको विभिन्न पालिकाहरुमा बाढी जोखिम रहेका समुदायहरुमा विपद् पूर्वतयारी सामाग्री स्थानिय समुदायमा तत्काल प्रयोगमा आउने गरी निम्न सामाग्रीहरु वितरण गरिएको छ।

क्र.स	सामाग्री विवरण	स्थान	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१	लाइफ ज्याकेट (३० थान)	जिल्ला शाखा जनकपुर	आशाराम यादव	९८४४११०६६१
२	CADRE KIT SET (१ थान) साइरन १ थान, मेगाफेन १, लाइफ ज्याकेट ६ थान, हेलमेट ६ थान, त्रिपाल ४ थान, बाल्टीन १० लिटर , गैती १ थान , स्ट्रेचर १ थान, प्राथमिक उपचार सामाग्री, हेड टर्च २ थान , गेल्चा १ थान, डेरी १ केजी, ग्यालेन १० लि २ थान, बेल्चा १, केदाले हेक्से १, कम्बल ४ थान, सिटी २ थान प्लास्टीक सिट २ केजी , हथैडा १, बाक्स १	बडहरी , मिथिला	कपिल देव ठाकूर	९८५४०२२६१०
३	लाइफ ज्याकेट १० थान	मिथिला न.पा	लक्ष्मी थपलीया	९८४९४३३१४१
४	लाइफ ज्याकेट १० थान	कमला न.पा ४	पल्टु कवाडी	९८१७८९२३७४
५	लाइफ ज्याकेट १० थान	मुखियापटी गा.पा ३	बैजु महासेठ	९८५४०२७२०८
६	उद्धार सामाग्री १ सेट साइरन १ थान, मेगाफेन १, लाइफ ज्याकेट ६ थान, हेलमेट ६ थान, त्रिपाल ४ थान, बाल्टीन १० लिटर , गैती १ थान , स्ट्रेचर १ थान, प्राथमिक उपचार सामाग्री, हेड टर्च २ थान , गेल्चा १ थान, डेरी १ केजी, ग्यालेन १० लि २ थान, बेल्चा १, केदाले हेक्से १, कम्बल ४ थान, सिटी २ थान प्लास्टीक सिट २ केजी , हथैडा १, बाक्स १	मुखियापटी गा.पा वडा १	कैशल किशोर यादव	९८५४०२७३०१
७	उद्धार सामाग्री १ सेट साइरन १ थान, मेगाफेन १, लाइफ ज्याकेट ६ थान, हेलमेट ६ थान, त्रिपाल ४ थान, बाल्टीन १० लिटर , गैती १ थान , स्ट्रेचर १ थान, प्राथमिक उपचार सामाग्री, हेड टर्च २ थान , गेल्चा १ थान, डेरी १ केजी, ग्यालेन १० लि २ थान, बेल्चा १, केदाले हेक्से १, कम्बल ४ थान, सिटी २ थान	मुखियापटी गा.पा वडा २	नरेश प्रसाद यादव	९८१२०८३८७०

	प्लास्टीक सिट २ केजी , हथैडा १, बाक्स १		नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा	
८	उद्धार सामाग्री १ सेट साइरन १ थान, मेगाफेन १, लाइफ ज्याकेट ६ थान, हेलमेट ६ थान, त्रिपाल ४ थान, बाल्टीन १० लिटर , गैती १ थान , स्ट्रेचर १ थान, प्राथमिक उपचार सामाग्री, हेड टर्च २ थान , गेल्चा १ थान, डेरी १ केजी, ग्यालेन १० लि २ थान, बेल्चा १, केदाले हेक्से १, कम्बल ४ थान, सिटी २ थान प्लास्टीक सिट २ केजी , हथैडा १, बाक्स १	कमला न.पा वडा ४	पल्टु कवाडी	९८१७८९२३७४
९	उद्धार सामाग्री १ सेट साइरन १ थान, मेगाफेन १, लाइफ ज्याकेट ६ थान, हेलमेट ६ थान, त्रिपाल ४ थान, बाल्टीन १० लिटर , गैती १ थान , स्ट्रेचर १ थान, प्राथमिक उपचार सामाग्री, हेड टर्च २ थान , गेल्चा १ थान, डेरी १ केजी, ग्यालेन १० लि २ थान, बेल्चा १, केदाले हेक्से १, कम्बल ४ थान, सिटी २ थान प्लास्टीक सिट २ केजी , हथैडा १, बाक्स १	मिथिला न.पा २	विहारी महतो	९८०४८३८८६३
१०	उद्धार सामाग्री १ सेट साइरन १ थान, मेगाफेन १, लाइफ ज्याकेट ४ थान, हेलमेट ६ थान, त्रिपाल ४ थान, बाल्टीन १० लिटर , गैती १ थान , स्ट्रेचर १ थान, प्राथमिक उपचार सामाग्री, हेड टर्च २ थान , गेल्चा १ थान	मिथिला न. पा ५	श्याम बाबु यादव	९८०७८२४७८०
११	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान, साइरन १ थान	ढोलबज्जा, सबैला	लक्ष्मण यादव	९८१७६१४०५७
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान, साइरन १ थान	बत्राही, शहीद नगर न.पा.	प्रमोद यादव	९८४४१२९९४१
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान, साइरन १ थान	हथमुण्डा, कमला	पवन कुमार महतो	९८४४३२३३६१
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १	सखुवा, कमला	दाउद अन्सारी	९८००८४४९८०

	थान, साइरन १ थान			
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान, साइरन १ थान	बौकु टोल, कमला	सोती लाल यादव	९८१७७४०८६०
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान, साइरन १ थान	तडिया टोल, कमला	राम खेलावन यादव	९८४४०७१४६४
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान, साइरन १ थान	फुल बरिया, जनक नन्दनी	श्री लाल यादव	९८१८१२७०२४
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान	मुसलमान टोल, सबैला	राम खेलावन यादव	९८४४०७१४६४
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान,	मडान गाँउ, कमला	बालेश्वर महतो	९८१७८५४५४५
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान,	सखुवा मडान, कमला	हरी पासवान	९८६३८१३०८९
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान,	पासवान टोल, कमला	कलेश्वर पासवान	९८१९७६८७०१
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान,	नेपाली टोल, कमला	शिवशंकर यादव	९८१६७६४०४७
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान,	सुखठौर, कमला	शिवा पासवान	९८०१३१६४८१
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान,	मल्हानिया, जनक नन्दनी	चित्र रंजन सुरैत	९८४४४१७१७०
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान,	प्रहरी चौकी सखुवामडान, कमला		
	प्राथमिक उपचार बाक्स १ थान, लाइफ ज्याकेट ३ थान, मेघा फोन १ थान,	प्रहरी चौकी बनरझुला, जनक नन्दनी		

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

प्रतिकार्यमा सहयोग गर्ने साझेदारहरुको क्षमता र सहयोग सामग्री आँकलन

क.स.	विवरण/संस्था	रहेको स्थान/संस्था	सम्पर्क व्यक्ति	फोन.न.	कैफियत
1	बारुण/दमकल ४ थान	जनकपुर उपमहा नगरपालिका ,जनकपुर धाम	नर वहादुर मगर	९८४४०९७१५६	
		धनुषाधाम,न.पा,	वालेश्वर मण्डल	9819898417	
		सबैला न.पा	विजय शंकर साह	9854024281	
2	एम्बुलेश १५वटा	नेपाल रेडकस सोसाइटी ,धनुषा	नरेश प्रसाद सिंह	102,,041524102,041520870,9854020160	
		जनकपुर अञ्चल अस्पताल	डा.नागेन्द्र यादब	0411520133,,520165,,9844020181	
		जनकपुर उपमहा नगरपालिका ,जनकपुर धाम	लाल बिशोर साह	9854021720	
		स्वास्थ्य चौकि,ढल्केवर	अशोक भण्डारी	9801624821	
		स्वास्थ्य चौकि,गोदार	सुन्दर सादा	9825755789	
		लालगढ अस्पताल	डम्बर आले	9854020961	
		स्वास्थ्य चौकि,फुल्गामा	दिपेश यादब	9844187140	
		स्वास्थ्य चौकि,रघुनाथपुर	उमेश कुमार यादब	9844099377	
		स्वास्थ्य चौकि,सबैला	डा.राकेश मिश्रा	9847542772	
		स्वास्थ्य चौकि,बहेरावेला	जय कुमार सिंह	9844191575	
		स्वास्थ्य चौकि,घोडघास	नसरुदिन राईन	9800858146	
3	स्काभेटर/डोजर २ वटा	जनकपुर उपमहा नगरपालिका ,जनकपुर धाम	मनोज कुमार साह	9854021720	
4	क्रेन २ वटा सानो	निजि क्षेत्र	कमल सिंह/भोला नाथ महतो	9854021008,,9854020338	
5	लोडर १ वटा	सडक डिभिजन कार्यलय ,मुजेलिया	संजय कुमार मिश्र	9841653325	
6	ट्रक/बस				

7	Metal Cutter १ थान Small	नेपाल रेडकस सोसाइटी ,धनुषा	नरेश प्रसाद सिंह	102,,041524102,,041 520870,,9854020160	
8	Wood Cutter १ थान	नेपाल रेडकस सोसाइटी ,धनुषा	नरेश प्रसाद सिंह	9854020160	
9	Water Tanker २ थान	नेपाल रेडकस सोसाइटी ,उपशाखा नक्टाभिज	राज शरण महतो	9844559192	
10	Deep Tube Well १ थान	जनकपुर धाम,२			
11	अस्पताल र क्षमता १वटा,२०० वेड	प्रादेशिक अस्पताल	रामकेवल साह	041-520133, 520165,9844020181	
12	खुल्ला स्थान /क्षेत्र	बाह्रविग्हा मैदान(रंग भूमि),तिहुतिया गाछी,जिल्ला भरि रहेका विद्यालय तथा खेल मैदानहरु			
13	आश्रय स्थलहरु	गोपाल धर्मशाला,धनुषाधाम धर्मशाला,मठ मन्दिर			
14	गोदामहरु (Live समेत) ३ वटा	ने.रे.सो धनुषा,जनकपुर,यदुकोहा,तुलसियाही	नरेश प्रसाद सिंह	9854020160	
15	**आपत्कालिन सामग्रीहरु**				
क	तार जाली	जल स्रोत सिंचाइ विकास डि. कार्यालय,जनकपुर	अरुण कुमार कर्ण	9854027847	
ख	डोरी	जल स्रोत सिंचाइ विकास डि. कार्यालय,जनकपुर	अरुण कुमार कर्ण	9854027847	
ग	ढुङ्गा ४ वटा र रबर बोट ५	मुखियापटी,धनौजी(भडरीया),हथमुण्डा,बतराही,गगा सागर, शसस्त्र प्रहरी,नेपाली सेना			
घ	Life Jacket १५० थान	नेपाल रेडकस सोसाइटी ,उपशाखाहरुमा र १७ वटा समुदाय ,नेपाली सेना ५० वटा	नरेश प्रसाद सिंह,भोला पाण्डेय	9854020160, 9841207730	
ङ	LSAR Tool Box २२ थान	नेपाल रेडकस सोसाइटी ,उपशाखाहरुमा र १७ वटा समुदाय कमला नदि तिर			
च	Rescue Headlight २२ थान	नेपाल रेडकस सोसाइटी ,उपशाखाहरुमा र १४ वटा समुदाय कमला नदि तिर			
छ	सवारी साधन १० वटा	रेडक्रस ,नगरपालीका र सरकारी कार्यालयहरुमा			

16	विपद् व्यवस्थापनमा काम गर्ने गैरसरकारी संस्थाहरु	नेपाल रेडकस सोसाइटी ,धनुषा र RNN संस्था			
17	पाल/त्रिपाल/तारपोलीन ५०० थान	नेपाल रेडकस सोसाइटी ,धनुषा			
18	खाद्य/Replenish	स्थानीयबजार उपल्वधता			
	अन्य				
19	सञ्चार कक्ष	जि.प्रसाशन कार्यालय,ने.रे.सो.धनुषा, नेपाल प्रहरी		100, 102, 041-420424	
20	DEOC कार्यान्वयन	जिल्ला प्रसाशन कार्यालय,धनुषा		041-420417	
21	पूर्व सुचना प्रणाली	जिल्ला प्रसाशन कार्यालय/नेपाल रेडकस सोसाइटी ,धनुषा			
22	मेघा फोन सञ्चालनमा	जिल्ला प्रसाशन कार्यालय,धनुषा			
23	विपद् व्यवस्थापन तालिम	नेपाल रेडकस सोसाइटी ,धनुषा			
25	दक्ष जन शक्ति	नेपाली सेना,सशस्त्र प्रहरी,नेपाल प्रहरी,नेपाल रेडकस सोसाइटी			
26	रक्त सञ्चार सेवा	नेपाल रेडकस सोसाइटी ,धनुषा			
27	First Aid Team	नेपाली सेना,नेपाल रेडकस सोसाइटी			

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

४ पूर्वतयारीका गतिविधिहरु:

४.१ विपद्को प्रकृतिमा आधारीत पुर्वतैयारी कार्य योजना

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

४.१.१:विषयगत क्षेत्र: सूचना तथा समन्वय

अगुवाई गर्ने निकाय : जिल्ला प्रशासन कार्यालय

सहयोगी तथा समन्वय : जिल्ला आपत्कालीन कार्यसंञ्चालन केन्द्र(DEOC)

कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य:

क.सं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक, कार्यशाला, तालिम...आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
१.	जलमापन केन्द्रहरुको सम्पर्क व्यक्तिहरुको नाम र फोन नम्बर अद्यावधिक गर्ने ।	जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	सम्पर्क गरि नम्बर संकलन गर्ने	मनसुन पूर्व
२.	बाढी प्रभावित समुदायहरुलाई सूचना गर्न सम्पर्क व्यक्तिहरुको नाम र फोन नम्बर सङ्कलन गर्ने ।	जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द	स्थानीयतह	महत्वपूर्ण टेलिफोन सूचि तयार गरी वितरण गर्ने	मनसुन पूर्व
३.	रेडियो एफ एम स्टेसनको फोन नम्बर र सम्पर्क व्यक्तिहरुको नामावली सूचि तयार गर्ने र वितरण गर्ने ।	जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द	स्थानीयतह, स्थानीयसंचार माध्यम	प्रत्येक्ष भेटघाट, टेलिफोन सम्पर्क	मनसून पूर्व
४.	जिल्ला प्रसाशन कार्यालय, नगरपालिका तथा गाउँपालिका, जिल्ला समन्वय समिति, सुरक्षा निकायहरु, रेडक्रसमा सूचना सम्पर्क व्यक्ति पहिचान गर्ने ।	जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द	स्थानीयतह	विपद्मा कार्यरत संस्था तथा अन्य स्रोतहरु मार्फत	मनसुन पूर्व
५.	प्रत्येक नगरपालिका तथा गाउँपालिकामा सूचना सम्पर्क	स्थानीय तह	रेडक्रस	बैठक, कार्यशाला	मनसून पूर्व

	व्यक्तिहरुलाई अभिमुखिकरण गर्ने र जलमापकहरुको फोन नम्बरहरु उपलब्ध गराउने ।				
६.	सञ्चारकर्मीहरुलाईwww.hydrology.gov.np, www.mfd.gov.np, , www.drrportal.gov.np, काबारे जानकारी गराउने ।	जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जल तथा मौसम बिज्ञान कमला वेसिन	बैठक, कार्यशाला	मनसुन पूर्व
७	प्राराम्भीक दुर्त सर्वेक्षण कय लागी जनशक्ति तयारी	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति ,	स्थानीयतह, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	तालिम तथा अभिमुखि संचालन	मनसुन पुर्व
८	LEOC स्थापना तथा कार्य संचालन	स्थानीयतह,	जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द, जिल्ला विपत् व्यवस्थापन समिति, केन्द्रीय आपत्कालिन कार्य संचालन केन्द्र , प्रदेश सरकार , सहयोगी निकाय	स्थापना तथा संचालन	मनसुन पुर्व
९	साझा फ्रिक्वेन्सी प्रयोग	सुरक्षा निकाय	जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द, केन्द्रीय आपत्कालिन कार्य संचालन केन्द्र , प्रदेश आपत्कालिन केन्द्र	समन्वय	विपद् को समयमा
१०	SMS को माध्यम बाट बाढी पुर्व सुचना प्रदान गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	नेपाल टेलीकम, एनसेल	समन्वय	विपद्को समयमा

४.१.२: विषयगत क्षेत्र: खोज तलास तथा उद्धार

अगुवाइ गर्ने निकाय: जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषा

कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

क्र.सं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
१.	जोखिममा रहेका व्यक्ति वा समूहको, वस्ती पहिचान गर्ने	जिल्ला समन्वय समिति	सम्बन्धित उ.मा.न. पा., गा पा., न पा, ने.रे.सा	घरधरी सर्वेक्षण,जि.स.स., गापा., न.पा.को प्रोफाईल	हरेक वर्ष
२	क्षेत्रगत नेतृत्व गर्ने निकायहरूसंग समन्वय बैठक गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	,DEOC	बैठक	जेठ मसन्त सम्म
३	विपद् व्यवस्थापन कार्यसंग सम्बन्धी कृतिम अभ्यास गराई फौजलाई तयारी राख्ने ।	नेपाल प्रहरी	नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल ,NRCS , DEOC	तालिम तथा कृत्रिम घटना अभ्यास	असार मसान्त सम्ममा
४	उद्धार सामग्रीहरूको संकलन ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, रेडक्रस	समन्वय	जेष्ठको अन्त्य सम्ममा
५	सुरक्षा निकायका इकाईहरु तथा समुदाय स्तरकय तालिम प्राप्त स्वयम सेवकहरुको सम्पर्क सुचि तयार गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,	रेडक्रस, स्थानीय निकाय	फोन, इमेल, संकलन गरी राख्ने	जेष्ठको अन्त्य सम्ममा
६	सुरक्षा निकाय तथा समुदाय स्तरमा रहेकय उद्धार टिमलाई अभिमुखिकरण	DDMC	रेडक्रस, स्थानीय तह	अभिमुखिकरण	असार दोश्रो हप्ता
८	खोज तथा उद्धार टोलीलाई पौडी सम्वन्धि व्यवहारिक अभ्यास (Simulation) गर्ने	DDMC	सुरक्षा निकाय,	तालिम दिने	,,
९	मौजुदा सामाग्रीहरुको जांच/परिक्षण गर्ने ।	DDMC	DEOC ,सुरक्षा निकाय र स्थानीय समुदाय	अनुगमन गर्ने, पूर्व अभ्यास गर्ने ।	निरन्तर
१०	आवश्यकता अनुसारकये सामाग्रीहरुको पुग/नपुग	DEOC	सुरक्षा निकाय, खोज तथा	संकलन, ढुवानी र	

	आँकलन गर्ने		उद्दार विषयगत क्षेत्र	आवश्यक्ता पहिचान गर्ने ।	
११	अपुग सामाग्री खरिद गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीयतह	स्थानीयतह, जिल्ला समन्वय समिति	खरिद तथा भण्डारण	असार पहिलो हप्ता सम्म
१२	जिल्ला आपत्कालिन केन्द्र लाई सचेत अवस्थामा राख्ने	जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	निर्देशन दिने	असार पहिलो हप्ता देखी
१३	विपद् व्यवस्थापन कोष मा न्यूनतम रकम राख्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीयतह		निरन्तर
१४	खोज तथा उद्दार कार्य योजना तयारी	सुरक्षा निकाय	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	कार्ययोजना तयारी	असार पहिलो हप्ता
१५	सुरक्षा निकायलाई तैनाथी अवस्थामा राख्ने	सुरक्षा निकाय	जिल्ला प्रसासन कार्यालय		असार पहिलो हप्ता देखी

४.१.३: बिषयगत क्षेत्र: खाद्य तथा जिविकोपार्जन

अगुवाइ गर्ने निकाय: **कृषि ज्ञान केन्द्र, धनुषा**

क्रस	गतिविधि	मुख्य जिम्मेवार	सहयोगी	समय अवधि
१	खाद्य सामाग्रीको मौज्दात बिवरण अध्यावधिक गर्ने	**स्थानीय**तहका कृषि बिकास शाखा	• खाद्य संस्थान डिपो कार्यालय, बिश्व खाद्य कार्यक्रम	जेठको तेश्रो हप्ता
२	बिपद्को समयका लागी बफर स्टक राख्ने (कम्तीमा १ महिनाको लागी)	**स्थानीय**तहका कृषि बिकास शाखा	• खाद्य संस्थान डिपो कार्यालय • बिश्व खाद्य कार्यक्रम	जेठको अन्तिम हप्ता
३	आयोडिन युक्त नुनको आपुर्ती व्यवस्थापन गर्ने (कम्तीमा १ महिनाको लागी)	**स्थानीय**तहका कृषि बिकास शाखा	• खाद्य संस्थान डिपो कार्यालय • साल्ट ट्रेडिङ डिपो	निरन्तर

४	आफ्नो मातहतमा रहेको सवारी साधन, कृषि प्राबिधिकहरुलाई तयारी अबस्थामा राख्ने	• **स्थानीय**तहका कृषि बिकास शाखा		निरन्तर
५	मनसुनको समयमा हुनसक्ने सम्भावित क्षती तथा विपद्का बारेमा सामुदायीक संचार माध्यमबाट प्रचार प्रसारको व्यवस्था मिलाउने	**स्थानीय**तहका कृषि बिकास शाखा	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति बिश्व खाद्य कार्यक्रम	मनसुन शुरु हुनु पुर्बको समय देखी निरन्तर
६	पशुपंक्षीबाट हुन सक्ने संक्रामण बिरुद्ध खोप कार्यक्रम	• पशु सेवा कार्यालय	सेवा केन्द्रहरु	नियमित
७	पशुपंक्षीबाट हुन सक्ने संक्रामक रोग नियन्त्रण	• पशु सेवा कार्यालय	सेवा केन्द्रहरु , क्वारेन्टाईन चेकपोष्ट, पशुपंक्षी व्यवसायी	नियमित
८	वर्ड फ्लु नियन्त्रण	• पशु सेवा कार्यालय	सेवा केन्द्रहरु , क्वारेन्टाईन चेकपोष्ट, पशुपंक्षी व्यवसायी	नियमित
९	मृत पशुपंक्षी व्यवस्थापन	• पशु सेवा कार्यालय	सेवा केन्द्रहरु , नेपाल प्रहरी, पशुपंक्षी व्यवसायी	बिपद पश्चात
१०	राहत बितरण	• पशु सेवा कार्यालय	DDMC, जिसस,उ.मा.न.पा, न.पा, स्थानीय तह, सेवा केन्द्रहरु	बिपद पश्चात
११	टोल फ्रि टेलीफोन संचालन	• पशु सेवा कार्यालय	पशु सेवा कार्यालय	नियमित
१२	जनशक्ति परिचालन	• पशु सेवा कार्यालय	DDMC, जिसस, उ.मा.न.पा, नपा, गापा सेवा केन्द्रहरु	आबश्यक्तानुसार
१३	छिटो उत्पादन हुने खाल विउविजन छनौट गरी राख्ने र वाली विमा गर्न प्रोत्साहन गर्ने	जिल्ला समन्वय समिति, कृषी ज्ञान केन्द्र	छलफल र निर्णय	मनसुन पूर्व

४.१.४: विषयगत क्षेत्र: गैरखाद्य सामाग्री

अगुवाइ गर्ने निकाय: नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा धनुषा
कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

क्र.सं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा(कार्य तालिका)
१.	साझेदार संस्थाहरु सँग भएको राहत सामाग्रीहरुको परिमाण तयार गर्ने नगद र जिन्सी	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	बैठक तथा छलफल	मनसूनपूर्व
२	५०० घर परिवारलाई पुग्ने गैह्र सामाग्रीहरु व्यवस्था गरी राख्ने र रणनीतिक स्थानमा तयारी अवस्थामा राख्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	नेरेसो	गोदाम व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम	मनसूनपूर्व
३	राहत सामाग्रीहरु वितरण प्रकृया एकद्वार प्रणाली मार्फत गर्न सहमति जुटाई राख्ने ।	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	नेरेसो	बैठक तथा छलफल	मनसूनपूर्व
४.	गैह्र खाद्य सामाग्री उपलब्ध गराउन सक्ने विक्रेताहरु पहिचान गरी उनीहरुसंग आपतकालिन अवस्थामा सामान उपलब्ध गराउने सम्झौत गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	नेपाल रेडक्रस	बजार सर्वेक्षण र लिखित सम्झौता	मनसूनपूर्व
५	गैह्र खाद्य सामाग्रीको वितरणको प्रक्रिया तयार गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	नेपाल रेडक्रस	छलफल	मनसूनपूर्व
६	१०० वटा टेन्ट खरिद गरी राख्ने अथवा भण्डार संग सम्झौता गर्ने	शहरी विकास डिभिजन कार्यलय,	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	बजार सर्वेक्षण र लिखित सम्झौता	मनसूनपूर्व
७	शिविर व्यवस्थापनकोलागि आवश्यक ठाउंहरु पहिचान गरी राख्ने	शहरी विकास डिभिजन कार्यलय,	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	समुदायमा छलफल	मनसूनपूर्व
१०	वन तथा सामुदायिक वन संग काठदाउरा सहयोग वारे छलफल गर्ने	जिल्ला समन्वय समिति		छलफल र वैठक	मनसुन पूर्व

४.१.५: विषयगत क्षेत्र: खानेपानी तथा सरसफाई

अगुवाई गर्ने : खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय

विपद्को समयमा गरिने क्रियाकलापहरु: (खानेपानी तथा सरसफाइ कलस्टर)

क्रस	गतिविधि	मुख्य जिम्मेवार	सहयोगी	समय अवधि
१	जिल्लामा बिपद् जोखिम क्षेत्रको पहिचान गर्ने	• जिल्ला खानेपानी तथा सरसपफाई सव डिभिजन कार्यालय	• Cluster Members	जेठको पहिलो हप्ता
२	बिपद्को समयमा सुरक्षित खानेपानीका लागी अबश्यक व्यवस्थापन गर्ने	• जिल्ला खानेपानी तथा सरसपफाई सव डिभिजन कार्यालय	• DDMC • Cluster Members	नियमित
३	आपत्कालीन अबस्थामा अस्थायी शौचालय निर्माणका लागी प्राबिधिक सहयोग गर्ने (आवास व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सन्वय गर्ने)	• जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई सव डिभिजन कार्यालय	• शहरी बिकास तथा भवन डिभिजन कार्यालय • जिल्ला प्राबिधिक कार्यालय	बिपद पश्चात
४	बैकल्पीक खानेपानीको श्रोतको पहिचान गर्ने	• जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई सव डिभिजन कार्यालय	• जिसस, जिल्ला प्राबिधिक कार्यालय • खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति • स्थानीयतहका खा. पा उ. स.	जेठको पहिलो हप्ता
५	अस्पताल,बिद्यालय, सुरक्षा निकाय तथा मानविय आवास क्षेत्रमा WASH KIT व्यवस्था गर्ने	• जिल्ला खानेपानी तथा सरसपफाई सव डिभिजन कार्यालय	• जिल्ला खानेपानी, स्वच्छता तथा सरसफाई समन्वय समिति, नेरेसो, UNCEF	जेठको पहिलो हप्ता
६	प्रत्येक घना बस्तीको लागी एउटा खुल्ला क्षेत्रमा खानेपानी तथा सरसफाईका लागी निर्देशिका तयार गर्ने	• जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई सव डिभिजन कार्यालय	• जिल्ला खानेपानी, स्वच्छता तथा सरसफाई समन्वय समिति, क्वष्टर सदस्यहरु • जिसस,उमनपा,नपा, गापा	जेठको पहिलो हप्ता

७	WASH प्रतिकार्य योजना अनुरुप तयारी अवस्थामा रहने गरी पुर्वतयारी बैठक बस्ने	• जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई कार्यालय	• WASH क्षेत्रगतसमुह सदस्यहरु	जेठको पहिलो हप्ता
८	मनसुनको समयमा हुनसक्ने सम्भावित क्षती तथा विपद्का बारेमा सामुदायीक संचार माध्यमबाट प्रचार प्रसारको व्यवस्था मिलाउने	• जिल्ला जिल्ला खानेपानी तथा सरसपफाई सव डिभिजन कार्यालय	• DDMC	मनसुन शुरुहुनु भन्दा १ हप्ता पहिले
९	ठोस फोहोर व्यवस्थापनका लागी स्थान छनौट तथा फोहोर राख्ने भाँडाको व्यवस्थापन गर्ने	• जिल्ला खानेपानी तथा सरसपफाई सव डिभिजन कार्यालय	• DPHO/UNICEF/NRCS, • स्थानीयतहसमेतको समन्वयमा	मनसुन शुरुहुनु भन्दा १ हप्ता पहिले
१०	अत्यावश्पक अबस्थामा खानेपानीका लागी टैंकर व्यवस्था गर्ने	• जिल्ला खानेपानी तथा सरसपफाई सव डिभिजन कार्यालय	• खानेपानी उपभोक्ता समिति, उद्योग बाणिज्य संघ,	जेठको दोश्रो हप्ता

४.१.६: विषयगत क्षेत्र: स्वास्थ्य तथा पोषण

क्षेत्रगत अगुवा : स्वास्थ्य कार्यालय, धनुषा

क्रस	गतिविधि	मुख्य जिम्मेवार	सहयोगी	समय अवधि
१	स्वास्थ्य सम्वन्धि रोष्टर व्यवस्थापन	• जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय • अस्पतालहरु	• क्लष्टर सदस्यहरु सदस्यहरु	जेठको पहिलो हप्ता
२	सरुवा रोग फैलन नदी तयारी अवस्थामा रहने तथा सतर्कता अपनाउने	• जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय • अस्पतालहरु	• स्थानीयस्वास्थ्य संस्था • महिला स्वास्थ्य स्वयंसेबिका	निरन्तर
३	अत्याबश्यक औषधी तथा औषधीजन्य सामाग्री व्यवस्थापन (बफर स्टक राखिएको)	• जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय • अस्पतालहरु	• स्वास्थ्य सेवा बिभाग • अस्पतालहरु	जेठको पहिलो हप्ता
४	रक्त संचार सेवा केन्द्रको अनुगमन तथा रगत	• नेरेसो	• जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	निरन्तर

	भण्डारणको व्यवस्था मिलाउने		• अस्पतालहरु	
५	Health contingency plan निर्माण	• जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	• क्लष्टर सदस्यहरु सदस्यहरु	जेठको दोश्रो हप्ता

४.१.७.विषयगत क्षेत्र: संरक्षण

अगुवाइ गर्ने निकाय: जिल्ला प्रशासन कार्यालय

क्रस	गतिविधि	मुख्य जिम्मेवार	सहयोगी	समय अवधि
१	मनसुनबाट हुनसक्ने महिला बालबालीका, जेष्ठ नागरीक तथा अपांगता भएका व्यक्तिहरुको संरक्षणको लागी क्लष्टर बेठक बसी पुर्वतयारी योजना निर्माण गर्ने	• जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	• cluster Members • स्थानीयतहका महिला तथा वालवालिका शाखा	जेठको पहिलो हप्ता
२	संरक्षण बिषयगत क्षेत्रको रणनितिक योजना निर्माण गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	• cluster Members • स्थानीयतहका महिला तथा वालवालिका शाखा	जेठको पहिलो हप्ता
३	Dignity Kit तयारी अबस्थामा राख्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीयतहका महिला तथा वालवालिका शाखा • cluster Members	जेठको पहिलो हप्ता
४	Children kit स्थानीयस्तरबाट नै बितरणको व्यवस्था मिलाईने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	• cluster Members • स्थानीयतहका महिला तथा वालवालिका शाखा	बिपद पश्चात
५	परीवारबाट बिछोडिएका, अभिभावक गुमाउन सक्ने बालबालीकाका लागी तत्काल राहत तथा बन्दोबस्ती उपलब्ध गराउन सक्ने गरी रकमको व्यवस्था गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीयतहका महिला तथा वालवालिका शाखा • cluster Members	जेठको पहिलो हप्ता

४.१. ८ : विषयगत क्षेत्र: शिक्षा

अगुवाइ गर्ने : शिक्षाविकास तथा समन्वय इकाइ

शिक्षा क्लष्टरको विपद् व्यवस्थापन कार्यान्वयन योजना सहितको पूर्व तयारी कार्यको विवरण

क.सं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	सहयोगी	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
१.	विपद्बाट प्रभावित हुने सम्भावति विद्यालय र विद्यार्थीहरुको विवरण अद्यावधिक गर्ने ।	शिक्षाविकास तथा समन्वय कार्यालय,	स्रोतकेन्द्र र संघसंस्थाहरु	बैठक एवम् कार्यशाला	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा ।
२	सङ्कटासन्न विद्यालयका शिक्षक एवम् विव्यसका पदाधिकारीहरुको सम्पर्क नं अद्यावधिक गर्ने ।	शिक्षाविकास तथा समन्वय कार्यालय	स्रोतकेन्द्र र संघसंस्थाहरु	बैठक एवम् कार्यशाला	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा ।
३	बाढीको मुहान एवम् स्रोतको रुपमा रहेका जिल्लासँग नियमित सम्पर्कमा रही सूचना एवम् जानकारी लिने ।	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका	शिक्षा क्लष्टरका सदस्यहरु, स्रोतकेन्द्र, विद्यालय र संघसंस्थाहरु	कुराकानी र सञ्चार सम्पर्क	बाढी आउन सक्ने सम्भाव समयमा ।
४	विद्यालयमा शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकहरुलाई पूर्व सुचना प्रणालीबारे अभिमुखिकरण गर्ने ।	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरु	शिक्षा क्लष्टरका सदस्यहरु, स्रोतकेन्द्र, विद्यालय र संघसंस्थाहरु	बैठक र कार्यशाला	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा ।
५.	सङ्कटासन्न विद्यालयका शिक्षक तथा विद्यार्थीहरुलाई बाढी पूर्वसुचना अभिमुखिकरण, विपद व्यबस्थापन र प्राथमिक उपचार आधारभूत तालिम दिने ।	शिक्षाविकास तथा समन्वय कार्यालय।	नेपाल रेड्क्रस सोसाइटी, जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय अर्न्तगतका स्वास्थ्य संस्थाहरु, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका आदि	अभिमुखिकरण र तालिम	मनसुन पूर्व

४. १. ९ : विषयगत क्षेत्र: आवास तथा बन्दोबस्ती

अगुवाई गर्ने संस्था : संघिय कार्यान्वयन आयोजना कार्यालय

कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

क्र.सं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (वैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
१.	पुर्ननिर्माणका सामाग्रीहरु स्टकमा राख्ने (वेल्चा, गैटी, डोरी, गल, हयुम पाइप, डोजर, इस्काभेटर)	सडक डिभिजन कार्यालय	जिल्ला समन्वय समिति नगरपालिका तथा गाउँपालिका , जिल्ला प्रशासन कार्यालय	सामाग्री खरिद गरी स्टकमा राख्ने र सम्वन्धित व्यापारी संग समन्वय	मनसुन पूर्व
३	प्राविधिकको टोलीलाई स्थलगत अध्ययनका लागि अभिमुखिकरण तथा प्रभावित स्थानमा परिचालन	सडक डिभिजन कार्यालय	जिल्ला समन्वय समिति, पुर्वाधार विकास कार्यालय	वैठक	मनसुन पूर्व
४	समन्वय, स्रोत पहिचान र पुन निर्माणको कार्ययोजना वनाउने	सडक डिभिजन कार्यालय	जिल्ला समन्वय समिति, पुर्वाधार विकास कार्यालय	वैठक	मनसुन पूर्व
५	पुन निर्माण कोष व्यवस्थापन	सडक डिभिजन कार्यालय	जिल्ला समन्वय समिति, पुर्वाधार विकास कार्यालय	छलफल र निर्णय	मनसुन पूर्व

कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

क्र.सं.	पूर्वतयारीसम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय अवधि
१	सवारी साधनको तथा गोदाम आंकलन • आवश्यक सङ्ख्या • प्रकार • रहेको स्थान	संघिय कार्यान्वयन आयोजना कार्यालय	स्थानीयतह, सरकारी कार्यालय तथा गैर सरकारी निकाय, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	जेष्ठ को दोश्रो हप्ता
२	इन्धन र भाडा व्यवस्था	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीयतह, सरकारी कार्यालय तथा गैर सरकारी निकाय	जेष्ठ को दोश्रो हप्ता

३	भण्डारण तथा गोदामघरको व्यवस्था	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीयतह, सरकारी कार्यालय तथा गैर सरकारी निकाय	जेष्ठ को दोश्रो हप्ता
४	मानव स्रोतको लागि खानाको तयारी	उद्योग वाणिज्य संघ	स्थानीयतह , सरकारी कार्यालय तथा गैर सरकारी निकाय	जेष्ठ को दोश्रो हप्ता

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

४.४ विपद्को प्रकृतिमा आधारीत प्रतिकार्य योजना

४.२.१सूचना तथा संचार व्यवस्थापन क्षेत्रको नेतृत्व र सदस्य

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads): जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति

क्षेत्रगत अन्य सदस्यहरू (Cluster members)को सूची :

क.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर, ई-मेल ठेगाना
१	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	प्र.जि.अ	041-520075, 985400777
२	नेपाल प्रहरी	प्रहरी उपरीक्षक	041-526099, 9854005555
३	सशस्त्र प्रहरी बल	प्रहरी उपरीक्षक	041-520905, 9851272106
४	नेपाली सेना	प्रमुख सेनानी	041-412007, 9841519773
५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	041-520870, 9854020160
६	जिल्ला समन्वय समिति	अध्यक्ष	041-520142
७	पत्रकार महासंघ, धनुषा	सभापति	

समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्रको लागि निम्नअनुसारका संस्था र तिनका प्रतिनिधि रहेको समिति निर्माण गरिएको छ, जसको सम्पर्क ठेगाना निम्नअनुसार छ :**बाढी पछिको सम्भावित परिदृश्य**

- सूचना प्रसारण प्रविधिहरू अवरुद्ध वा नष्ट हुने,
- सडक, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार आदि सार्वजनिक पूर्वाधारहरू क्षतिग्रस्त हुने,
- आवागमन अवरुद्ध भएर प्रभावित क्षेत्रमा पहुँचको कठिनाई हुने,
- आवास तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति अस्थायी रूपमा क्षति, बालबालिका, महिला, वृद्ध-वृद्धा तथा फरक किसिमले सक्षम (अपाङ्ग) मुख्य रूपमा प्रभावित हुने,
- ठूलो सङ्ख्यामा मानिस विस्थापित हुने,
- उद्धार, सुरक्षा, राहत वितरणजस्ता मानवीय कार्यका लागि आवश्यक सूचना सङ्कलन गर्न र सबै क्षेत्र तथा सरोकारवालासँग समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्न कठिन हुने ।

क्षेत्रगत उद्देश्य

समन्वय, सूचना सङ्कलन, विश्लेषण र प्रवाहका वैकल्पिक उपायहरू पहिचान गरी सम्वन्धित क्षेत्र र सरोकारवालालाई सही सूचना उपलब्ध गराई विपद् प्रतिकार्यलाई समन्वयात्मक बनाउन सुनिश्चितता प्रदान गर्नु यस क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य हुनेछ । योजनाका समष्टिगत उद्देश्य निम्नअनुसार हुनेछन् :

- विपद्को समयमा सरकार, दातृ निकाय, सबै क्षेत्र (Cluster), सहयोगी संस्था तथा नागरिक समाजबीच समन्वय कायम गर्नु ।
- निर्धारित समयभित्र "बहुक्षेत्र द्रूत लेखाजोखा विश्लेषण (Multy Cluster Initial Rapid Assessement- MIRA)" गर्न आवश्यक समन्वय गर्नु र मीरा कार्यदललाई सहयोगको व्यवस्था मिलाउनु ।
- सूचना प्रवाहको वैकल्पिक उपाय पहिचान गरी सूचना प्रवाहलाई सुनिश्चित गर्नु ।
- नियमित रूपमा अनुगमन गरी क्षेत्रहरूलाई पृष्ठपोषण दिनु ।
- प्रतिकार्यका सन्दर्भमा आवश्यकताअनुसार क्षेत्र र केन्द्रमा सम्पर्क र समन्वय गर्नु ।

आपत्कालीन कार्ययोजना

बिपद् आएको अवस्था र त्यसपछि स्थिति सामान्य नभएसम्मको लागि मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने प्रक्रियामा समन्वय तथा सूचना क्षेत्रले निम्नअनुसार कार्य गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ :

विपद्को घटना पश्यातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपत्कालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारीत)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पुर्वतयारी कार्य	पुर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवारी	प्रत्येक पुर्वतयारीका लागी अनुमानीत लागत
० - ७ दिन सम्म	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको समन्वय बैठक आयोजना गर्ने • जानकारी तथा सूचना सङ्कलन गरी परिस्थितिको विश्लेषण गर्ने • सबै क्षेत्र र तिनका सदस्यलाई सक्रिय पार्ने, • परिस्थितिअनुसार कार्यविभाजन समीक्षा गर्ने	सबै क्षेत्र प्रमुखको सहभागितामा पूर्वतयारी बैठक र कार्यशालाको आयोजना : • सम्भावित विपद् पर्नु अघि पूर्वतयारी बैठक गर्ने क्षेत्रगत कार्ययोजनाको समीक्षा र पुनरावलोकन गर्ने • जिल्लास्थित सरोकारवालाबीच समन्वय गरी कार्यशाला गर्ने सङ्कटासन्नता तथा स्रोतको पुनरावलोकन गर्ने • सङ्कटासन्न स्थानीय तहर जिल्लास्तरमा गठन भएका पूर्वचेतावनी प्रणाली सुचना संरचना अध्यावधिक गरी र पुर्व सुचना कार्यदलहरुलाई तयारी अवस्थामा राख्ने • साझेदार तथा सहयोगी निकायको सूची तयार गर्ने		क्षेत्र प्रमुख	
	• नेपाल रेडक्रस सोसाइटीको द्रुत लेखाजोखा सम्बन्धी (Rapid assessment tool) को प्रयोग गरी तत्कालीन मानवीय सहयोगको लागि सूचना	• Assessment का लागी जनशक्ति तयार गर्ने • Assessment तालिम संचालन गर्ने • Assessment Team formation गर्ने		क्षेत्र प्रमुख (निमित्त प्रमुख)	

	सङ्कलन गर्ने • एक भन्दा वढी क्षेत्रमा सहयोग गर्नु पर्ने भए विषय-क्षेत्रगत विस्तृत लेखाजोखा (Cluster Specific Detailed Assessment - CSDA)	• Rapid Assessment Tool फारम छपाइ तयारी अवस्थामा राख्ने • लाभान्वीत परिचय पत्र छपाई तयारी अवस्थामा राख्ने			
	बहुक्षेत्रगत प्रारम्भीक द्रुत लेखाजोखा सञ्चालन गर्ने • आवश्यकता भएमा मन्त्रीपरिषद्‌ को निर्णय द्धारा मीरा (MIRA)कार्यदल परिचालन गरी बाढीबाट भएको क्षति तथा प्रभावको सूचना सङ्कलन गर्ने, • मीरा (MIRA) का लागि सबै क्षेत्रका अगुवा संस्थालाई फाराम उपलब्ध गराउने	• सबै क्षेत्रका एक-एक सदस्य रहेको मीरा कार्यदल गठन गर्ने • मीरा सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन गर्ने • मीराको लागि फाराम र निर्देशिका तयार गरी एक-एक हजार प्रति तयार गर्ने • मीराको कार्यान्वयनको लागि सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने		क्षेत्र प्रमुख	
	प्रारम्भिक जानकारी तथा तयार प्रतिवेदनका आधारमा आपत्‌कालीन मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन निम्न प्रक्रिया पूरा गर्ने : क. तत्काल उपलब्ध गराउनु पर्ने मानवीय सहयोगको प्राथमिकता निर्धारण, ख. प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नको लागि सम्बन्धित क्षेत्रहरू (Clusters) लाई सल्लाह र सुझाव दिने । ग. बाढी आउनासाथ उपकरणसहित खोज तथा उद्धार कार्यदल परिचालन गराउने	• खोज तथा उद्धार का लागी स्थानीय तह/ स्तरमा टोली निर्माण गर्ने • स्थानीयस्तरका टोलीहरु लाई तालिमको व्यवस्था गर्ने • खोज तथा उद्धारका लागी आवस्यक सामाग्री को व्यवस्था गर्ने • NFRI set को स्थानीय तहन.पा मा व्यवस्थ ागर्ने • Ready to eat food तयारी खानाहरुको व्यवस्थागर्ने • जिल्ला आपत्तकालिन कार्य संचालन केन्द्र (DEOC) को क्षमता वृद्धि गर्ने		क्षेत्र प्रमुख	

	घ. सुरक्षा क्षेत्रसँग समन्वय गरी शान्ती सुरक्षा को व्यवस्था गर्ने				
	स्रोतहरूको परिचालन गर्नका लागि क्षेत्रगत आकस्मिक योजना को समीक्षा गर्ने	Cluster हरुले आफ्नो cluster meeting बाट श्रोतको आकल्न गरी तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने		जि.वि.- व्य.स	
	राहत वितरणलाई विवाद रहित बनाउन राजनीतिक दलहरू सुरक्षा निकाय र स्थानीयतह सहभागितलाई अनिवार्य गराउने	राहत वितरण राजनैतिक दल सहितको बैठक सम्पन्न गर्ने तथा Assessment report share गर्ने		जि.वि.- व्य.स	
	विस्थापितहरुलाई परिचयपत्र वितरण गर्ने	विस्थापितहरूको पहिचानका लागि १५०० थान परिचय पत्र छपाई तयारी अवस्थामा राख्ने ।		जि.वि.- व्य.स	
	सङ्कलित सूचना तथा तथ्याङ्कको आधारमा प्रतिवेदन तयार पार्ने • आधार रेखा (Base Line) का तथ्याङ्कको समीक्षा गर्ने • प्रभावित परिवारको सङ्ख्या प्रक्षेपण गर्न प्रभावित स्थानीय तहसँग तथ्याङ्क प्राप्त गरी तुलनात्मक समीक्षा गर्ने • प्रभावित क्षेत्रमा विद्यमान सार्वजनिक सेवा उपलब्ध गराउने संस्थाहरूको अवस्था र स्रोतको समीक्षा गर्ने • जिल्लामा उपलब्ध उद्धार तथा अन्य प्रतिकार्य सम्बन्धी सेवा, क्षमता र उद्धार सामग्रीको	जनशक्ति र निकायको पहिचान गरी तयारी अवस्थामा रहने		क्षेत्र प्रमुख • मीरा कार्यदल, • सुरक्षा निकाय • दातृ निकाय • अ/गैसस, • ने.रे.सो. • नेपाल सरकार	

	अवस्थाको समीक्षा गर्ने, • नपुग स्रोत तथा साधनको यकीन गर्न प्रतिवेदन मार्फत सबै क्षेत्रलाई उत्प्रेरित गर्ने				
	सहयोगको कार्यतालिक अध्यावधिक गर्न निम्न कार्य गर्ने: • IRA वा मीरा (MIRA) बाट प्राप्त सूचना तथा तथ्याङ्कको विश्लेषण • क्षेत्रगत समूह को लागि सहयोगको थप कार्यतालिका तयारी, • क्षेत्रका सदस्य, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा अन्य सरोकारवालालाई अध्यावधिक कार्यतालिका उपलब्ध गराउने	• Cluster Meeting आयोजना गर्ने • Cluster Meeting मा प्राप्त तथ्याङ्क विश्लेषण गर्ने • Cluster meeting मा Work plan निर्माण गर्ने		क्षेत्र प्रमुख • ने.रे.सो. अ/गैसस दातृ निकाय	
	नियमित पुर्व सूचना प्रवाहका लागि वर्षा र जल मापन केन्द्र को सुचना जिल्ला आपत्तकालिन कार्य संचालन केन्द्र र स्थानीय तहन पातहको सूचना तथा समन्वय समितिसँग नियमित रुपामा आदन प्रदान गर्ने ।	• स्थानीय तहन.पा, ज.उ.न.मा स्तरीय सुचना तथा समन्वय संयन्त्रको निर्माण गर्ने • कमला तटिय क्षेत्रका स्थानीय तह, न.पा हरुमा पुर्व सुचना प्रणाली केन्द्र सगँ link गर्ने • सङ्कटासन्न स्थानीय तहन.पा का सचिवहरूलाई विपद्सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम दिने		जि.स.स. स्थानीय तहनपाप्रमुख	
	आवश्यकताको विस्तृत लेखाजोखा र विश्लेषण गरी आवश्यकता अनुसार प्रतिकार्य गर्ने निर्धारित अवधिको लागि स्रोतहरूको पहिचान,	• टोली निर्माण • अभिमुखिकरण • कार्यक्षेत्रको जिम्मेवारी निर्धारण		जि.वि.व्य.स क्षेत्रका प्रमुख सरोकारवाला निकाय तथा	

	विश्लेषण र परिचालन गर्ने : अन्तरिम अवधिका लागि मानवीय सहयोगसम्बन्धी गतिविधि पहिचान गरी काम गर्ने क्षेत्रहरू परिचालन गर्न समन्वय गर्ने			संस्था	
	प्रतिवेदनलाई अद्यावधिक पार्ने	अभिलेख अध्यावधिक गर्ने व्यक्ति पहिचान गर्ने		क्षेत्र प्रमुख जि.वि.व्य.समिति	
	सञ्चारमाध्यमका लागि हरेक दिन सूचना तथा समाचार उपलब्ध गराउने सुचना एकद्धार प्रणाली लागु गर्ने (प्रवाह गर्ने)	• सुचना Focal Point को निर्माण • हरेक दिन Press Meet गर्ने • Pres meet को समय स्थान तोक्ने		क्षेत्र प्रमुख सबै क्षेत्र प्रमुख	
	तयार प्रतिवेदन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिअन्य क्षेत्र, नेपाल सरकार र अन्य सरोकारवाला लाई उपलब्ध गराउने मानवीय सहयोगको अनुगमन गर्ने र सुधारका लागि पृष्ठपोषण **(Feedback)** लिने तथा दिने	नियमित			
नियमित	• आपत्कालीन सूचना प्राप्त गर्न र प्रवाह गर्न जि.स.स.को सूचना केन्द्रको प्रयोग गर्ने • बर्ष र बाढीको नियमित रुपमा सुचना प्राप्त गर्न वर्षा मापन केन्द्र का data observer र जलमापन केन्द्रका गेज रिडर लाई प्रोत्साहन को व्यवस्था	जि.स.स. भित्र विपद्सम्वन्धी सूचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना गर्ने । केन्द्रको लागि निम्न सुविधाहरू उपलब्ध गराउने • जनशक्ति ३ जना कम्तीमा ३ महिनाका लागि • कम्प्युटर, स्क्यानर, प्रिन्टर, डिजिटल क्यामेरा,		जि.वि.व्य.समिति	

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

	मिलाउने	भिडियो क्यामेरा, • इमेल, इन्टरनेट सेवा, • टोल फ्री टेलिफोन, • जेनेरेटर, फोटोकपी मेसिन, • मोटरसाइकल • फर्निचर			
३० दिन पछि	अवस्थाको विश्लेषण गरी क्षेत्र र सरकारसँग समन्वय गर्दै आवश्यक निर्णय गर्ने	बैठक बसी समिक्षा गर्ने		क्षेत्र प्रमुख जि.वि.व्य.स सरकार	

थप पुर्व तयारीका कार्य

समन्वय तथा सुचना व्यवस्थापन क्षेत्रले आपत्कालीन समयमा गर्ने उल्लिखित कार्यका लागि निम्नअनुसार पूर्वतयारी गनु पर्नेछ :

क्र. सं.	पूर्वतयारी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	कैफियत
१	सबै स्थानीय तहर विशेषगरी सङ्कटासन्न स्थानीय तहले सञ्चार सुविधाको व्यवस्था मिलाउने व्यवस्थागर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तहनपासञ्चार सेवा प्रदायक निकाय जि.स.स., जि.वि.व्य.स	

	सङ्कटासन्न स्थानीय तहनपाहरूको बाढी पूर्वको समग्र अवस्था प्रष्ट्याउने वृत्तचित्र तयार गर्ने		दातृ निकाय	
२	• जोखिमयूक्त स्थानीय तहन.पा हरूमा पूर्व चेतावनी (Early Warning) का लागि माइक, साइरन तथा साइकल १ थानका दरले उपलब्ध गराउने वा अघिल्लो वर्षको व्यवस्थालाई अध्यावधिक गर्ने • पुर्वसूचना तथा चेतावनी प्रणालीलाई निर्वाध रूपमा सञ्चालन गर्न कोषको स्थापना गर्ने	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	जि.वि.व्य.स जि.स.स., दातृ निकाय, स्थानीय तह,	
३	जनचेतना अभिवृद्धिका गतिविधि सञ्चालन गर्ने • विपद्सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न पम्प्लेट, पोस्टर, पर्चा तयार गरी विशेषगरी सङ्कटासन्न स्थानीय तहन.पा हरूमा वितरण गर्ने । • एफ.एम. रेडियो तथा पत्र पत्रिकामार्फत विपद्सम्बन्धी ज्ञान तथा जानकारी प्रचारप्रसार गराउने	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	जि.स.स., दातृ निकाय, अ/गैसस सञ्चार माध्यम	
४	मसलन्द सामान तयारी अवस्थामा राख्ने सबै सरोकारवालाहरुको नाम ठेगाना र सम्पर्क नम्बर सहितको डाइरेक्टरी तयार गरि सम्भावित विपद् हुन सक्ने सबै क्षेत्रमा वितरण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	जि.स.स., दातृ निकाय, , अ/गैसस	
५	बाढी र यसबाट बच्ने उपाय बारे जनचेतनाको लागि सुचना प्रवाह गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य, सञ्चार माध्यम ।	
६	पुर्व सुचना प्रणाली को कार्य विधि तयार गरि कार्यान्वयन गर्ने	सम्बन्धित क्षेत्र	जि.वि.व्य. समिति	

अतिरिक्त गतिविधि

सूचना तथा समन्वय क्षेत्रले गर्नु पर्ने उपरोक्त कार्यहरुको साथै निम्न कार्यहरू नियमित रूपमा सञ्चालन गर्नेछ :

- क्षतिग्रस्त स्थानहरूको स्थलगत अध्ययन गरी क्षति भएको भौतिक संरचना, कृषि बाली, पशुपक्षी, मानवीय क्षतिको सम्भव भएसम्म तस्वीरसहित विवरण सङ्कलन गर्ने, गराउने ।
- समय समयमा क्षेत्रहरूको संयुक्त बैठकको आयोजना गरी विपद्को अवस्थाबारे समीक्षा गर्ने ।
- विपद् पीडितहरू को को हुन् ? पहिचान गरी अस्थायी प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउन पहल गर्ने ।
- स्थानीय तहनपास्तरमा गठन हुने विपद् व्यवस्थापन समिति र पुर्वसुचना प्रणाली समन्वय समितिलाई सक्रिय बनाउने ।
- सत्य तथ्य सूचनाहरू समय समयमा सार्वजनिक गर्न पत्रकार सम्मेलन तथा प्रेस विज्ञप्ती जारी गर्ने ।
- सूचना सङ्कलन तथा प्रसारण कार्यलाई व्यवस्थित गर्न जि.स.स. को हाता भित्र छुट्टै आकस्मिक सूचना सङ्कलन तथा प्रशारण केन्द्रको व्यवस्था ।गर्ने ।

विपद्को कारण सञ्चार माध्यम अवरुद्ध वा क्षतिग्रस्त भएमा वैकल्पिक सञ्चार माध्यमको व्यवस्था गर्ने ।

४.४.२ विषयगत क्षेत्र: खोज तलास तथा उद्धार

अगुवाइ गर्ने निकाय : नेपाल प्रहरी

क.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर, ई-मेल ठेगाना
१	नेपाल प्रहरी	प्रहरी उपरीक्षक	041-526099,520099, 9854005555
२	सशस्त्र प्रहरी बल	प्रहरी उपरीक्षक	041-520905, 9851272106
३	नेपाली सेना	प्रमुख सेनानी	041-412007

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	041-520870,421660, 9854020160
५	जिल्ला समन्वय समिति	अध्यक्ष	041-520142
६	उधोग वाणिज्य संघ	सभापति	041-520221
७	पत्रकार महासंघ, धनुषा	सभापति	

मुख्य बिपद्को किसिमः बाढी, भुकम्प , आगलागी, शीतलहर, लु

विपद्को अनुमानित अवस्थाः

१. बाढीबाट प्रभावित मध्ये १,००० परिवारलाई उद्धार गर्नु पर्ने अवस्था ।
२. भूकम्प तथा बाढीबाट भौतिक संरचनाहरु, घर, बाटो, कलभर्ट, आदि भत्किन सक्छ साथै यातायात अवरुद्ध हुन सक्ने ।
३. मानिसहरु वेपत्ता हुने, पुरिने, वगाउने , नदि विचमा फस्ने , घाइते हुने तथा मानवीय क्षति हुन सक्ने ।
४. धनुषा जिल्लाका स्थानीय तहर न.पा.का जोखिम उक्त क्षेत्र हरुमा डुवान, कटान र पटान हुन सक्ने ।
५. सहर उन्मुख वस्तीहरु भूकम्पिय जोखिममा पर्ने
६. सूचना सम्पर्क बिच्छेद हुने र कायम गर्न कठिन हुने ।
७. आवास तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति अस्थायी रूपमा क्षति, बाल-वालिका, महिला, वृद्ध-वृद्धा तथा फरक क्षमता (अपाङ्ग) भएका मानिसहरू मुख्य रूपमा प्रभावित हुने,
८. विद्यालयमा कक्षा कोठा, प्रहरी चौकी र स्वास्थ्य केन्द्र जस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरू माथी चाप पर्ने,
९. सामुदायिक संस्थागत ठाउँहरूमा अस्थायी आवासमा बसेको समयमा सामुदायिक स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रचलनहरूमा

विषयगत उद्देश्यः

१०. विपदको समयमा प्रभावित समुदाय तथा सुरक्षा पोष्टहरुमा खोज तथा उद्धारका लागि अवश्यक सामाग्रीहरुको प्रवन्ध मिलाउने ।
११. विपद्मा परेको व्यक्तिहरुको यथाशिघ्र खोज तथा उद्धार कार्य गरि जीउधनको सुरक्षा गर्ने ।
१२. विपदमा परेका समुदायलाई उद्धार गरी सुरक्षित आश्रय स्थलमा राख्ने ।
१३. बिपद्को कारणले जीवन जोखिममा परेका व्यक्तिहरूको क्रमश प्राथामिकतानुसार उद्धार गर्ने ।
१४. विपद्मा परेकालाई समयमै आधारभूत आवश्यकताका राहत सामग्री वितरण गर्ने ।

रणनीति :

१५. सुरक्षा निकायको समन्वयमा समुदायका तालिम प्राप्त जनशक्तिहरुलाई परिचालन गराउने ।

१६. समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने

१७. उद्धार सामाग्रीहरुको थप आपूर्तीका लागि सम्बन्धीत निकायहरुमा समन्वय गरि व्यवस्थाका लागि पहल गर्ने ।

१८. DEOCमार्फत विभिन्न गैर सरकारी संस्थाहरुसँग समन्वय गरी खोज तथा उद्धार कार्यको लागि थप आवश्यक पर्ने साधान (सवारी साधान समेत) को प्रबन्ध मिलाउने

उद्धारको सामाग्री राखिनु पर्ने स्थानहरु :

१) नेपाली सेना/सशस्त्र बेश क्याम्प/जि.प्र.का./रेडक्रस उपशाखा गोदाम घर

विपद् अवस्थामा आधारित आपतकालीन प्रतिकार्य योजना

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	संवोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	अनुमानित लागत
०-१घण्टा	▪ सुचना प्राप्त गर्न साथ आपत्कालिन बैठक बस्ने । ▪ खोज तथा उद्धार टोलीको परिचालन र खोज तथा उद्धार कार्यको थालनी । ▪ स्वयम् सेवकहरु परिचालन गर्ने ▪ DDRC का सदस्यलाई जानकारी ।	▪ सम्वद्ध व्यक्तिहरुसंग सम्पर्क गर्ने नम्वर राख्ने । ▪ खोज तथा उद्धार टोलीको लागि आवश्यक वन्दो वस्तीको सामग्रीहरूको तथा सामग्रीहरूको तयारी गर्ने ▪ खोज तथा उद्धार टोली तथा स्वयंसेवकहरु परिचालन गर्ने ▪ प्राथमिक उपचारको टोली परिचालन गर्ने ▪ रेकर्ड तयारी गर्ने । ▪ स्वयंसेवकहरुलाई अभिमुखिकरण	▪ उद्धार सामग्रीहरु प्रयाप्त मात्रामा नभएको, जस्तै लाईफ ज्याकेट, Climbing rope, Rafting Boat ▪ जोखिम क्षेत्रमा रहेका सुरक्षा निकायका पोष्टरुमा थप उद्धार सामाग्रीको व्स्था गर्नु पर्नै ।	DEOC जिल्ला स्थित सुरक्षा निकायहरु र रेडक्रस सोसाइटी	

१-७ घण्टा	▪ घटनाको द्रुत लेखाजोखा गर्ने । ▪ हराएकाहरुको खोजी र खोज तथा उद्धारका कार्य जारी राख्ने । ▪ आवश्यकता अनुसार मोटरबोट, हेलिकप्टर, रवर बोट आदिको प्रयोग गरी खोज तथा उध्दारका कार्य गर्ने	▪ खोज तथा उद्धार टोलीको लागि आवश्यक वन्दो वस्तीको सामग्रीहरूको तयारी अवस्थामा विभिन्न ६ स्थानमा राख्ने ▪ खोज तथा उद्धार टोली तथा स्वयंसेवकहरु परिचालन गर्ने । ▪ प्राथमिक उपचारको टोली परिचालन गर्ने ▪ रेकर्ड तयारी गर्ने । ▪ हेलिकप्टर विपदको समयकोलागि तयारी अवस्थामा राख्न समन्वय गर्ने	जोखिम क्षेत्रमा रहेका सुरक्षा निकायका पोष्टरुमा थप उद्धार सामाग्रीको व्वस्था गर्नु पर्नै ।	DEOC, जिल्ला स्थित सुरक्षा निकायहरु र रेडक्रस सोसाइटी	
७-२४घण्टा	▪ जोखिममा रहेकालाई स्थानान्तरण गर्ने ▪ घाईतेहरुलाई प्राथमिक उपचार गर्ने ▪ प्राथमिक उपचार गरि थप उपचारको लागि अस्पताल पठाउने । ▪ घटना मुचुल्का तयार गर्ने, मृत अवस्थामा फेला परेमा पोष्टमार्टमको लागि अस्पताल पठाउने । ▪ खोजी तथा उद्धार कार्यको निरन्तरता	▪ सम्वद्ध व्यक्तिहरुसंग सम्पर्क गरि रहने । ▪ स्वयंसेवकहरुलाई परिचालनमा निरन्तरता । ▪ प्राथमिक उपचारको टोली परिचालनमा निरन्तरता । ▪ सुरक्षा निकाय र तालिम प्राप्त स्वयम सेवकहरुलाई तयारी अवस्थामा राख्ने ▪ रेकर्ड तयारी गर्ने ।		नेपाली सेना नेपाल प्रहरी सशस्त्र प्रहरी नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	
दोस्रो दिन	▪ खोज तलासको क्रममा भेटिएका व्यक्ति तथा सम्पत्तीहरु सम्बन्धित परिवारहरुलाई जिम्मा लगाउने । ▪ घटनाको द्रुत लेखाजोखालाई निरन्तरता दिने ▪ थप भेटिएका घाईतेहरुलाई प्राथमिक उपचार गर्ने ▪ प्राथमिक उपचार गरि थप उपचारको लागि अस्पताल पठाउने ▪ घटनाको बारेमा मन्त्रालय मा प्रतिवेदन दिने	▪ सम्वद्ध व्यक्तिहरुसंग सम्पर्क गरि रहने । ▪ स्वयंसेवकहरुलाई परिचालनमा निरन्तरता । ▪ प्राथमिक उपचारको टोली परिचालनमा तयारी अवस्थामा राख्ने। ▪ सुरक्षा निकाय र तालिम प्राप्त स्वयम सेवकहरुलाई तयारी अवस्थामा राख्ने ▪ रेकर्ड तयारी गर्ने ।		नेपाली सेना नेपाल प्रहरी सशस्त्र प्रहरी नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	

२४-४८घण्टा	▪ बेपत्ता व्यक्ति, व्यक्तिगत सम्पति, पशु चौपाय खोजी दुर्गन्ध व्यवस्थापन गर्ने ।	▪ खोजि तथाउद्धार कार्यलाई निरन्तरता प्रदान गर्ने । ▪ शिविर व्यवस्थापन गर्ने ।	नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा		

कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

क.सं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
१.	जोखिममा रहेका व्यक्ति वा समूहको पहिचान गर्ने	जि स स र सम्बन्धित स्थानीय तह, नपा, ने.रे.सो.	घरधरी सर्वेक्षण, जि.वि.स., स्थानीय तह, नपा को प्रोफाईल	हरेक वर्षको पुष मसान्त सम्ममा
२	क्षेत्रगत नेतृत्व गर्ने निकायहरूसंग समन्वय बैठक गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, DEOC	बैठक	जेठ मसन्त सम्म
३	विपद व्यवस्थापन कार्यसंग सम्बन्धी कृतिम अभ्यास गरी फौजलाई तयारी राख्ने ।	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल ,NRCS DEOC	तालिम तथा कृत्रिम घटना अभ्यास	असार मसन्त सम्ममा
४	उद्धार सामग्रीहरूको संकलन ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल	समन्वय	आषाढको अन्त्य सम्ममा
५	सुरक्षा निकायका इकाईहरु तथा समुदाय स्तरका तालिम प्राप्त स्वयम सेवकहरुको सम्पर्क सुचि तयार गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, रेडक्रस, स्थानीयतह	फोन, इमेल, संकलन गरी राख्ने	"
६	सुरक्षा निकाय तथा समुदाय स्तरमा रहेका उद्धार टिमलाई अभिमुखिकरण	DDRC, DEOC	अभिमुखिकरण	असार दोश्रो हप्ता
८	खोज तथा उद्धार टोलीलाई पौडी सम्वन्धि व्यवहारिक अभ्यास (Simulation) गर्ने	DDRC, सुरक्षा निकाय	तालिम दिने	"
९	मौजुदा सामाग्रीहरुको जांच/परिक्षण गर्ने ।	DDRC, DEOC ,सुरक्षा निकाय र स्थानीय समुदाय	अनुगमन गर्ने, पूर्व अभ्यास गर्ने ।	निरन्तर
१०	आवश्यकता अनुसारको सामाग्रीहरुको पुग/नपुग आँकलन गर्ने	DEOC , सुरक्षा निकाय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र	संकलन, ढुवानी र आवश्यक्ता पहिचान गर्ने ।	

४.४.३ खाद्य तथा जिविकोपार्जन

विपद्को समयमा उपलब्ध हुनु पर्ने मानवीय सहयोगको महत्वपूर्ण साधन खाद्यान्न हो । खाद्य क्षेत्रले विपद् प्रभावित तथा पीडित व्यक्तिलाई न्यूनतम मापदण्डअनुसारको खाद्यान्न उपलब्ध गराउन सहयोग परिचालन गर्नु पर्छ र खाद्यान्नमा सीमान्तीकृत समुदायको समान पहुँच कायम गराउनु यस क्षेत्रको दायित्व हुनेछ ।

साझेदार निकाय : निकायगत पहिचान

जिल्लामा नेतृत्व गर्ने: जिल्ला कृषि ज्ञान केन्द्र,

क.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर, ई-मेल ठेगाना
१	जिल्ला कृषि ज्ञान केन्द्र	कार्यालय प्रमुख	9854027739
२	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	**041-520870,421660**
३	क्षेत्रिय पशु सेवा तालिम केन्द्र	प्रतिनिधि	9854021342
४	सिचाई जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना	प्रतिनिधि	9854021017

मुख्य विपदको किसिम : बाढी
बाढीबाट पर्ने प्रभावको सम्भावित परिदृश्य

- विगतमा विभिन्न समयमा आएका बाढीको प्रभावलाई आधार मानेर विश्लेषण गर्दा त्यस्तै वा अझ ठूलो बाढी आएमा जिल्लाका धेरै स्थानीय तहतथा नगरपालिकाहरु प्रभावित भई जनधनको क्षति समेत हुने सम्भावना रहनेछ ।
- परिवारका सदस्यबीचको सम्पर्क विच्छेद हुने, उद्धारको लागि प्रतीक्षा गर्नु पर्ने असहाय अवस्था उत्पन्न हुन सक्नेछ ।
- अपाङ्गता भएका मानिस, महिला, वृद्धवृद्धा र कमजोर शारीरिक अवस्था भएका मानिस अत्यधिक प्रभावित हुनेछन् ।
- विस्थापित व्यक्तिलाई अस्थायी रूपमा आवास क्षेत्र नजिक रहेका खुला ठाउँमा अस्थायी आश्रयस्थल वा शिविर निर्माण गरी राख्नु पर्नेछ ।
- सडक, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चारजस्ता सार्वजनिक सम्पत्ति क्षतिग्रस्त हुनेछन् ।
- सार्वजनिक तथा व्यक्तिगत खुला स्थान अस्थायी आवासको लागि प्रयोग हुँदा सरसफाइमा समस्या उत्पन्न भएर जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पर्न सक्छ । चोरी तथा लुटपाटको सम्भावनालाई नियन्त्रण गर्न प्रभावकारी सुरक्षा व्यवस्था लागू गर्नु पर्ने अवस्था उत्पन्न हुन सक्छ ।
- परिवारको खाद्य आपुर्तिमा कमी, खाद्यान्न प्रतिको घट्दो पहुँच, विस्थापन तथा विद्यालयमा खुवाउने कार्यक्रम जस्ता अन्य खाद्यान्न सम्बन्धी कार्यक्रममा अवरोध भएको कारणले गर्दा अस्थायी रुपमा गम्भीर भएको तीव्र खाद्य असुरक्षा ।
- सम्पत्तिमा क्षति, जिविकोपार्जनमा क्षति, बालीको नोक्सान, पशुधनको क्षति, सामना गर्ने रणनीति (coping strategies) मा बाधाका कारणहरुले गर्दा मध्यम अवधिको तीव्र खाद्य असुरक्षा ।

क्षेत्रगत उद्देश्य
समिष्टिगत उद्देश्य :

- प्रभावित व्यक्तिहरुका लागि समयमा नै खाद्यान्नको उपलब्धता तथा खाद्यान्नमा पहुचँ सुनिश्चित गराएर जीवन बचाउने एवं जीवनलाई निरन्तरता प्रदान गर्ने ।
- प्रभावित व्यक्तिहरूका लागि समयमा नै खाद्यान्नको उपलब्धता तथा खाद्यान्नमा पहुँच सुनिश्चित गराएर जीवन बचाउने एवं जीवनलाई निरन्तरता प्रदान गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य

- जीवन रक्षा सम्बन्धी रणनीतिहरु (survival strategies)का लागि आवश्यकताको पूर्तिगर्नका निमित्त खाद्य सम्बन्धी पर्याप्त उपलब्ध गराउने रणनीतिहरुको फलस्वरुप मानव मर्यादा, पारिवारिक अस्तित्व, जीविको पार्जनको सुरक्षा तथा वातावरणमा संरक्षण
- पारिवारिक स्रोतहरुलाई पूनर्लाभ (recovery) तथा दीर्घकालीन विकासमा लगानी गर्न दिनका लागि सक्षम पार्न मानिसहरुलाई अल्पकालीन रुपमा आम्दानीको स्थानान्तरण अथवा प्रतिस्थापन गर्ने अवसर प्रदान गर्ने ।

<u>मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड</u> :

- प्रारम्भिक लेखाजोखा सञ्चालन गरिएकै समयमा स्वास्थ्यसम्बन्धी निगरानी (Health surveillance) शुरु हुन्छ
- प्रभावित व्यक्तिहरूको पहुँच निम्न वस्तुमा हुनेछ :

  (१) प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी सामान्य खाद्यान्नको राशन (ration) ।

  (२) प्रभावित मानिसहरूका लागि हाल विद्यमान तथा उपलब्ध भएका र पहुँचयोग्य खाद्य पदार्थमा परिपूरक (complementary) को रूपमा एक अथवा दुई खाद्य पदार्थहरु पूरक रासनको रूपमा उपलब्ध गराउने ।

  (३) निश्चित समूहका व्यक्तिहरूका (साना केटाकेटी, एच्.आई.भी. भएका व्यक्ति, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) आवश्यकतालाई पूरा गर्नका लागि सामान्य रासनका अतिरिक्त परिपूरक रासनको व्यवस्था ।
- मापदण्डबमोजिमको किट (kit)–सिफारिश

  चामल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४२० ग्राम,
  दाल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम,
  वनस्पति तेल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ३० मि.लि.,
  नुन – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ ग्राम
- स्थानीय परिस्थितिबमोजिम खाद्यान्न वितरणको आकार निर्धारित गरिनुपर्दछ तर पनि शुरुमा घरायसी स्तरमा गरिने वितरण र अन्तिम लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा व्यक्तिका आधारमा वितरण गरिनुपर्दछ ।

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आकलन तथा योजना

क्र.सं.	आवश्यक सामाग्री	आवश्यक संख्या	सहयोगी संस्थासंग रहेको	नपुग	अनुमानित रकम	कैफियत
१	विभिन्न जातको विउविजन वितरण	२५०००				जिल्ला कृषि ज्ञान केन्द्र
२	रोग किरा नियन्त्रण	१००००				जिल्ला कृषि ज्ञान केन्द्र
३	आकस्मिक उपचार सेवा	२००००				जिल्ला कृषि ज्ञान केन्द्र
४	पशुरोग विरुद्ध भ्याकसिनेसन	३००००				जिल्ला कृषि ज्ञान केन्द्र
५	पशु आहार सेवा (मौसम अनुसारको घाँस वाली)	२०००				जिल्ला कृषि ज्ञान केन्द्र
६	आकस्मिक शिविर संचालन (१ पटक दिई दिने)					
७	राहत सामाग्री वितरण (पराल/ दाना)	२० क्विन्टल / ५ क्विन्टल		२० क्विन्टल / ५ क्विन्टल		

१२. समन्वय व्यवस्था :

उद्धार कार्य र तथ्याङ्क संकलन गर्नको लागि यस जिल्लाको देहायका ७ वटा स्थानमा क्षेत्रीय सम्पर्क केन्द्रहरु निर्धारण गरिएको छ । विपद् परेको समयमा सम्वद्ध सवैले स्वयं जिल्ला तथा क्षेत्रीय सम्पर्क केन्द्रहरुमा सम्पर्क राखी परिचालित हुने र परिचालन गर्नुपर्नेछ । यस्तो अवस्थामा कसैको निम्ताको प्रतिक्षा नगरी उद्धार तथा अन्य कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने ।

क्षेत्रीय सम्पर्क केन्द्रहरु	सम्पर्क अधिकारी
क्षेत्र नं. १ यदुकुहा	-प्रमुख, इलाका प्रहरी कार्यालय, यदुकुहा
क्षेत्र नं. २ औरही	-प्रमुख, इलाका प्रहरी कार्यालय औरही

क्षेत्र नं. ३नगराईन	-प्रमुख, इलाका प्रहरी कार्यालय नगराईन
क्षेत्र नं. ४जनकपुर	-मंत्री,नेपाल रेडक्रस सोसाइटी धनुषा
क्षेत्र नं. ५ स.महेन्द्रनगर	-प्रमुख,इलाका प्रहरी कार्यालय स.महेन्द्रनगर
क्षेत्र नं. ६सबैला	-प्रमुख, इलाका प्रहरी कार्यालय सबैला
क्षेत्र नं. ७ढल्केवर	-प्रमुख, इलाका प्रहरी कार्यालय ढल्केवर

विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्ययोजना:

बाढी आएको समयमा तथा त्यसपछि लगत्तै विस्थापित तथा पीडित मानिसलाई विनाभेदभाव खाद्यान्न उपलब्ध गराउनु यस क्षेत्रको कार्यधिकार हो । यसको लागि खाद्य क्षेत्रले निम्नअनुसार काम गर्नेछ :

विपद्को घटना पश्यातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपत्कालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारीत)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरीने पुर्वतयारी कार्य	पुर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानीत लागत
पहिलो दिन	खाद्य, कृषि तथा पशुसेवा क्षेत्रको समन्वय बैठक आयोजना गर्ने • जानकारीको सङ्कलन र परिस्थितिको विश्लेषण अद्यावधिक गर्ने • सबै साझेदारहरुलाई सकृय पार्ने र सबै सदस्यलाई कार्य जिम्मेवारी सुम्पने • नियमित बैठकको समय तोक्ने • तयारी खानेकुरा वितरणको लागि योजना तयार पार्ने	आपतकालीन योजना अद्यावधिक गर्ने	विपद्को अवस्थामा समन्वय गर्न कठिनाई हुने	कृषि ज्ञान केन्द्र	
	सम्बन्धित सेवा केन्द्रबाट क्षतिबारे जानकारी लिने	सेवा केन्द्रहरुको सम्पर्क विवरण अद्यावधिक गर्ने	सडक तथा सूचनाको स्रोतहरुमा विपद्हरुबाट प्रभावित भई सूचना संकलनमा	कृषि ज्ञान केन्द्र	

			कठिनाई हुने		
	विस्थापितहरुको लागि पहिलो ७ दिनसम्मको लागि खाना वितरण गर्ने	आवश्यक तयारी खाद्य सामग्रीको पूर्व भण्डारण खाद्य सामाग्री बिक्रीकर्ताको नक्साङ्कन	उपयुक्त गोदाम नहुनु आर्थिक स्रोतको अभाव	कृषि ज्ञान केन्द्र, नेरेसो,	
दोश्रो दिन	स्थानीयस्रोत र साधनको समीक्षा गर्ने	प्रत्यक क्षेत्र तथा साझेदारसँग उपलब्ध स्थानीय स्रोत र साधनको नक्साङ्कन	भण्डारण सामग्रीहरु विपद्बाट क्षति हुनसक्ने जसले गर्दा स्थानीय स्रोतमा मात्र भर पर्न संभव नहुने	जि.वि.व्य.स	
	अन्य आवश्यक सहयोगको लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा माथिल्लो निकायमा लेखी पठाउने			कृषि ज्ञान केन्द्र	
पहिलो हप्ता	आवश्यक पर्ने खाद्य सामग्रीको व्यवस्था र भण्डारण गर्ने	गोदाम तथा वितरण केन्द्रहरुको नक्शाङ्कन		कृषि ज्ञान केन्द्र, उद्योग वाणिज्यसंघ, नेपालखाद्य संस्थान,	
पहिलो महिना	मापदण्डमा उल्लेख भए अनुसार खाद्य सामग्री वितरण गर्ने (चामल, दाल, तेल, नुन, मसला)	पीडित पहिचान गर्ने ,ढुवानी तथा वितरण व्यवस्था मिलाउने	आवश्यक आर्थिक श्रोतको कमी हुने		
	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रसँग समन्वय गरी ६ महिनादेखि ५ वर्षमुनिका बालबालिका, वृद्धवृद्धा, गर्भवती, र सुत्केरी महिलालाई पौष्टिक आहार वितरण गर्ने	आवश्यक सामाग्री जुटाउने र वास र सुरक्षा क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	समन्वयमा प्रभाव पर्नसक्ने	जि.वि.व्य.स र विभिन्न क्षेत्रहरु)	
दोश्रो महिना	सर्वेक्षणको आधारमा कामको लागि खाद्यान्न उत्पादन सुरु गर्ने	राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्रोतका लागी अपिल गर्ने र समन्वय गर्ने	समन्वयमा प्रभाव पर्नसक्ने		
तेश्रो महिना	सर्वेक्षणको आधारमा कामको लागि खाद्यान्न उत्पादन सुरु गर्ने	बहुविषयगत क्षेत्रको माध्यममा काम गर्ने	राजनीतिक तथा अन्य कारणले प्रतिकार्यमा प्रभाव पर्नसक्ने		

४.४.४. क्षेत्र **(Cluster):** गैर खाध्य सामाग्री

यस क्षेत्रमा नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय **(Cluster Leads)**: नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, धनुषा

क्षेत्रगत सदस्यहरू **(Cluster members)**को सूची :

क.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर, ई-मेल ठेगाना
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी धनुषा	सभापति	**041-520870,421660**
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्र.जि.अ.	041-520075, 9854007777
३	जि.स.स.	अध्यक्ष	041-520142
४	रेडक्रसको अन्तर्राष्ट्रिय महासंघ	प्रतिनिधि	
५	सेभ द चिल्ड्रेन	प्रतिनिधि	9841832786
६	युनिसेफ	प्रतिनिधि	9851191080
७	संघीय शहरी विकास तथा भवन निर्माण कार्यालय, धनुषा	प्रतिनिधि	9854025405
८	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई कार्यालय	जि.शि.अ.	041-520143
९	उद्योग वाणिज्य संघ धनुषा	प्रतिनिधि	041-520221

१०	व्यापार समिति धनुषा	प्रतिनिधि	041-
११	डिभिजन वन कार्यालय	प्रतिनिधि	041-520141
१२	ActionAid/SDRC	प्रतिनिधि	041-52
१३	अन्य गैर सरकारी संघ संस्थाहरु	प्रतिनिधि	041-52
१४	PLAN International	प्रतिनिधि	

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

बाढीपछिको सम्भावित परिदृश्य

- बाढीबाट अधिकांश गाउँ जलमग्न भएर मानिस हताहत भई सहयोगको याचना गरिरहेका हुनेछन् ।
- घरबार नष्ट भएर झरी, हिलो र चीसो जमिनमा दिन रात बिताउन बाध्य भइरहेको अवस्था देखिनेछ ।
- विद्यालयका कक्षा कोठा, प्रहरी चौकी, स्वास्थ्य केन्द्रहरूजस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरूमाथि दबाबको सिर्जना, सामुदायिक/संस्थागत स्थानहरूमा अस्थायी आवासको उपयोग गर्दा सामुदायिक स्वास्थ्यसम्बन्धी व्यवहारमा चुनौती र समस्या देखा पर्नेछन् ।
- मानवीय सहयोगका लागि लक्षित अनुमानित **१,००० घरधुरीका जम्मा जनसंख्या ५,०००** हुनेछ, जसले बाढी आएर उत्पन्न जोखिमयुक्त परिस्थितिका कारण आफ्नो र परिवारको जिऊ ज्यान जोगाई समयमा सुरक्षित ठाउँमा पुग्नका लागि प्रयास गर्दा आफ्ना अन्य अत्यावश्यक घरायसी सामग्रीहरू बचाउन असफल भई बाढीको दौरान वा पश्चात प्रतिकूल वातावरणको प्रभाव पर्नेछन । यसरी प्रभावित परिवारहरूलाई दैनिकी चलाउनका लागि न्यूनतम आवास, लत्ताकपडा, खाना पकाउने भाँडा तत्काल उपलब्ध गराउनु आवश्यक हुन्छ ।

विशेष ध्यान दिनु पर्ने पक्ष

- बाढीबाट विस्थापित महिला, गर्भवती, सुत्केरी महिला, अशक्त तथा बूढाबूढीको सुविधाप्रति विशेष ध्यान दिनु पर्ने हुन्छ ।
- अस्थायी शिविर बनाउँदा मानवीय गोपनीयताको मर्यादा हुने गरी बनाउनु पर्छ ।

- शिविर बनाउँदा स्वास्थ्य, स्वच्छ वातावरण, शुद्ध पानीको पर्याप्त स्रोत, यातायात, सञ्चारजस्ता विषयमा ध्यान दिने ।
- उपलब्ध सार्वजनिक स्थलहरूमा अस्थायी आवासको व्यवस्था गर्ने ।
- प्रतिकूल वातावरणीय प्रभावबाट बचाउन, आत्मसम्मान र मर्यादा जोगाउन गैरखाद्य सामग्री उपलब्ध गराउने ।
- सम्भावित रोगहरूबाट सुरक्षा दिन मौसमअनुसारको उपयुक्त गैरखाद्य सामग्री उपलब्ध गराउने ।
- प्रजननयोग्य उमेरका र गर्भवती महिलाहरूको लागि परिस्थिति र आवश्यकताको आधारमा थप विशेष सामग्री उपलब्ध गराउने ।
- तीन वर्षमुनिका बालबालिकाहरू तथा जेष्ठ नागरिकहरूलाई उमेर र वातावरण सुहाउँदा गैरखाद्य सामग्रीहरू उपलब्ध गराउने ।

क्षेत्रगत उद्देश्य

विपद्मा परी विस्थापित भएका मानिसका लागि न्यूनतम मानवीय मापदण्डसहित सामाजिक, सांस्कृतिक रूपमा स्वीकार्य हुने अस्थायी आवासको व्यवस्थापन गरी सुरक्षित बासस्थानमा आत्मसम्मानसहित उनीहरूको पहुँच कायम गराउनु र सुरक्षित रूपमा बस्ने वातारण तयार गर्नु यस क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ । यस क्षेत्रका समष्टिगत उद्देश्य निम्नअनुसार छन् :

- सुरक्षित तथा आरामदायी बस्ने ठाउँको प्राप्तिका लागि भौतिक एवं सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्नु,
- विपद्का कारणले घरवारविहीन बनेका मानिसका निमित्त स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै विस्थापितलाई मानवअधिकारको उपभोग गर्न सक्षम बनाउनु,
- घरायसी खावश्यकताका भाँडा-कुँडा तथा व्यक्तिगत सम्मान र मर्यादासहित दैनिक जीवनयापनका लागि आवश्यक सामग्रीहरूमा विस्थापितको समानुपातिक पहुँच गराउनु ।

आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

जिल्लामा बाढीजन्य विपद् परेमा विस्थापित व्यक्ति तथा समुदायलाई विनाभेदभाव न्यूनतम मापदण्ड पूरा गर्दै अस्थायी आवासको व्यवस्थाका लागि आवास तथा गैरखाद्य क्षेत्रले निम्नअनुसारका कार्य गर्नेछ :

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

समयावधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालिन कार्य(विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालिन अवस्था सम्वोधन गर्ने गरिने पूर्वतयारी कार्य	कार्य सम्वोधन गर्ने खाड्लको पहिचान	मूख्य जिम्मेवार निकाय	अनुमानित लागत
० देखि १ घण्टा भित्र	• विपद्मा परेका घरधुरी तथा जनसंख्या पहिचान र तथ्यांक संकलन • समन्वय गर्ने र क्लष्टर सदस्यलाई गैह्र खाद्य क्षेत्रको बैठकको सुचना दिने । • सञ्जाल भित्रबाट सुचना संकलन (टेलिफोन मार्फत)	▪ वितरण टोली तयारी अवस्थामा राख्ने । • गैह्र खाद्य क्षेत्रको सदस्यहरुको सर्म्पक नम्वर राख्ने • रेडक्रस सञ्जाल भित्रका सदस्यहरुको सम्पर्क नम्बर संकलन र अद्यावधिक गर्ने	▪ सुख्खा खानाको भण्डारण परिमाण एकिन गर्ने । ▪ सहयोगी निकायको पहिचान गर्ने । • टेलिफोनको सम्पर्क विच्छेद भएको अवस्था	▪ जिकृविका ▪ विपद् व्यवस्थापन समिति ▪ उद्योग बाणिज्य संघ ▪ गैससहरु ▪ स्थानीय निकायहरु ▪ नेपाल रेडक्रस सोसाइटी ▪ प्रहरी ▪ DEOC	
२ देखि ७ घण्टा भित्र	तथ्यांक संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने कार्य र समन्वय	▪ कार्यदल प्रशिक्षण ▪ आवश्यक सामाग्र व्यवस्थापन	▪ वितरण टोलीको पहिचान ▪ राहत सामग्रीको आंकलन	▪ उद्योग बाणिज्य संघ ▪ यातायात ब्यावसायी संघ ▪ नेपाल रेडक्रश ▪ जिकृविकागैससहरु ▪ स्थानीय तह	
१ देखी ७ घण्टा	• गैह्र खाद्य क्षेत्रको बैठक बस्ने र गैह्र खाद्य सामग्रीहरुको लेखाजोखा गर्ने । • सञ्जाल मार्फत प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन तथा इरा फारामको प्रयोग गरी प्रारम्भिक सुचना संकलन ।	• बजार सर्वेक्षण गर्ने र सामग्री उपलब्धताको लागी सम्झौता गर्ने । • सर्भेक्षकलाई अभिमुखीकरण	• तालीमप्राप्त जनशक्तिको अभाव • परिचालनमा कठीनाइ • प्रभावित स्थानसम्मको पहुचमा अवरोध	DDRC, स्थानीयतह, रेडक्रस , नेपाल प्रहरी	

८ देखि २४ घण्टा भित्र	• तथ्यांक संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने • सूचना संकलन गर्ने • अन्य निकाय तथा समितिसंग समन्वय गर्ने	▪ कार्यदल प्रशिक्षण ▪ आवश्यक सामाग्र व्यवस्थापन	▪ खाद्यान्न सामग्री भण्डारण हुने वा नहुने अवस्था अनिश्चित ▪ राहत सामग्रीको आंकलन ▪ एक द्वार ▪ सामग्री ढुवानी	▪ उद्योग बाणिज्य संघ ▪ यातायात व्यावसायी संघ ▪ विश्व खाद्य कार्यक्रम ▪ जिल्ला कृ.बि.का ▪ गैससहरु ▪ स्थानीय निकाय	२ करोड ३० लाख
७ देखी २४ घण्टा	• तत्काल घरवार नहुनेहरुकोलागि त्रिपाल, डोरी, जुट कार्पेट वा नाइलन गुन्द्री बितरण । • IRA को प्रतिवेदन वेठकमा पेश गर्ने	• ५०० वटा त्रिपाल, डोरी , जुट कार्पेट र नाइलन गुन्द्री तयारी अवस्थामा राख्ने ।	त्रिपालको लागी आर्थिक अभाव ।	DDRC नेपाल रेडक्रस सुरक्षा निकाय राजनैतिक दलहरु स्थानीयबिपद व्यवस्थापन समिति	२०० वटा त्रिपाल रेडक्रस संग रहेको,
२४ देखि ७२ घण्टा भित्र	• तथ्यांक संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने • सूचना संकलन गर्ने • अन्य निकाय तथा समितिसंग समन्वय गर्ने • शिविरमा बसेका प्रभावित परिवारहरुलाई गैह्र खाद्य सामग्री , बितरण । • बालबालिका, गर्भवती र सुत्केरीहरुका लागी टेन्ट बितरण ।	▪ पकाएर खाने खाद्यान्न सामग्रीहरुको प्याकेजिंग तथा वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिने ▪ खाद्यान्न लगाएतका सामग्रीहरु संकलन गरी राख्ने ▪ १००० गैह्र खाद्य सामग्री तयारी अवस्थामा राख्ने । ▪ १०० वटा टेन्ट तयारी अवस्थामा राख्ने ।	▪ खाद्यान्न सामग्रीहरुको उलब्धता सामग्री ढुवानी व्यवस्था ▪ गैह्र खाद्य सामग्री अभाव । ▪१०० टेन्टको अभाव । ▪ खाद्यान्न सामग्रीको उपलब्धता	▪ उद्योग बाणिज्य संघ ▪ यातायात व्यावसायी संघ ▪ विश्व खाद्य कार्यक्रम ▪ जिकृविका ▪ गैससहरु ▪ स्थानीय तह	गैह्र खाद्य सामग्री अनुमानित लागत ।- • टेन्ट अनुमानित लागत रु-

७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र	• MIRA Form प्रयोग गरि क्लष्टर स्तरको सर्वेक्षण गर्ने • तथ्यांक संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने • सूचना संकलन गर्ने • अन्य निकाय तथा समितिसंग समन्वय गर्ने	• पकाएर खाने खाद्यान्न सामग्रीहरुको प्याकेजिंग तथा वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिने • खाद्यान्न लगाएतका सामग्रीहरु संकलन गरी राख्ने • रेडक्रस संजाल, DDRT , शिक्षक नायक , CADRE Team, CBHFA, र क्लष्टरका सदस्यहरुलाई मिरा सम्बन्धि तालिम दिने • १००० प्रति मिराका फारमहरु छपाई गर्ने ।	• खाद्यान्न सामग्रीको उपलब्धता • अभिमुखिकरण खर्च र छपाईका लागी आर्थिक श्रोतको अभाव ।	• यातायात व्यावसायी संघ • विश्व खाद्य कार्यक्रम • जिल्ला कृ.बि.का • गैससहरु • स्थानीय तह • DDRC/DEOC • उद्योग बाणिज्य संघ • रेडक्रस	• छपाईका लागी अनुमानित लागत रु २,००,०००।- र अभिमुखिकरणमा अनुमानित लागत रु ३,००,०००।-
७ दिन देखि २ साता भित्र	तथ्यांक संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने सूचना संकलन गर्ने अन्य निकाय तथा समितिसंग समन्वय गर्ने	▪ पकाएर खाने खाद्यान्न सामग्रीहरुको प्याकेजिंग तथा वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिने ▪ खाद्यान्न लगाएतका सामग्रीहरु संकलन गरी राख्ने	खाद्यान्न सामग्रीको उपलब्धता	▪ उद्योग बाणिज्य संघ ▪ यातायात व्यावसायी संघ ▪ विश्व खाद्य कार्यक्रम ▪ जिकृविका ▪ गैससहरु ▪ स्थानीय तह	
१ महिना सम्म	• पुर्ण प्रभावित घरधुरीहरुलाई गैह्र खाद्य सामग्री बितरण । • अस्थाई आवास बितरण गर्ने ।	१००० गैह्र खाद्य सामग्री तयारी अवस्थामा राख्ने । • १००० वटा अस्थाई आवासका लागी सामग्री तयारी अवस्थामा राख्ने । • बजार सर्वेक्षण गर्ने ।	• ५०० गैह्र खाद्य सामग्री अभाव ।	• DDRC/DEOC • रेडक्रस	गैह्र खाद्य सामग्री अनुमानित लागत रु ।-

पूर्वतयारी कार्ययोजना

बाढीबाट उत्पन्न विपद्को आपत्कालीन समयमा मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने आवास तथा गैरखाद्य क्षेत्रले निम्नअनुसार पूर्वतयारीका कार्य गर्नु पर्छ :

क.सं.	पूर्वतयारीसम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समयावधि
१	क्षेत्रमा संलग्न सदस्य संस्थाहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जि.वि.व्य.स	वैशाख महिना
२	पूर्वतयारी समन्वय बैठक आयोजना गर्ने • स्रोत र साधनको नक्साङ्कन गर्ने • जिल्लाको परिस्थितिअनुसार सहयोग उपलब्ध गराइने सामग्रीहरूको मापदण्ड निर्धारण गर्ने • प्रभावित हुन सक्ने जनसङ्ख्याको आधारमा आवश्यक सामग्रीहरूको परिमाण आँकलन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जि.वि.व्य.स, क्षेत्रका सबै सदस्य	जेठको पहिलो साता
३	पूर्वतयारीका लागि कार्यदल गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जि.वि.व्य.स, नेरेसो, स्थानीय तह, अ/गैसस,	जेठको पहिलो साता
४	सम्भावित सहयोगी निकाय तथा संस्थाहरूको पहिचान गरी आवासको लागि उपलब्ध साधन र स्रोतको सूची तयार गर्ने	कार्यदल	क्षेत्रका सदस्य	जेठको पहिलो साता
५	अस्थायी बसोवासको लागि अन्य स्थानीय तहका सुरक्षित सार्वजनिक जग्गा तथा स्थानको पहिचान गरी उपयोग गर्ने सहमति लिने	कार्यदल	जि.वि.व्य.स, स्थानीय तह, नेरेसा	जेठको पहिलो साता
६	आवास तथा गैर खाद्य सामग्रीको आपूर्तिको लागि बजार र बिक्रेताका वैकल्पिक सूची बनाउने, आवश्यकताअनुसार सम्झौता गर्ने	कार्यदल	जि.वि.व्य.स, गा पा, नेरेसो, अ/गैसस	जेठ मसान्तभित्र
७	सङ्कटासन्न स्थानीय तह र अन्य सुरक्षित स्थानीय तहका सुरक्षित स्थानमा सामुदायिक आश्रयस्थल बनाउने	कार्यदल	जि.वि.व्य.स, अ/गैसस, स्थानीय तह	वैशाख महिना

८	विस्थापित परिवारको लागि आश्रयस्थल बनाउन आवश्यक पर्ने बाँस, डोरी र खाना बनाउने भाँडावर्तन, इन्धन आदि समयमै उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाउने	कार्यदल	जि.वि.व्य.स, गाविव्यस, नेरेसो, अ/गैसस	जेठ दोस्रो साता
९	सामग्री वितरणको लागि यातायात तथा अन्य व्यवस्था मिलाउने	कार्यदल	जि.वि.व्य.स, नेरेसो, अ/गैसस	जोठ मसान्त
१०	गोदाम घरको नियमित अनुगमन गरी जि.वि.व्य.सलाई नियमित प्रतिवेदन दिने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य र कार्यदल	नियमित रूपमा
११	शिविर व्यवस्थापन तथा समन्वय समितिको संरचना र जिम्मेवारीहरू निर्धारण तथा परिभाषित गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख तथा कार्यदल	क्षेत्रका सदस्य	जेठ मसान्त
१२	आवास तथा गैरखाद्य सामग्री वितरणको पूरा सूची राख्ने र नियमित रूपमा प्रतिवेदन तयार गरी जि.वि.व्य.स तथा अन्य सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका अन्य सदस्य, कार्यदल	शिविर सञ्चालन भएमा नियमित

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आँकलन तथा योजना

क.सं.	आवश्यक सामग्री	आवश्यक संख्या	NRCS	नपुग	अनुमानित रकम	कैफियत
१	गैर खाध्य सामग्रीहरुको पूर्ण सेट	१०००	५००	५००		रेडक्रस
२	आपतकालीन टेन्ट	१००		१००		
३	आपतकालिन सेल्टर	५०		५०		
४	पुनर्स्थापनाका लागि सामग्रीहरु	२०० परिवार		२०० परिवार		
५	**वाल मैत्री गैर खाध्य सामाग्री**	१०० परिवार		१०० परिवार		

४.४.५ स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) को सूची :

क. सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदार (Cluster Partners)को नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर र ई-मेल ठेगाना
१	स्वास्थ्य कार्यालय, धनुषा	स्वास्थ्य प्रमुख	
२	विश्व स्वास्थ्य संगठन	प्रतिनिधि	
३	युनिसेफ	प्रतिनिधि	
४	सेभ द चिल्ड्रेन	प्रतिनिधि	
५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	
६	केयर नेपाल	प्रतिनिधि	

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : विपद्का सम्भावित मानवीय असर (स्वास्थ्य र पोषण) :

- चोटपटक, घाइतेहरू, हैजा, औलो, आउँ र दादुरा एवं पखाला सम्बन्धी रोग, गम्भीर श्वास -प्रश्वास सम्बन्धी सङ्क्रमण, ज्वरो, आँखा अथवा छालाका रोग, आँखा रातो हुने रोग (conjunctivitis) जस्ता सङ्क्रामक रोगहरूमा वृद्धि
- एच्आईभी/एड्स, हेपाटाइटीस तथा क्षयरोग फैलने क्रममा वृद्धि ।
- स्वास्थ्य क्लिनिक, स्वास्थ्य चौकीहरू नष्ट हुनु र/अथवा पहुँच नहुनु ।
- औषधि उपचारका उपकरण तथा औषधिको हानि-नोक्सानी ।
- खाद्य सामग्रीको तीव्र अभावको कारणले गर्दा गम्भीर कुपोषण, औलो, हैजा तथा झाडा-पखाला जस्ता रोगहरूको जोखिममा वृद्धि, स्वास्थ्य एवं सामाजिक सेवाहरूमा घट्दो पहुँच, उपचारात्मक तथा अतिरिक्त खुवाउने कार्यक्रम (Feeding Programme) मा अवरोध

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

- विपद्को कारणले बढ्दो मानसिक स्वास्थ्य समस्या ।
- परिवारको खाद्य आपूर्तिमा कमी, खाद्यान्न प्रतिको घट्दो पहुँच, विस्थापन तथा विद्यालयमा खुवाउने कार्यक्रमजस्ता अन्य खाद्यान्नसम्बन्धी कार्यक्रममा अवरोध भएको कारणले गर्दा अस्थायी रूपमा गम्भीर भएको तीव्र खाद्य असुरक्षा
- सम्पत्तिमा क्षति, जीविकोपार्जनमा क्षति, बालीको नोक्सान, पशुधनको क्षति, सामना गर्ने रणनीति (coping strategy) मा बाधाका कारणहरूले गर्दा मध्यम अवधिको तीव्र खाद्य असुरक्षा

समष्टिगत उद्देश्य :

- जस्तोसुकै आपत्कालीन अवस्था परेतापनि मानव जीवन सुरक्षा तथा कल्याण (human survival and well-being), खास गरी एकदमै जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य एवं पोषण सम्बन्धी आवश्यकताहरू पूरा भएका छन् भनी सुनिश्चित गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य (स्वास्थ्य) :

- झाडापखाला, हैजा, औलो तथा अन्य पानीजन्य एवं कीटजन्य रोगहरूको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने
- अरू द्रुत लेखाजोखा (rapid assessment) सँग एकीकृत गरी स्वास्थ्य तथा पोषण (अवस्था तथा सेवाहरू) को द्रुत सर्वेक्षण क्षमतालाई सुदृढ पार्ने
- रोग फैलन गएका खण्डमा सहयोग तथा लेखाजोखाका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न र स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्न र अर्को निकायमा पठाउने संयन्त्र (referral mechanism) को विकास गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग पुऱ्याउने
- प्रर्याप्त आपत्कालीन आपूर्ति र मानव स्रोत लगायतका विषयमा शीघ्र क्षमता अभिवृद्धिका लागि जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य (पोषण) :

- विस्थापित मानिसहरूका लागि पूरक खाना खुवाउने कार्यक्रम (Supplementary Feeding Programme - SFP) मा पहुँचको माध्यमबाट गर्भवती तथा दूध खुवाउने महिला एवं पाँच वर्षमुनिका केटाकेटीहरूमा गम्भीर कुपोषणको वृद्धिलाई रोकथाम गर्न जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने
- गम्भीर कुपोषण (Severe Acute Malnutrition - SAM)को उपचार तथा सेवामा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने

- निरन्तर स्तनपान सुनिश्चित गर्न र अवाञ्छित स्तनपानका विकल्पहरूको वितरणमा रोक लगाउन जिल्ला जन स्वास्थ्य प्रमुखलाई मद्दत गर्ने
- भिटामिन ए को वितरण/जुका मार्ने औषधि तथा प्रभावित केटाकेटीहरूका लागि खोपसम्बन्धी गतिविधिहरू सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

<u>मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड</u> :

- प्रारम्भिक लेखाजोखा सञ्चालन गरिएकै समयमा स्वास्थ्यसम्बन्धी निगरानी (Health surveillance) शुरु हुन्छ
- समुदायको तहमा रोग तथा चोट-पटकको उपचार विद्यमान प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको प्रणालीको माध्यमबाट, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा केही उपचार एवं थोरै संख्यामा गम्भीर बिमारीहरूलाई सिफारिश गरी अन्य केन्द्रहरू (referral centres) मा पठाई आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गरिनेछ ।।
- सिफारिश गरी पठाइने अन्य केन्द्रहरू (referral centres) मा पुग्नका निमित्त बिरामीहरुका लागि उपयुक्त यातायातको प्रवन्ध गरिनेछ ।
- प्रभावित व्यक्तिहरूको पहुँच निम्न वस्तुमा हुनेछ :

  (१) प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी सामान्य खाद्यान्नको राशन (ration)।

  (२) प्रभावित मानिसहरूका लागि हाल विद्यमान तथा उपलब्ध भएका र पहुँचयोग्य खाद्य पदार्थमा परिपूरक (complementary) को रूपमा एक अथवा दुई खाद्य पदार्थहरु पूरक रासनको रूपमा उपलब्ध गराउने ।

  (३) निश्चित समूहका व्यक्तिहरूका (साना केटाकेटी, एच्.आई.भी. भएका व्यक्ति, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) आवश्यकतालाई पूरा गर्नका लागि सामान्य रासनका अतिरिक्त परिपूरक रासनको व्यवस्था ।
- मापदण्डबमोजिमको किट (kit)–सिफारिश

  चामल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४२० ग्राम,
  दाल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम,
  वनस्पति तेल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ३० मि.लि.,
  नुन – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ ग्राम

  - स्थानीय परिस्थितिबमोजिम खाद्यान्न वितरणको आकार निर्धारित गरिनुपर्दछ तर पनि शुरुमा घरायसी स्तरमा गरिने वितरण र अन्तिम लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा व्यक्तिका आधारमा वितरण गरिनुपर्दछ ।

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

GAP & Issues

वर्तमान अवस्था

- स्वास्थ्य सेवामा कार्यरत दक्ष जनशक्तिहरुमा विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी ज्ञान र क्षमतामा कमि
- स्वास्थ्य क्षेत्रमा विपद्लाई मध्येनजर गरि विपद्को योजना नहुन/प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन नहुनु ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुमा विपद्को आकस्मिक योजना नहुनु/व्यवस्थापन नहुनु ।
- सरकारी तथा निजी अस्पतालहरु वीच विपद्को समयमा श्रोत र साधनहरुको प्रभावकारी परिचालनको समन्वयमा कमी ।

पूर्वतयारीको रुपमा जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयको वार्षिक कार्यक्रममा समावेश हुनु पर्ने विषयहरु :

- विपद्को समयमा स्वास्थ्यको दृष्टीकोणवाट हुन सक्ने खतरा तथा जोखिमको Assesment Mechanism को Profile वनाउनु पर्ने ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरु विपद्को समयमा स्वःस्फूर्त ढंगवाट स्थानीय श्रोत र साधन परिचालन गरी सेवा पुऱ्याउन सक्ने क्षमताको विकास गर्नु पर्ने ।
- सुगम तथा दुर्गम ग्रामीण भेगमा पनि विपद्को वेला स्वास्थ्य सेवा तुरुन्त पुग्नु पर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।
- विपद्को समयमा आवश्यक पर्ने औषधीहरुको भण्डारण तथा आपुर्तिको व्यवस्थापन
- विपद्को समयमा स्वास्थ्य तथा औषधी वितरण सम्वन्धी नीति निर्माण ।

विपदको घटना पश्चातको अवधि	बाढीको विपदैको अवस्थामा गरिने आपतकालिन कार्य (विपदको प्रकृतिमा आधारित)	मुख्य जिममेवार निकाय	प्रतिकार्यका लागि आवश्यक श्रोत र साधान	हाल उपलब्ध श्रोत साधन	आवश्य श्रोत साधनको अभाव
पहिलो दिन	जानकारीको सङ्कलन तथा परिस्थितिलाई अद्यावधिक गर्नका लागि जि प्र उ समितिको समन्वय बैठकमा भाग लिने	DDRC,जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय			
पहिलो बैठक बिपद् भएको २ घण्टा भित्र, पहिलो सात दिनसम्म एक दिन	जानकारीको सङ्कलन तथा परिस्थितिलाई अद्यावधिक गर्नका लागि मुख्य विपद् शुरू भएपछि स्वास्थ्य क्षेत्र(Cluster)का सबै सदस्यहरूसँग समन्वय बैठक गर्ने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य क्षेत्रका सबै सदस्यहरु	टेलिफोन ,बैठक कोठा	टेलिफोन ,बैठक कोठा	

बिराएर, दोस्रो हप्तापछि हप्तामा एक पटक					
२४ घण्टा भित्र	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा RRT (Rapid Response Team)परिचालन गर्ने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	टेलिफोन, मोटर साइकल,गाडी	टेलिफोन , मोटर साइकल,गाडी	
४८ घण्टा भित्र	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा Preventive Health Service अन्तर्गत द्रुत स्वास्थ्य व्यावस्थापन (Rapid Health Management) कार्य संचालन गर्ने : खोप सेवा • स्वास्थ्य शिक्षा • प्रजनन स्वास्थ्य • रगत नमूना सङ्कलन • पानी शुद्धीकरणको शिक्षा दिने र सामाग्री वितरण बिभिन्न रोगहरु नियन्त्रणका लागि कार्यक्रम संचालन गर्नेःजस्तै ARI/CDD	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय महिला स्वास्थ्य स्वयंमसेविका र सबै स्वास्थ्य कर्मीहरु ,खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रका सदस्यहरु	स्वास्थ्यकर्मी,भ्याक्सिन, स्वास्थ्य शिक्षा सामाग्रीहरु,रगत नमूना संकलनका किटहरु, स्लाइडहरु	स्वास्थ्यकर्मी,भ्याक्सिन, स्वास्थ्य शिक्षा सामाग्रीहरु, रगत नमूना संकलनका किटहरु, स्लाइडहरु	
३ देखि ७ दिनसम्म	**बहुक्षेत्रिय प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा** (MIRA) • अन्य क्षेत्रसँग मिलि प्रारम्भिकद्रुत लेखाजोखा संचालन गर्ने • द्रुत लेखाजोखाको सूचनालाई वर्ष र लिङ्गको आधारमा विश्लेषण गर्ने • सूचनालाई खभचषथ गर्ने प्रतिवेदन तयार गर्ने, वितरण गर्ने	स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरु,	MIRA फारामहरु, स्वास्थ्यकर्मी	MIRA फारामहरु , स्वास्थ्यकर्मी	
१ हप्ता भित्र	परिचालन गर्ने टिमलाई आवश्यक पर्ने औषधी तथा औजारहरु उपलब्ध गराउने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय,मेची अञ्चल अस्पताल,	ओषधी र सरसामाग्री एप्रोन, प्राथमिक उपचारका सामाग्री ,	ओषधी र सरसामाग्री एप्रोन, प्राथमिक उपचारका सामाग्री ,	

१२ घण्टा भित्र	माथिल्लो निकाय (क्षे.स्वा.नि., स्वा.से.वि., /EDCDमा रिर्पोटिङ्ग तथा सहयोगको लागि अनुरोध गर्ने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	टेलिफोन, कम्प्युटर	टेलिफोन, कम्प्युटर	
२ दिनभित्र	स्थानीय स्तरमा स्वास्थ्य सहयोग समिति गठन र परिचालन	सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था	बैठक कोठा , टेलिफोन , माइनुट	बैठक कोठा , टेलिफोन , माइनुट	
२ दिनभित्र	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको बैठक बसी अंचल अस्पतालसँग समन्वय गरी प्रेषित विरामीको व्यवस्थापन गर्ने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय			
२ दिन भित्र	प्रभावित क्षेत्रमा अस्थायी स्वास्थ्य शिविर स्थापना र परिचालन	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरु	स्वास्थ्यकर्मी, औषधी, टेन्ट,सरसामाग्रीहरु	स्वास्थ्यकर्मी, औषधी, टेन्ट, सरसामाग्रीहरु	
२ दिन भित्र	सुत्केरी सामग्री वितरण	RRT,जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, प.हे.न., महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका	सुत्केरी किट, स्वास्थ्यकर्मी	सुत्केरी किट, स्वास्थ्यकर्मी	
आवश्यकता अनुसार	Insectiside Treated Net वितरण गर्ने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	झुल, स्वास्थ्यकर्मी	झुल, स्वास्थ्यकर्मी	
लगातार ३ दिन भित्र	Trend Analysis/Surveillanceगर्ने	स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरु	दैनिक प्रतिवेदन, स्वास्थ्यकर्मी, Surveillance Focal Person	दैनिक प्रतिवेदन, स्वास्थ्यकर्मी, Surveillance Focal Person	
३० दिन सम्म र सो पश्चात	विरामी उपचार तथा अन्य सेवाको निरन्तरता दिने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरु	स्वास्थ्यकर्मी, औषधि, उपचारका सामग्री	स्वास्थ्यकर्मी, औषधि, उपचारका सामग्री	

५ दिन पछि ३० दिन सम्म निरन्तर	खाद्य क्षेत्रसँग समन्वय गरी ५ वर्ष मुनिका बालबालिका, गर्भवति तथा सुत्केरी महिलाको लागि Wet Feeding Centres को स्थापना गर्ने र कार्यान्वयनमा ल्याउने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्थानीय गैरसरकारी संस्थाहरु	खाद्यान्न तथा तयार पार्ने सामग्रीहरु	खाद्यान्न तथा तयार पार्ने सामग्रीहरु	
५ दिन भित्र, लगातार	गर्भवती, सुत्केरी र बालबालिका लागि पोषण युक्त खानाको व्यवस्था गर्न खाद्य र संरक्षण क्षेत्र लगायत अन्य गैससँग समन्वय गरि उपलब्ध गराउने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	पोषणयुक्त खाना, स्वास्थ्यकर्मी	पोषणयुक्त खाना, स्वास्थ्यकर्मी	
२ दिन भित्र, लगातार	परिवार नियोजन साधनको वितरण तथा प्रयोग गर्न जनचेतना कार्यक्रम संचालन	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय,स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरु	परिवार नियोजनका साधनहरु, स्वास्थ्य शिक्षाका सामग्रीहरु, स्वास्थ्यकर्मी	परिवार नियोजनका साधनहरु, स्वास्थ्य शिक्षाका सामग्रीहरु, स्वास्थ्यकर्मी	
एक हप्ता भित्र	Iron चक्कि र नियमित खोपको लागि स्वास्थ्य शिविरमा लैजान सहजीकरण गर्ने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, RRT,गैरसरकारी संस्थाहरु	आइरन चक्की, खोपहरु, स्वास्थ्यकर्मी	आइरन चक्की, खोपहरु, स्वास्थ्यकर्मी	
एक हप्ता भित्र	पोषण स्थितिको लेखाजोखा गर्ने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रका सदस्यहरु	MUAC Tape, Height Measuring Box, Salter scale	MUAC Tape, Height Measuring Box, Salter scale	
एक देखि दुई हप्ताभित्र, लगातार	कडा/मध्यम शिघ्र कुपोषणको उचित व्यवस्थापन गर्न पोषण क्षेत्रका सदस्यहरुसँग समन्वय गरी सबैलाई र विशेष गरी लक्षित समूहलाई थप खानेकुरा वितरणको कार्यक्रम गर्ने	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रका सदस्यहरु	स्वास्थ्यकर्मी, थप खानेकुराको सामग्रीहरु	स्वास्थ्यकर्मी	थप खानेकुराको सामग्रीहरु
एक देखि दुई	स्तनपान र पूरक खाना सम्बन्धी प्रभावकारी	जिल्ला जनस्वास्थ्य	तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीहरु	स्वास्थ्यकर्मी	स्वास्थ्यकर्मीलाई तालिमको

हप्ताभित्र, लगातार	परामर्श सेवा प्रदान गर्ने	कार्यालय			अभाव
दोस्रो हप्तादेखि लगातार	कडा शिघ्र कुपोषणको उचित व्यवस्थापनको लागि पोषण पुनर्स्थापना केन्द्रसँग समन्वय गरी उपचारात्मक खाना वितरण गर्ने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रका सबै सदस्यहरु	तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीहरु, खाना वितरण केन्द्र, उपचारात्मक खानाको सामग्रीहरु	स्वास्थ्यकर्मी	स्वास्थ्यकर्मीलाई तालिमको अभाव, उपचारात्मक खानाको सामग्रीहरु
दोस्रो हप्तादेखि लगातार	बालबालिका, गर्भवती र सुत्केरी महिलाहरुलाई सूक्ष्म पोषण तत्व वितरण गर्ने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रका सबै सदस्यहरु	स्वास्थ्यकर्मीहरु, खाना वितरण केन्द्र, सूक्ष्म पोषणको तत्वहरु	स्वास्थ्यकर्मी	सूक्ष्म पोषणको तत्वहरु
दोस्रो हप्तादेखि लगातार	पोषणको लागि व्यवहार परिवर्तनको लागि सूचना प्रवाह गर्ने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	संचारका माध्यमहरु	संचारका माध्यमहरु	
दोस्रो हप्ताबाट	अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गरी स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धि जनचेतना कार्यक्रम सन्चालन गर्ने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरु			
	अन्य क्षेत्रसँग समन्वय				
५ दिन भित्र, लगातार	प्रभावित क्षेत्रका अस्थायी स्वास्थ्य शिविरमा शुद्ध खानेपानी, शौचालय, सरसफाईको व्यवस्थापन गर्न खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रसँग समन्वय गरि उपलब्ध गराउने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय			
२ दिन भित्र,	विपद् प्रभावितको उद्धारका लागि सुरक्षा निकायसँग समन्वय गरि स्वास्थ्यकर्मीको	जिल्ला जनस्वास्थ्य			

लगातार	परिचालन गर्ने	कार्यालय			
आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्रसँग समन्वय गरि मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय			
२ दिन भित्र, लगातार	बिपद प्रभावित क्षेत्रमा गर्भवती/प्रसुती सेवा संचालन	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	स्वास्थ्यकर्मी		
नियमित	Monitoring/Supervision	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय			

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

४.४.६ : खानेपानी तथा सरसफाइ

यस क्षेत्रमा नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads): खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) को सूची :

क्र. सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरू (Cluster Partners)नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर र ई-मेल ठेगाना
१	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	9854029776
२	जिल्ला समन्वय समिति	अध्यक्ष	9804802212
३	युनिसेफ	प्रतिनिधि	9851191080

४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	०४१ ५२०८७०/9854020160
५	सम्वन्धित स्थानीय तह	प्रतिनिधि	

विपद् सम्बन्धी परिस्थितिविपद्को अनुमानित अवस्था :

- स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाइको असुविधा हुन सक्ने ।
- नदीको कटान, बाढी, , भुकम्पका कारणबाट होचो स्थानमा रहेका क्षेत्रका खानेपानीको मुहानहरुमा क्षति हुने, डुवानमा पर्ने, इनार तथा कुवाहरु दुषित हुने, पुरिने ।
- व्यक्तिगत तथा सामुदायिक चर्पीहरु क्षतिग्रस्त हुन सक्ने ।
- वातावरण दुषित हुने गरी शौचालयहरु भरिने, सेफ्टीट्याङ्की फुट्ने, पानीका मुहानहरु दुषित हुने र सरसफाइका सामाग्रीहरुको अभाव रहने ।
- सुरक्षित पानीको अभाव तथा दुषित वातावरण ।
- फोहरमैलाको व्यवस्थापन कठिनाइ भई माहामारी विपद्को रुपमा फैलिन सक्ने सम्भावना ।

विषयगत उद्देश्य :

- विस्थापित भएर शिविरमा बस्ने मानिसहरुका लागि सुरक्षित खानेपानी र अस्थायी शौचालयको व्यवस्थापन गर्ने ।
- जिल्लामा कार्यरत खानेपानी तथा सरसफाइ संस्थासंग समन्वय र सहकार्य गरी जिल्लाका प्रभावित स्थानीय तहनपार नगरपालिकाहरुमा खानेपानी र सरसफाइको अवस्थालाई व्यवस्थित र प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्ने र सोको रिर्पोटिङ जिल्ला दैवि विपद् तथा उद्धार समितिमा पेश गर्ने ।
- खानेपानी र सरसफाइमा आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरुको खोज, व्यवस्थापन, भण्डारण र वितरणमा जिल्ला दैवी विपद् समितिको निगरानी र समन्यमा रही कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्ने ।
- अस्थायी रुपमा व्यक्तिगत सरसफाइका सुविधाहरुमा पहुँच वृद्धि गर्ने ।
- विस्थापित मानिसहरु बस्ने शिविरहरुमा सरसफाइ कायम गर्न तिनको सशक्तिकरण कार्य गर्ने ।
- स्थानीय स्तरको पत्रपत्रिका, एफ.एम. रेडियोहरुमा खानेपानी तथा सरसफाइको कारणबाट लाग्ने सक्ने विभिन्न किसिमको माहामारीबाट बच्नेको लागि अपाइने उपायहरुको बारेमा जनताहरुलाई जानकारी गराउने
- विपतको समयमा खानेपानी र सरसफाइको अभावबाट हुन सक्ने माहामारी रोगलाई रोकथाम र न्यूनीकरण मा सहयोग गर्ने ।
- जिल्लामा खानेपानी सेवा प्रदायक संस्थालाई विपतको समयमा स्वच्छ खानेपानी सेवा संचालनको लागि सजग र जिम्मेवार बनाउने ।

- क्षतिग्रस्त भएका खानेपानी तथा सरसफाइ सम्वन्धी आयोजना र संरचनाहरुको लागत तयार पारी सम्वन्धित निकायहरुमा जिल्ला दैवी विपद् समितिको सिफारिस सहित पठाउने ।
- विपत हुनु पुर्व पनि विपतमा हुन सक्ने माहामारीलाई रोकथाम गर्न स्थानीय तहनपातथा नगरपालिकाहरुमा खानेपानी तथा सरसफाइ सम्वन्धि सचेतीकरण गर्ने, स्थानीय पत्रपत्रिका, रेडियोहरुमा सन्देश प्रसारण गर्ने
- **खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा मानवीय सहयोगका न्यूनतम मापदण्ड :**

१. पहाडी जिल्लाहरूमा विपद्पछि पहिलो हप्तासम्म पाइपद्वारा अथवा जिल्ला सदरमुकामको खानेपानी योजनासँग सम्बन्ध कायम गरी खाने पानी भण्डारण गरिने ट्याङ्कीद्वारा र तराईका जिल्लाहरूमा प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति न्यूनतम ५ लीटर पानी उपलब्ध गराउने र पहिलो ४ हप्ताभित्र प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन उपलब्ध गराइने पानीको परिमाणलाई १५ लीटर पुऱ्याउने ।

२. शिविरमा बस्ने विस्थापित मानिसहरू तथा घर तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति नष्ट भएका व्यक्तिहरूका लागि पानी सङ्कलन गर्नका लागि बाल्टीन र पानी शुद्ध गर्नका लागि ३० दिनसम्म खानेपानी शुद्ध गर्ने ट्याब्लेट (tablets)अथवा वाटर गार्ड (water guard) उपलब्ध गराउने

३. शिविरमा बसोबास गर्ने विस्थापित मानिसहरूका लागि उपयुक्त सरसफाइ एवं महिलाहरूका लागि नुहाउने सुविधाका निमित्त अस्थायी चर्पी (हरेक २० व्यक्तिका लागि एक चर्पी र पहिलो हप्ताभित्र हरेक १० व्यक्तिका लागि एक चर्पीका दरले सोलाई बढाउने गरी) को निर्माण गर्ने

४. शिविरमा बसोबास गर्ने प्रभावित मानिसहरूलाई जिल्ला जन स्वास्थ्य तथा खानेपानी कार्यालयका कर्मचारी, साझेदार गैर-सरकारी सङ्गठन, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवक एवं रेडक्रसका स्वयंसेवकहरूसँग मिली स्वास्थ्यसम्बन्धी किट (kits)वितरण गर्ने र स्वास्थ्य प्रवर्धनसम्बन्धी गतिविधिहरू (पानी शुद्ध पार्ने उचित तरिका र साबुनद्वारा हात धुने) सञ्चलन गर्ने ।

५. एकरूपताका लागि जिल्ला आकस्मिक योजनालाई राष्ट्रिय आकस्मिक योजनासँग मेल खाने गरी तयार पार्ने ।

क्षेत्रगत अगुवा (खानेपानी तथा सरसफाइ कलस्टर)

समय अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालिन कार्य (विपदेको प्रकृतिमा आधारित	आपतकालिन अवस्था संवोधन गर्न गरिने पूर्व तयारी कार्य	कार्य सम्बोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	अनुमानित लागत	कैफियत
२४ देखि ४८ घण्टा	• खानेपानी समितिको आकस्मिक बैठक बस्ने • क्षतिको आकलन गर्न टोली परिचालन गर्ने	• विपद् पश्चात बैठक बस्ने समय र स्थान पहिचान गर्ने र सदस्यहरुको सम्पर्क सूची व्यवस्थित गर्ने • क्षति आकलन टोली को निर्माण गर्ने र टोलीको कार्य सूची निर्माण गर्ने ।	• सीमित जनशक्तिबाट कार्यसंचालन गर्नुपर्ने • थप जनशक्तिको परिचालन गर्नुपर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई सव-डिभिजन कार्यालय र Wash Cluster	२५०००।-	
४८ देखि ७२ घण्टा	• द्रुत सर्वेक्षणको आधारमा प्रभावितहरुको आवश्यकता पहिचान गर्ने । • पानी शुद्धिकरण गर्ने औषधी वितरण गर्न सकिने	पानी शुद्धिकरण गर्ने सामाग्रीहरुको व्यवस्थापन जस्तै :- पियूस, एक्वाटयाब्स् वाटरगार्ड	हाइजिन किट १००० वटा	खानेपानी कार्यालय, वेस धनुषा, युनिसेफ, गै.स.स महासंघ	१,५०,०००।-	
७२ घण्टा देखि ७ दिन सम्म	• आश्रय स्थलहरुमा अस्थायी चर्पी र खानेपानीको धारा निर्माण गर्ने, • खानेपानी तथा सरसफाइ सम्वन्धी सन्देशहरु स्थानीय पत्रपत्रिकाहरुमा प्रसारण गर्ने	चर्पी निर्माणका लागी आवश्यक सामाग्रीहरु गोदाममा व्यवस्थित गर्ने, सचेतना सामाग्रीहरु तयारी अवस्थामा राख्ने	सीमित जनशक्तिबाट कार्यसंचालन गर्नुपर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई सव-डिभिजन कार्यालय र Wash Cluster	२,५०,०००।-	
७ दिन देखि २ साता	आश्रय स्थलहरुमा चर्पी र	खानेपानी र चर्पी निर्माणका लागी आवश्यक सामाग्रीहरु उचित	५० थान ट्युबवेल र १००	खानेपानी तथा सरसफाई सव-	१,२५,०००।-	

सम्म	खानेपानीको धारा निर्माण गर्ने ।	स्थानमा गोदाम गर्ने ।	थान चर्पीको प्यान, पाइप	डिभिजन कार्यालय र Wash Cluster	१,००,०००।-	
२ हप्ता देखि १ महिना सम्म	• वितरण गरिएको सामाग्रीहरु तथा सरसफाई को अवस्था बारे अनुगमन गर्ने, अपुग भएको सामाग्रीको उपलब्धता गर्ने र वितरण गर्ने • क्षतिग्रस्त खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरुको स्थलगत अध्ययन गरी तालुक कार्यालयमा लगत जिल्ला दैवी विपद् समितिको सिफारिस सहित पेश गर्ने ।	अनुगमन टोली गठन गर्ने र अनुगमन प्रक्रिया बारे प्रष्ट पार्ने सामाग्रीहरु उपलब्ध गराउने निकाय एंव संगठनहरुको अग्रिम पहिचान गर्ने बाढीबाट हुनसक्ने खानेपानी अयोजनाहरुको क्षतिलाई न्यून गर्न ग्याविन स्ट्रकर्चर, हुकिङ, केबुलकसिङ, वृक्षारोपण, खानेपानी सुरक्षा समितिलाई चुस्तद्रुस्त पार्ने । खानेपानी आयोजना सम्वन्धी उपभोक्ता समितिलाई तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	Wash Cluster को नियमित बैठक गर्नुपर्ने जनशक्तिलाई तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने	• खानेपानी तथा सरसफाई सव-डिभिजन कार्यालय • विभिन्न खानेपानी सरसफाइ समिति • खानेपानी सरसफाइ सुरक्षा योजना समिति	३,००,०००।-	

थप पूर्वतयारी कार्ययोजना

क.सं.	गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	वास क्षेत्रमा काम गर्ने निकाय तथा संस्थाको पहिचान गरी सदस्य निकाय वा संस्था र तिनका प्रतिनिधिको पुनरावलोकन गर्ने ■ क्षेत्रमा रहन इच्छुक संस्थाहरूको विवरण सङ्कलन	क्षेत्र प्रमुख खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन	महिला तथा बालबालिका शाखा जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	जेठको दोस्रो हप्ता

	गरी सूचीकरण गर्ने । ▪ मस्यौदा कार्यविवरण तयार गर्ने । ▪ यस क्षेत्रमा काम गर्ने गैसस, निर्माण व्यवसायी र निर्माण सामग्री बिक्रेताबाट इच्छा पत्र माग गर्ने	कार्यालय	रेडक्रस गैसस महासंघ	
२	समुदाय स्थानान्तरण भएको वा शिविरमा तथा प्रभावित स्थानीय तहमा स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धित संरचना निर्माण र खानेपानी सरसफाइको अवस्था अध्ययन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	महिला तथा बालबालिका शाखाहरु जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय जिल्ला पूर्वधार विकाश कार्यालय रेडक्रस गैसस महासंघ	आवश्यकताअनुसार
३	विभिन्न संस्थाहरूसँग भएको सरसफाइ सामग्रीहरूको मौज्दात विवरण सङ्कलन गर्ने	रेडक्रस	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय, स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखाहरु, पूर्वधार विकास कार्यालय	जेठ मसान्तसम्म
४	मीराको तालिममा सहभागी हुन सदस्य तोक्ने	स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखाहरु	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय, पूर्वधार विकास कार्यालय	जिविव्यसले तोकेअनुसार
५	पानी शुद्धीकरण र हाइजीन कीट, साबुन पानीले हात धुने सम्बन्धी सरसफाइ अभियान । घरदैलो कार्यक्रम महिला स्वास्थ्य कार्यकर्ता परिचालन गरिनेछ ।	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखाहरु, स्वास्थ्य कार्यालय	जेठ मसान्तभित्र
६	क्षेत्रगत पुनरावलोकन बैठक आयोजना गरी सरसफाइ	रेडक्रस	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन	जेठ मसान्त

	सम्बन्धी अनुशिक्षण सञ्चालन गर्ने		कार्यालय, स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखाहरु, स्वास्थ्य कार्यालय	
७	जनचेतना अभिवृद्धिका लागि विभिन्न सङ्घ संस्थासँग भएका सूचना तथा संचारका सामानहरू सङ्कलन, पुनरावलोकन र परिमार्जन गरी प्रकाशन गरी वितरण गर्ने र मौज्दात राख्ने	रेडक्रस	स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखाहरु	रेडियोबाट जेठ २० गतेदेखि भदौसम्म
८	खानेपानी तथा सरसफाइ संरचनाहरूको (चर्पी, स्नान घर आदि) र तालिमका नमूनाहरू स्तरीकरण गरी लागत निकाल्ने र क्षेत्रको बैठकबाट अनुमोदन गराई प्राविधिकहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	पूर्वधार विकास कार्यालय	जेठ मसान्त
९	अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय स्तरका वास क्षेत्रबाट तयार भएका अनुगमन सूचकहरू, फारमहरू स्थानीय स्तरमा सुहाउने बनाई सदस्यहरूबीच अभिमुखीकरण गर्ने	युनिसेफ		वैशाख मसान्त
१०	खानेपानी, सरससफाइ तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसम्बन्धी तालिम प्राप्त व्यक्तिको सूची तयार गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	स्वास्थ्य कार्यालय	जेठ मसान्त
११	आपत्कालीन स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसम्बन्धी स्वास्थ्य क्षेत्रमा	स्वास्थ्य कार्यालय		चैत मसान्तभित्र

	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीलाई तालिम दिने			
१२	जिल्ला तथा गाउँमा स्थापित नाट्य समूहहरूलाई आपत्कालीन स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसम्बन्धी प्रशिक्षण दिने	स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखाहरु		चैत मसान्तसम्म
१३	विद्यालयमा स्थापित बालसमूहहरूबीच सरसफाइ क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने ।	स्थानीय तह		चैत्र मसान्तसम्म

४.४.७ विषयगत क्षेत्र: संरक्षण

अगुवाइ गर्ने : जिल्ला प्रशासन कार्यालय

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members)को सूची :

क्र. सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदार (Cluster Partners)को नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर र ई-मेल ठेगाना
१	**जिल्ला प्रशासन कार्यालय**	**प्र.जि.अ**	9854007777
२	नेपाली सेना	गणपति	9841519773
४	नेपाल प्रहरी	प्रहरी उपरीषक	9854005555
५	नेपाल सशस्त्र प्रहरी वल	सशस्त्र प्रहरी उपरीक्षक	9851272106

६	युनिसेफ	प्रतिनिधि	9851191080
७	**सेभ द चिल्ड्रेन**	प्रतिनिधि	**9841832786**
८	**नेपाल रेडक्रस सोसाइटी**	प्रतिनिधि	**9854020160**
९	**नेपाल पत्रकार महासंघ**	प्रतिनिधि	

विपद्सम्बन्धी परिस्थिति : विपद्को सम्भावित मानवीय असर (संरक्षण/बाल संरक्षण) :

- जनको क्षति, अनाथहरूको सङ्ख्यामा वृद्धि
- मानिस तथा पाल्तू जनावरहरूको आन्तरिक विस्थापन
- घाइते बाल-बालिका
- Improvised Explosive Device (IED) र Unexploded Ordinance (UXO) को बसाइँ सराइ
- विद्यालय बन्द, शैक्षिक अवसरहरूमा अवरोध
- बढ्दो दुरुपयोग र शोषण
- विछोडिएका तथा एकल बाल-बालिका
- सम्भावित मानसिक आघात (trauma) तथा मनोवैज्ञानिक विपत्ति
- लिङ्गमा आधारित हिंसा (Gender–based violence - GBV)को बढ्दो जोखिम
- सामना गर्ने संयन्त्र (coping mechanism) मा अवरोध
- भेदभाव
- शान्ति सुरक्षाको अभाव तथा सामान्य असुरक्षाको वातावरण
- केही समुदाय अथवा समूहहरूका लागि मानवीय सहयोगमा पहुँच नहुनु अथवा पहुँच अपर्याप्त हुनु

समष्टिगत उद्देश्य :

बाल-बालिकालगायत जोखिममा रहेका समूहहरूले आपत्कालीन परिस्थितिको कारणबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाबाट संरक्षण प्राप्त गर्दछन् ।

विशिष्ट उद्देश्य :

१. नेपालका प्राकृतिक विपद् तथा अन्य आपत्कालीन परिस्थितिहरूमा उपलब्ध गराइने सहयोग कार्यक्रमहरूमा जोखिममा रहेका समूहहरूका लागि मानव अधिकारसम्बन्धी कानुन, अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानुन तथा राष्ट्रिय कानुनले प्रत्याभूत गरेका (guaranteed)मौलिक अधिकारहरूको संरक्षण गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने

२. जोखिममा रहेका समूहहरूको संरक्षण सुनिश्चित गरी आपत्कालीन सहयोगको न्यायोचित वितरणमा सहयोग उपलब्ध गराउने

३. आपत्कालीन परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाका जोखिमहरूलाई सम्बोधन गरी विपद्बाट प्रभावित मानिसहरूको संरक्षण गर्ने र त्यस्ता दुर्व्यवहारबाट प्रभावित भई जीवित व्यक्तिहरूका लागि सेवासम्बन्धी प्रावधानहरूमा सहयोग उपलब्ध गराउने

४. बाल-मैत्री ठाउँ तथा मनो-सामाजिक परामर्शसम्बन्धी सहयोगको स्थापना गरी सुरक्षित वातावरणमा बाल-बालिका तथा महिला रमाउँदछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने

५. बिछोड भएका बाल-बालिका, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका केटाकेटी तथा किशोरीहरूले पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्यसम्बन्धी जाँचका बारेमा सहयोग र त्यस्तो सहयोगपछि उपयुक्त सेवा तथा संरक्षणका सुविधासहित परिवारको खोजी गर्ने कार्यमा सहयोग प्राप्त गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने

६. यौन दुर्व्यवहार तथा हिंसाका विरुद्ध तिनको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी (advocacy)गर्ने प्रणालीको स्थापना गरी बाल-बालिका तथा महिलाहरूको यौन दुर्व्यवहार तथा शोषणको रोकथाम गर्ने ।

१ *जोखिममा रहेका समूह भनेका त्यस्ता मानिसहरू हुन् जुन विविध प्रकारको आपत्कालीन परिस्थितिहरूमा विभिन्न समस्याको बढ्दो जोखिममा रहेका देखिन्छन् । यस्ता समूहअन्तर्गत महिला, बाल-बालिका, वृद्ध-वृद्धा, तीव्र सामाजिक तिरस्कारको अनुभव गर्ने व्यक्ति (दलित), थुनामा राखिएका व्यक्ति, थुना, अपहरण अथवा हिंसाको निसाना बनाइने जोखिममा रहेका युवा-युवती, एकदमै गरिब मानिस, शरणार्थी, आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्ति, असाधारण परिस्थितिका आप्रवासी, पहिलेदेखि नै कडा शारीरिक, स्नायुविक* **(neurological)** *अथवा मानसिक अपाङ्गता अथवा असन्तुलन भएका मानिसका साथै दीर्घकालीन रोगबाट पीडित व्यक्ति पर्दछन् (IASC Guidelines on Mental Health and Psychosocial Support in Emergency Settings)*

संरक्षणमा मानवीय सहयोगको न्यूनतम मापदण्ड :

- प्रभावित जनसमुदायको अधिकारको कुनै पनि उल्लङ्घन, दुर्व्यवहार तथा शोषण अथवा भेदभावको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन पेस गर्ने संयन्त्रको स्थापना गर्ने अथवा स्थापित संयन्त्रलाई प्रयोगमा ल्याउने ।
- बिभिन्न समुदायका सदस्यहरुबाट, विशेषतः अति गरिब तथा पछाडी पारिएका समुहबाट मानवीय सहयोग तथा आधारभूत सेवा सुबिधामा समान पहुँच सहयोग पाए नपाएको अनुगमन गर्ने
- साझेदारहरूका बीचमा अभिलेख राख्ने तथा दर्ता गर्ने प्रणालीमा एकरूपता सुनिश्चित गर्ने
- बाल-मैत्री ठाउँलगायत बाल-बालिका तथा महिलाहरूका लागि सुरक्षित वातावरणको सिर्जना गर्ने
- शिक्षा तथा संरक्षणसम्बन्धी सहयोग कार्यक्रममा मनो-सामाजिक सहयोगलाई एकीकरण गर्ने
- हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बाल-बालिकाहरू बिछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने
- विछोडिएका तथा परिवार साथ नभएका बाल-बालिकाहरू, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका बाल-बालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने
- परिवारबाट बिछोडिएका तथा साथ नभएका बाल-बालिकाहरू र अन्य जोखिममा परेका समूह जस्तैः परिवार नभएका, बृद्ध, अपाङ्ग तथा दीर्घ रोगबाट पिडित समूहका मानिसहरुलाई हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने (वास तथा अन्य सेवाको व्यवस्था)
- मानवीय सहयोग तथा स्थायी समाधानका बारेमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित मानिसहरूलाई नियमित रूपमा सूचनाको प्रवाह भइरहेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने
- फिर्ता हुने कार्यक्रम तथा स्थायी समाधानको तर्जुमा गर्ने कार्यमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्तिहरूलाई संलग्न बनाउन प्रयास गर्ने

- शिविर तथा पुनर्वासका क्षेत्रहरूमा पर्याप्त सुरक्षाका लागि पैरवी (advocacy)गर्ने

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आकलन तथा योजना

क्र.सं.	आवश्यक सामाग्री	आवश्यक संख्या	सहयोगी संस्था संग रहेको	नपुग	अनुमानित रकम	कैफियत
१	सुत्केरी तथा स्याहार केन्द्र स्थापना	५०				
२	सुत्केरी सामाग्री वितरण	२,००० जना				
३	मनोपरामर्श सेवा	५०				
४	निगरानी समूह निर्माण	५०				
५	गर्भवती महिला स्याहार सुसार सेवा	५०				

विपद्को अवस्थामा आधारित आपतकालीन प्रतिकार्य योजना

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
० देखि १ घण्टा भित्र	▪ स्थानीय स्तरमा रहेका सम्पर्क निकाय/संयन्त्र/ व्यक्तिहरुद्धारा सम्बन्धित सबै मूख्य निकायहरुमा सूचना दिने	▪ बिपद वा जोखिमको सूचना दिन सकिने व्यक्तिको नाम,थर र सम्पर्क नं.फलेक्स ब्यानर बनाई सबैको नजर पर्ने सार्बजनिक स्थलहरुमा टाँसगरी जो सुकैले सूचना दिन सक्ने ब्यबस्था मिलाउने ▪ जिल्ला स्तरका सरोकारवाला हरुलाई स्थानीय स्तरका सम्पर्क व्यक्तिहरुको र स्थानीय स्तरका सम्पर्क व्यक्तिहरुलाई जिल्ला स्तरका सम्पर्क व्यक्तिहरुलाई सम्पर्क गर्न सहज हुनेगरी सम्पर्क नं.हरु उपलब्ध गराउने ब्यबस्था मिलाउने	स्थानीय स्तरका सम्पर्क व्यक्तिहरुलाई अभिमूखीकरण र हातेपर्चा छपाइ निर्माणकोलागि श्रोतको कमी	जि.प्र.का	▪ अभिमूखीकरण कार्यक्रम ▪ रु. १७५०००।- ▪ हातेपर्चा छपाईमा ▪ रु ४००००।- (स्रोतको खोजी गर्नु पर्ने)
१ घण्टा देखि ७ घण्टा भित्र	▪ सुरक्षित आश्रय स्थलको सुनिश्चितामा सहयोग ▪ सूचना संकलक, अनुगमनकर्ता र निगरानीकर्ताको उपस्थिती र कार्यारभ्भ	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिबाट पहिचान गरिएका सुरक्षित मार्ग, स्थान ,आश्रय स्थल र योजनाको जानकारी	कार्यालयको सवारी साधन मोटर नभएको हुँदा समयमा सम्बन्धित स्थानमा पुगी सेवा दिन कठिन र अनुगमनकर्ताहरुलाई आधारभूत खर्च उपलब्ध नहुँदा खटिन कठिन	जि.प्र.का	–

७ घण्टा देखि २४ घण्टा भित्र	▪ स्थानीय महिला सहकारी संस्थाहरु , गाउँ बाल संरक्षण समितिहरु, निगरानी समूहहरु र बाल क्लबहरु परिचालनगरी सङ्कटाभिमुख समुहहरु (सुत्केरी, गर्भवती र अन्य महिला, परिवारबाट बिछोड भएका तथा अन्य बालबालिका, बृद्धबृद्धा, अपाङ्गता भएका विपद् प्रभावित व्यक्ति तथा अबस्थाको पहिचानगरी सम्बन्धित सबै सम्पर्क निकायहरुमा आवश्यक सहयोगकोलागि सिफारिस गर्ने	▪ स्थानीय स्तरमा सहयोगकोलागि परिचालन हुने सबै निकाय एबं संयन्त्रहरुमा द्रुत सर्बेक्षण फाराम तयारगरी बिपद पहिला नै उपलब्ध गराई राख्ने । ▪ संभाब्य प्रभावित स्थानहरुमा स्थानीय स्तरमा पहिचान गरिएका संरक्षणको भूमिका निर्बाह गर्ने महिला संस्था, गाउँ बाल संरक्षण समितिहरु, निगरानी समूह, सरोकारवाला निकायहरुलाई तयारी अबस्थामा राख्ने ▪ महिला समूहहरुलाई विपद् सम्बन्धी अभिमुखिकरण गर्ने	बजेट तथा जनशक्तिको कमी ▪ बालबालिका बृद्धबृद्धा र अपांगता भएका ब्यक्तिहरुकोलागि उपयुक्त आश्रय स्थल/ ब्यबस्थापनमा ध्यान जाने नगरेको ▪	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी / जि.प्र.का	६०००० । (अभिमूखीकरण) (स्रोतको खोजी गर्नु पर्ने)
२४ देखि ४८ घण्टा भित्र	▪ मानबीय सहयोगको अनुगमन र सुधार गर्न आबश्यक बिषयमा सुझाव संकलनको लागि टोली परिचालन गर्ने	▪ स्थानीय स्तरमै बिभिन्न उपसमितिहरु निर्माणगरी पूर्ब तयारी अबस्थामा राख्ने ।	यातायात तथा सञ्चार खर्चको अभाव	जि.प्र.कय	१००००० (स्रोतको खोजी गर्नु पर्ने)

२४ देखि ४८ घण्टा भित्र	▪ महिला, बालबालिका, फरक क्षमता भएका ब्यक्तिहरु र जेष्ठ नागरिकहरुका बिशिष्ट र अत्याबश्यक आवश्यक्ता संबोधन भए/नभएको अनुगमनगरी आबश्यक सल्लाह, सुझाव र बितरण कार्यमा सहयोगकोलागि सम्बन्धित अन्य कलष्टरहरुसँग समन्वयगरी अत्याबश्यक बस्तु एबं सेवा उपलब्धताको ब्यबस्था मिलाउने ।(जस्तै : शिशु, सुत्केरी आमा, गर्भवती,महिनावारी हुने महिला, नियमित औषधि सेवन गर्नुपर्ने अबस्थाका जे.ना.हरुलाई आबश्यक राहत सामाग्री प्याकेजमा वितरण) ▪ लक्षित वर्गको सुरक्षा र संरक्षण ▪ मा सकेसम्म जोखिम ननिम्त्याउनेगरी ब्यबस्थापन गर्न सुझाव र समन्वयकारी भूमिकाकोलागि ब्यक्ति परिचालन गर्ने । ▪ महिला र बालिका माथि हुन सक्ने संभाब्य हिंसा, दुर्ब्यबहारबाट संरक्षणकोलागि निगरानी गर्न नियमित रुपमा टोली वा ब्यक्ति परिचालन गर्ने ।	▪ सरोकारवाला निकायहरु बिच कार्यक्षेत्र र जिम्मेवारी बाँडफाड ▪ मनोसामाजिक परामर्शकर्ताहरुको नक्शाङ्कन ▪ मनोसामाजिक परामर्शकर्ता उत्पादन एवंम पुर्नताजगी ▪ आकस्मिक सहयोगकोष स्थापना गर्ने ।	▪ यातायात,खाना,आबास आदि ब्यवस्थाको लागि श्रोतको कमी ▪ प्रतिस्था सामाग्री (Dignity kits) न्यानो कपडा ,बेबीकिट, सुत्केरीलाई चप्पल,हाईजिन किट, टर्च,ल्याक्टोजिन, झुल आदि ▪ खोप ▪ स्वच्छ खानेपानी ▪ यातायात, ढुवानी खर्च र भैपरी आउने खर्च नहुदा समयमा प्रभावित स्थानमा पुग्न कठिन	जि.प्र.का.र कलष्टर सदस्यहरु जिल्ला जनस्वास्थ्य कायलिय जिल्ला अस्पताल जि.खा.पा. का. /वास कलष्टर	३००००० (स्रोतको खोजी गर्नु पर्ने)
४८ घण्टा देखि ७२ घण्टा भित्र	▪ हिंसा दुर्ब्यबहारबाट संरक्षणकोलागि नियमित रुपमा टोली वा ब्यक्ति परिचालन गर्ने । ▪ मनोसामाजिक परामर्शकर्ताहरु परिचालन गर्ने ▪ हिंसामा परेका महिलाहरुलाई अल्पकालिन आश्रय र आबश्यकक्ता अनुसार कानूनी सहायता प्रदान गर्ने ।	बिपदको समयमा अप्रत्याशित सेवा दिनुपर्ने भएको हुँदा आबश्यक, श्रोतसाधन र जनशक्तिको तयारी गरिराख्ने ।	श्रोतसाधनको कमी	"	करिब १५०००० (स्रोतको खोजी गर्नु पर्ने)

७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र	गर्भवती, सुत्केरी, बिरामी/अशक्त बृद्‌बृद्धा र अपांगता भएका व्यक्तिहरु, अनाथ, असहायहरुलाई सहायताकोलागि आवश्यक समन्वयकारी भूमिका निर्बाह गर्न नियमित रुपमा स्वमंसेवक परिचालनको व्यबस्था मिलाउने । ■ अपांगता सहायक सामाग्री उपलब्ध गराउने	■ प्रभावितहरु सुरक्षा बस्नुपर्ने अवधिभर दैनिक आलोपालोगरी खटिने स्वमंसेवकको व्यबस्था ■ अनुमानित सम्भावित संख्यामा अपांगता सम्बन्धि सहायक सामाग्रीहरु खरिद वा प्राप्तगरी स्टोरगरी राख्ने	सहायक सामाग्री खरिदकोलागि रकमको अभाव ● दिनभर खटिने स्- सेवकलाई चि- खाजासम्मको व्यबस्थापनि नहुनु
७ दिन देखि २ साता भित्र	■ प्रभावित बालबालिका तथा महिलाहरुलाई मनोसामाजिक सेवामा निरन्तरता ■ हिंसा दुर्व्यबहारबाट संरक्षणकोलागि नियमित रुपमा टोली परिचालन गर्ने ।	"	"
२ साता देखि १ महिना भित्र	■ बालमैत्री सुरक्षित स्थल निर्माण र उपयोग ■ कानूनी तथा मनोसामाजिक सेवामा निरन्तरताका साथै बिशेष प्रकृतिका मुद्दाहरुलाई जिल्ला सेवा केन्द्र तथा सम्बन्धित निकायहरुमा रिफर ■ अस्थाई आवासमा सम्भावित हिंसा बिरुद्ध सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ■ घरमुली गुमाएका महिलाहरुलाई जीविकोपार्जनका लागि नयाँ विकल्पहरु उपलब्ध गराउने ■ विपद्‌बाट प्रभावितहरुको अभिलेख राख्ने ■ नियमित बैठकहरु र समिक्षा ■ अनुगमन तथा प्रतिबेदन	■ सहयोगी सरोकारवालाको पहिचान र समन्वय ● सचेतनाकोलागि आवश्यक कन्टेन र सहजकर्ता र कार्यक्षेत्र निर्धारण	बिशेष आयमुल क्रियाकलापमा स्थ सदस्य बाहेककाल कार्यक्रम नराखिने प्रभाव क्षेत्र भन्दाप आफ्नो क्षेत्रल प्राथमिकता दिने समन्वयको कमी

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

४.४.८ शिक्षा क्षेत्र

यस क्षेत्रमा नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads): शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई कार्यालय, धनुषा

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members)को सूची :

क.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	०४१-५२०३७४
२	जिल्ला समन्वय समिति	अध्यक्ष	०४१-५२०१२६
३	शिक्षा समन्वय इकाइ	शि.शा. प्रमुख	
४	युनिसेफ	प्रतिनिधि	
५	सेभ द चिल्ड्रेन	प्रतिनिधि	
६	विश्व शिक्षा	प्रतिनिधि	
७	शिक्षक युनियन	प्रतिनिधि	
८	आर.एन.आर.	प्रतिनिधि	
९	गैर सरकारी संस्था महासंघ	प्रतिनिधि	

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : विपद्का सम्भावित मानवीय असर (शिक्षा) :

- विद्यालय भवनहरू र शिक्षण/सिकाइका सामग्रीहरूको नष्ट ।
- शिक्षक/विद्यार्थीहरू हताहत /जनको क्षति ।
- विद्यालयहरूसम्म पहुँच नहुनु ।
- विद्यालयमा क्षति हुनाले शिक्षामा अवरोध ।
- आन्तरिक रूपमा विस्थापितहरूका लागि प्रभावित नभएका विद्यालयहरू आवासको रूपमा परिणत हुन्छन् । आतिथ्य प्रदान गर्ने विद्यालय (host schools) को पढाइमा अवरोध ।
- केटाकेटी तथा शिक्षकहरूमा विपद्को मनोवैज्ञानिक असरले गुणस्तरीय सिकाइ एवं सिक्ने प्रक्रिया माथि प्रभाव पार्छ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

- विकास गर्न, संरक्षण प्राप्त गर्न र सामान्य अवस्था एवं स्थायित्वमा फर्काउने कार्यको सहजीकरण गर्नका निमित्त विद्यालय जाने उमेरका तथा प्रभावित सम्पूर्ण केटाकेटीहरूको गुणस्तरीय शिक्षामा निरन्तर तथा तत्काल पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
- सुरक्षित सिक्ने वातावरण उपलब्ध गराएर विपद् बाट परेको मनोवैज्ञानिक असरको सामना गर्ने कार्यमा केटाकेटीहरू र शिक्षकहरूलाई मद्दत गर्न योगदान पुऱ्याउने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- प्राकृतिक विपद्बाट प्रभावित विद्यालय जाने उमेरका केटाकेटी तथा शिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाको निरन्तरता सुनिश्चित गर्नका लागि र उनीहरूलाई सुरक्षित रूपमा सिकाउने एवं सिक्ने वातावरण उपलब्ध गराउन नेपाल सरकार तथा स्थानीय सरोकारवालाहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- प्रभावकारी आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा सहयोगलाई सहजीकरण गर्नका निमित्त क्षेत्रगत समूहका सदस्यहरू (Cluster members) का बीचमा प्रभावकारी समन्वय, अनुगमन तथा सूचनाको आदान- प्रदान सुनिश्चित गर्ने ।
- आपत्कालीन परिस्थितिमा पहिलो सहयोग उपलब्ध गराउने व्यक्तिका रूपमा सरोकारवालाहरूको क्षमता बढाउने ।

- द्रुत तथा चालू (rapid and on-going) शिक्षाका लागि लेखाजोखा सञ्चालन गरिन्छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने र आपत्कालीन परिस्थितिमा रहेका केटाकेटीहरूको शिक्षाका निमित्त युनिसेफका प्रमुख प्रतिवद्धताहरू (UNICEF's Core Commitments to Children in Emergencies for Education)तथा INEEका न्यूनतम मापदण्डबाट निर्देशित भएर उपयुक्त सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- आपत्कालीन परिस्थितिमा सहयोग उपलब्ध गराउनका लागि रणनीतिक साझेदारी तथा अन्य साझेदार/क्षेत्रहरू (Clusters) सँग सम्बन्धको स्थापना तथा त्यसलाई सुदृढ पार्ने ।

वर्तमान अवस्था

- विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी क्रियाकलापहरु विद्यालय स्तरमा न्यून मात्रामा हुनु ।
- विद्यार्थी तथा शिक्षकहरुलाई विपद्को समयमा वढी भन्दा वढी परिचालन गर्न नसक्नु ।
- विद्यालयका भवनहरु विपद्को दृष्टीकोणवाट जोखीम रहित नहुनु ।
- परेको वेलामा तुरुन्त विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यमा परिचालन हुने दक्ष जनशक्तिको अभाव ।
- जिल्लामा शिक्षा योजना भित्र विपद् व्यवस्थापनलाई प्राथमिकता नदिनु ।

प्रभावकारी अणुक्रिया (Effective Responace) को लागि गर्नु पर्ने पूर्वतयारी

- प्रत्येक विद्यालयहरुमा विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी सवालहरुलाई विद्यालयको SIP मा सम्वोधन गर्नु पर्ने ।
- विद्यालय स्तरमा विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी दक्ष जनशक्तिहरु तयार गर्नु पर्ने ।
- भवन निर्माण सम्वन्धी आचार संहिता (Bulding Code) लाई पूर्ण रुपमा परिचालन गर्नु पर्ने ।
- प्रत्येक विद्यालयहरुमा विपद् व्यवस्थापन औजार (Disaster Kit) र प्राथमिक उपचार वाकस (First Aid Kit) को व्यवस्था गर्नु पर्ने ।
- विद्यालयहरुमा आकस्मिक विपद् जोखीम न्यूनीकरण (Disaster Risk Reducation) कार्यक्रमहरु संचालन गर्नु पर्ने ।

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आकलन तथा योजना

क्र.सं.	आवश्यक सामाग्री	आवश्यक संख्या	सहयोग जिम्मेवारी		अनुमानित रकम	मुख्य जिम्मेवारी
			सामाग्री	मानवीय		
१	शैक्षिक सामाग्री	१००००	• शिक्षा समन्वय इकाइ, धनुषा • विश्व शिक्षा	Cluster Member		DEO. UNICEF, Save the Children
२	बैकल्पीक विद्यालय संचालन	२००	• शिक्षा समन्वय इकाइ • रेडक्रस • आर.एन.आर. • जि.स.स	Cluster Member		DEO. UNICEF, Save the Children
३	विद्यालयको शैक्षिक सामाग्री	५०	• शिक्षा समन्वय इकाइ • विश्व शिक्षा	Cluster Member		DEO. UNICEF, Save the Children
४	विद्यालय भवन मर्मत सम्भार	५०	• शिक्षा समन्वय इकाइ • आर.एन.आर. • जि.स.स • विश्व शिक्षा	Cluster Member		DEO. UNICEF, Save the Children
५	वाल विकास केन्द्रको मर्मत सम्भार	२००	• शिक्षा समन्वय इकाइ, • आर.एन.आर. • जि.स.स • विश्व शिक्षा	Cluster Member		DEO. UNICEF, Save the Children
६	शैक्षिक सहयोग वाल विकास केन्द्र	२००	• शिक्षा समन्वय इकाइ • विश्व शिक्षा	Cluster Member		DEO. UNICEF, Save the Children

७	विद्यार्थी पोशाक सहयोग	५०००	• शिक्षा समन्वय इकाइ • जि.स.स. • आर.एन.आर. • आसमान नेपाल	Cluster Member		DEO. UNICEF, Save the Children

नोट : शिक्षासँग सम्वन्धित सामाग्रीहरु तत्काल उपलब्ध नरहे तापनि परेको वेलामा UNICEF र Save the Childrenवाट उपलब्ध हुन सक्ने ।

शिक्षा क्लष्टरको विपत व्यवस्थापन कार्यान्वयन योजना एवम् गरिने क्रियाकलापहरु

समयावधि	विपतको अवस्थामा गरिने आपतकालीक कार्य (विपतको प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्थाको संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	अनुमानित लागत
० देखि १ घण्टाभित्र	• मोवाइल, टेलिफोन र अन्य सञ्चार मिडियाको प्रयोग गरी क्षतिको प्रारम्भिक विवरण सर्वेक्षण ।	• विपत प्रभावित हुने सम्भावित क्षेत्रमा रहेका विद्यालय, शिक्षक र अभिभावकहरुको मोवाइल एवम् टेलिफोन नं. अद्यावधिक ।	• पूणरुपले अद्यावधिक भइसकेको ।	• जिल्ला शिक्षा समन्वय कार्यालय, स्रोतकेन्द्र र रेडक्रस धनुषा लगायतका अन्य संघसंस्थाहरु	
	• थप क्षति हुन नदिन सूचना प्रवाह र विद्यालय तहमा रहेका दक्ष र तालिम प्राप्त जुनियर रेडक्रसका विद्यार्थी र युवाहरु परिचालन	• दक्ष र तालिम प्राप्त जुनियर रेडक्रसका विद्यार्थी र युवाहरुको विवरण र सम्पर्क नं. अद्यावधिक	• पूर्ण रुपले अद्यावधिक भइ नसकेको	• जिल्ला शिक्षा समन्वय कार्यालय, स्रोतकेन्द्र र रेडक्रस धनुषा	
२ घण्टादेखि ७ घण्टासम्म	• शिक्षा क्लष्टरको बैठक सञ्चालन गरी क्षतिको प्रारम्भिक विवरणको विश्लेषण	• शिक्षा क्लष्टरमा सहभागी संघसंस्थाहरुको विवरण अद्यावधिक	• क्लष्टरमा सहभागीहरुको विवरण अद्यावधिक भएको ।	• जिल्ला शिक्षा समन्वय कार्यालय र सम्बन्धित संघसंस्थाहरु ।	
	• विद्यालयस्तरको जनशक्ति परिचालन गरी क्षतिको विवरण संकलन र उद्धार कार्य सञ्चालन ।	• विवरण संकलन गर्ने फारम र दक्ष र तालिम प्राप्त संकलक एवम् उद्धारकर्मीहरुको अद्यावधिक ।	• सर्वे फारम, विवरण संकलक र उद्धारकर्मीलाई अभिमुखीकरण बाँकी ।	• नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र विद्यालयहरु	
	• विद्यालयहरुलाई विपतबाट प्रभावितहरुका लागि सेल्टरको रुपमा	• आवश्यक पर्ने स्थान, कक्षाकोठा र टेण्टको व्यवस्थापन	• टेण्टको व्यवस्थापन गनै बाँकी	• जिल्ला शिक्षा समन्वय कार्यालय, रेडक्रस र संघसंस्थाहरु	

	तयारी र व्यवस्थापन ।				
८ देखि २४ घण्टासम्म	• विद्यालयहरुलाई विपतबाट प्रभावितहरुका लागि सेल्टरको रुपमा तयारी र व्यवस्थापन ।	• आवश्यक पर्ने स्थान, कक्षाकोठा र टेण्टको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।	• टेण्टको व्यवस्थापन गनै काम बाँकी	• जिल्ला शिक्षा समन्वय कार्यालय, रेडक्रस र संघसंस्थाहरु	
	• विद्यालय भित्र प्रभावितहरुको अवस्था लेखाजोखा गर्न शिक्षक, जुनियर रेडक्रस र स्काउटको तालिम पाएका विद्यार्थीहरुलाई स्वयम् सेवककोरुपमा परिचालन गर्ने ।	• जुनियर रेडकस र स्काउटको तालिमको साथै जोखिम ब्यबस्थापनको समेत तालिम प्राप्त गरेका शिक्षक र विद्यार्थीहरुको नामनामेसी विवरण अद्यावधिक गर्नुपर्ने ।	• तालिम दिन नसकिएको र नामनामेसी विवरण समेत अद्यावधिक गर्न नसकिएको ।	• जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, ने.रे.सो. धनुषा र जिल्ला शिक्षा समन्वय कार्यालय, स्रोतकेन्द्र, सम्बन्धित गैर सरकारी संघ संस्थाहरु ।	
२४ देखि ४८ घण्टा भित्र	• आवश्यकतानुसार पहिलो दिनको प्रक्रिया दोहोऱ्याउने • विपद्मा परेका विद्यालय पहिचान तथा अवस्थाको प्रारम्भिक विश्लेषण गर्ने • प्राप्त सूचना तथा विश्लेषणको अवस्था जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा जानकारी गराउने ।	• यसभन्दा पहिले गरेजस्तै गर्ने । • प्रारम्भिक स्थलगत विवरण संकलन गर्ने । • क्लष्टरको बैठक सञ्चालन गर्ने । • जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा सहभागी भइ प्राप्त विवरण प्रस्तुत गर्ने	• यसभन्दा पहिले भए जस्तै । • ग्याप नहुने • ग्याप नहुने • ग्याप नहुने	• शि.स.स.,विद्यालय, प्र.अ./शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति एवं रेडक्रस उपशाखाहरु र संघसंस्थाहरु ।	
४८ देखि ७२ घण्टा भित्र	• आवश्यकतानुसार दोश्रो दिनसम्मका क्रियाकलापहरु पनि दोहोऱ्याउने । • शिक्षासँग सम्बद्ध सघंसस्था र सहयोगी निकायहरुबाट सहयोगको लागि आव्हान गर्ने ।	• यसभन्दा पहिले गरेजस्तै गर्ने । • त्यस्ता सहयोगी संघसंस्थासँग समन्वय गर्ने र संयुक्त बैठक सञ्चालन गर्ने ।	• यसभन्दा पहिले भए जस्तै । • ग्याप नहुने ।	• शि.स.स., बिद्यालय, प्र.अ., शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति एवं रेडक्रस उपशाखाहरु, शिक्षा सरोकार मञ्च, संघसंस्थाहरु र शिक्षकका पेशागत संस्थाहरु ।	
७२ घण्टादेखि ७ दिनसम्म	• आवश्यकतानुसार तेश्रो दिनसमम भएका क्रियाकलापलाई समेत निरन्तरता दिने। • विद्यालयगत रुपमा प्रभावित	• तैश्रो दिनसम्म गरेजस्तै गर्ने र आवश्यकतानुसार सुधार समेत गर्ने । • प्रभावित बालबालिका र क्षतिको	• ग्याप नहुने ।	• शि.स.स., बिद्यालय, प्र.अ., शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति एवं रेडक्रस उपशाखाहरु, शिक्षा सरोकार मञ्च, संघसंस्थाहरु र शिक्षकका	

	बालबालिका र क्षतिको विवरण सुनिश्चित गर्ने । • शिक्षा सरोकार मञ्चको बैठक सञ्चालन गरी सहयोगको दायरा र सहयोग गर्ने संस्थाहरुको सुनिश्चित गर्ने । • पुनस्थापना सम्बन्धी वास्तविकताका आधारित योजना तयार गर्ने ।	तथ्याङ्क संकलन एवम् कम्पाइलेसन गर्ने । • शिक्षा सरोकार मञ्चको बैठक सञ्चालन गरी सहयोग र समन्वयको दायार फराकिलो बनाउने । • पुनस्थापना सम्बन्धी स्रोत र जिम्मेवारीको बाँडफाँड गरी तदनुसारको काम गर्ने ।	• ग्याप नहुने । • ग्याप नहुने । • ग्याप नहुने ।	पेशागत संस्थाहरु ।	
८ दिन देखि २ साताभित्र	• आवश्यकतानुसार अघिल्लो हप्तामा भएका क्रियाकलापहरुलाई समेत निरन्तरता दिने । • विद्यालयलाई सेल्टर बनाएका विपत प्रभावितहरुलाई क्रमश: घर पठाउने, • अवरुद्ध भएको विद्यालयहरुको पठनपाठन सुचारु गर्ने । • आवश्यकतानुसार अस्थायी सिकाइ केन्द्र निर्माण गरी शिक्षण कार्य सञ्चालन गर्ने । • आवश्यकतानुसार मनोसामाजिक परामर्शका कक्षाहरुसमेत सञ्चालन गर्नुपर्ने । • पुनस्थापना र राहतका कार्यहरु आरम्भ गर्ने	• सातौं दिनसम्म गरेजस्तै गर्ने र आवश्यकतानुसार सुधार समेत गर्ने । • विद्यालय परिवार र उद्धार एवम् पुनस्थापना टिममा खटिएकाहरु सक्रिय हुने । • विद्यालयका शिक्षक , विद्यार्थी र अभिावक सक्रिय हुनुपर्ने । • विद्यालयका शिक्षक , विद्यार्थी, अभिावक, संघसंस्थाहरु सक्रिय हुनुपर्ने । • आवश्यकतानुसार बालक्लवहरुलाई सक्रिय गराउने र मनोसामाजिक परामर्शका लागि विज्ञहरु खटिनु पर्ने । • आवश्यकतानुसारका सामग्री भएको किटबक्सको व्यवस्था गर्ने ।	• ग्याप नहुने । • ग्याप नहुने । • ग्याप नहुने । • स्रोतको पहिचान हुन बाँकी । • विज्ञको अभाव । • दाताहरुको सुनिश्चित भइनसकेको ।	• जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, शि.स.स., बिद्यालय, प्र.अ., शिक्षक, बिद्यालय व्यवस्थापन समिति एवं रेडक्रस उपशाखाहरु, शिक्षा सरोकार मञ्च, संघसंस्थाहरु र शिक्षकका पेशागत संस्थाहरु, बालक्लवहरु आदि ।	

२ सातादेखि १ महिनासम्म	• विद्यालयहरुको भौतिक क्षतिको इष्टिमेट कार्य सम्पन्न गर्ने । • जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको सिफारिसको आधारमा भौतिक क्षति भएका विद्यालयहरुको पुननिर्माण, पाठ्यपुस्तक क्षति भएका विद्यार्थीहरुको पाठ्यपुस्तक खरिद आदिका लागि रकम यकिन गरी केन्द्रमा माग गर्ने । • अनुगमन, निरीक्षण र प्रतिबेदनलाई निरन्तरता दिने	• जिशिका एवम् संघसंस्थाबाट प्राविधिक खटाउने । • केन्द्रबाट नआउञ्जेलसम्म जिल्ला र स्थानीय स्तरबाट सहयोग जुटाइ आपतकालीन स्थितिको व्यवस्थापन गर्ने । • केन्द्रीय निकायहरुमा पहल, समन्वय र सिफारिस निरन्तर रुपमा गरिरहने । • विपत व्यवस्थापनको फोकल पर्सन सक्रिय हुनुपर्ने ।	• इष्टिमेसनका लागि स्रोतको व्यवस्था नभएको । • केन्द्रबाट संबोधन हुने कुराहरुमा ढिलाइ हुने गरेको । • ग्याप नभएको । • ग्याप नभएको ।	• जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग शि.स.स., बिद्यालय, प्र.अ., शिक्षक, बिद्यालय व्यवस्थापन समिति एवं रेडक्रस,, शिक्षा सरोकार मञ्च, संघसंस्थाहरु र शिक्षकका पेशागत संस्थाहरु ।	

पूर्वतयारी कार्ययोजना(Preparedness Plan)

क. सं.	पूर्वतयारीसम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी	समयावधि
१	शिक्षा क्षेत्रको बैठक गरी विभिन्न क्षेत्रको विश्लेषण गरी आपत्कालीन शैक्षिक कार्यदल गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य	जेठको पहिलो साता
२	जोखिमपूर्ण क्षेत्रका विद्यालय, मदरसा, इसिडी तथा विद्यार्थी र शिक्षकको तथ्याङ्क सङ्कलन र विश्लेषण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिशिका, क्षेत्रका सदस्य	जेठ मसान्त
३	मीरा (MIRA)अभिमुखीकरण कार्यमा सहभागी हुने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस (जि.वि.व्य.स) क्षेत्रका सदस्य	जेठ मसान्त वा जिविव्यसले अह्वान गरेपछि तुरुन्तै
४	सुरक्षित स्थानको लागि त्रिपालको व्यवस्थापन	क्षेत्र प्रमुख र सदस्य	शि.स.स, आवास तथा गैरखाद्य क्षेत्र	जेठ मसान्तभित्र
	चकटी व्यवस्था गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस (जि.वि.व्य.स) शि.स.स आवास तथा गैरखाद्य क्षेत्र	आवश्यकता अनुसार

	शैक्षिक सामग्री वितरण (३ देखि ५ वर्ष उमेर समूह) का लागि	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य	जेठसम्ममा
५	अस्थाइ प्रशिक्षण केन्द्र (Temporary Learning Center)का लागि निम्न सामग्रीको बन्दोबस्त गर्ने • त्रिपाल • शिक्षकको रोस्टर तयार गर्ने • विद्यालय कीट • विद्यार्थी कीट (पोसाक र स्टेशनरी) • पाठ्य पुस्तक १ देखि ५ कक्षा	शैक्षिक कार्यदल	• शि.स.स, शिक्षा विभाग • रेडक्रस	जेठभित्र
६	कक्षा ६ देखि १० सम्मको लागि पाठ्यपुस्तक तथा विद्यार्थी कीट		शि.स.स.	शिससकाले पाठ्यपुस्तकको लागि शिक्षा विभागमा असार पहिलो साताभित्र पत्राचार गर्ने
७	अनौपचारिक शिक्षा (८ देखि १४ वर्ष उमेर समूहका विद्यालय नगएका केटाकेटीहरूका लागि) १५ वटा कक्षा सञ्चालनको लागि तयारी गर्ने ।		जि. शि.का,	
९	क) अनुगमनको लागि अनुगमन कार्यदल निर्माण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिशिका सहयोगी संस्था तथा क्षेत्रका सदस्य	असार आवश्यकताअनुसार
१०	बाढी प्रभावित विद्यालयहरूलाई विद्यालय कीटको (school kit) व्यवस्थापन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस (जि.वि.व्य.स) शि.स.स,	आवश्यकताअनुसार
११	जोखीममा परेका विद्यालयहरूलाई जोखिम न्यूनिकरण (Mitigation)गर्न जलउत्पन्न विपद् नियन्त्रण विभाग र जिविव्यस (जि.वि.व्य.स) लाई अनुरोध गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस (जि.वि.व्य.स) शि.स.स, क्षेत्रका सदस्य	अनुगमनको रिपोर्ट प्राप्त भएपछि
१२	रोस्टर समूहलाई विपद् पूर्वतयारी सम्बन्धमा ३ दिने अभिमुखीकरण दिने ।	क्षेत्र प्रमुख	शि.स.स,	जेठभित्र
१३	विद्यालयका विद्यार्थी, शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति (SMC), पिटीए (PTA) लाई बाढीजन्य विपद्सम्बन्धी प्रशिक्षण दिने	क्षेत्र प्रमुख	शि.स.स,	नियमित कार्यक्रमअन्तर्गत राख्ने

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आँकलन तथा योजना

क्र.सं.	आवश्यक सामग्री	आवश्यक संख्या	सहयोगी संस्था संग रहेको	नपुग	अनुमानित रकम	कैफियत
१	विद्यार्थीको शैक्षिक सामग्री	१००० सेट		१,००० सेट		
२	वैकल्पिक विद्यालय संचालन	५		५		
३	विद्यालयको शैक्षिक सामग्री	१०० सेट		१०० सेट		
४	विद्यालय भवन मर्मत सम्भार	३०		३०		
५	वाल विकास केन्द्र मर्मत सम्भार	२०		२०		
६	शैक्षिक सहयोग (वालविकास केन्द्रको लागि)	२००		२००		
७	विद्यार्थीहरुको पोशाक सहयोग	१०००		१०००		

४.४९. आवास तथा बन्दोबस्ती(Logistic)

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads): संघिय कार्यान्वयन आयोजना कार्यालय धनुषा

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members)को सूची :

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर, ई-मेल ठेगाना
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषा	प्र.जि.अ.	9854007777, daodhanusha20@gmail.com

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

	सम्बन्धित स्थानीय तहहरु	प्रमुख तथा उपप्रमुख	9854056111, cao@janakpurdham.gov.np
२	नेपाली सेना	गणपति	9841519773, bn-bisnhudal@nepalarmy.mil.np
३	सशस्त्र प्रहरी बल	स.प्र.उपरिक्षक	9851272106, apfdhanusha.n8btn@gmail.com
४	नेपाल प्रहरी	प्रहरी उपरिक्षक	9854005555, dpodhanushaujuri@gmail.com
५	राष्ट्रिय अनुसन्धान कार्यालय	उप निर्देशक	98540249422, nid222dhanusha@gmail.com
६	नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	प्रमुख	9849433873, janakpur_cao@caanepal.gov.np
७	संघिय कार्यान्वयन आयोजना कार्यालय	प्रमुख	9854021083, fpiu.dhanusha@gmail.com
८	शहरी विकास तथा भवन कार्यालय	प्रमुख	9854025405, oudbdhanusa@gmail.com
९	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	प्रमुख	9854029776, wssdomahottari@gmail.com
१०	डिभिजन वन कार्यालय	प्रमुख	9854025357, bandhanusha@gmail.com
१३			
१४	जलश्रोत तथा सिचाइ डिभिजन कार्यालय	प्रमुख	9854029594, idddha321@gmail.com
१५	सडक डिभिजन कार्यालय	प्रमुख	9854020091, rdjanakpur@gmail.com
१६	यातायात व्यवस्थापन कार्यालय	प्रमुख	9854021209, tmojanakpur@gmail.com

१७	यान्त्रीक कार्यालय	प्रमुख	9854026812, mech.off.jnk@gmail.com
१८	दुरसंचार सेवा प्रदायक कार्यालयहरु	प्रमुख	9851105100,
१९	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	सभापति	9854020160, nrcsdhanusha@yahoo.com
२०	नेपाल आयल निगम	प्रमुख	
२१	बस ब्यावसायी संघ	अध्यक्ष	
२२	ट्रक/ट्रयाक्टर व्यवसायी महासंघ	अध्यक्ष	
२३	निर्माण ब्यावसायी महासंघ	अध्यक्ष	
२४	द्राभल/राफ्टीङ्ग एशोसिएसन	अध्यक्ष	
२५	पेट्रोलियम एशोसिएसन	अध्यक्ष	
२६	होटल ब्यावसायी महासंघ	अध्यक्ष	

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : विपद्का सम्भावित मानवीय असर

- सार्वजनिक पूर्वाधारहरू (सडक, पुल, विद्युत, आपूर्ति, सञ्चार) नष्ट ।
- आवास तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति अस्थायी रूपमा क्षति, बाल-वालिका, महिला, वृद्ध-वृद्धा तथा फरक किसिमले सक्षम (अपाङ्ग) मुख्य रूपमा प्रभावित हुने गरी मानिसहरू विस्थापन
- विद्यालयमा कक्षा कोठा, प्रहरीचौकी र स्वास्थ्य केन्द्र जस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरूमाथि परेको चाप
- सामुदायिक संस्थागत ठाउँहरूमा अस्थायी आवासमा बसेको समयमा सामुदायिक स्वास्थ्यसम्बन्धी प्रचलनहरूमा देखिएका चुनौती
- आवाससम्बन्धी सहयोग आवश्यक हुने गरी विस्थापित परिवारको सङ्ख्या

बिशिष्ट उद्देश्य

- विपद प्रभावित समुदाय सम्म तत्काल राहत प्रतिकार्यका सहयोगहरुको सहज पहुचको लागी यथासक्य चाडो आवश्यक सामाग्रीहरु पुर्याउने ।
- तत्काल विपद प्रभावित क्षेत्रमा गई सुचना संकलन गर्ने ।
- पुर्ननिर्माणको लागी आवश्यक सहयोग गर्ने ।
- स्थलगत अनुगमन गर्ने ।
- सबै क्लस्टरहरु संग समन्वय गर्ने । सबै क्लस्टरहरुका लागी बन्दोबस्तीका सामाग्रीहरु जुटाउन सहयोग गर्ने ।
- अन्य क्लस्टरहरुको क्षमता पहिचान गर्ने ,अपुग सामाग्री बन्दोबस्ती मिलाउने ।
- सबै क्लस्टरहरुको पुर्वाधार एकिन गरी अद्यावधिक रहने ।

पूर्वतयारी कार्ययोजना

क.सं.	पूर्वतयारीसम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
१	सवारी साधनको आंकलन • आवश्यक सङ्ख्या • सवारीको प्रकार • रहेको स्थान	प्रमुख जिल्ला अधिकारी/यातायात कार्यालय यातायात व्यवसायी तथा कम्पनी सडक डिभिजन कार्यालय	
२	इन्धन र भाडा व्यवस्था	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	
३	भण्डारण तथा गोदामघरको व्यवस्था	खाद्य तथा व्यापार कम्पनी	
४	मानव स्रोतको लागि खानाको तयारी	उद्योग वाणिज्य संघ/होटल व्यवसायी संघ	

आपत्कालीन कार्ययोजना

विपद्को घटना पश्यातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपत्कालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारीत)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पुर्वतयारी कार्य	पुर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवारी	प्रत्येक पुर्वतयारीका लागी अनुमानीत लागत
० - ३० मिनेट	Cluster Meeting गर्ने • जानकारी तथा सूचना सङ्कलन गरी परिस्थितिको विश्लेषण गर्ने • क्षेत्रका सदस्यलाई सक्रिय पार्ने,	सबै क्षेत्र प्रमुखको सहभागितामा पूर्वतयारी बैठक र कार्यशालाको आयोजना : • सम्भावित विपद् पर्नु अघि पूर्वतयारी बैठक गर्ने क्षेत्रगत कार्ययोजनाको समीक्षा र पुनरावलोकन गर्ने		क्षेत्र प्रमुख	

	• परिस्थितिअनुसार कार्यविभाजन समीक्षा गर्ने	• श्रोतको तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने • गोदम घरको व्यवस्था गर्ने • मानव श्रोतसाधन लाई आपत्कालिन अवस्थामा कार्य गर्ने का लागी तालिम प्रदान गर्ने			
	उद्धार कार्यमा सहयोगका लागी आवश्यक सवारी साधन परिचालन गर्ने	• श्रोतको तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने • आवश्यक इन्धनको व्यवस्थागर्ने • समन्वय बैठक गर्ने			
	Cluster Head सगँ को बैठक	• समय पुर्व निर्धारण गर्ने			

विपद्को घटना पश्यातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपत्कालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारीत)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्ने गरीने पुर्वतयारी कार्य	पुर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवारी	प्रत्येक पुर्वतयारीका लागी अनुमानीत लागत
० - ७ दिन सम्म	Cluster Meeting गर्ने • जानकारी तथा सूचना सङ्कलन गरी परिस्थितिको विश्लेषण गर्ने • क्षेत्रका सदस्यलाई सक्रिय पार्ने, • नियमित विपद् प्रभावित व्यक्तिलाइ खानाको व्यवस्थ ागर्ने	सबै क्षेत्र प्रमुखको सहभागितामा पूर्वतयारी बैठक र कार्यशालाको आयोजना : • सम्भावित विपद् पर्नु अघि पूर्वतयारी बैठक गर्ने क्षेत्रगत कार्ययोजनाको समीक्षा र पुनरावलोकन गर्ने • श्रोतको तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने • गोदम घरको व्यवस्था गर्ने • मानव श्रोतसाधन लाई आपत्कालिन अवस्थामा कार्य गर्ने का लागी तालिम प्रदान गर्ने • खाध्य सामाग्री खरीद गर्ने तथा आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने		क्षेत्र प्रमुख	

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
धनुषा
COVID प्रतिकार्य योजना

क.स	गतिविधि	मुख्य जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	आवस्यकश्रोत साधन	समय अवधि
१	क्षेत्रगत समिति को बैठक	Cluster प्रमुख	रेडक्रस । यू एन । आइ एन जि ओ		तत्काले
२	क्षेत्रगत प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने	Cluster प्रमुख	रेडक्रस । यू एन । आइ एन जि ओ		तत्काले
३	केन्द्रिय प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयन गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	Cluster प्रमुख		तत्काले
४	All Cluster Activate	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	Cluster प्रमुख		तत्काले
५	Meeting with Key Agency (UN Agency, Red cross)	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	रेडक्रस । यू एन । आइ एन जि ओ		तत्काले
६	क्षेत्रगत सबै सदस्यहरुले आआफ्नो क्षमता र स्रोत साधनको आकलन गर्ने	Cluster प्रमुख	सबै सदस्यहरु		तत्काले
७	सिमा क्षेत्रमा स्वास्थ्यकर्मी सहितको चेक प्वाइन्ट स्थापना	स्थानिय तह	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	PPE, Thermal scanner	तत्काले
८	सहयोग तथा स्वस्थ्य कक्षको स्थापना र संचालन (Help Desk Establishment)	स्थानिय तह	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	PPE, Thermal Scanner	तत्काले
९	जनचेतना मूलक संदेश प्रचार प्रसारण गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानिय तह, रेडक्रस, सरोकारबाला निकाय, गैर सरकारी निकाय, एफ एम, टेलिभिजन	IEC Material	तत्काले
१०	सत्य तथ्य मा आधारित समाचार सम्प्रेसन	पत्रकार महा सघ	स्थानिय पत्रपत्रिका, एफ एम, टेलिभिजन		तत्काले, संक्रमण अवस्था भरि
११	कोरोना सम्बन्धी आवश्यक,अभिमुखिकरण, तालिम (PPE को प्रयोग, मास्क ग्लोब्स,	स्वास्थ्य Cluster	स्थानिय तह,स्वास्थ्य कार्यलय,रेडक्रस,	आवश्यक सामाग्रीहरु	तत्काले, संक्रमण अवस्था भरि

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

	स्नीटाईजर, हात धुने , रोकथामको उपायहरु) विद्यालय र समुदायहरुमा गर्ने		सरोकारबाला निकाय, गैर सरकारी निकाय,		
१२	सबै स्थानिय तहहरुमा आवश्यक संख्या Quarantine निर्माण गर्ने	स्थानिय तह	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति , रेडक्रस, सरोकारबाला निकाय, गैर सरकारी निकाय,	आवास निर्माण सामाग्री, लत्ताकपडा,	तत्कालै, संक्रमण अवस्था भरि
१३	जिल्ला, पालिका, वडा स्तरिय कोरोना रोकथाम तथा अनुगमन समिति निर्माण र प्रभावकारी संचालन	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानिय तह, स्वास्थ्य कार्यलय,सुरक्षा ,रेडक्रस, सरोकारबाला निकाय, गैर सरकारी निकाय,		तत्कालै, संक्रमण अवस्था भरि
१४	समुदायमा परिक्षणमा सहयोग, रोगीको सम्पर्क खोजी / सर्भिलेन्समा सहयोग (Contract tracing)	स्थानियत तह	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्वास्थ्य कार्यलय, सुरक्षा निकायहरु र रेडकस,	Equipment, PPE	तत्कालै, संक्रमण अवस्था भरि
१५	संक्रमीतहरुलाई ओसारपोसार गर्न आवस्यकता अनुसार एक्बुलेन्स सेवाको तयारी गर्ने	रेडक्रस	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	आवस्यक पर्ने पुर्ण सुरक्षित सामाग्रीहरु	तत्कालै, संक्रमण अवस्था भरि
१६	जिल्ला स्तरमा १०० बेड आइसोलेसन केन्द्र स्थापना गरी संचालन गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रादेशिक अस्पताल, निजि अस्पताल , सरकारी अस्पताल स्थानिय तह	Equipment, PPE	तत्कालै
१७	यदि संक्रमित मृत्यू भएमा शबव्यवस्थापनमा आवश्यक तयारी गर्ने (प्रशिक्षण तथा अभिमुखिकरण, आवश्यक सामाग्री व्यवस्थापन)	ICRC / RED Cross	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	आवस्यक पर्ने पुर्ण सुरक्षित सामाग्रीहरु	तत्कालै, संक्रमण अवस्था भरि
१८	विमानस्थल लगायत आवश्यक स्थानमा स्वास्थ्यकर्मी सहितको स्वास्थ्य चेक प्वाइन्टको स्थापना गरीने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानिय तह, नागरीक उडयन प्राधिकरण	PPE, Thermal Scanner	तत्कालै
१९	बजार अनुगमन लाई तिब्र बनाउने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	उधोग । वाणिज्य संघ		तत्कालै
२०	निरन्तर समन्वय तथा अनुगमन	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानियत तह, स्वास्थ्य कार्यलय, सुरक्षा निकायहरु र रेडकस,		निरन्तर

२१	10 Bed ICU व्यवस्थापन गर्ने	प्रादेशिक अस्पताल	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	Equipment, PPE	तत्कालै
२२	Semi lockdown and Lockdown रणनीति तयार गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	सुरक्षा निकाय तथा सरोकारबाला निकाय		तत्कालै
२३	सभा, सम्मेलन, विवाह तथा अनावश्यक भिडभाड नगर्न अनुरोध गर्ने आवश्यक परेमा निषेधाज्ञा जारी गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानिय तहहरु		तत्कालै
२४	जिल्ला भरी रहेको विपन्न परिवारहरुलाई खाद्यान्न राहत विरतण गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र जिल्ला समन्वय समिति	स्थानिय तहहरु, सुरक्षा निकायहरु, रेडक्स, अन्य गैहसरकारी संघसस्थाहरु		प्राथमिकताको आधारमा
२५	सुरक्षा कर्मि तथा जोखिम मा काम गरी रहेका कर्मचारीहरुको स्वास्थ्य जाँच गर्ने	प्रादेशिक अस्पताल । नेपाली सेना	जि.प्र.का, स.प्र.बल.नेपाल		निरन्तर
२६	अस्पतालहरुको नियमित सेवा सुचारु गर्ने	प्रादेशिक अस्पताल	जिल्ला प्रशासन कार्यालय		निरन्तर
२७	संक्रमित क्षेत्रमा testing गराउने (Hot Spot)	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	जि.प्र.का, स.प्र.बल.नेपाल		निरन्तर
२८	खाध्य, सब्जी तथा औषधी आपुर्तिलाई सहजिकरण गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	पालिका , सम्बन्धित निकायहरु		निरन्तर
२९	स्थानिय क्षेत्रहरुमा sanitization गर्ने	स्थानिय पालिकाहरु	रेडक्रस		निरन्तर
३०	कार्ययोजना अध्यावधिक गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	क्षेत्रगत निकाय		निरन्तर

खण्ड-५: कार्यान्वयन तथा पुनरावलोकन रणनीति

५.१. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कियाशील हुने

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

यो बिपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना जिल्ला स्तरको विपद् व्यवस्थापनका लागि उपलव्ध भौतिक, मानविय र आर्थिक श्रोतहरुलाई आंकलन गरी साथै नेपाल सरकारको बिपद् जोखिम व्यवस्थापनको रणनीति र उद्धारकान्यूनतम आधारभूत पक्षहरुलाई दृष्टिगत गरी तयार भई जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिबाट अनुमोदन भएको हो । जिल्ला भित्र विपद् सम्बन्धी कुनै घटना घटेको जानकारी हुनासाथ यस योजनामा उल्लेखित बिषयगत समितिहरु तथा फोकल व्यक्तिहरु र सरोकारवालाहरु स्वत: सक्रिय हुनेछन् ।

५.२. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन योजना

जिल्लामा कार्यरत मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार निकायहरूले विभिन्न विषयगत क्षेत्रमा आवद्ध रहि यो विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयन गर्न सघाउने छन् । साथै स्थानीय तहतथा नगरपालीका र त्यहाँ कार्यरत संघसंस्थाहरूले पनि बिषयगत योजनाहरू कार्यान्वयन गर्न स्वयंसेवक परिचालन गरि आवश्यक सहयोग गर्नेछन् ।

५.३. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको नियमित समीक्षा तथा अद्यावधि

जिल्ला जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले यसका पदाधिकारीहरू मध्येबाट उपयुक्त व्यक्तिहरू छनौट गरी एक कार्यदल बनाइ विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्ययोजना कार्यान्वयनको समग्र अनुगमन गर्नेछ । प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन नियमित समिक्षा गरिनेछ ।

खण्ड-६: प्रतिवेदन तथा अभिलेखन

६.१. प्रतिवेदन तथा संचार

धनुषा जिल्लामा बाढिले हरेक वर्ष प्रभावित गर्ने हुँदा सो सम्बन्धि विपद्बाट हुने क्षति न्यूनिकरणका लागि बाढि पूर्वसुचना प्रणाली तयार गरेको हुँदा त्यसको व्यवहारिक प्रयोग गरि वर्षाको समयमा माथिल्लो तटिय र तल्लो तटिय समुदाय विच निरन्तर सम्पर्क कायम गर्ने साथै बाढि सम्बन्धि सुचना स्थानीयएफ.एम.बाट प्रशारण गर्ने व्यवस्था मिलाईएको छ ।

प्रतिकार्यका लागि गठितबिषयगत अगुवाहरुलेविपद् सम्बन्धि प्रतिवेदन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई बुझाउनु पर्नेछ । यस्तो प्रतिवेदन विपद्को अवधिमा सकेसम्म दैनिक रुपमा तयार गर्नु पर्दछ । साथै विपद्को बारेमा स्थलगत अनुगमन टोलीले तयार गरेको प्रतिवेदन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा प्रस्तुत गर्नेछ ।

६.२. संस्थागत व्यवस्था

विपद् जोखीम न्यूनिकरण व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र विपद् व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ को प्रावधान बमोजिम विपद् व्यवस्थापनका लागि जिल्ला र स्थानीय(स्थानीय तह, न.पा.) स्तरमा

छुट्टाछुट्टै संस्थागत संरचना तयार भएको छ । प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मुल्याङ्कनसंस्थागत रुपमा गरिनेछ । यसको संयोजन जिल्ला स्तरमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय र स्थानीय तहतथा नपाहरुमा जिल्ला समन्वय समितिको समेत सहयोग लिई सम्बन्धित स्थानीय तहतथा नपाहरूले गर्नेछन् ।

६.३. अभिलेखिकरण

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको सदस्य सचिवको हैसियतले जिल्लास्तरमा विपद् प्रतिकार्यको अभिलेखिकरण जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालयले गर्नेछ भने स्थानीय स्तरमा स्थानीय तहतथा नपाका विपद् व्यवस्थापन समितिहरूले नेतृत्व गर्नेछन् । जिल्ला वा स्थानीयदुवै तहमा नेपाल रेडक्रस सोसाईटी तथा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले सर्वेक्षण तथा अभिलेखिकरण कार्यलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्नेछन् ।

६.४. अनुमोदन प्रकिया

मिति २०७७ असार१६ गतेका दिन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बसि विषयगत क्षेत्रका अगुवा संस्था र सहयोगी संस्था एवं निकायहरुको सहभागितामा कार्यशालाको आयोजना गरि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनुमोदन गरियो ।

थप जानकारी

जन प्रतिनिधि सम्पर्क नम्बर

s.n	Adress	Mayor	Mobil No.	Vice Mayor	Mobil No.
1	Janakpur Sub. Metro.	Manoj Kumar Sah	9854022722	Kishor Sah	9844025726
2	Laxminiya	Bhogendra Mishra	9844054760	Phul Kumari Yadavani	9815832253
3	Kshireshwar Mun.	SukhDev Yadav	9854025789	Rachana Mathema	9851027547
4	Mithila Mun.	Mahendra Mahato	9854029760	Sunita Singh Budhathoki	9854029761
5	Bateswer	Ram Ashish Mahato	9854023051	Phul Kumari Singh	9854029943
6	Ganeshman Charnath Mun.	Jit Narayan Yadav	9851050721	Tulsa Kumari Pandey	9862964050
7	Sabaila mun.	Kariram Yadav	9854024281	Rahima Khatun	9807843011
8	Dhanush Dham mun.	Baleshwar Mandal	9844536930	Bidhya Devi Bhujel	9844536931
9	Mithila Bihari mun.	Rajendra Prasad Yadav	9815811495	Shobha Devi SAh	9826877424
10	Hanspur mun.	Pradip Kumar Yadav	9854021963	Durga Devi	9804849048
11	MukhiyaPatti	Jay Kumar Yadav	9854029641	Sahida Khatun	9807697072
12	Nagrain Mun.	Binaya Kumar Yadav	9854029772	Radha Devi Yadav	9812195015
13	Dhanauji	Raj Kumar Sah	9800825249	Rambati Devi Mandal	9821234150
14	Aurahi	Umashanker Prasad Sah	9844192364	Punam Kumari Sah	9854027905
15	Bideh Mun.	Bechan Das	9854029282	Aasha Devi Jha	9844589104
16	Kamala Mun.	Biseshwor Yadav	9854027128	Shila Devi Mandal	9854023102
17	Janak Nandini	Bipin Dev Yadav	9851138616	Kamala Sahgal	9844026769
18	Shahidnagar Mun.	Dinesh Prasad Yadav	9854029769	Sunita Kumari Singh	9844111902
1	**Dhanusha 1**	Matrika Yadav			
2		Kishori Sah			
3		Ram Chandra Mandal	9854025545		
1	**Dhanusha 2**	Uma Shankar Argariya			
2		Ram Ashish Yadav	9854022059		
3		Shalendra Yadav	9841554951		
1	**Dhanusha 3**	Rajendra Mahato	9851060030		
2		Parameshwar Sah	9854026535		
3		Ram Saroj Yadav	9854020939		
1	**Dhanusha 4**	Raghubir Mahasetha			

2		Satrudhan Mahato	9851144866	
3		Ghan Kumar Yadav	9854023263	

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

जिल्ला स्तरीय सम्पर्क व्यक्ति सम्पर्क नम्बर

क्र. स.	कार्यालय नाम	पद	नामथर	नम्बर
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषा	प्र.जि.अ.	श्री शंकरहरि आचार्य	9854007777
२	नेपाली सेना, विष्णुदल गण	प्र.से.	श्री प्रभुराम महत	9861319875
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनुषा	प्र.उ	श्री नरहरि रेग्मी	9854005555
४	नं. ८ गण सशस्त्र प्रहरी गण, नेपाल	स.प्र.उ.	श्री निर्मल खड्का	9851272106
५	राष्ट्रिय अनुसन्धान कार्यालय	उप.अनु.नि.	श्री तिलक प्रसाई	9854024922
६	उच्च अदालत धनुषा	रजिष्टार	श्री विनोद शर्मा	9854027031
७	धनुषा जिल्ला अदालत धनुषा	श्रेस्तेदार	श्री कैलाश प्रसाद भट्टराई	9854025740
८	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, धनुषा	जि.न्या.	श्रीसुदिप कुमार दंगाल	9854029131
९	उच्च सरकारी वकिल कार्यालय, धनुषा	स.न्या.	श्री यदुनाथ शर्मा	9845028223
१०	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण,	प्रमुख	डा. सुधिर कुमार सिंह	9851191087
११	प्रादेशिक अस्पताल	प्रमुख	डा. प्रमोद यादव	9854029065
१२	जामुन सिंह	प्रमुख	प्रादेशिक अस्पताल	9851000009
१३	शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाइ	प्रमुख	श्री चेत कुमार पोखरेल	9854029780
१४	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय	प्रमुख	श्री नवराज नेपाल	9851315031
१५	जनकपुर भन्सार कार्यालय	प्रमुख	श्री मान बहादुर पौडेल	9854029581
१६	पूर्वाधार विकास कार्यालय	प्रमुख	श्री राजेश लाल कर्ण	9854021091
				9848811396
१७	डिभिजन सडक कार्यालय	प्रमुख	श्री दिपक कुमार झा	9854020091
१८	संघीय शहरी विकास तथा भवन नि.का.धनुषा	प्रमुख	श्री विनोद कुमार यादव	9854025405
			श्री लक्ष्मण यादव	9851186353
१९	सिंचाइ तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना	प्रमुख	श्री रविन्द्र कुमार शर्मा	9854021017
२०	स्वास्थ्य कर्यालय, धनुषा	प्रमुख	श्री उमेश कुमार यादव	9854023200
२१	डिभिजन वन कार्यालय, धनुषा	प्रमुख	श्री बेचन चौधरी	9854025357
२२	प्रदेश वन निर्देशनालय, धनुषा	प्रमुख	श्री जगरनाथ प्रसाद जयसवाल	9854021072
२३	भेटनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	प्रमुख	डा.संजिव ठाकुर	9854026021
२४	भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालय	प्रमुख	श्री रमेश पौडेल	98540203447
२५	आन्तरिक राजस्व कार्यालय	प्रमुख	श्री किशोर वर्तौला	9854020275
२६	नापी कार्यालय, धनुषा	प्रमुख	श्री उमेश कुमार	9854026136
२६	हुलाक निर्देशनालय, धनुषा	प्रमुख	श्री विशाल चौधरी	9854029024
२७	यान्त्रिक कार्यालय, हेभी इक्विपमेन्ट डि.	प्रमुख	श्री राम बाबु साह	9854026812
२८	यातायात व्यवस्था कार्यालय	प्रमुख	श्री विरेन्द्र साह	9854021209

२९			श्री पवन पंजियार सहायक	9844026865
			श्री धर्मराज पौडेल	9851130026
३०	श्रम तथा रोगजार कार्यालय, धनुषा	प्रमुख	श्री धर्मराज रोकाया	9854021532
३१	गुणस्तर तथा नापतौल कार्यालय	प्रमुख	श्री सुनिल कुमार यादव	9854028805
३२	प्रदेश निर्वाचन कार्यालय, धनुषा	प्रमुख	श्री नविन चौधरी	9854028086
३३	शाखा समन्वय कार्यालय, धनुषा	प्रमुख	श्री शिव नारायण प्रमोद	9842949411
३४	बनस्पति अनुसन्धान केन्द्र धनुषा	प्रमुख	श्री ताहिर हुसैन	9854029752
३५	कृषि यान्त्रिकिरण प्रबर्द्ध केन्द्र नक्टाभिं	प्रमुख	श्री सरोज अधिकारी	9855053952
३६	मत्स्य मानव सम्साधन विकास तथा प्रविधि परिक्षण केन्द्र जनकपुरधाम	प्रमुख	श्री रवि लाल शर्मा	9854025396
३७	पशुरोग अन्वेषण प्रयोगशाला	प्रमुख	श्री डा.उमेश प्रसाद साह	9854029093
३८	क्षेत्रिय पशु सेवा तालिम केन्द्र	प्रमुख	श्री डा.फेकन साह	9862202757
३९	रेल्वे तथा मेट्रो विकास आयोजना	प्रमुख	श्री गुरु प्रसाद भट्टाई	9854021396
४१	जल स्रोत सिंचाइ विकास डि.जनकपुर	प्रमुख	श्री श्याम किशोर साफी	9854029594
४२	राइजोवियम तथा घाँसेवाली विउ विजन	प्रमुख	रुप नारायण यादव	9854029069
				9844031690
४३	अंचल आयुर्वेद औषधालय	प्रमुख	श्री एम.के.ठाकुर	9854025170
४४	पशु क्वारेन्टाइन कार्यालय, जनकपुर	प्रमुख	श्री डा.उमेश साह	9854029375
४५	कमला हर्दिनाथ सिंचाई डि.का.पोतार्हा	प्रमुख	श्री मधुरा यादव	9854021118
४६	उष्ण प्रदेशीय वागवानी नर्सरी वि.केन्द्र		श्री लाल कुमार साह	9844051578
		प्रमुख		9854029620
४७	कृषि अनुसन्धान केन्द्र बेलाचापी	प्रमुख	श्री सन्तोष राज त्रिपाठी	9854029620
			लेखापाल दिपेश कुमार शाह	9854024330
४८	राष्ट्रिय धानवाली अ.कार्यक्रम, हर्दिनाथ	प्रमुख	डा.राम वरण यादव	9854020465
				9844133026
४९	घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय	प्रमुख	श्री सन्तोष साह	9864478600
५०	हुलाकी राजमार्ग निर्देशनालय, जनकपुर	प्रमुख	श्री कृष्ण कुमार महतो	9854021115
५१	जनकपुर परिक्रमा व्यापारिक मार्ग वि.योजना जटही	प्रमुख	श्री राम टहल यादव	9851101861
५२	इलाका प्रशासन कार्यालय यदुकुहा	प्रमुख	श्री गणेश चन्द्र मिश्र	9854023034
५३	नापी कार्यालय, ढल्केवर	प्रमुख	श्री विन्देश्वर यादव	9854029449
५४	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	प्रमुख	श्री	9854054655
५५	कृषि सामग्री कम्पनी लि., जनकपुर	प्रमुख	नि.बेचन साह	9852844242
५६	कर्मचारी संचय कोष कार्यालय, जनकपुर	प्रमुख	श्री नवराज पौडेल	9851228968
५७	खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सुधार आयोजना कलष्टर इकाइ	प्रमुख	श्री युगल किशोर तिवारी	9854027018

५८	कृषि ज्ञान केन्द्र, जनकपुर	प्रमुख	श्री शंकर प्रसाद साह	9854027739
५९	खाद्य प्रविधि तथा गुण नि.का.धनुषा	प्रमुख	श्री विजय खनाल	9854021116
६०	संघीय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आ. (संघ)	प्रमुख	श्री रमेश कुमार मण्डल	9854026625
६१	राष्ट्रिय मानव अधिकार	प्रमुख	श्री मंजु खतिवडा	9854029706
६२	नेपाल विद्युत प्राधिकरण, वितरण कार्यालय, जनकपुरधाम	प्रमुख	श्री सुनिल कुमार महतो	9854022614
६३	CTEVT, सपही	प्रमुख	श्री गोविन्द पौडेल	9851125714
६४	जनकपुर नागरिक उडड्यन प्रा.	प्रमुख	श्री तेज बहादुर बुड्थापा	9849433873
६५	राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश वि.सं.का. का.इ., समिति	प्रमुख	श्री राम बालक यादव	9854025726
६६	पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकास नि.जनकपुर	प्रमुख	श्री शिव नारायण यादव	9854025699
६७	गुठी संस्थान शाखा कार्यालय, धनुषा	प्रमुख	श्री आनन्द प्रसाद आचार्य	9841431188
६८	बृहत्तर जनकपुर क्षेत्र वि.परिषद	प्रमुख	श्री शीतल साह	9851001721
६९	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्य.केन्द्र	प्रमुख	श्री डा.प्रमोख कुमार यादव	9851196957
७०	प्रदेश जनस्वास्थ्य व्य.प्रयोगशाला	प्रमुख	श्रवण कुमार मिश्र	9851168220
७१	प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय जनकपुरधाम	प्रमुख	श्री विजय कान्त झा	**9854030161**
७२	प्रदेश कोष तथा लेखा नि.का., धनुषा	प्रमुख	श्री मनोज कुमार झा	**9855044539**
७३	गोरखापत्र संस्थान, प्रदेश स्तरीय कार्यालय, मधेश प्रदेश	प्रमुख	श्री धिरेन्द्र प्रसाद साह	**9842820681**
७४	जनकपुरधाम उपमहानगरपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री मित्र लाल ढकाल	9854056111
७५	धनुषाधाम नगरपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री नि.संजित प्रसाद दास	9854030959
७६	गणेशमान चारनाथ न.पा.	प्र.प्र.अ.	श्री संतोष कुमार शर्मा	9854059111
७७	सबैला नगरपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री सविर कुमार महतो	9854062111
७८	मिथिला नगरपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री नि.अशोक कुमार भण्डारी	9854060111
७९	क्षीरेश्वरनाथ नगरपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री राम उदगार अधिकारी	9854058111
८०	नगराईन नगरपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री राम गुलाम लाल कर्ण	9854029054
८१	विदेह नगरपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री मनोहर यादव	9819805455
८२	शहिद नगर नगरपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री उमेश महतो	9854027057
८३	कमला नगरपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री सन्तोष कुमार मिश्र	9854029063
८४	जनकनन्दनी गाउँपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री अयोधी दास	9844022045
७५	बटेश्वर गाउँपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री रेवती प्रसाद पौडेल	9854060412
७६	मुखियापट्टी मुसहरनिया गा.पा.	प्र.प्र.अ.	श्री शम्भु प्रसाद साह	9854029412
७७	लक्ष्मीनिया गाउँपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री राजगिर महतो	9854027209
७८	हँसपुर नगरपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री सर्वजीत कुमार झा	9854067333
७९	औरही गाउँपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री अशो कुमार यादव	9854029084
८०	मिथिला विहारी नगरपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री नागेन्द्र यादव	9844033721

८१	धनौजी गाउँपालिका	प्र.प्र.अ.	श्री हरि शंकर यादव	9815834758
८२	नेपाल राष्ट्र बैंक, जनकपुरधाम	प्रमुख	श्री गिला राम सुवेदी	9851071999
८३	नेपाल खानेपानी संस्थान	प्रमुख	श्री विष्णु देव साह	9849122975
८४	नेपाल टेलिकम	प्रमुख	श्री राजेन्द्र प्रसाद यादव	9851105100
८५	नपाल आयल निगम, इन्धन डिपो महेन्द्रनगर	प्रमुख	श्री मनिष न्यौपाने	9854025128
८६	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, धनुषा	प्रमुख	श्री नरेश प्रसाद सिंह	9854020160
८७	रेडियो नेपाल, धनुषा	प्रमुख	श्री अजय कुमार झा	9844026066

१.जिल्ला विपद् व्यवस्थापनसमितिको वैठकको निर्णय तथा सिफारिशहरु

१. मनसुनजन्य विपद् व्यवस्थापनका लागि सम्बन्धित निकाय, सुरक्षा निकाय, मानविय सहायताको क्षेत्रमा काम गर्ने गैर सरकारी संस्था लगायत साझेदार संस्थाहरु, रेडक्रसले आवश्यक पुर्वतयारी तथा खोज उद्धार तथा राहतका कार्यहरु गर्ने ।

२. गृह मन्त्रालय, शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखाको च.नं. ३० मिति २०८२/०४/०६ को पत्र बैठकमा पेश भयो । मधेश प्रदेशभर मनसुन याममा पानी नपरेको वा ज्यादै कम पानी परेको कारण सिचाई सुविधाको अभावमा धानवाली लगाउन कठिनाई भएको, वर्षा कम भई जमिनमुनी पानी नआउँदा खानेपानीको समेत अभाव भएकोले आमजनतामा सुख्खाजन्य विपद्को अवस्था सिर्जना भएको एवं मधेश प्रदेश सरकारबाट समेत सुख्खाग्रस्त क्षेत्र घोषणा गरी नेपाल सरकार समक्ष प्रस्तुत भएको विषय बैठकमा जानकारी भयो । माथि उल्लेखित समस्याको तत्काल समाधानका लागि सबै सरोकारवाला पक्षहरुले आवश्यक समन्वय, सहकार्य एवं पहल गरी विकल्पहरुको पहिचान, खोजी र समाधानका कार्यहरु गर्ने ।

३. धनुषा जिल्लाका सबै पालिकाका कुन कुन वडाहरु सुख्खाग्रस्त भई सिचाईको अभाव भएको छ, चापाकल सुखेको छ, खानेपानीको अभाव भई जनजिवनमा असर परेको छ, सोको विवरण संकलन गरी यथाशिघ्र जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषामा उपलब्ध गराउने । साथै खानेपानीका स्रोतहरुको पहिचान गर्ने एवं सार्वजनिक स्थलमा ट्यूवेल जडान गर्नुपर्ने अवस्था देखिएमा उक्त ट्यूवेल जडान गर्न आवश्यक पर्ने सार्वजनिक जग्गाको पहिचान गरी र कुन कुन क्षेत्रमा सार्वजनिक ट्यूवेल जडान गर्नुपर्ने हो सोको यकिन गरी सम्बन्धित पालिकाले विवरण उपलब्ध गराउने ।

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

४. खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालयले वैकल्पिक खानेपानी वितरण गर्नुपरेमा स्रोतहरु के के हुनसक्छन पहिचान गर्ने । खानेपानीको वैकल्पिक रुपमा उचित प्रबन्धको व्यवस्था मिलाउन आवश्यक समन्वय एवं सहजीकरण गर्ने ।

५. नेपाल खानेपानी संस्थानले ट्याङ्कर मार्फत खानेपानी वितरण गर्नुपर्ने अवस्था आएमा सम्बन्धित पालिकाहरुबाट माग भएको आधारमा स्थानीय पालिकासँग समन्वय गरी आवश्यकताको आधारमा खानेपानी उपलब्ध गराउने ।

६. कृषि ज्ञान केन्द्रले कृषकहरुलाई सिचाईको वैकल्पिक व्यवस्था हुनसक्ने सम्भावित उपायहरुको आवश्यक सुझाव दिने एवं सिचाईको कमी हुन नदिन वैकल्पिक उपायहरुको खोजी गरी आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने ।

७. विगत लामो समय देखि वर्षा नभई खडेरी परेको र जमीनमुनी पानीको सतह धेरै कम भई मधेश प्रदेश सरकारले सुख्खाग्रस्त क्षेत्र समेत घोषणा गरेको अवस्थामा धनुषा जिल्लाका विभिन्न भूभागमा चापाकल सुकी पानी आउन छोडेकोले खानेपानीको अभाव भई मानव जीवनमा प्रतिकूल प्रभाव पर्न सक्ने सम्भावना देखिएको हुँदा खानेपानीको समूचित उपयोग र व्यवस्थापनको वैकल्पिक व्यवस्था स्थानीय तहले मिलाउने । सो कार्यको लागि आवश्यक सहयोग पुऱ्याउन नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारलाई अनुरोध गर्ने ।

८. सम्बन्धित पालिकाहरुले सिचाईको वैकल्पिक व्यवस्था मिलाउन कृषि यान्त्रिकीकरण प्रवर्द्धन केन्द्रलाई अनुरोध गरेमा उक्त कार्यालयले आवश्यकता पहिचान गरी डिप बोरिङ्ग जडान गर्न उच्च प्राथमिकता दिई कार्य गर्ने ।

९. डेङ्गो संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका कार्यालयहरु, होटल, रेष्टुरेन्ट, विभिन्न धार्मिकस्थलहरु र विद्यालय लगायतले डेङ्गो संक्रमण गराउने लामखुट्टेको वासस्थानको लार्भा खोज तथा नष्ट गर्ने उद्देश्यले ३ (तीन) महिना समयतोकी सरसफाई कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने र रोग नियन्त्रणका लागि प्रचारप्रसारको कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

जिल्ला विपद् व्यवस्थापनसमितिको कार्य शर्त (DDRC Terms of Reference)

जिल्ला विपद् व्यवस्थापनसमिति भन्नाले सरकारी तथा गैरसरकारी प्रतिनिधिहरु, राजनीतिक दल तथा नागरिक समाजको सहभागितामा प्रमुख जिल्ला अधिकारी अध्यक्ष रहने गरी विपद् पिडितहरुलाई तत्काल राहत प्रदान गर्नुका साथै विपद् रोकथाम तथा न्यूनीकरणका लागि प्रचलित कानून बमोजिम गठन गरिएको जिल्लास्तरीय प्रमुख अंग हो । यसको मूख्य काम समन्वय, साझेदारी र सहकार्यमा जिल्लाको विपद् व्यवस्थपानको कार्यको नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गरी जिल्लाको साधनस्रोत र क्षमताको प्रभावकारी परिचालन गरी जनधनको संरक्षण गर्ने हो । जसको अध्यक्ष प्र.जि.अ. रहन्छ । विपद् व्यवस्थापनका लागि जिल्ला तहमा एकद्धार नीति (One-Door Policy) को लागि जिम्मेवार संस्था यही समिति रहनेछ ।

समितिको कार्यक्षेत्र

२) विपद् न्यूनीकरण तथा पिडितलाई राहत प्रदान गर्न जिल्ला स्तरमा छलफल गर्ने ।
३) आवश्यकता अनुसार छलफल बैठकको आयोजना र समन्वय गर्ने ।
४) आवश्यक सहयोग जुटाउन सरकारी तथा गैर सरकारी संघ/संस्थाहरुसँग समन्वय गर्ने ।
५) जोखिममा परेका स्थानीय तह, न.पा. वा वडा, टोल तथा समुदाय पहिचान गर्ने ।
६) गाँउ विकास समिति स्तरीय मुख्य स्वंयमसेवक पहिचान तथा छनौट गर्ने ।
७) गाँउ विकास समिति स्तरमा बाढी पूर्वतयारी समिति गठनका लागि प्राविधिक रुपमा सहयोग गर्ने ।
८) माँगको लेखाजोखा, आवश्यकता निर्धारण, उपलब्ध स्रोत-साधन सम्बन्धमा समीक्षा गरी स्रोत उपलब्धतामा ढिलाई भए त्यसको प्रभाव विश्लेषण समेत गर्ने ।
९) सञ्चार माध्यम, साझेदारहरु, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था, दाताहरुसँग सहयोगका लागि आग्रह गर्ने ।
१०) उपयुक्त तरिकाले स्रोत-साधन व्यवस्था एवं परिचालन गर्ने ।
११) आकस्मिक कोष व्यवस्थापन गर्ने ।
१२) आकस्मिक उद्धार सामग्री सञ्चय व्यवस्थाको अनुगमन, मुल्यांकन गर्ने ।
१३) मौजुदा माल-सामान (Logistics) हरुको प्रवन्ध मिलाउने ।
१४) आवश्यक पर्ने आकस्मिक औषधी सञ्चय तथा स्वास्थ्य सेवा सुविधाको योजना मिलाउने ।
१५) बाढी जोखिमपूर्ण गा. वि. स., न.पा. वा वडा तथा टोलहरुसम्म पुग्ने सडक तथा बाटाहरुको सम्बन्धमा जानकारी लिने ।
१६) तयारी अवस्थामा राखिएका डुङ्गा, लाइफ ज्याकेट, खाद्यान्न, डोरी, टेन्ट, इन्धन, लाल्टिन, दाउरा, भाँडाकुँडा, साबेल, कोदालो, रित्ता प्लास्टिक झोला आदिका अवस्थाबारे नियमित रुपमा अनुगमन गरी भरपर्दो व्यवस्था मिलाई प्रतिकार्यका लागि तयार रहने ।
१७) वितरण गरिएका राहत सामानको अभिलेख राखी निरीक्षण र पारदर्शिता कायम गर्ने ।
१८) स्थानीय तह, जिल्ला र क्षेत्रीय स्तर सम्म सञ्चार सम्पर्क गर्ने ।
१९) सरकारी संस्था, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था, गाँउ विपद् व्यवस्थापन समितिका साथै पिडितहरुसँग बाढीको समय र त्यसपछि गर्नुपर्ने खोज, उद्धार एवं राहत कार्यका लागि छलफल आयोजना गर्ने ।
२०) प्रतिवेदन तयार गर्नुका साथै सम्बन्धित सबैमा सो प्रतिवेदनबारे जानकारी गराउने ।
२१) विपद्को तथ्यांक नियमित रुपले गृह मन्त्रालयको विपद् व्यवस्थापन शाखाको फ्याक्स नं. ४२११२८१ मा पठाउन लगाउने ।
२२) एक जना सूचना अधिकारी तोक्ने, निजले केन्द्रमा पठाउनु पर्ने प्रतिवेदनको ढाँचा निर्धारण गरी नियमित रुपमा केन्द्रमा पठाउने ।

तर यहाँ उल्लेखित कार्य विवरणले जि.दै.प्र.उ.समिति वा प्र.जि.अ.को प्रचलित कानून बमोजिमका काम, कर्तव्य र अधिकारलाई सीमित वा असिमित बनाएको मानिने छैन् ।

जिल्लाका क्षेत्रगत अगुवा संस्थाहरु (Cluster Leads) का कार्यशर्त (Terms of Reference)

अगुवा संस्थाको कार्यक्षेत्र

Terms of Reference of the District Lead Support Agency (DLSA)

अगुवा संस्था

१) कुनै क्षेत्रमा परेको समस्या समाधानमा समन्वय गर्न प्राविधिक दक्षता र अधिकारप्राप्त व्यक्ति, कार्यालय, निकाय वा संस्था नै जिल्ला क्षेत्रगत वा विषयगत समूहका नेतृत्वदायी संस्था हुन् । उदाहरणका लागि स्वास्थ्य, पानी तथा सरसफाई, शिक्षा, खाद्य सामग्री व्यवस्था गर्ने निकाय वा त्यसका जिम्मेवारी पदाधिकारी आदि ।

२) **मुख्य साझेदार समावेश:**
क्षेत्र वा विषय अनुरुप मुख्य साझेदारहरुको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने र उनीहरुका लागि तोकिएको जिम्मेवारी र कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिने

३) **उचित समन्वय प्रक्रिया स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने:**

क) सबै साझेदारहरु (सरकारी र गैर सरकारी संस्थाहरु, अन्तर्राष्ट्रिय रेडक्रस सोसाईटी, संयुक्त राष्ट्र संघका निकायहरु) सँग उपयुक्त विषयगत समन्वय संयन्त्र स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने र जिल्ला सदरमुकाम भित्रका एवं आवश्यकतानुरुप स्थानीय तह सम्म काम गर्ने विभिन्न समूहलाई समेत समावेश गर्ने ।

ख) विषयगत समूहका साझेदारहरुबाट आवश्यकता र पुरा हुन नसकेका माँगहरुलाई सम्बोधन गर्ने प्रतिवद्धता सुनिश्चित गर्ने । विषयगत समूहभित्र उपयुक्त तवरले जिम्मेवारीहरुको स्पष्ट बाँडफाँड गर्ने र सम्पर्क व्यक्ति तोकि तिनको संचार सम्पर्क नियमित रुपमा अद्यावधिक राख्ने ।

ग) विपद् रोकथाम वा जोखिम न्यूनीकरण प्रति प्रयाप्त ध्यान दिँदै आकस्मिक प्रतिकार्य प्रभावकारी बनाई यथासक्य चाँडो पुनलार्भ योजना कार्यान्वयन गर्न सकियोस् भनी प्राथमिकता दिने ।

घ) अन्य क्षेत्रगत वा विषयगत समूहहरुसँग प्रभावकारी सम्पर्क र समन्वय व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने

ङ) प्राथमिकतापूर्ण क्रियाकलपा, स्रोत-साधन परिचालन र परामर्श जस्ता सबै विषयहरुमा प्रमुख जिल्ला अधिकारी र जिल्ला विपद् व्यवस्थापनसमिति एवं अन्य सरोकारवालाहरुसँग नियमित सम्पर्क गरी विषयगत समूहहरुको जिम्मेवारपूर्ण प्रतिनिधित्व गर्ने ।

४) सरकारी राष्ट्रिय/स्थानीय प्रशासन, अन्य सरकारी निकायहरु, स्थानीय निकाय, नागरिक समाज र अन्य सम्बन्धित व्यक्तिहरुसँग स्थानीय स्रोत-साधनको उपलब्धताको आधारमा मानवीय सहयोग सुनिश्चित गर्न आवश्यक समन्वय गर्ने ।

५) **सहभागितामूलक र समूदाय आधारित पहुँच कायम गर्ने :**
विषयगत आवश्यकता मूल्याँकन, विश्लेषण, योजना, अनुगमन र उत्तरदायित्व लगायतका व्यवस्था सहभागितामूलक र समूदायको पहुँचमा आधारित हुनु पर्ने

६) **आवश्यकता पहिचान र विश्लेषण :**
सम्बन्धित सबै क्षेत्रगत निकायका साझेदारहरु सहभागी भई प्रभावकारी तथा समान विषयगत आवश्यकता मूल्यांकन र विषलेषण सुनिश्चित गर्ने ।

७) **आकस्मिक पूर्वतयारी:**
सम्भावित नयाँ आकस्मिक घटनाहरुबारे प्रयाप्त भैपरी योजना र पूर्वतयारी सुनिश्चित गर्ने ।

८) **योजना तथा रणनीति विकास:**
क) निम्न बुँदाहरुमा विषयगत समूहमा सम्भाव्य कार्यको खाका निर्धारण गरी प्रतिकार्य सुनिश्चि गर्ने:

अ) माँग (gap) पहिचान गर्ने:

आ) विषयगत प्रतिकार्य योजना विकास/अद्यावधिक गर्ने र यी योजना वा कार्यक्रमहरु संघीय राष्ट्रिय रणनीतिमा पनि प्रतिविम्वित बनाउने कुराको सुनिश्चित गर्ने, जस्तै- साझा मानवीय कार्य योजना (Common Humanitarian Action Plan)

इ) पहिलेका कार्यहरुबाट सिकिएका पाठ अनुरुप अहिलेका योजना तथा कामहरुलाई परिमार्जित गर्दै लैजाने ।

९) मापदण्डहरुको उपयोग:

क) विषयगत समूहका सबै सहभागीहरु नीति निर्देशिका, मापदण्ड र प्राविधिक गुणस्तरीयता सम्बन्धमा सुसूचित छन् भन्ने कुराको सुनिश्चित गर्ने तथा उनीहरुले प्रतिकार्यका कामकारवाही सोही अनुसार संचालित हुनेछन् भन्ने पनि सुनिश्चित गर्ने ।

१०) अनुगमन र प्रतिवेदन:

क) विषयगत कार्यसमूहहरुले सञ्चालन गरिरहेका गतिविधि र कार्यान्वयन गरेको योजनाको प्रभाव सम्बन्धमा उपयुक्त र पर्याप्त अनुगमन प्रणाली स्थापित रहेको सुनिश्चित गर्ने ।

ख) प्रभावकारी रुपमा सूचना आदान-प्रदान र प्रतिवेदन संप्रेषण प्रणाली पनि सुनिश्चित गर्ने ।

११) परामर्श र स्रोत-साधन परिचालन:

क) स्रोत-साधन आवश्यकता लगायत परामर्श चाहिने मुख्य विषयहरु पहिचान गर्ने र ती पहिचान भएका विषयलाई प्रमुख जिल्ला अधिकारी र जिल्ला विपद् उद्धार समितिका पदाधिकारीलाई जानकारी उपलब्ध गराउने ।

ख) मानवीय सहयोगकर्ताहरुका लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउन दाताहरुसँग अनुरोध गर्ने र विषयगत कार्यमा संलग्नहरुलाई नियमित प्रक्रिया अनुसार स्रोत-साधन उपलब्ध गराउन प्रोत्साहन गर्ने ।

१२) प्रशिक्षण तथा क्षमता अभिबृद्धि:

आफ्ना जनशक्तिलाई प्रशिक्षण र सहयोगकर्ताहरुको क्षमता अभिबृद्धिमा प्रोत्साहन/सहयोग गर्ने ।

१३) सहयोग र सेवा उपलब्ध गराउने अन्तिम साझेदार:

पूर्व सहमति अनुसार प्रमुख आवश्यकता (तर पहुँच, सुरक्षा र कोष उपलब्धतामा भर पर्ने) पुरा गर्न अन्तिम सहायता उपलब्ध गराउने जिम्मवारी विषयगत अगुवा संस्थाहरुको हुनेछ । यसमा उनीहरुलाई प्रमुख जिल्ला अधिकारी र जिल्ला विपद् व्यवस्थापनसमितिले सहयोग गर्नेछन् ।

अन्तर्राष्ट्रिय रेडक्रस तथा रेडक्रिसेन्ट अभियान तथा गैर सरकारी संस्थाहरु (गैसस) का लागि आचारसंहिता

रेडक्रस तथा रेडक्रिसेन्ट सोसाइटीहरूको अन्तर्राष्ट्रिय महासङ्घ**(International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies – IFRC)** एवं रेडक्रसको अन्तर्राष्ट्रिय समिति**(International Committee of the Red Cross - ICRC)** द्वारा संयुक्त रूपमा तयार गरिएको

उद्देश्य

यो आचारसंहिताले हाम्रो व्यवहारसम्बन्धी मापदण्डको रक्षा गर्न चाहन्छ । यो सञ्चालनसम्बन्धी विवरण होइन जस्तै- कसैले खाद्यको रासनको हिसाब कसरी गर्ने वा शरणार्थी शिविर कसरी खडा गर्ने । बरु यसले विपद् सम्बन्धी सहायता कार्यक्रम गर्न इच्छुक गैरसरकारी संस्थाहरू तथा अन्तर्राष्ट्रिय रेडक्रस तथा रेडक्रिसेन्ट अभियानको आकाङ्क्षा, स्वतन्त्रता, प्रभावकारिता तथा प्रभाव सम्बन्धी उच्च मापदण्ड कायम गर्न चाहन्छ । यस आचारसंहितामा उल्लिखित मापदण्डहरू पालन गर्न स्वीकृति जनाउने संस्थाहरूको इच्छाअनुरूप लागु गरिने यो ऐच्छिक आचारसंहिता हो । सशस्त्र द्वन्द्वको अवस्थामा वर्तमान आचारसंहिताको व्याख्या र कार्यान्वयन अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानुन अनुकूल गरिनेछ ।

पहिले आचारसंहिता प्रस्तुत गरिन्छ । यसैसाथ तीनवटा अनुसूची संलग्न छन् जसमा सम्बन्धित सरकारहरू, दाता सरकारहरू तथा अन्तरसरकारी संस्थाहरूले प्रभावकारी ढङ्गबाट मानवीय सहयोग प्रदान गर्न सघाउन काम गर्ने वातावरण सिर्जना गरेको वर्णन गरिएको छ ।

परिभाषाहरू

गैरसरकारी संस्थाहरू (Non-governmental Organizations – NGOs: यहाँ गैरसरकारी संस्थाहरू (NGOs) भन्नाले राष्ट्रभित्र गठित तर सम्बन्धित राष्ट्रको सरकारभन्दा अलग स्थापित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दुवैथरी संस्थालाई जनाउँछ ।

गैरसरकारी मानवीय निकायहरू (Non-governmental Human Agencies – NGHAs): यस हातेपुस्तिकामा गैरसरकारी मानवीय निकायहरू (NGHAs) भन्ने शब्दको विकास गरिएको छ । यसले अन्तर्राष्ट्रिय रेडक्रस तथा रेडक्रिसेन्ट अभियानका घटकहरू । अन्तर्राष्ट्रिय रेडक्रस समिति (ICRC), अन्तर्राष्ट्रिय रेडक्रस तथा रेडक्रिसेन्ट सोसाइटीहरूको महासङ्घ (IFRC) तथा यसका सदस्य राष्ट्रिय सोसाइटीहरूका साथै माथि परिभाषित गरिएका गैरसरकारी संस्थाहरूलाई जनाउँछ । यस आचारसंहिताले खासगरी विपद्कालीन सहायता कार्यक्रममा संलग्न भएका गैरसरकारी मानवीय निकायहरू (NGHAs) लाई जनाउँछ ।

अन्तरसरकारी संस्थाहरू (Inter-governmental Organizations – IGOs): अन्तरसरकारी संस्थाहरू (IGOs) भन्नाले दुई वा बढी सरकारले बनाएका संस्था बुझिन्छ । यसरी यसअन्तर्गत सबै संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय निकाय तथा क्षेत्रीय सङ्गठनहरू पर्छन् ।

विपद्हरू: विपद् भनेको त्यस्तो विपद् वा आपत्कालीन घटना हो जसले जनको क्षति गराउनुका साथै निकै मानवीय पीडा तथा तनाव र बृहत् भौतिक क्षति गराउँछ ।

आचारसंहिता

विपद् सम्बन्धी सहायता कार्यक्रमहरू गर्ने अन्तर्राष्ट्रिय रेडक्रस तथा रेडक्रिसेन्ट अभियान तथा गैरसरकारी संस्थाहरू (गैसस) का लागि आचारसम्बन्धी सिद्धान्तहरू

१ मानवीय आवश्यकता सर्वप्रथम आउँछ

मानवीय सहयोग पाउने तथा सो प्रदान गर्ने हक भनेको आधारभूत मानवीय सिद्धान्त हो । उक्त अधिकारको उपभोग सबै देशका सबै नागरिकले गर्न पाउनुपर्छ । अन्तर्राष्ट्रिय समुदायका सदस्यका नाताले हामीले आवश्यक भएका स्थानमा मानवीय सहयोग पुऱ्याउनुपर्ने आफ्नो जिम्मवोरी बुझेका छौं । त्यसलै उक्त जिम्मेवारी निर्वाह गर्न प्रभावित जनतासम्म निर्बाध रूपमा पुग्न पाउनु निकै महत्वपूर्ण हुन्छ । विपद्सम्बन्धी हाम्रो सहायता कार्यक्रमको मूल उद्देश्य विपद्को कारणले उत्पन्न तनावलाई कमै मात्र खप्न सक्ने समूहको मानवीय पीडा कम गर्नु हो । जब हामी मानवीय सहयोग प्रदान गर्छौं त्यो हाम्रो कुनै पक्षपातपूर्ण वा राजनीतिक काम गरेका हुँदैनौं र त्यसलाई त्यो दृटिष्टकाेणले हेरिनु पनि हुँदैन ।

२ सहयोग पाउनेहरूको जाति, धर्म वा राष्ट्रियतासम्बन्धी कुनै भेदभाव नगरी र अन्य कुनै विभेद नगरी सहयोग प्रदान गरिन्छ । सहयोगसम्बन्धी प्राथमिकता आवश्यकताको आधारमा मात्र निर्धारण गरिन्छ

सम्भव भएसम्म हामी विपद्बाट पीडित व्यक्तिका आवश्यकताहरू तथा सो पूरा गर्ने विद्यमान स्थानीय क्षमताको पनि मूल्याङ्कन गरी राहत सहयोग प्रदान गर्नेछौं । समग्रमा हामीले आफ्ना कार्यक्रमहरूमा अनुपात मिलाउने प्रयास गर्नेछौं । मानवीय पीडा जहाँ देखिए पनि त्यसलाई कम पार्ने प्रयास हुनु पुर्छ; देशको एक भागको मानव जीवन अर्को भागको मानव जीवनजत्तिकै मूल्यवान हुन्छ । यसरी सहयोगसम्बन्धी हाम्रो प्रावधानले आफूले घटाउन खोजेको पीडाको मात्रालाई

झल्काउनेछ । उक्त धारणालाई कार्यान्वयन गर्दा हामी विपद्मा पर्न सक्ने समुदायका महिलाहरूले खेल्ने महत्वपर्ण भूमिकालाई मान्यता दिन्छौं । साथै, हाम्रा सहयोग कार्यक्रमले उनका भूमिकालाई कम नपारी सघाउने र कुरा नघटाउने सुनिश्चित गर्छौं । यस्तो विश्वव्यापी, निष्पक्ष तथा स्वतन्त्र नीतिको कार्यान्वयन तब मात्र प्रभावकारी हुन सक्छ जब हामी र हाम्रा साझेदारहरूलाई त्यस्तो समानतापूर्वक राहत पुऱ्याउन आवश्यक स्रोतहरू प्राप्त हुनुका साथै सबै विपद्पीडितसमक्ष पुग्न सक्छौं ।

३ सहयोगको प्रयोग कुनै खास राजनीतिक वा धार्मिक विश्वासलाई संवर्द्धन गर्न भनी गरिनेछैन

मानवीय सहयोग व्यक्ति, परिवार तथा समुदायहरूको आवश्यकतानुरुप प्रदान गरिनेछ । कनै खास राजनीतिक वा धामिर्क मतको समर्थन गर्ने गैर सरकारी मानवीय निकायहरू (NGHAs)को अधिकार भए तापनि हामी पाउनेहरूले जनाएको त्यस्ता मतप्रति उक्त सहयोग समर्थनको आधारमा प्रदान नगरिने कुरामा विश्वास गर्छौं । हामी कुनै खास राजनीतिक वा धामिर्क मतको अनुसरण वा स्वीकार गरेको आधारमा सहयोगको वाचा, आपूर्ति वा वितरण गर्ने छैनौं ।

४ हामी सरकारको वैदेशिक नीतिका साधनको रूपमा काम नगर्ने प्रयास गर्नेछौं

गैरसरकारी मानवीय निकायहरू (NGHAs) सरकारबाट अलग स्वतन्त्र रूपले काम गर्ने निकाय हुन । त्यसले हामी आफ्ना नीति तथा कार्यान्वयन गर्ने रणनीति आफैं बनाउछौं । साथै, हामी कुनै पनि सरकारको नीति हाम्रो स्वतन्त्र नीतिसगँ मेल खाएको स्थितिमा बाहेक कार्यान्वयन गर्ने प्रयास गर्दैनौं । हामी कहिल्यै पनि जानाजानी वा हेलचक्र्याइँ गरेर आफू वा आफ्ना कर्मचारीलाई सरकारी वा पूर्णत या मानवीयबाहेकका अन्य उद्दश्य पुरा गर्ने अन्य अङ्गहरूका लागि कुनै पनि राजनीतिक, सैनिक वा आर्थिक रूपले संवेदनशील सूचना सङ्कलन गर्न लगाउने छैनौं । न हामी दाता सरकारहरूको वैदेशिक नीतिको साधनका रूपमा पनि काम गर्नेछौं । हामी आफूले पाउने सहयोग आवश्यकताहरू पूरा गर्न प्रयोग गर्नेछौं । साथै उक्त सहयोग दाताहरूको जगेडा वस्तु तह लगाउने अथवा कुनै खास दाताको राजनीतिक हितलाई ध्यानमा राखेर सञ्चालित हुनुहुदैंन । हामी हाम्रो कामलाई सहयोग गर्ने सम्बन्धित व्यक्तिहरूबाट स्वेच्छाले प्रदान गरिने श्रम र अर्थदानलाई महत्व **दिनुका साथै संवर्द्धन गर्छौं । साथै हामी त्यस्तो स्वेच्छिक प्रेरणाबाट पव्रद्धर्न गरिने कामको स्वतन्त्रतालाई** सम्मान गर्छौं । हामी आफ्नो स्वाधीनताको संरक्षणका लागि कुनै एकमात्र वित्तीय स्रोत माथि भर पर्ने छैनौं ।

५ हामी सस्कृति तथा संस्कारको सम्मान गर्नेछौं

हामी आफूले काम गर्ने समुदाय तथा राष्ट्रका सस्कृति, सरंचना तथा सस्कारको सम्मान गर्ने प्रयास गर्नेछौं ।

६ हामी स्थानीय क्षमताका आधारमा विपद्सम्बन्धी सहायता कार्यको विकासगर्ने प्रयास गर्नेछौं

सबै मानिस तथा समुदाय । विपद्मा समेत । क्षमतावान् र खतरायुक्त हुन्छन् । सम्भव भएको ठाउँमा हामी यी क्षमतालाई स्थानीय कर्मचारी नियुक्त गरेर, स्थानीय सामग्री खरीद गरेर तथा स्थानीय कम्पनीहरूसँग व्यापार गरेर सुदृढ गर्नेछौं । हामी यथाशक्य स्थानीय गैर सरकारी मानवीय निकायहरू (NGHAs)मार्फत साझेदारका रूपमा काम गरी योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्नेछौं तथा हामी उचित भएसम्म स्थानीय सरकारी सरंचनाहरूलाई सहयोग गर्नेछौं । हामी आफ्ना विपद् कालीन सहायता कार्यक्रमहरूबीच उचित समन्वय गर्ने कुरालाई उच्च प्राथमिकता दिनेछौं । यस्तो कुरा सम्बन्धित देशमै राहत कायर्म ा प्रत्यक्ष रूपमा संलग्न भएकाहरूबाट सबैभन्दा राम्रो तरिकाले गरिन्छ तथा यसमा महत्वपूर्ण सयुंक्त राष्टसृघीय निकायका प्रतिनिधिहरू समावेश गर्नपुर्छ ।

७ राहत सहयोगको ब्यवस्थापनमा कार्यक्रमबाट लाभ उठाउनेहरूलाई संलग्न गराउने उपायहरू खोजी गरिनेछ

विपद्कालीन सहायता कार्यक्रमहरू कहिल्यै पनि लाभान्वित हुनेहरूमाथि लादिन्नु हुदैन । प्रभावकारी राहत तथा टिकाउ पुनरवास कार्यलाई सर्वोत्तम ढङ्गले हासिल गर्न लक्षित लाभान्वित व्यक्तिहरूलाई नै सहायता कायर्क्रमको तर्जुमा, व्यवस्थापन तथा कार्यान्वयनमा संलग्न गराउनुपर्छ। हामी आफ्ना राहत तथा पुनर्वास कायर्क्रमहरूमा समुदायको पूर्ण सहभागिता गराउने प्रयास गर्नेछौं ।

८ राहत सहयोगले विपद् बाट उत्पन्न हुने भावी खतरालाई कम गर्नुको साथै आधारभतू आवश्यकताहरू पुरा गर्ने प्रयास गर्नुपर्छ

सबै राहत कार्यले दीर्घकालीन विकासका सम्भावनालाई सकारात्मक वा नकारात्मक ढङ्गले प्रभावित गर्छन् । सोही कुरा बुझेर हामी त्यस्ता राहत कायर्क्रम लागु गर्ने प्रयास गर्नेछौं जसले लाभान्वित हुने हरूलाई भावी सङ्कटका खतराबाट सक्रियतासाथ जोगाई दिगो जीवनशैली तयार गर्न सघाउन सक्नेछ । हामी राहत कार्यक्रम बनाउँदा र व्यवस्थापन गर्दा वातावरणीय सरोकारका विषयमा खास चासो राख्नेछौं । हामी मानवीय सहयोग बाट उत्पन्न नकारात्मक प्रभावलाई कम पार्ने प्रयास पनि गर्नेछौं । त्यसका लागि हामी लाभान्वित हुनेहरूलाई बाह्य सहयोगमै लामो समयसम्म भर परिरहनु नपर्ने तुल्याउन प्रयास गर्नेछौं ।

९ हामी आफूले सहयोग गर्न चाहेको तथा आफूले स्रोत स्वीकार गरेका दुवै निकायप्रति जिम्मेवार रहेको ठान्छौं

प्रायः हामी विपद्का घडीमा सहयोग गर्न चाहने र सहयोगको खाँचो हुने दुवै थरीबीच कायम साझेदारीमा सस्थागत कडीको रूपमा काम गर्छौं । तसर्थ हामीआफू लाई दुवै निकायप्रति जिम्मेवार ठान्छौं । दाता तथा लाभान्वित हुनेहरूसँग गरिने हाम्रा सबै काममा खुलापन र पारदर्शिताको धारणा झल्किनेछ । हामीले आफ्ना क्रियाकलापको जानकारी गराउनुपर्ने आवश्यकतालाई आर्थिक तथा प्रभावकारिता दुवैदृष्टिले बुझेका छौं । हामीले सहयोग वितरणको उचित अनुगमन भएको सुनिश्चित गर्नुपर्ने र विपद्कालीन सहयोगको प्रभावको निरन्तर मल्याङ्कन गर्नुपर्ने आफ्नो जिम्मेवारी बुझेका छौं । हामी खुला रूपमा आफ्नो कामको प्रभाव तथा सोलाई खुम्च्याउने वा बढाउने तत्वहरूबारे जानकारी गराउने प्रयास पनि गर्नेछौं । मूल्यवान् स्रोतहरू खेरजाने कुरालाई न्यनूतम गर्ने उद्देश्यले हाम्रा कार्यक्रमहरू उच्चस्तरको व्यावसायिकता तथा विज्ञतामा आधारित हुनेछ ।

१० आफ्ना क्रियाकलापबारे सूचना, प्रसार तथा प्रचार (विज्ञापन) गर्दा हामीले विपद्पीडित ब्यक्तिलाई निस्सहाय वस्तुका रूपमा नभई सम्मानित मानवका रूपमा हेर्ने छौं

विपद्पिडितलाई क्रियाकलापको समान साझेदारसरी सम्मान गर्नुपर्ने कुरा कहिल्यै भुल्नुहुदैंन । आफ्ना सार्वजनिक सूचनामा हामी विपद्कालीन स्थितिको वस्तुगत चित्र प्रस्तुत गर्नेछौं । त्यसमा विपद्पिडित व्यक्तिका खतरा तथा भय मात्रनभई क्षमता तथा आकाङक्षाहरूमाथि पनि प्रकाश पार्नेछौं । हामी सार्वजनिक सहयोग बढाउन सञ्चार माध्यमसँग सहयोग गरे पनि प्रचारप्रसारका लागि मात्र बाह्य तथा आन्तरिक मागलाई आफ्ना समग्र राहत सहयोगलाई अत्यधिक बढाउनुपर्ने सिद्धान्तलाई छन्न दिने छैनौं । हामी सञ्चार माध्यममा छाइरहनको निम्तिमात्र विपद्कालीन सहयोग गर्ने अन्य निकायसँग प्रतिस्पर्धा गर्ने छैनौं । खास गरी लाभान्वित हुनेहरूलाई प्रदान गरिने सेवा वा आफ्ना कर्मचारी वा लाभान्वित हुनेहरूको सुरक्षामा हानि पुऱ्याउने खालका त्यस्ता प्रचारप्रसारलाई हामी अघि सार्ने छैनौं ।

काम गर्ने वातावरण

माथि उल्लिखित आचारसंहितालाई मान्ने प्रयास गर्छौं भनी एकतर्फी सहमति जनाइसकपेछि हामी तल केही सङ्केतात्मक निर्देशनहरू प्रस्तुत गर्दछौं । उल्लिखित निर्देशनहरूले विपद्को बेला सहायता कार्य गर्ने गैरसरकारी निकायहरूको प्रभावकारी सहभागितालाई सहज तुल्याउनको निम्ति दाता सरकार, सम्बन्धित सरकार तथा अन्तरसरकारी संस्थाहरू, खास गरी संयुक्त राष्ट्र सङ्घका

निकायहरूले काम गर्ने वातावरण सिर्जनागरेको वर्णन गर्नेछन् । त्यसले विपद्को समयमा सञ्चालन गरिने सहायता कार्यक्रम (NGHAs) को प्रभावकारी सहभागितालाई सरल बनाउँछ । कागजातमा हस्ताक्षर गरेर यी निर्देशनहरू मार्गदर्शन का लागि प्रस्तुत गरिएका छन । यी कानुनी रूपले बाध्यात्मक छैनन् । भविष्यमा यस्तो स्थिति सिर्जना गर्ने लक्ष्य लिएको भए तापनि कुनै सरकार तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू (INGOs)ले यी निर्देशनप्रति कुनै दस्तावेज मा सहीगररे स्वीकृति जनाउनुपर्छ भनी हामी आशा गर्दैनौं । हाम्रा साझेदारहरूसँग हामीले स्थापना गर्न खोजेको आदर्श सम्बन्धप्रति उनीहरूलाई सचेत तुल्याउने उद्देश्य हासिल गर्ने दृष्टिकोणले हामीले यहाँ यिनलाई खुलापन तथा सहयोगको भावनाले प्रस्तुत गरेका छौं ।

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
धनुषा

अनुसूची

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम (Initial Rapid Assessment, IRA)

१. घटनास्थलको जानकारी

प्रदेशकोनाम :	जिल्लाको नाम:	गाउँ/नगरपालिकाको नाम:
वडा नम्बर :	सूचना संकलन मिति (गते/महिना/साल) :	

२. घटनास्थलको वस्तुस्थिति

विपद्को प्रकार	घटना घटेको मिति	घटना घटेको समय

मृतक	बेपत्ता	घाइते	विस्थापित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :	प्रभावित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :
महिला संख्या :	महिला संख्या :	महिला संख्या :		
पुरुष संख्या :	पुरुष संख्या :	पुरुष संख्या :		
वालवालिका संख्या :	वालवालिका संख्या :	वालवालिका संख्या :		
अन्य संख्या :	अन्य संख्या :	अन्य संख्या :		
जम्मा :	जम्मा :	जम्मा :		

विस्थापितहरु हाल बसिरहेको ठाँउ/संरचना	☐ विद्यालय: संख्या .... ☐ सार्वजनिक भवन संख्या .... ☐ सडक छेउ संख्या .... ☐ वन क्षेत्र: संख्या .... ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)संख्या	नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा	
अहिले प्रभावितस्थानसम्मआवत-जावतको अवस्था	☐ ठिक छ ☐ कठिन छ ☐ वन्द छ	सवारी साधन/यातायात सेवा	☐ अवरुद्धभएको ☐ अवरुद्धनभएको
संचारको अवस्था	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको		
विधुत	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको		
संचित खाद्य सामग्री	☐ क्षतिभएको (घरधुरी संख्या ....) ☐ क्षतिनभएको (घरधुरी संख्या ....)		
स्वास्थ्य सेवा	☐ सञ्चालनमा भएको (संख्या ....) ☐ सञ्चालनमा नभएको (संख्या......) तत्काल उपचारका लागि स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भएमा, संख्या:		
संचालननमा भएमा स्वास्थ्य सेवामा अत्यावश्यक प्राथमिक उपचारको लागि आवश्यक औषधी	☐ उपलव्ध छ ☐ उपलव्ध छैन		
बिद्यालय	☐ सञ्चालनमा भएको (संख्या) ☐ सञ्चालनमा नभएको (संख्या) प्रभावित विद्यार्थीहरुको संख्या		

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा

खानेपानीको आपूर्ती	☐ सुचारु (अवरुद्ध नभएको) (संख्या: ...) ☐ अवरुद्ध भएको (संख्या: ...) प्रभावित घरधुरी संख्या: ...)
भौतिक संरचना	
निजी घर	☐ पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐ आशिंक क्षति (संख्या ....)
सरकारी कार्यालय / भवन	☐ पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐ आशिंक क्षति (संख्या ....)
कृषि बालीको क्षति	☐ क्षति (अनुमानित क्षेत्रफल .... (विघा / रोपनी)
पशु क्षति	☐ (अनुमानित संख्या...........
अन्य क्षति	☐ पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐ आशिंक क्षति (संख्या ....)

फोहोर मैला व्यवस्थापनको अवस्था कस्तो छ ?	☐ सामान्य छ ☐ महामारीको संभावना छ
शौचालयको व्यवस्था छ ?	☐ सामान्य ☐ थप व्यवस्था गर्नुपर्छ (घरधुरी संख्या ......)

विशेष आवश्यकता (Special Requrement) भएका प्रभावितहरुको अनुमानित संख्या	
गभर्वतीतथा सुत्केरीमहिलाहरुको लागि आवश्यक सामग्रीहरु (डिगनिटीकिट आवश्यक	☐ आवश्यकभएको ☐ आवश्यकनभएको आवश्यकभएअनुमानित संख्या.............
५ वर्षसम्मका बालबालिकाको लागि आवश्यक पौष्टिक	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको

आहारा तथा सामग्रीहरु	आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
५ वर्ष भन्दा माथिका बालबालिकाको लागि आवश्यक सामग्रीहरु - (जस्तै शैक्षिक तथा वालमैत्री स्थल (Child frindlyspace)	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
ज्येष्ठ नागरिकहरुका लागि आवश्यक सहयोग	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
अपांगता भएकाहरुका लागि आवश्यक सहयोग	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..................
असहाय/विरामीको संख्या	
मौसमको वर्तमान अवस्था कस्तो छ ?	☐ सामान्य ☐ प्रतिकुल

३. हालसम्म भएको राहत वितरणको अवस्था

राहत वितरण गर्ने तह/संघ-संस्था/निकायको नाम :	
राहत वितरण गरिएका सामग्रीहरुको नाम र परिमाण (पाल, त्रिपाल, चामल, कपडा, भाडाकुडा आदि)	
नगद/राहत वितरण गर्ने तह/संघ-संस्था/निकायको नाम :	
राहत (नगद/राहत सामग्री) पाउने परिवार संख्या :	
राहत (नगद/राहत सामग्री) नपाएका प्रभावित परिवार संख्या :	

४. तत्काल गर्नुपर्ने

स्थानान्तरण गर्न	☐ आवश्यकपर्ने संख्या .... ☐ आवश्यकनपर्ने	नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनुषा
आवश्यक पर्ने खाद्यान्नतथा गैर खाद्यान्न सामाग्री	☐ टेन्ट संख्या...... ☐ त्रिपाल संख्या..... ☐ म्याट्रिक्स संख्या........ ☐ कम्वलसंख्या...... ☐ कपडा संख्या......... ☐ भाडाकुँडा संख्या...... ☐ तयारी खाना (दालमोठ, चिउरा, भुजा, चाउचाउ, विस्कुट कतिजना)	☐ खाद्यान्न(दाल, चामल, नून, तेल) परिमाण...............कति जना ☐ पिउने पानी........... ☐ अन्य.............
प्रभावित क्षेत्रमाकुनै अवाञ्छित गतिविधि(लैङ्गिक हंसा, यौन हिंसा, चोरी, लुटपाट)	☐ भएको ☐ नभएको ☐ भए प्रभावित व्यक्तिको अनुमानित संख्या	
राहतका लागि नगद सहयोग गर्न सकिने अवस्था छ छैन	☐ छ ☐ छैन	

५.घटनाको सूचना संकलन कार्यमा खटिएकाको विवरण

क.सं.	नाम, थर :	पद /संस्था :	सम्पर्क नम्बर :	टोलि नेताको नाम:	सूचना संकलन गरेको समयावधि (मिति र समय)	हस्ताक्षर
१.						
२.						
३.						

६. फारम भर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु

१. एउटा घटना/वडाको लागि एउटालेखाजोखाफारमको प्रयोगगरिने छ।

२. विपद् भएको २४ घण्टा भित्रगाउँतथा नगरपालिका, नेपालप्रहरीतथा स्थानीय रेडक्रसका प्रतिनिधि रहेको (लेखाजोखा) टोलीलेफारम भर्नुपर्ने छ।

३. टोलीले प्रभावित त्रको अवलोकन गरी सकेसम्म प्राथामिक सूचना संकलन गर्नुपर्ने छ। द्धितिय सूचनाका लागिघटनाका जानकारसंग अन्तरवार्ता लिइ सूचना संकलन गर्नुपर्ने छ।

४. प्राप्त सूचनामा द्धिविधा भएमा टोलीले छलफल गरीअवस्थाका आधारमाअनुमानित विवरण फारममाभर्नुपर्ने छ।

५. माथि उल्लिखित विकल्प बाहेक अन्य कुरा भर्नुपर्ने भए टोलीले भर्न सक्ने छ।

संक्षिप्त रुपहरु(Abbreviations)

छोटो रुप	पूर्णरुप
जि.वि.व्य समिति	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
ने.रे.सो.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
प्र.जि.अ.	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
स्थानीय तह	गाँउपालिका
न.पा.	नगरपालिका
जि.स.स.	जिल्ला समन्वय समिति
गै.स.स.	गैर सरकारी संस्था
कि.मि.	किलो मीटर
प्रा.स्वा.के.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
NRCS	**Nepal Red Cross Society**
ICRC	**International Committee of the Red Cross**
OCHA	**-Office for the Coordination of Humanitarian Affairs**
UNICEF	**United Nation Children's Fund**
SAR	**Search & Rescue**
MIRA	**Multiple Initial Rapid Assesment**
CCCM	**CampCoordination&CampManagement**
MOU	**Memorendum of Understanding**
SFP	**Supplementary Feeding Program**
SAM	**Severe Acute Malnutrition**
IED	**Improvised Explosive Device**
UXO	**Unexploded Ordinance**
GBV	**Gender-Based Violence**
RCAT	**Red Cross Action Team**
DDRT	**District Disaster Response Team**

R R NRural Reconstruction Nepal

SDRC